

Horaris comercials a Andorra

Centre de Recerca Sociològica de l'IEA
Juliol - agost 2010

PRESENTACIÓ DE L'ESTUDI SOBRE ELS HORARIS COMERCIALS

Arran de la polèmica generada per l'aplicació del Decret del 18-11-2009 relatiu als horaris comercials per a l'any 2010, el Departament de Comerç del Ministeri de Turisme, Comerç i Indústria va encarregar un estudi sobre els horaris comercials a Andorra al Centre de Recerca Sociològica de l'Institut d'Estudis Andorrans.

Tenint en compte la diversitat d'agents socials afectats per la normativa d'horaris comercials (empresaris, treballadors, consumidors, etc.) i per tal de recollir les opinions al voltant d'aquest tema des de diverses perspectives metodològiques, es va creure convenient utilitzar tècniques qualitatives (entrevistes) i tècniques quantitatives (enquestes).

L'estudi consta de diferents parts:

En la primera part de l'estudi sobre els horaris comercials es va elaborar un marc teòric on es recull la legislació sobre aquest tema en diversos països i la situació d'Andorra en els darrers anys, així com els principals elements de debat sobre la regulació dels horaris comercials. En aquesta fase de l'estudi i a partir de la documentació recollida es van seleccionar les persones relacionades amb el tema (informadors clau) que podien aportar les seves interpretacions sobre l'aplicació del decret.

En la segona fase de l'estudi es van entrevistar els responsables de diferents col·lectius implicats (associacions de comerciants, patronals, sindicats), i es va fer una anàlisi del discurs que permet recollir les percepcions matisades dels entrevistats sobre el decret d'horaris comercials.

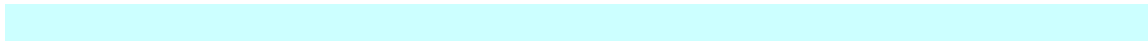
A partir de la informació recopilada en les entrevistes prèvies, en la tercera fase de l'estudi es van dissenyar i dur a terme les enquestes dirigides als altres col·lectius afectats per la regulació dels horaris comercials (població d'Andorra, treballadors de comerç, responsables dels establiments comercials d'Andorra, i turistes), que es presenten a la tercera, quarta i cinquena part. La finalitat d'aquestes enquestes era recollir les opinions d'aquests grups de població amb l'objectiu d'elaborar una anàlisi quantitativa de les principals qüestions plantejades.

Finalment, es presenten els resum i les conclusions a partir de l'anàlisi de les diferents parts de l'estudi sobre els horaris comercials.

PRIMERA PART:

Marc teòric i estat de la qüestió sobre els horaris comercials

**Centre de Recerca Sociològica
(Juliol - Agost 2010)**

HORARIS COMERCIALS

Amb la regulació dels horaris comercials es vol fixar un marc per intentar respondre a diferents demandes i interessos: dels consumidors, dels empresaris, dels treballadors del comerç. Aquestes demandes i interessos sovint es contraposen i afecten en un sentit o altre a la majoria de la població, fet que suscita un debat en l'opinió pública.

D'una banda, els qui estan a favor de la liberalització o l'ampliació dels horaris comercials argumenten que arran dels canvis experimentats en els darrers anys i que suposen un canvi en els estils de vida (incorporació de la dona al mercat laboral, horaris comercials que coincideixen amb els horaris laborals, nous hàbits de consum, diferents temps de lleure i de vacances, etc.), hi ha una demanda de més serveis que comporten una pressió del temps per al comprador; i també exposen arguments relacionats amb el creixement econòmic i la creació de llocs de treball mitjançant l'estimulació de la demanda. D'altra banda, els qui s'oposen a la liberalització dels horaris es basen en consideracions relacionades amb les dificultats en la conciliació entre la feina i la vida familiar dels treballadors del comerç, l'empitjorament de les condicions laborals (contractes a temps parcial, rotació, etc.), la destrucció de llocs de treball del petit comerç, la competència deslleial de les grans superfícies respecte el petit comerç, etc.

L'impacte de la regulació dels horaris comercials sobre l'economia és difícil de quantificar ja que cal tenir en compte diferents aspectes (llocs de treball, condicions laborals, preus, etc.).

En principi, l'ampliació dels horaris comercials suposa un augment del nombre de treballadors del sector ja que cal contractar personal per obrir totes les hores, però si bé és cert que es produeix un increment dels llocs de treball en les grans superfícies o establiments amb un volum de negoci capaç de suportar l'augment dels costos laborals, a mitjà o llarg termini també pot comportar una disminució dels llocs de treball en els petits comerços que es poden veure obligats a tancar en el cas que els costos de contractar personal no es compensin amb el nivell de venda assolit. Com conseqüència es produiria una migració de l'ocupació dels petits comerços a les grans superfícies. Per tant, cal considerar el saldo net final sobre el nombre de llocs de treball dels diferents establiments i l'estabilitat de l'ocupació, ja que les grans superfícies tenen més facilitat per trobar mà d'obra adaptada que el petit comerç i generen llocs de treball temporals per afrontar la flexibilització de la demanda i la liberalització dels horaris. Pel que fa a l'efecte sobre els preus, en principi l'ampliació dels horaris incrementa els costos laborals per la contractació de més personal, però la majoria dels treballs empírics mostren que això no repercuteix en el preu final dels productes en el cas de les grans superfícies perquè tenen capacitat per afegir treball temporal a cost constant i per l'augment de la demanda en aquests establiments, mentre que en el cas dels petits comerços sí que podria repercutir aquest augment dels costos laborals en un augment dels preus. Tot plegat produeix una certa reestructuració del sector comercial a favor de les grans superfícies que es tradueix en una major uniformitat de l'oferta i poc diferencial de preus.¹

¹ *Francisco Javier de la Ballina Ballina; Fernando González Astorga. "La desregulación de horarios comerciales: evidencias económicas del RD 6/2000". Boletín económico de ice n° 2904. Del 01 al 15 de febrero de 2007.*

http://www.revistasice.com/cmsrevistasICE/pdfs/BICE_2904_45-62__E936CB4579187EB55B40A501499D1E0A.pdf

D'altra banda cal tenir en compte que el comerç urbà de proximitat, que està majoritàriament integrat per empreses petites i mitjanes, realitza una funció important en la configuració del territori i en la vertebració de l'estructura de les ciutats i pobles, evitant el despoblament dels centres urbans. En aquest sentit, les lleis que regulen els horaris comercials pretenen garantir l'equilibri entre els diversos formats de comerç, i entre les necessitats dels consumidors, dels empresaris i dels treballadors, tal i com s'exposa en el preàmbul de la Llei d'horaris comercials promulgada pel Parlament de Catalunya:

“En aquest context, la regulació dels horaris és un element cabdal de l'ordenació del comerç. D'una banda, cal que els horaris comercials permetin atendre de manera adequada les necessitats de la població i que facilitin la compra en aquells moments de l'any en què es generen puntes de demanda. De l'altra, han de fer possible l'equilibri entre les grans empreses de distribució i el conjunt d'empreses petites i mitjanes que configuren el comerç urbà de proximitat. Finalment, han de tenir molt en compte el dret dels treballadors i treballadores del comerç de compaginar la vida laboral amb les relacions personals i familiars.”

La regulació dels horaris comercials també té efectes en la conciliació de la feina i la vida personal i familiar dels treballadors d'aquest sector, que a causa d'un horari laboral extens (allargament de la jornada laboral, treball en diumenges i festius, etc.) poden tenir dificultats per compaginar el temps lliure amb els altres membres de la família (sobretot amb els fills petits), i també es poden trobar amb altres incompatibilitats en la seva vida quotidiana (per exemple, amb l'horari del transport públic, amb l'horari de les guarderies, etc.) que requeririen una reestructuració d'altres temps de treball.

Un altre aspecte d'aquest debat és si realment amb l'ampliació dels horaris comercials augmenta el consum o es consumeix el mateix però en diferents hores o dies, de manera que cal valorar si es produeix un increment de vendes suficient per compensar els costos d'obrir més hores. En aquest sentit, es considera que hi ha determinades èpoques de l'any i determinades zones de gran afluència turística en què es concentra una major demanda i que requereixen una major llibertat en els horaris comercials. De fet, això es reflecteix en la legislació comercial de la majoria dels països que estableixen una normativa general i una sèrie d'excepcions sectorials (en alguns comerços pel tipus de producte que ofereixen, com les pastisseries, gasolineres, etc.), geogràfiques (establiments situats en llocs com estacions, aeroports o zones turístiques) o en determinades dates (rebaixes, Nadal, etc.).

En general la normativa tracta de trobar un equilibri entre les demandes d'una part dels consumidors i d'empresaris (sobretot de les grans superfícies) que volen una major liberalització dels horaris comercials, i els drets dels treballadors del comerç. Aquesta regulació també s'ha d'adaptar a l'estructura comercial que hi ha en cada territori (densitat comercial, tipus d'establiments, etc.).

A Europa pràcticament tots els països –excepte Suècia, on només hi ha la prohibició de fer treballar els assalariats entre les 0h i les 5h– disposen d'una legislació específica que regula els horaris comercials (hores d'obertura, dies festius). En molts casos aquesta legislació té una aplicació descentralitzada en l'àmbit regional o municipal.

La majoria dels països europeus posen alguna restricció al treball en diumenge o a l'obertura dels comerços en diumenge, excepte Suècia, Hongria, Romania, República Txeca i Irlanda, que no tenen cap limitació en aquest sentit.²

En la resolució adoptada pel Parlament Europeu el 12 de desembre de 1996 sobre el treball dominical, es demanava als estats membres que en la incorporació de la directiva sobre el temps de treball prestessin l'atenció deguda a les tradicions culturals, socials i religioses i també a les necessitats familiars dels ciutadans, i que reconeguessin el caràcter especial del diumenge com el dia en què normalment tots els membres de la família tenen festa; però també els demanava que tinguessin en compte que en una societat multicultural hi ha comunitats religioses que poden preferir un dia de descans diferent.³ Per tant, és cada estat membre qui ha de decidir si estableix o no el diumenge com a dia de descans setmanal. D'altra banda, hi ha una directiva europea que estableix en principi el diumenge com a dia de descans setmanal per als nens i adolescents (article 10 de la Directiva 94/33/CE del Consell, de 22 de juny de 1994, relativa a la protecció dels joves en el treball).⁴

La legislació sobre l'horari d'obertura dels comerços és força diferent d'un país a un altre, però en general s'observa una tendència a la liberalització. Així, els països de nord d'Europa que tenien una legislació més restrictiva (Alemanya, Dinamarca, Holanda) han ampliat les hores d'obertura dels comerços entre setmana i permeten obrir alguns diumenges. També destaca que alguns països (com Espanya, Portugal, Anglaterra i País de Gal·les) apliquen regles més restrictives a les grans superfícies que als petits comerços.⁵

En països com França, Suïssa o Luxemburg no hi ha una legislació que reguli els horaris comercials sinó que la legislació laboral estableix el principi de repòs dominical o es prohibeix fer treballar els assalariats en diumenge, tot i que s'estableixen derogacions en determinades activitats o tipus de treball, en determinades zones i alguns diumenges a l'any. En alguns països (França, Luxemburg) els treballadors tenen dret a un descans compensatori i a un salari més alt per les hores treballades en diumenge, i en alguns casos (França i Suïssa) cal que els assalariats donin el seu acord per escrit per treballar en diumenge.

Això no significa que en els països on es permet una major llibertat en l'horari comercial tots els establiments comercials obrin totes les hores ni tots els dies autoritzats. Per exemple a Suècia on l'obertura és lliure i el diumenge no es considera un dia festiu, en la pràctica els diumenges obren sobretot els comerços en les grans ciutats entre les 12h i les 16h;⁶ i al País Basc, tot i que la legislació permet l'obertura del comerç vuit diumenges o festius a l'any (com a la resta d'Espanya), els comerços no obren aquests dies.⁷

² "Le travail du dimanche en Europe".

³ B. G. Kavaloh "European Sunday Weekly Rest Day Legislation Remains Unlawful". <http://www.adventreligio-legal-perspective.org/kavalohoneuropeanrestlaw.pdf>

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31994L0033:ES:HTML>

⁵ "Les horaires d'ouverture des commerces de détail". Les documents de travail du sénat. *Série législation comparée*. Service des études juridiques (octubre 2003). <http://www.senat.fr/lc/lc126/lc126.html>

⁶ "La règle du repos dominical dans une perspective internationale"

⁷ Pedro Gorospe: "Imposible comprar en domingo". *El País*, 31/01/2010

Espanya

A Espanya, els horaris comercials es regeixen per la Llei 1/2004, de 21 de desembre,⁸ que estableix que correspon a les comunitats autònomes regular els horaris per a l'obertura i tancament dels locals comercials, si bé l'horari global en què els comerços poden estar oberts al públic durant els dies laborables no es pot restringir a menys de 72 hores a la setmana, i cada comerciant decideix l'horari d'obertura i tancament respectant el límit màxim de l'horari global. En aquesta llei s'estableix que el nombre de diumenges i festius que els comerços poden romandre oberts al públic és de 12, però les comunitats autònomes poden incrementar o reduir el nombre de diumenges i festius d'obertura autoritzada segons les seves necessitats comercials, que en cap cas es poden limitar a menys de 8 dies. D'altra banda, es permet plena llibertat per determinar els dies i hores d'obertura en els establiments dedicats a la venda de pastisseria i rebosteria, pa, plats preparats, premsa, combustibles i carburants, floristeries i plantes, botigues de conveniència, establiments instal·lats en punts fronterers, en estacions i en mitjans de transport terrestre, marítim i aeri, i en zones de gran afluència turística. També tenen plena llibertat d'horaris i dies d'obertura els comerços que tenen una superfície d'exposició i venda al públic inferior a 300 m² que no pertanyen a empreses o grups de distribució, tot i que per raons de política comercial les comunitats autònomes poden determinar una superfície màxima diferent dels establiments d'alimentació i consum quotidià als quals es permet plena llibertat d'horaris. Les farmàcies i estancs es regeixen per la seva normativa específica. També s'especifica que les comunitats autònomes poden establir el sistema sancionador aplicable a les infraccions de la normativa sobre el calendari i horaris comercials.

Des de l'any 2005, moment en què va entrar en vigor aquesta normativa, la majoria de les comunitats han establert l'horari global màxim d'obertura en 72 hores setmanals, excepte en cinc comunitats en les quals es manté l'horari setmanal global màxim en 90 hores (Castella i Lleó, Comunitat Valenciana, Madrid,⁹ Navarra i La Rioja). Pel que fa al nombre de diumenges i festius en què es permet l'obertura del comerç, la majoria de comunitats estableixen 8 dies, excepte Canàries (9 dies), Múrcia (10 dies), Madrid (20 dies), i en algunes comunitats (Galícia i Madrid) els municipis autoritzats poden obrir un o dos dies més. Al País Basc, tot i que els comerciants poden obrir els dies que estableix la legislació, en la pràctica no obren cap diumenge ni festiu.¹⁰

⁸ Ley 1/2004, de 21 de diciembre, de Horarios Comerciales.

<http://www.boe.es/boe/dias/2004/12/22/pdfs/A41557-41559.pdf>

⁹ Des de l'any 2008, amb l'entrada en vigor de la llei de modernització del comerç de la Comunitat de Madrid (Ley 1/2008, de 26 de junio, de Modernización del Comercio de la Comunidad de Madrid), en aquesta comunitat els comerciants poden establir lliurement l'horari d'obertura i tancament dels seus establiments durant els dies laborables i els diumenges i festius autoritzats. És a dir, amb aquesta llei s'eliminen les limitacions horàries màximes diàries o setmanals per a l'activitat comercial.

¹⁰ M^a de los Llanos Matea y Juan S. Mora. *La evolución de la regulación del comercio minorista en*

España y sus implicaciones macroeconómicas. Banco de España, Madrid, 2009.

Catalunya

A Catalunya, segons la normativa vigent,¹¹ els establiments comercials poden obrir els dies feiners un màxim de 12 hores diàries, entre les 7h i les 22 h, i el temps setmanal d'obertura els dies feiners no pot superar les 72 hores. Els establiments comercials han de romandre tancats els dies 1 de gener, 1 de maig, 11 de setembre i 25 de desembre, i els dies 24 i 31 de desembre han d'avançar el seu horari de tancament a les 20 h. Amb caràcter general, els establiments comercials han de romandre tancats els diumenges i altres dies festius. Només es permet l'obertura en els vuit dies festius expressament autoritzats.

Tanmateix s'estableixen excepcions a l'horari general, és a dir que no tenen aquestes limitacions en els horaris i dies d'obertura, en els següents casos: els establiments comercials dedicats essencialment a la venda de productes de pastisseria, rebosteria, xurreria, pa, plats preparats, premsa, flors i plantes; la venda de combustibles i carburants; les botigues de conveniència (aquelles que tenen una superfície no superior a 500 m², que estan oberts al públic com a mínim 18 hores al dia, i que distribueixin de manera similar i proporcionada la seva oferta entre la següent gamma d'articles: llibres, diaris i revistes; productes d'alimentació; discos i vídeos; joguines, regals i articles diversos); els establiments instal·lats en punts fronterers, estacions i mitjans de transport terrestre, marítim i aeri; els establiments comercials situats en locals o recintes d'afluència turística com ara museus, monuments i centres recreatius turístics, i que hi estan directament vinculats pel producte comercialitzat; els establiments comercials situats en establiments hotelers sempre que l'activitat que s'hi desenvolupi tingui caràcter permanent i no s'hi pugui accedir directament des del carrer; els establiments de venda personalitzada o en règim d'autoservei els titulars dels quals són petites o mitjanes empreses, sempre que la superfície de venda no superi els 150 m² i tinguin una oferta orientada exclusivament a productes de compra quotidiana d'alimentació (poden obrir els diumenges i festius entre les 7h i les 15h); els establiments comercials els titulars dels quals són petites o mitjanes empreses comercials, situats en municipis de menys de 5.000 habitants, sempre que la superfície de venda no superi els 150 m², amb l'autorització prèvia del ple municipal i la comunicació de l'ajuntament a la Direcció General de Comerç; els establiments situats a l'entorn immediat dels mercats de marxants durant el mateix horari en què es faci el mercat (els ajuntaments han d'autoritzar l'obertura d'aquests establiments i cal comunicar l'autorització a la Direcció General de Comerç); els establiments situats en municipis turístics (municipis en què, per afluència estacional, la mitjana ponderada anual de població és superior al nombre de residents, i el nombre d'allotjaments turístics i segones residències superior al nombre d'habitatges de residència primària, o que és un lloc de gran afluència de visitants per motius turístics).¹² La llei també estableixen les sancions corresponents a les infraccions al règim d'horaris comercials.

¹¹ Llei 8/2004 de 23 de desembre d'horaris comercials.

http://www.gencat.cat/diue/doc/doc_21994977_1.pdf

¹² Per determinar els municipis turístics exceptuats del règim general, cal la proposta motivada de l'òrgan competent de l'ajuntament directament afectat, la qual ha d'especificar si l'exclusió es demana per a la totalitat del municipi o només per a una part, i indicar el període de l'any al qual se circumscriu la sol·licitud i la franja horària d'obertura diària sol·licitada. La Direcció General de Comerç és l'òrgan competent per aprovar o denegar la proposta, amb l'informe previ de la Direcció General de Turisme.

França

A França, el reglament laboral (Code du Travail) estableix que els assalariats han de disposar obligatòriament d'un dia de descans setmanal, i que aquest dia és, en principi, el diumenge. Tot i això, també es preveuen derogacions d'aquest principi.¹³

D'una banda hi ha les autoritzacions permanents que permeten obrir els diumenges a establiments com els hospitals, serveis d'ajuda a persones dependents, museus, centres culturals, esportius, empreses d'espectacles, serveis d'urgència (reparacions, manteniment, ambulàncies), hotels, restaurants, bars, estancs, establiments de productes alimentaris destinats al consum immediat, floristeries, botigues de mobles, botigues d'alimentació fins a migdia (amb la llei de l'any 2009 fins a les 13 hores), empreses industrials que funcionen amb equips de suplència (a partir d'una convenció, un acord o una autorització de la inspecció de treball). La resta dels comerços al detall poden obrir cinc diumenges a l'any amb l'autorització municipal (alcalde).

D'altra banda, la llei del 10 d'agost de 2009¹⁴ amplia les derogacions temporals preexistents en les zones turístiques i termals, i permet el treball en diumenge en aquestes zones a tots els comerços sense limitació (poden obrir tot tipus d'establiments i durant tot l'any). Amb aquesta llei també es crea un nou règim derogatori en les zones qualificades de "périmètres d'usage de consommation exceptionnel" (PUCE), en què mitjançant una autorització administrativa es permet el treball en diumenge als assalariats en els establiments de venda al detall en zones delimitades dins de les grans ciutats de més d'un milió d'habitants (Paris, Lyon, Aix Marseille i Lille). Aquestes zones es caracteritzen per uns hàbits de consum en diumenge, una afluència important de clients i la distància d'on venen aquests clients, o per la proximitat d'una zona fronterera on hi ha un hàbit de compres en diumenge. La relació dels municipis d'interès turístic o termal i el perímetre de les zones turístiques d'afluència excepcional o d'animació cultural permanent són establertes pel prefecte de la regió a demanda de l'autoritat administrativa corresponent després de comunicar-ho al comitè departamental de turisme, a les organitzacions patronals i els sindicats de treballadors. Les autoritzacions administratives per a les zones d'hàbits de consum excepcional són acordades per una durada limitada i mitjançant un acord col·lectiu on es fixen les contrapartides acordades per als assalariats que treballen en diumenge. En absència d'un acord col·lectiu aplicable, les autoritzacions són acordades en base a una decisió unilateral de l'empresari presa després de comunicar-ho al comitè d'empresa o els delegats del personal (aprobat després d'un referèndum entre el personal afectat per aquesta derogació del descans en diumenge); en aquest cas, als assalariats que treballen en diumenge es beneficien d'un dia de descans compensatori i reben per aquest dia de treball una remuneració al menys igual al doble de la remuneració normal. També s'especifica que només poden treballar en diumenge els assalariats voluntaris que han donat el seu acord per escrit en les empreses que han obtingut l'autorització per treballar en diumenge, i la negativa de treballar en diumenge no és motiu per no contractar a una persona i no és causa d'acomiadament.

¹³ "Repos dominical: le principe". <http://www.travail-dimanche.com/les-textes-officiels.html>

¹⁴ Loi n° 2009-974 du 10 août 2009 réaffirmant le principe du repos dominical et visant à adapter les dérogations à ce principe dans les communes et zones touristiques et thermales ainsi que dans certaines grandes agglomérations pour les salariés volontaires.
http://www.travail-dimanche.com/images/stories/pdf/jo_travail_dimanche_2009_08_11_576159.pdf

Portugal

Els horaris d'obertura dels comerços a Portugal varien segons la superfície de l'establiment. En general es permet obrir entre les 6h i les 24h tots els dies de la setmana, però les botigues de conveniència (comerços amb una superfície de venda inferior a 250 m² que tenen un horari de funcionament d'almenys 18 hores i que distribueixin de manera equilibrada la seva oferta entre productes d'alimentació i articles de la llar, llibres, diaris i revistes, discos i vídeos, joguines, regals i articles diversos) poden estar obertes fins a les 2h, mentre que les grans superfícies (establiments amb una superfície de més de 1.000 m² en les poblacions de menys de 30.000 habitants o de més de 2.000 m² en les altres poblacions) tenen restriccions en l'horari d'obertura dels diumenges i festius: només poden obrir entre les 8h i les 13 h, excepte els mesos de novembre i desembre que poden adoptar l'horari dels altres comerços. Hi ha excepcions en les gasolineres i botigues situades en estacions i aeroports, que poden obrir més hores, i s'estableixen sancions en els casos d'incompliment.¹⁵

Alemanya

Alemanya tenia una de les legislacions més restrictives d'Europa en relació amb els horaris comercials,¹⁶ que va canviar amb la llei aprovada el juliol de 2006, a partir de la qual cadascun dels 16 estats (*Länder*) poden regular els seus horaris comercials (si un estat no aprova una llei específica s'aplica la llei federal). A Berlín i vuit estats més s'ha adoptat l'anomenada norma 24x6, que vol dir que de dilluns a dissabte no hi ha cap restricció en l'horari d'obertura. Els altres estats han adoptat lleis lleugerament menys liberals, però que en general permeten més hores que la llei federal, si bé cap estat permet l'obertura il·limitada els diumenges. En general el diumenge és el dia de descans, encara que es pot comprar en botigues de conveniència d'estacions, aeroports, benzineres, etc.¹⁷ Els diumenges i festius estan regulats en cada estat: els establiments poden obrir entre tres i deu diumenges a l'any, tot i que l'any 2009 el tribunal constitucional d'Alemanya va prohibir l'obertura dels comerços durant quatre diumenges seguits en el mes de desembre (que estaven permesos a Berlín), davant de la impugnació presentada per les esglésies protestants i catòliques (que ho consideraven una violació de la constitució alemanya que consagra el diumenge com "un dia de repòs i d'elevació espiritual") i els sindicats (per protegir els drets dels treballadors). El tribunal també va considerar que el diumenge és un dia no laboral que permet el repòs del treballador i la seva participació en la vida social. Així els establiments comercials només podran obrir a partir del 2010 vuit diumenges a l'any (un o dos abans de Nadal) entre les 13h i les 20h.¹⁸

¹⁵ Decreto-Lei nº 48/96 de 15 de Maio. <http://dre.pt/pdf1sdip/1996/05/113a00/11311132.PDF>

¹⁶ Fins a l'any 1996 els comerços podien obrir de 7h a 18,30h entre setmana, i fins a les 14h els dissabtes, i aquell any es va començar a permetre obrir en la temporada de Nadal de les 6h a les 20 h entre setmana i fins a les 16h els dissabtes (hi havia excepcions per als restaurants, turisme, fleques i floristeries). L'any 2003 una nova llei allarga l'horari dels dissabtes fins a les 20h.

¹⁷ "Shopping Hours in Austria, Germany, Switzerland". <http://www.german-way.com/shophrs.html>

¹⁸ Patrick Saint-Paul. "Évêques et syndicats bloquent le shopping dominical à Berlin" <http://www.lefigaro.fr/international/2009/12/03/01003-20091203ARTFIG00424-eveques-et-syndicats-bloquent-le-shopping-dominical-a-berlin-.php>

"Repos dominical: le dimanche allemand reste sacré".

<http://www.travail-dimanche.com/en-europe-et-dans-le-monde.html/index.php>

Àustria

El mes de gener de 2008 Àustria va modificar la seva llei d'horaris d'obertura per permetre als comerços obrir entre els 6h i les 21h de dilluns a divendres, i fins a les 18h els dissabtes. Les fleques poden obrir 30 minuts més aviat (5.30h). Aquesta llei limita a un total de 72 hores setmanals d'obertura dels comerços (una mitjana de 12 hores al dia). Els establiments comercials estan tancats els diumenges, si bé hi ha excepcions per al turisme, estacions de tren, aeroports i en la temporada de Nadal.

Suïssa

L'horari d'obertura a Suïssa està regulat per cadascun dels 26 cantons o províncies. Entre dilluns i divendres la majoria dels establiments comercials tanquen a les 18.30h (encara que la llei permet obrir fins més tard). A Zurich i altres ciutats no hi ha regulació dels horaris comercials i les botigues obren fins a les 20h o 21h.

La llei prohibeix fer treballar els assalariats en diumenges, excepte en els casos que tenen una autorització (s'autoritza en els casos que és indispensable per raons tècniques o econòmiques i en casos d'urgència que es compensen amb un increment del 50% del salari), i especifica que un treballador ha de donar el seu consentiment per treballar en diumenge. Els comerços poden obrir sense autorització especial quatre diumenges a l'any (segons la ciutat o el cantó). La llei també estableix que almenys cada dues setmanes el dia de descans setmanal ha de ser en diumenge, que si el treball en diumenge és de menys de cinc hores s'ha de compensar amb temps lliure i si és de més de cinc hores es compensarà amb un descans de 24 hores.¹⁹ Hi ha excepcions per als comerços familiars, fleques, quioscs i floristeries, botigues en àrees turístiques, i establiments situats en estacions de tren i aeroports, tot i que han d'observar les lleis federals suïsses que protegeixen els treballadors i limiten les hores de treball.

¹⁹Loi fédérale sur le travail dans l'industrie, l'artisanat et le commerce. http://www.admin.ch/ch/f/rs/822_11/index.html#id-3-2

Bèlgica

A Bèlgica, les hores d'obertura del comerç al detall són entre les 5h i les 21h els divendres i els dies laborables anteriors a un dia festiu, i entre les 5h i les 20h la resta de dies. També s'estableix un horari d'obertura entre les 18h i les 7h per a les botigues de nit (són establiments amb una superfície comercial inferior a 150 m² en què només es poden vendre productes d'alimentació general i de la llar). La llei obliga a tancar els establiments comercials un dia a la setmana, en principi el diumenge entre les 5h o les 13h i fins a la mateixa hora de l'endemà, tot i que els comerciants poden triar un dia de descans setmanal diferent del diumenge. Aquest dia de descans setmanal ha de ser el mateix almenys durant sis mesos, i si coincideix amb el dia anterior a un festiu es pot canviar pel dia posterior a aquesta festivitat.²⁰ Aquesta llei estableix derogacions per a alguns sectors: vendes al domicili del consumidor, comerços en les estacions de transport públic (tren, metro...), en zones portuàries i aeroports, en benzineres, autopistes (establiments amb una superfície inferior als 250 m²), i en els establiments on es vénen diaris, revistes, tabac, jocs de vídeo o altres suports audiovisuals, gelats en porcions individuals, i productes alimentaris preparats per consumir fora de l'establiment. També es poden acordar derogacions a demanda dels comerciants quan hi ha fires, mercats, rebaixes, festius, etc., amb un màxim de 15 dies per any, i derogacions per tot o part de l'any en els municipis turístics (fixades pel reial decret de 22 de setembre de 2005 sobre el descans setmanal i el reial decret de 6 de desembre de 2005 sobre les hores de tancament). Tot i aquesta flexibilitat horària moltes botigues tanquen a les 18h o les 19h i fan festa els diumenges.

Regne Unit

La legislació sobre l'activitat comercial en diumenge aplicable a Anglaterra i País de Gal·les des de l'any 1994²¹ estableix que els horaris per als comerços de menys de 280m² són lliures, mentre que els establiments amb una superfície superior a 280m² els diumenges només poden obrir un màxim de sis hores entre les 10h i les 18h, i han de tancar el diumenge de Pasqua i Nadal si s'escau en diumenge. Alguns establiments no tenen aquestes limitacions (botigues de recanvis i accessoris d'automòbils, farmàcies, estacions de servei i àrees d'autopistes, botigues situades en estacions i aeroports). Aquesta llei dóna als treballadors del comerç el dret a refusar treballar els diumenges (excepte en el cas dels empleats que estan contractats per treballar només diumenges).

A Escòcia no hi ha una regulació específica sobre l'activitat comercial en diumenge i per tant les botigues poden obrir quan vulguin, però amb la llei de l'any 2003 (Sunday Working (Scotland) Act 2003) es va conferir el dret als treballadors de refusar treballar en diumenge com a Anglaterra i País de Gal·les.²²

A Irlanda del Nord hi ha una normativa pròpia²³ en què es limita l'horari d'obertura els diumenges a les grans superfícies comercials entre les 13h i les 18h, mentre que els

²⁰ Loi relative aux heures d'ouverture dans le commerce, l'artisanat et les services. 10 novembre 2006. http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi.pl

²¹ Sunday Trading Act 1994. http://www.opsi.gov.uk/acts/acts1994/ukpga_19940020_en_1

²² Sunday Working (Scotland) Act 2003. http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2003/ukpga_20030018_en_1

²³ Shops (Sunday Trading &c.) (Northern Ireland) Order 1997. <http://www.opsi.gov.uk/SI/si1997/72779--a.htm#1>

petits establiments tenen llibertat horària. Igual que en la resta del Regne Unit els treballadors del comerç tenen dret a refusar el treball en diumenge.

Dinamarca

A Dinamarca tots els comerços tenen llibertat d'obrir entre les 6h del dilluns i les 17h de dissabte. Els diumenges i festius han de tancar excepte els establiments on es ven pa, productes làctics o diaris (poden obrir entre les 7h i les 11h), combustibles, automòbils, articles de càmping, flors i plantes, animals domèstics, i els establiments situats en estacions i àrees d'autopista. També poden obrir els comerços amb una facturació bruta anual inferior a 3,25 milions d'euros. La llei també permet l'obertura durant unes hores uns 20 diumenges a l'any (actualment es vol ampliar a 30 diumenges).²⁴

Luxemburg

En principi a Luxemburg la llei relativa al descans setmanal dels empleats i obrers²⁵ prohibeix el treball dels assalariats els diumenges, excepte en els establiments familiars. Aquestes disposicions no s'apliquen als viatjants i representants del comerç en la mesura que treballen fora de l'establiment, ni als directius o quadres superiors en els casos que la seva presència a l'empresa sigui indispensable per assegurar el funcionament. La prohibició de treball en diumenge no s'aplica a la vigilància dels locals destinats a l'empresa, ni als treballs de neteja, ni als treballs necessaris per a la continuació de les tasques habituals o treballs necessaris per impedir el deteriorament de les matèries primeres o dels productes, i també es pot suspendre el descans setmanal en el cas de personal necessari per a l'execució de treballs urgents (en aquests casos s'ha de notificar al director de la inspecció de treball la llista d'assalariats que treballen en diumenge, la durada i la naturalesa de la feina).

Els treballadors assalariats dels establiments de venda al detall poden treballar 4 hores els diumenges, que en casos de necessitats particulars es poden ampliar a 8 hores com a màxim uns sis diumenges a l'any. També hi pot haver derogacions temporals o permanents a la prohibició de treball en diumenge en el cas d'establiments amb un volum d'activitats important el diumenge en determinades localitats, en empreses que fan ús de l'aigua com a motor exclusiu o principal, per activitats que es realitzen principalment el diumenge o activitats que només s'exerceixen una part de l'any o que s'exploten de manera intensiva en certes estacions, per a activitats que es realitzen amb motiu d'utilitat pública. La prohibició de treball en diumenges tampoc s'aplica als hotels, els restaurants o establiments dedicats a la restauració, a les farmàcies, drogueries, a les empreses estrangeres, empreses de l'agricultura i la viticultura, empreses d'espectacles públics, empreses de transport, de distribució d'aigua i de força motriu, establiments orientats a la sanitat i l'ajuda social (hospitals, dispensaris, centres de dia, cases d'indigents, residències d'avis i d'infants, internats, orfenats, etc.) i al personal de serveis domèstics.

²⁴“Denmark's Sunday shopping hours to be deregulated”
<http://cphvoice.ning.com/profiles/blogs/denmarks-sunday-shopping-hours>

²⁵Loi modifiée du 1er août 1988 concernant le repos hebdomadaire des employés et des ouvriers.
<http://www.cepl.lu/ceplweb/NouvDroitTravail/pdf/1-LoisAbrog/102-repos%20hebdomadaire.pdf>

Els assalariats que treballen en diumenge tenen dret a un descans compensatori d'un dia si ha treballat més de 4 hores, i de mig dia si ha treballat menys de 4 hores, i també tenen dret a una millora salarial d'un 70% per cada hora de treball.

La llei preveu multes o presó per a les infraccions d'aquestes disposicions.

Mònaco

A Mònaco, segons la legislació vigent, el diumenge és el dia de descans setmanal obligatori, excepte en el cas de les empreses que són objecte d'una exempció a aquesta regla general.²⁶ En principi, la llei no permet obrir més de sis diumenges a l'any, i el treball dels assalariats en diumenge està condicionat a l'obtenció d'una derogació lliurada per la inspecció de treball. Els assalariats han de tenir un dia de descans en compensació del diumenge treballat i totes les hores que superen les 39 hores setmanals són hores extres.

En els darrers anys s'han fet campanyes per tal d'incentivar que els comerços de Mònaco obrin els diumenges de mitjan juliol a finals d'agost (els comerços que obren aquests diumenges es beneficien d'una exempció del 75% de les càrregues patronals generades per l'obertura d'aquests dies).²⁷

²⁶Loi n°822 du 23 juin 1967. Ordonnance souveraine n°11.145 du 5 janvier 1994.

²⁷<http://www.ucam.mc/doc/dimanchepvreunion260609.pdf>

La situació a Andorra

A Andorra, una part molt important de l'economia es basa en els serveis orientats als turistes; de fet, es considera el turisme com el motor de l'economia andorrana, ja que impulsa directament l'activitat d'alguns sectors com el comerç, l'hoteleria i els serveis turístics, i indirectament també arrossega altres sectors (construcció, transports, comunicacions...). Les dades de la proporció d'assalariats i d'empreses dels sectors del comerç i l'hoteleria mostren la importància d'aquestes activitats en el conjunt de l'economia andorrana. Sobre el total d'assalariats de l'any 2009 (41.019 de mitjana anual), un 25,3% (10.362) correspon a treballadors del comerç i un 12,5% (5.136) a treballadors de l'hoteleria, que juntament amb la construcció (13,2%), l'Administració pública (11,5%) i les activitats immobiliàries i serveis empresarials (10%), són els sectors que ocupen més percentatge de la població d'Andorra. Pel que fa al nombre d'empreses, sobre un total de 5.182 empreses (dades del mes de desembre de l'any 2009 i sense incloure les llars que ocupen personal domèstic), un 26,8% (1.388) són del sector comerç, un 12,8% (662) de l'hoteleria, un 15,8% (818) són empreses dedicades a activitats immobiliàries o serveis empresarials i un 10,7% (552) són empreses de la construcció.²⁸

Els comerços i altres establiments turístics estan oberts tots els dies de l'any, a excepció de l'1 de gener (Cap d'any), 14 de març (Dia de la Constitució), 8 de Setembre (Nostra Senyora de Meritxell) i 25 de desembre (Nadal). Atès el caràcter eminentment turístic d'Andorra, la resta dels dies de festa de compliment obligatori, retribuïts i no recuperables fixats en el calendari laboral, en el cas dels treballadors dels sectors relacionats directament amb el turisme poden traslladar-se a qualsevol altre dia, per acord entre les parts.²⁹

Les èpoques de major afluència turística, en general, coincideixen amb els períodes festius en la resta de sectors i/o les èpoques de vacances escolars. Aquesta realitat de l'economia andorrana fa que un col·lectiu molt important dels assalariats i assalariades treballi els caps de setmana i els festius. Com a conseqüència hi ha una proporció important de parelles que no concorden el seu temps d'oci entre ells, i tampoc amb els fills, sent els ingressos de tots dos necessaris per poder accedir a les exigències que imposa el ritme actual de vida.³⁰ Així, aquestes persones es troben amb dificultats per conciliar la feina amb la vida personal i familiar. Es considera que la principal causa d'aquest problema és la manca de flexibilitat estructural, entesa en el sentit de fer els temps laborals més flexibles en funció de les necessitats del treballador (en referència a una "flexibilització positiva", que dotaria de més autonomia els treballadors, en contraposició a la flexibilització "negativa" o "heterònoma" dels temps de treball, que

²⁸Font: CASS.

²⁹Decret del 18-11-2009 pel qual es fixa el calendari laboral per a l'any 2010.

Tot i que en principi també establia l'1 de maig (Festa del Treball) com a festiu d'obligatori compliment, retribuït i no recuperable per a tots els sectors, posteriorment, considerant la conjuntura econòmica actual i que el dia 1 de Maig del 2010 era dissabte, dia de màxima afluència de turisme al Principat d'Andorra, el Govern va permetre excepcionalment que tant el comerç com tots els serveis relacionats directament amb el turisme poguessin treballar (Decret del 18-11-2009 pel qual s'autoritza, excepcionalment, l'activitat de tots aquells serveis relacionats directament amb el turisme, així com l'obertura del comerç, durant la jornada festiva de l'1 de Maig del 2010, Festa del Treball).

³⁰El 68% de les persones casades o que viuen en parella afirmen que treballen els dos membres de la parella, el 21% diuen que només treballa un dels dos i l'11% restant no treballen cap dels dos. Centre de Recerca Sociològica. *Observatori d'Andorra*. Segon quadrimestre 2005.

es duu a terme en base a les necessitats de les empreses i molt sovint en detriment de la qualitat de vida del treballador). En aquest sentit, ja sigui per horaris extensos mancats de flexibilitat o bé per la imposició d'una flexibilitat hostil, sembla evident que no hi ha una bona sincronització dels temps entre pares i mares, treballs i nens.³¹

Aquesta manca de sincronització té perjudicis per a tots:

- Els treballadors pateixen problemes d'estrès, ansietat, no poden assolir els seus objectius vitals i, en definitiva, tenen problemes que deterioreen la seva qualitat de vida.
- Les empreses tenen problemes de baixa productivitat, absentisme, de rotació dels treballadors (en tots els sectors, però que de manera més acusada a l'hoteleria, restauració, comerç...) que implica directament una baixa qualitat dels seus serveis. Així, d'alguna manera, la vulnerabilitat de les plantilles té una important repercussió en la productivitat empresarial i en el servei que es dona al client.
- En el conjunt de la societat també implica problemes indirectes, en ser un dels factors causants de la baixada de l'índex de fecunditat (que per exemple pot afectar el futur de les pensions), o com els creixents problemes de socialització d'infants, adolescents i joves (per manca de temps de dedicació de pares i mares que treballen amb horaris inadequats a les necessitats de relació familiar). Aquests fenòmens, a l'igual que d'altres de similars, semblen estar intrínsecament associats a la dicotomització de la feina i la família, de manera que en fer-se ambdós àmbits incompatibles, sovint es detecta un afebliment de la institució familiar, en un context en què el treball continua essent l'àmbit necessari per a subsistir, i el seu temps es manté com a temps estructurant de la resta de temporalitats socials. En el cas d'Andorra, a més, és evident que l'elevada rotació en sectors com el del comerç i l'hoteleria fan que hi hagi molta població flotant, fet que no ajuda a la cohesió social i/o agreuja les divisions socials existents.

Per tot plegat es pot constatar que a Andorra coexisteixen dues realitats. D'una banda hi ha els treballadors que fan festa els caps de setmana (on hi ha la major part dels andorrans), que tenen relativament menys problemes per conciliar treball i família, ja que la major part dels serveis oferts per a les administracions –guarderies, col·legis, etc.– s'adapten millor a aquestes situacions, a més de tenir més possibilitats de disposar d'una xarxa familiar a Andorra que els pot ajudar en cas de necessitat. D'altra banda, hi ha una part important dels treballadors que treballen la major part dels caps de setmana i festius, treballant en moltes ocasions en horaris extensos, i amb molts problemes per conciliar els àmbits treball i família ja que la major part dels serveis públics no s'adapten als seus horaris, problema que s'agreuja en el cas dels treballadors d'origen immigrant que no disposen del suport d'una xarxa familiar al país.

³¹ Centre de Recerca Sociològica. *Conciliació de la vida laboral i familiar. Manual de bones pràctiques*. Andorra, 2006.

Regulació de l'horari comercial a Andorra

El comerç va experimentar un gran creixement a Andorra durant els anys 50 i 60, ja que es podien trobar productes que no hi havia als països veïns o eren molt més cars, impulsant així el turisme comercial. En aquells anys l'horari comercial era molt llarg ja que s'adaptava als ritmes i conveniències dels turistes: els caps de setmana i en els mesos d'estiu es treballava moltes hores i no hi havia vacances (era habitual que les botigues de l'eix comercial d'Andorra la Vella i Escaldes tanquessin els dissabtes a les dotze o a la una de la matinada).³²

El decret sobre horaris i condicions de treball del 3 de juliol de 1973 estableix l'horari d'obertura dels comerços com a màxim fins a les 20h, a excepció dels diumenges que s'avança a les 19h.

Des dels anys 90, els diferents decrets han permès obrir els comerços alguns dies fins a les 21h: l'any 1993 només els dissabtes de la temporada d'esquí,³³ l'any 1994 tots els dissabtes de l'any,³⁴ i l'any 1995 tots els dissabtes³⁵ i de dilluns a divendres entre finals de juliol i principis de setembre.³⁶ Els decrets sobre els horaris comercials aprovats els anys següents també permeten ampliar l'horari comercial màxim de tancament fins a les 21h en diverses dates i períodes de major afluència turística (agost, vigílies de Nadal i altres festivitats). A partir de l'any 1998, els decrets sobre els horaris comercials també estableixen alguns dies (vigílies de festius) en què es limita l'horari comercial màxim de tancament fins a les 19h.

L'any 2009 es va incrementar el nombre de dies que s'amplia el tancament del comerç fins a les 21h a tot el mes de febrer (13 dies més que en anys anteriors, passant de 105 dies l'any 2008 a 118 dies el 2009), mentre que per a l'any 2010 s'ha tornat a reduir el nombre de dies que els comerços poden tancar a les 21h (102 dies a l'any) i s'estableix el tancament a les 14h de vuit diumenges.³⁷

Tant l'increment del nombre de dies que es permet ampliar l'horari comercial màxim de tancament fins a les 21h (l'any 2009), com la limitació de l'horari de tancament a les 14h alguns diumenges (l'any 2010), han generat una polèmica entre les diferents parts implicades (Govern, comerciants, treballadors).³⁸

³² Dolors Comas: *Andorra, una economia de frontera*. Pàg. 230

³³ Decret de 27-10-93 relatiu al tancament dels comerços els dissabtes en el període comprès entre el segon dissabte de del mes de novembre de 1993 i el dissabte de la Setmana Santa de 1994.

³⁴ Decret pel qual es fixa l'horari d'obertura i tancament dels comerços, de 14-4-94.

³⁵ Decret de 6-3-95 relatiu als horaris de treball dels comerços.

³⁶ Decret relatiu a l'horari d'obertura dels comerços el període comprès entre el dia 22 de juliol de 1995 i el 9 de setembre de 1995, de 20-7-95.

³⁷ Decret del 18-11-2009 relatiu als horaris comercials per a l'any 2010.

³⁸ G. Pérez. "Els horaris comercials del 2010 aixequen polèmica". *Diari d'Andorra*, 18/11/2009.

L'ampliació del nombre de dies que es permet tancar a les 21h que va aprovar el Govern per a l'any 2009 a partir d'una proposta de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis (CCIS) i la Federació de Comerciants d'Andorra (FACA) i que es va consensuar en la Taula de Comerç, va ser valorada positivament per aquests organismes perquè consideraven que en un context de crisi aquesta ampliació dels horaris comercials representa una manera de millorar el servei i que tindria una repercussió econòmica positiva, i que aquesta mesura no produiria en cap cas abusos laborals. En canvi, es van posicionar en contra alguns petits comerciants, l'Associació de la Micro, Petita i Mitjana Empresa d'Andorra (PIME), els sindicats USdA i SAT, el Partit Verds d'Andorra i el Partit Socialdemòcrata, per considerar que l'ampliació de l'horari comercial no serveix per a millorar la situació de crisi sinó que repercuteix negativament en la qualitat del servei, afavoreix la rotació laboral i agreuja els problemes de conciliació sociolaboral dels treballadors del comerç.³⁹ Per la seva banda els comuns expressaven diferents valoracions sobre l'ampliació dels horaris comercials: alguns es mostraven a favor de la flexibilitat horària, com a mesura per reactivar el comerç i per afavorir l'atractiu turístic, si bé consideraven que davant aquesta ampliació dels horaris d'obertura cal tenir en compte l'organització de les jornades laborals dels treballadors perquè no facin més hores del compte, i també la coordinació dels horaris d'altres serveis com el transport públic, les escoles bressol, etc; altres incidien en la necessitat de donar prioritat a la conciliació entre la vida laboral i familiar dels treballadors, i en general es considera imprescindible que hi hagi un diàleg entre les parts per arribar a acords amb fórmules imaginatives (per exemple que aquesta ampliació dels horaris s'acompanyi de la creació de nous llocs de treball per a joves o persones que puguin assumir aquests horaris, per evitar l'abús sobre els empleats del comerç).⁴⁰

Pel que fa al decret relatiu als horaris comercials per a l'any 2010 que estableix la limitació de l'horari comercial màxim de tancament fins a les 14h durant deu diumenges,⁴¹ el Govern ho considera un mecanisme de compensació per als treballadors del comerç davant la necessitat d'allargar l'horari en dates de més aflluència turística i com a mesura per ajudar a conciliar la vida laboral i familiar d'aquests treballadors. El sindicat USdA⁴² i l'Associació de la Micro, Petita i Mitjana Empresa d'Andorra (PIME) han valorat positivament aquesta mesura, ja que facilita la conciliació laboral i familiar dels treballadors i també consideren que contribuirà a millorar la productivitat.⁴³ Tot i això, els sindicats no s'oposen a que es permeti l'obertura del comerç en una franja horària àmplia, però demanen que s'acompanyi d'una negociació col·lectiva entre

³⁹“Tretze dies més obert fins a les nou”. *Diari d'Andorra*, 20/11/2008

M. Miño. “La proposta d'ampliació dels horaris comercials es limita a 30 dies anuals”. *Diari Bondia Andorra*, 04/11/2008.

⁴⁰“Els horaris divideixen els cònsols”. *Diari d'Andorra*, 16/10/2008.

⁴¹ Posteriorment es va reduir l'obligació de tancar els comerços a les 14h a vuit diumenges davant les protestes d'alguns comerciants, especialment dels del Pas de la Casa. (Decret del 28-04-2010 de modificació del Decret de data 18 de novembre del 2009 relatiu a l'establiment dels horaris comercials per a l'any 2010).

⁴²M. Rodríguez. “L'USdA dona el seu «ple suport» al tancament deu diumenges a l'any”. *El Periòdic d'Andorra*, 05/12/2009.

⁴³S. Moral. “Comerciants i sindicats critiquen amb duresa el decret dels nous horaris” *Diari Bondia Andorra*, 18/11/2009.

sindicats, patronal i Govern, i que tingui en compte la conciliació de la vida familiar i laboral.⁴⁴

Per contra, la Federació de Comerciants d'Andorra (FACA), la Confederació Empresarial Andorrana (CEA), l'associació de les estacions d'esquí del Principat d'Andorra (Ski Andorra) o l'associació Empresa Familiar Andorrana (EFA), entre altres, s'han mostrat contraris al tancament dels comerços alguns diumenges a la tarda perquè ho consideren perjudicial per a l'activitat econòmica del sector ja que suposa una pèrdua important de facturació i perquè crearà confusió entre els turistes i una degradació de la imatge de país de servei, i fins i tot preveuen que la disminució de vendes que comporta aquesta limitació de l'horari comercial pot repercutir en una pèrdua de llocs de treball.⁴⁵ D'altra banda creuen que aquesta mesura tampoc no serà efectiva per conciliar la vida laboral i familiar dels treballadors. Per afavorir aquesta conciliació ha sorgit la proposta per part d'alguns empresaris (Associació de Grans Distribuïdors al Detall) de pactar amb els seus treballadors deu diumenges sencers de festa a l'any en substitució dels deu diumenges de tancament.⁴⁶ Els partits de l'oposició també han qüestionat el decret que obliga a avançar el tancament dels comerços alguns diumenges: el Grup Parlamentari Reformista va entrar a Sindicatura una moció perquè el Govern retiri el decret d'horaris comercials, emparant-se en el reglament del Consell General, moció que finalment va ser rebutjada; i Andorra pel Canvi va demanar al Govern quina és la norma administrativa sota la qual s'empara el decret relatiu als horaris comercials per al 2010, que obliga a tancar deu diumenges a la tarda.⁴⁷ Per la seva banda, els comuns discrepen en major o menor mesura d'aquest decret ja que en general consideren que s'ha de donar llibertat als empresaris per obrir quan ho creguin convenient, sempre que es garanteixin els drets dels treballadors, i en alguns casos creuen que aquesta mesura pot incidir negativament en el turisme. Tots assenyalen la necessitat d'arribar a un consens en aquest tema.⁴⁸

En relació amb l'aplicació d'aquest decret s'han generat diverses polèmiques, ja que alguns comerciants (sobretot del Pas de la Casa) es van plantejar desobeir -lo,⁴⁹ tot i que finalment totes les botigues van tancar,⁵⁰ i també es van qüestionar les possibles sancions (multes) que s'aplicarien als comerços en cas d'incompliment del decret.⁵¹ D'altra banda la FACA va dur a terme una campanya per informar els turistes sobre el

⁴⁴ Taula de Turisme i Comerç. "Acta de la 1a sessió de treball sobre el debat de l'establiment del calendari d'horaris comercials per l'any 2010.", 19 d'octubre del 2009.

⁴⁵ C. Audi; A. Tugas: "Mobilització global del comerç contra el tancament dels diumenges". *Diari d'Andorra*, 21/05/2010.

⁴⁶ FACA. "Acta de la reunió de la Federació d'Associacions de Comerciants d'Andorra Escaldes-Engordany", 17 de desembre del 2009.

⁴⁷ DdA/Agències. "ApC pregunta sobre la base del decret dels horaris comercials". *Diari d'Andorra*, 12/01/2010.

I. A. "Nomen celebra que CR li doni la raó sobre el decret d'horaris". *El Periòdic d'Andorra*, 20/01/2010.

⁴⁸ A. Gallardo; C. Audí. "Els comuns discrepen del tancament de deu tardes de diumenge". *Diari d'Andorra*, 03/12/2009.

⁴⁹ T. Solanelles; R. Poy. "El petit comerç vol desafiar el tancament al Pas". *Diari d'Andorra*, 26/05/2010

⁵⁰ I. Casasayas. "Les botigues tanquen a contracor". *El Periòdic d'Andorra*, 31/05/2010.

M. Fernández. "La majoria del sector tanca tot i el seu descontentament amb la mesura". *Diari Bondia Andorra*, 30/05/2010

⁵¹ Redacció; T. Solanelles. "Benet diu que no es multarà els que obrin demà a la tarda". *Diari d'Andorra*, 29/05/2010.

C. Garnica. "Bartumeu reafirma l'opció d'aplicar sancions als que obrin a la tarda". *El Periòdic d'Andorra*, 30/05/2010.

tancament de vuit diumenges a la tarda⁵² en què també es manifestava el desacord amb aquesta mesura; des d'aquesta entitat es va estimar que el tancament d'aquests diumenges podia suposar una pèrdua d'entre el 2% i el 3% de la facturació anual,⁵³ previsió que difereix força de l'estimació feta pel Govern, que calcula un màxim d'un 0,49% de la facturació anual.⁵⁴ Alguns representants del sector comercial també van iniciar una campanya de recollida de signatures contra el tancament obligat de vuit diumenges a la tarda durant l'any 2010, campanya que els sindicats van denunciar per les situacions de coacció envers alguns treballadors que es van sentir amenaçats per part dels seus caps a través d'una carta en què s'explicava que podien perillar els seus llocs de treball.⁵⁵

⁵²T. Solanelles. "Campanya per informar dels tancaments dels diumenges" *Diari d'Andorra*, 06/05/2010.

⁵³I. Casasayas: "La clausura de 8 diumenges farà perdre el 3% de la facturació anual". *El Periòdic d'Andorra*, 21/05/2010.

⁵⁴E. Guinart. "López titlla d'"autèntica barbaritat" les previsions de la FACA i la CEA". *El Periòdic d'Andorra*, 22/05/2010.

⁵⁵C. Garnica; I. Andreu. "L'USdA denuncia pressions en les signatures contra el tancament". *El Periòdic d'Andorra*, 29/05/2010.

Agències. "Bartumeu considera "lamentables" les cartes enviades pels empresaris als treballadors sobre el tancament els diumenges". *Diari Bondia Andorra*, 29/05/2010

Debat sobre els horaris comercials a Europa

En els darrers anys s'ha mantingut una forta polèmica en alguns països d'Europa (Espanya, França, Alemanya) i en el Parlament Europeu en relació amb la regulació dels horaris comercials i sobre la consideració del diumenge com a dia festiu. D'una banda s'han posicionat a favor de la regulació dels horaris i de la limitació del treball en diumenge, tot i que per diferents motius, els sindicats, els petits comerços i organitzacions de l'església catòlica i protestant. D'altra banda, els arguments a favor de la liberalització els defensen en general les cambres de comerç i indústria i les grans superfícies comercials.⁵⁶

Els principals punts de debat en relació amb la regulació dels horaris comercials són:

La competència entre el petit comerç i les grans superfícies, i els efectes en el mercat de treball

Els que estan a favor de la regulació dels horaris comercials consideren que la liberalització perjudica el petit comerç perquè no pot competir amb les grans superfícies que tenen més capacitat de contractar personal per poder obrir més hores. Això té efectes en el mercat laboral, ja que si bé l'ampliació dels horaris comercials en principi comporta la creació de nous llocs de treball sobretot en les grans superfícies comercials, a mig o llarg termini pot provocar la destrucció de llocs de treball en el comerç tradicional com a conseqüència de l'augment de cost que suposa la contractació de personal, que en molts casos no es compensa amb el nivell de venda assolit i acaben tancant. Des d'aquesta perspectiva es considera que la liberalització provoca una situació de "competència deslleial".⁵⁷

Des de la perspectiva favorable a la liberalització o l'ampliació dels horaris comercials, la regulació impedeix la creació de nous llocs de treball i fins i tot pot comportar la necessitat de reduir la plantilla. D'altra banda, alguns informes assenyalen que els petits comerços estan desenvolupant mecanismes per conservar la seva competitivitat davant els grans distribuïdors mitjançant acords d'equips cooperatius (com les franquícies) que els permeten reduir costos i assolir economies d'escala, i que molts adquireixen un caràcter més especialitzat i orientat a l'atenció personalitzada i que també requereixen una plantilla important.⁵⁸ Tot i això, es reconeix que en alguns casos la pressió que exerceixen els grans establiments poden fer desaparèixer alguns petits comerços. Com a resultat es mantindria el nivell d'ocupació global en el comerç minorista si bé es produiria una migració de l'ocupació del petit comerç a les grans superfícies.

⁵⁶ En els següents articles es recullen els principals arguments a favor o en contra de la regulació dels horaris comercials en els debats generats a França i Alemanya en els darrers anys:

C. Philippe. "Les heures d'ouverture des magasins : souplesse!". *Le Temps*, 22 desembre 2006. <http://www.institutmolinari.org/les-heures-d-ouverture-des,338.html>
AFP. "El ayuntamiento de París rechaza extender la apertura de comercios al domingo". 7 juny 2010

http://espanol.news.yahoo.com/s/afp/100607/negocios/francia_pol_tica_comercio_turismo
o Siobhán Dowling "German Court Enforces Day of Rest". 3 desembre 2009. <http://abcnews.go.com/Travel/court-rules-shopping-sunday-germany/story?id=9236076>

⁵⁷ "Dictamen solicitado por UPTA en relación a la liberalización de horarios comerciales".

⁵⁸ Organización Internacional del Trabajo. *Las repercusiones de la mundialización y de la reestructuración del comercio en la esfera de los recursos humanos*. Oficina Internacional del Trabajo, Ginebra, 1999.

<http://www.ilo.org/public/spanish/dialogue/sector/techmeet/tmc99/tmcr.htm>

Llibertat i hàbits de consum

Els que es posicionen a favor de la liberalització defensen el dret dels consumidors a poder triar el moment per anar a comprar i el dret dels comerciants a poder obrir quan vulguin, respectant sempre la legislació laboral i argumenten que de la mateixa manera que no es pot obligar a obrir totes les hores tampoc es pot prohibir obrir quan vulguin els establiments que ho desitgin. Des d'aquesta perspectiva es considera que les regulacions horàries van en contra de la demanda de consum que existeix actualment a causa de la diversitat dels horaris de treball en el conjunt de l'economia (ja que cada cop hi ha més persones que tenen un horari de treball diferent del tradicional) i per la major participació de les dones en el mercat de treball (que abans disposaven d'aquest temps per anar a comprar), i en general per l'evolució dels hàbits socials i de consum.⁵⁹ Un horari comercial més extens permet als consumidors triar el moment més adequat per fer les seves compres (ja sigui perquè no poden en determinats horaris o perquè això els permet evitar les hores de més afluència i estalviar temps per fer les compres). També argumenten que les empreses calculen si els val la pena obrir més hores en funció dels guanys que els pot comportar (si les vendes compensen l'increment de costos laborals que suposa un horari més ampli), ja que no tots els establiments han d'obrir obligatòriament més hores, i de fet, en els països on hi ha més llibertat horària no tots els comerços obren totes les hores i els dies autoritzats. Així, deixant als diferents actors del mercat la possibilitat d'adaptar la seva oferta a la demanda s'afavoreix la flexibilitat i la diversitat.⁶⁰

Des del punt de vista favorable a la regulació i limitació dels horaris comercials es posa en qüestió que el fet d'obrir més hores i dies augmenti el consum, i en canvi es considera que el temps destinat al consum es distribueix de forma diferent.⁶¹ D'altra banda, s'argumenta que la llibertat d'obrir més hores es pot convertir en una obligació per als petits comerços que han d'obrir si no volen perdre clients i quota de mercat davant les grans superfícies comercials, i en alguns casos fins i tot és una obligació que s'imposa a les botigues situades en centres comercials.

Així, mentre que els que es mostren a favor de la liberalització dels horaris comercials destaquen que en les societats de consum les compres tenen un component lúdic i que és un motor de l'economia (per exemple l'obertura dels establiments comercials els diumenges fomenta el comerç en el sector de lleure), i que si els poders públics impedeixen a les empreses triar els seus horaris perjudiquen als consumidors, els que estan a favor de la regulació argumenten que els efectes positius en l'economia es limiten a determinades zones de gran afluència turística, ja que la majoria de les persones no aprofiten aquestes hores o dies per anar a comprar, que en realitat el consumidor no elegeix lliurement sinó que està mediatitzat per la publicitat i el màrqueting, i que el consumisme incontrolat no es un model per a una economia sostenible.

⁵⁹Revue économique de l'OCDE n°32, 2001/1

⁶⁰C. Philippe. "Les heures d'ouverture des magasins : souplesse!". *Le Temps* 22 desembre 2006. <http://www.institutmolinari.org/les-heures-d-ouverture-des,338.html>

⁶¹"Dictamen solicitado por UPTA en relación a la liberalización de horarios comerciales".

Els horaris laborals i els efectes en la qualitat de vida

En contra de l'ampliació dels horaris comercials també s'argumenta que pot suposar una prolongació dels horaris laborals, que pot repercutir negativament en la qualitat del servei i pot afectar la qualitat de vida dels treballadors de comerç a l'hora de conciliar la vida laboral i la vida personal. En aquest sentit, la limitació de l'obertura comercial els diumenges té l'objectiu de disposar d'un dia de descans setmanal comú, que facilita la participació en la vida social, i que per tradició cultural i religiosa era el diumenge. Per tant, des d'aquesta perspectiva, s'incideix en la necessitat de valorar aspectes relacionats amb la qualitat de vida de les persones.

Des de posicions favorables a l'ampliació d'horaris es considera que a algunes persones els interessa treballar més hores per obtenir més ingressos (hores extres amb la remuneració establerta pel reglament laboral) o que prefereixen fer festa entre setmana perquè així poden evitar les aglomeracions que s'acostumen a produir els caps de setmana.

Darrere d'aquesta qüestió, es planteja la consideració del diumenge com un dia laboral més o com un dia especial (igual que el treball nocturn o fora de la jornada normal), i el fet que el treball en aquest dia sigui voluntari i adequadament compensat.

En alguns països, la legislació laboral reconeix el diumenge com a dia de descans setmanal, i el treball en diumenge es considera voluntari i comporta una compensació (econòmica i/o amb més temps de descans). El fet que sigui voluntari, permet que s'adapti a les necessitats del treballador, que poden canviar al llarg del temps, i la compensació per treballar aquests dies o hores també pot ser interessant per a l'empresa ja que amb unes condicions millors s'afavoreix l'estabilitat de la plantilla.⁶²

En aquest sentit cal tenir en compte que en diferents etapes de la vida d'una persona poden variar els seus interessos i necessitats. Així, durant un temps una persona pot estar interessada en treballar més hores i en caps de setmana (perquè necessita guanyar més diners, perquè no té fills petits o altres necessitats familiars que li dificulti treballar els diumenges o fer més hores, o en el cas d'estudiants que volen treballar els caps de setmana o festius per compatibilitzar feina i estudis, etc.), però la mateixa persona en una altra etapa de la seva vida pot necessitar o preferir fer jornades més reduïdes o tenir festa els diumenges.

Aquestes qüestions depenen molt de la força de negociació relativa dels treballadors i les empreses. D'altra banda, també cal assenyalar que l'organització del temps de treball és un dels elements més importants per a la qualitat de vida de les persones i per a la productivitat.⁶³

⁶² Un estudi efectuat entre 5.000 treballadors del comerç minorista en el Regne Unit mostra que la majoria no tenien inconvenient en treballar el diumenge i gairebé en tots els casos ho van acceptar per motius econòmics: la majoria dels treballadors del sector de l'alimentació rebien una remuneració superior almenys en un 50% respecte el salari d'un dia de treball normal.

Organización Internacional del Trabajo. *Las repercusiones de la mundialización y de la reestructuración del comercio en la esfera de los recursos humanos*. Oficina Internacional del Trabajo, Ginebra, 1999.

<http://www.ilo.org/public/spanish/dialogue/sector/techmeet/tmc99/tmcr.htm>

⁶³ Dossier del temps; organització del temps de treball, competitivitat i qualitat de vida

<http://www.laboratorideltemps.org/coneixement/detail.php?id=1416&sec=292>

Organització del temps de treball i flexibilitat

Segons un estudi sobre l'organització del temps de treball realitzat per un grup d'investigadors de la divisió d'Enginyeria d'Organització i Logística Industrial per a l'Ajuntament de Barcelona,⁶⁴ organitzar el temps de treball consisteix a determinar la quantitat i la distribució temporal del temps de treball i les tasques que ha de dur a terme cada persona de manera que es respectin un conjunt de condicions. La solució adoptada s'ha de valorar des del punt de vista de l'empresa (adequació de la capacitat productiva o de serveis a la demanda, cost, ús d'hores extres...) i també des del punt de vista de les persones que hi treballen (regularitat dels horaris de treball, nombre de jornades seguides amb un nombre elevat d'hores de treball, distribució de les jornades de festa laboral...), i es tracta de trobar un punt d'equilibri acceptable per a totes les parts.

Els canvis socials que han tingut lloc en els darrers anys (canvis en l'estructura familiar i canvis en els hàbits de comportament i de consum) dificulten la coordinació de les activitats laborals i personals, i han comportat la reivindicació per part dels treballadors d'horaris flexibles (per exemple, a l'hora d'entrar o sortir), que també poden resultar acceptables i interessants per a les empreses si consideren que poden atraure personal qualificat o augmentar la satisfacció de la plantilla. D'altra banda, els canvis en el sistema productiu que incideixen en l'organització del temps de treball són sobretot els relacionats amb l'adequació de la capacitat a la demanda, ja que la demanda no és mai uniforme al llarg del temps (pot variar segons l'època de l'any, els dies del mes o de la setmana i les hores del dia), i aquest ajust de la capacitat (mitjançant hores extres o treball temporal) per satisfer la demanda s'obté amb la flexibilitat en la distribució del temps de treball d'acord amb les necessitats de l'empresa.

Les empreses i els treballadors tenen diferents formes d'obtenir flexibilitat en l'organització del treball: amb hores extres, flexibilitat activa (horari no determinat completament per l'empresa), teletreball (desenvolupar la feina sense la presència física del treballador a l'empresa), anualització de la jornada (contractar els treballadors per un cert nombre d'hores anuals que es poden distribuir de forma irregular al llarg del temps), comptes o bosses d'hores de treball (comptabilització de hores de treball de cada persona durant un període de temps en relació a un valor de referència, i sumant o restant al compte d'hores de treball).

En les empreses que han de mantenir una activitat ininterrompuda (hospitals, serveis d'urgències...) o que obren al públic tots els dies de la setmana excepte festius, amb un horari diari limitat però que no tanquen per vacances (botigues, bars, restaurants), necessiten més d'una persona per a cada lloc de treball per cobrir aquests horaris, ja que el temps d'activitat és superior a la jornada laboral establerta. En aquest cas, cal establir un sistema de trons de treball, que poden ser fixos o rotatius. Això comporta que algunes persones han de treballar a la nit o els caps de setmana el què suposa alguns inconvenients per a l'empresa i per als treballadors (augment dels costos per hora treballada, complexitat en la gestió del personal, disminució de la productivitat i de la qualitat del servei en hores nocturnes, augment d'accidentabilitat quan les persones treballen en horaris alternants...). Segons diversos estudis, per a la majoria de les

⁶⁴ Corominas, A.; Coves, A.M.; Lusa, M.; Ojeda, J.; Pastor, R. *Organització del temps de treball, competitivitat i qualitat de vida*. <http://www.laboratorideltemps.org/media/0000001500/0000001710.pdf>

persones el treball nocturn i l'alternança tenen conseqüències negatives: problemes físics o de salut, relacionats amb la son, dificultat per adaptar-se als canvis quan hi ha alternança d'horaris, problemes familiars i socials per la disparitat d'horaris amb les altres persones...).

Així, per obtenir la millor solució en relació amb l'organització del temps de treball cal tenir en compte d'una banda les condicions que s'han de respectar (reglament laboral), i triar entre les diferents alternatives possibles les que puguin resultar més satisfactòries per als treballadors.

Per tant, com s'indica en aquest estudi, cal “trobar solucions que siguin acceptables per a totes les parts involucrades, la qual cosa implica que la flexibilitat ha d'estar regulada i s'ha de negociar i pactar. El personal pot comprendre que l'empresa requereixi flexibilitat, però és lògic que reclami el compliment de determinades condicions, a més de compensacions, que poden consistir en reduccions de temps de treball o en augments retributius.”

SEGONA PART:

Anàlisi d'entrevistes

**Centre de Recerca Sociològica
(Juliol - Agost 2010)**

Anàlisi entrevistes

En aquest estudi sobre els horaris comercials d'Andorra s'han realitzat entrevistes als responsables de diferents col·lectius que es troben afectats per la regulació dels horaris comercials (associacions de comerciants, patronals, sindicats), com a pas previ abans de dur a terme les enquestes dirigides a la població i als treballadors de comerç, als responsables d'establiments comercials i als turistes...

Entrevistes:

Associació de Grans Distribuïdors al Detall (AGDD)
Associació de la Micro, Petita i Mitjana Empresa d'Andorra (PIME)
Associació de Veïns i Comerciants del Pas de la Casa (AVPAS)
Associació d'Empreses d'Allotjament Turístic (AEAT)
Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS)
Confederació Empresarial Andorrana (CEA)
Federació de Comerciants d'Andorra (FACA)
Sindicat Andorrà de Treballadors (SAT)
Sindicat Andorrà de Treballadors d'Hostaleria i Comerç (SAT 2TiCO)
Unió Sindical d'Andorra (USdA)

En aquestes entrevistes s'han tractat els següents punts:

- 2 Valoració del decret d'horaris comercials per a l'any 2010
- 3 Regulació dels horaris comercials / Mesures per afavorir la conciliació /
Compensacions treball en diumenge
- 4 Competència entre petits i grans establiments comercials

CCIS, FACA, AGDDA i CEA

Decret d'horaris comercials

Els representants de la CCIS, FACA, AGDDA i CEA es mostren contraris al decret d'horaris comercials per a l'any 2010 perquè consideren que el fet d'obligar a tancar els comerços alguns diumenges a la tarda és perjudicial per a l'activitat del sector, especialment en una època de crisi en què ja es registra un descens del consum en general. Tenint en compte que el comerç és un dels sectors bàsics de l'economia andorrana, consideren que aquesta mesura va en contra dels interessos del país, no només per les pèrdues que suposa en les vendes d'aquest dies en contret (pèrdues que varien en funció del tipus de botiga i de la zona), sinó sobretot perquè pensen que crearà confusió entre els turistes ja que pot estendre la idea que a Andorra els comerços tanquen els diumenges, i això provocarà una disminució de l'afluència turística i perjudicarà també altres sectors relacionats amb el turisme (hostaleria). També argumenten que aquesta mesura va en contra de la tendència liberalitzadora que s'observa en molts països, i creuen que mentre el comerç sigui un pilar de l'economia del país ha de tenir una consideració específica com en altres països on les zones turístiques tenen més llibertat horària.

El que és cert és que el dia d'avui hi ha una dificultat especial en el comerç andorrà, tenim un problema. S'estan baixant les vendes, per diferents factors. Primer, està baixant el número de turistes que venen al Principat, i segon, està baixant la despesa mitja que fa cada turista amb les botigues [...] I nosaltres aquesta mesura la veiem com un atac. Com una cosa que va en contra dels nostres interessos, dels interessos del comerç andorrà. [...] Cada dia que tanquem, penso que és un atac a l'economia del país i a l'economia de les botigues.

FACA

Hem demanat als comerciants que diguin una mica l'efecte que ha tingut sobre les seves vendes mensuals. És a dir, què hem fet? Hem dit... si tu al diumenge 30 de maig en comptes de tancar a les 2 de la tarda hagués tancat a les 7, què hauria passat? A Andorra la Vella i a Escaldes, la mitja està a 2,4% de les vendes de tot el mes. No s'ha fet sobre el mateix diumenge del any anterior que era diumenge de Pentecostes i que hi havia més moviment. S'ha fet en funció dels diumenges del mes. Doncs la realitat és que jo els números, lògicament tinc els que em volen donar els comerciants que tinc afiliats, i aquí hem parlat d'un 3,1 a Andorra la Vella i aquí hem parlat d'un 1% però la mitja és aquesta. [...] Doncs clar, en un moment que està costant omplir la caixa, que apliquem mesures que faran que vendrem menys, ens preocupa molt. Al Pas de la Casa està per sobre, ens estan parlant d'una mitja d'entre 4 i 5%. [...] Hi ha un efecte a curt termini que és la caixa del dia, i el mig termini que és l'impacte negatiu sobre el nostre turisme. **FACA**

L'impacte que pot tenir pot ser totalment diferent en funció de les botigues. [...] Botigues de calçats, el més de maig, el més de juny, és temporada alta. És quan la gent es compra les sandàlies. Clar! Nosaltres tenim gent que es dedica a aquest negoci, és una barbaritat. [...] Per exemple, una botiga d'alimentació potser que no pateixi tant d'aquest tema. Perquè clar, el Pas de la Casa que pugen... què fan, si diuen que el diumenge tanques les botigues, se'n van a comprar l'alcohol, se'n van a comprar el tabac i després ja s'organitzen amb lo que queda. **FACA**

Quan a la teva botiga l'hi has de dir a un client que a les 2 ha de marxar, et trobaràs amb un client empenyat, tot i que és cert que els comerciants han fet un esforç de comunicació. [...] I després la confusió. La setmana següent què passa? Quan tancareu? Això és una cosa que

ha sortit en la pàgina no sé quina... però clar, fixa't "*Andorre, les commerces ferment 8 dimanches par an*". Ja no estem parlant ni de diumenges a la tarda, donem després una data per començar i creem una confusió. I la gent ja... "no pujarem a Andorra el diumenge, hi anirem el dissabte". **FACA**

És una autèntica barbaritat. Una barbaritat amb lletres majúscules. Em costa que se'm passi pel cap que un país que només té tres pilars a on aguantar-se: comerç, turisme i sistema financer [...] el comerç i el turisme van indissociables es pretengui obligar els diumenges a la tarda, aquest és el problema "obligar", quan és un fet diferencial d'Andorra respecte els altres, un plus qualitatiu que afecta no només al comerç, sinó a tots els serveis conjunts, a la restauració, hoteleria, serveis turístics i a més va en contra de la tendència del que s'està fent a tot arreu, la gent es pega per poder obrir. [...] Estem en una crisi de cavall, que encara molta gent no es dóna compte. No em vull fer el pessimista, però hem de ser realistes. Estem en una situació molt difícil i no ens podem permetre frivolitats com la que representa el tancament. Que és una frivolitat més enllà que representi un 0,5% un 1%, un 2% de la facturació. M'és igual. Més que un problema quantitatiu és un problema qualitatiu. Que això s'estengui com una taca d'oli als altres sectors. [...] No és un problema quantitatiu, és un problema qualitatiu. L'obligatorietat. Si són fluixos i la gent vol tancar, ja tanca. El que no pots fer és obligar a tancar. **CCIS**

¿Qué queremos hacer de Andorra? Si queremos que Andorra sea un país abierto al turismo, es decir que vive del turismo o no. [...] Si pensamos que es un país abierto al turismo, entonces tenemos que mirar y que ver como hacen los otros países que quieren atraer los turistas y ver lo que podemos hacer. ¿Es un país abierto al turismo o no? ¿Qué pasa en los demás países vecinos? Esto hemos hecho encuestas, las hemos comunicado a través de la FACA, la FACA las ha comunicado a Govern. Lo saben todo o como mínimo tienen toda la información. De manera muy básica hay un estiramiento en los últimos años de la apertura de los comercios. De manera general. De manera específica adicionalmente, en la mayoría de los países, se han tomado en cuenta una nueva definición geográfica que es el lugar turístico. La zona turística. Entonces están abiertos 360 días al año. [...] Si Andorra quiere ser un país turístico tiene que ser abierto y punto, porque luego hablamos de los comercios pero... que es evidente para todos pero parece que es necesario recordarle que este país es un país de comercio. **AGDDA**

Si jo vaig a la Costa Brava a l'estiu està tot obert. I per què he de restringir jo? Si estic anant al contrari de lo que està fent tothom. I aquesta és la nostra preocupació. Que les oportunitats passaran, i la gent se'n poden descuidar de Andorra. Hem vist que 5 hores de tancament un diumenge fora de un marc habitual ja crea confusió i dius... no anem bé, no anem bé. **FACA**

Vienen así y están perdidos totalmente. Y la segunda es un desconocimiento total. Te escriben te piden... pero ya está cerrado los domingos. **AGDDA**

El boca orella que farà mal. Perquè el boca orella del que haurà vingut un d'aquests diumenges i s'ho ha trobat tancat què dirà? Andorra el diumenge està tancat. Vaig pujar a comprar tabac i ficar benzina i tal i ho vaig trobar tot tancat. **CEA**

I no solament perjudica el sector del comerç, indirectament està perjudicant en sector de la hostaleria, perquè la gent que a les 2 saben que tanquen ja no es queden a dinar aquí. Lo que ha passat els dos caps de setmana és que quan ho saben marxen. Han anat a menjar pel camí. Que ja no puc comprar a la tarda, per què haig de quedar-me a dinar a Andorra? I la gent marxa. Estan perjudicant a l'hostaleria, a tots els sectors que viuen indirectament del comerç. **CEA**

Jo penso que efectivament hi ha una part d'interès a demostrar al poble que estem canviant i que ara no mana l'empresari sinó que es prenen decisions per defensar el treballador i potser també una contrapartida, no tancar l'1 de maig. L'1 de maig és un dels ponts més importants del any. **FACA**

Els representants de la CCIS, FACA, CEA i AGDDA, no creuen que aquesta mesura sigui una bona solució per a la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç, ja que enlloc de tenir dos dies de festa seguits durant la setmana tindran el diumenge a la tarda i un dia i mig entre setmana, i a més suposa una discriminació per a la resta de treballadors d'altres sectors que treballen en diumenge. També comenten que no tots els empleats volen fer festa el diumenge ja sigui perquè no tenen problemes de conciliació familiar (perquè no tenen fills petits o perquè tenen alternatives per solucionar-ho) o perquè prefereixen fer festa entre setmana. Assenyalen que aquest decret també ha comportat problemes als empresaris en relació amb l'organització de l'horari de la plantilla que ja tenien planificat. Per això, en lloc d'aplicar aquesta mesura van fer la proposta a Govern de donar durant l'any deu diumenges sencers de festa als treballadors, que consideren que és una opció que pot beneficiar més la conciliació i no comporta l'obligació de tancar els establiments comercials.

Però és que no és una millora de la conciliació familiar dels meus empleats. Els meus empleats no se'n beneficien. **FACA**

Si realment l'impacte que pot tenir sobre les vendes a curt i a mig termini no sigui important, i que és una millora per als nostres empleats, dius mira... ho podríem fins i tot contemplar. Però ni una cosa ni l'altra. **FACA**

Doncs en comptes de donar aquests diumenges a la tarda de festa per tancament obligatori, l'hi donarà a la meua gent quan pugui, no serà obligatori sinó que serà. Un venedor... mira, jo no vull fer festa el diumenge, jo vull el dimecres i el dijous. Que són quan em va bé per que baixo a la platja, per lo que sigui. [...] La segona és que l'impacte d'aquests diumenges de tancament quin és? Pues aquest venedor que feia dimecres i dijous ara tanca el diumenge a la tarda... el dimecres i el dijous no marxa a la platja. No estic fent demagògia, estic dient coses que he escoltat de venedors. **FACA**

No tothom vol fer festa els diumenges, hi ha molta gent que prefereix tenir festa entre setmana. S'ha preguntat a aquesta gent el mal que estan canviant el seu... [...] Si han fet un decret per regular els horaris, que facin un decret regulant el fet de que totes les empreses que cada empleat vol, tinguin l'obligació de donar-l'hi 10 diumenges a l'any. Sempre quan l'empleat vulgui. Que tornem a lo mateix. Hi ha molta gent que el tema de conciliar la vida familiar amb la vida laboral l'hi importa res. **CEA**

A part que hi ha una discriminació que dius que *bueno*... és que només té dret a conciliar la vida laboral i familiar els empleats del comerç? I els de l'hostaleria? I els de les benzineres? I els de... m'entens? Vull dir... de què estem parlant? **CEA**

Pero él tiene su organización de trabajar el domingo porque por ejemplo tienen unos niños que ya no van a la escuela y hacen entre la madre y el padre, hacen rotación, se lo han combinado así. Hay otros que son jóvenes que no tienen familia y quieren marcharse martes y miércoles, dos días a la playa o esquí... entonces hacerlo tipo Corea del Norte... es así, es muy raro, y los empresarios que no sé si hemos hablado de los empresarios [...] es que están

muy enfadados porque no es que solo me cambias la organización pero además voy a recuperar medio día, yo antes recuperaba un día entero cuando trabajaba el domingo. Ahora van a cerrar medio día, pero cómo voy a organizar yo. **AGDDA**

Anem en contra de la tendència que s'està fent a tot arreu i per últim és fals el discurs de la conciliació familiar. És fals! Què concilia que obliguis a tancar als treballadors del comerç? L'empresari comercial ha fet mans i mànigues per fer 2 dies seguits de festa. Què passa amb aquesta mesura? Que als treballadors no se'ls donarà dos dies de festa més la tarda del diumenge, sinó 1,5 de festa més la tarda del diumenge i això és conciliar? [...] No m'ha demostrat Govern que això conciliï familiarment. [...] Tots els comerciants estan d'acord que es donguin 10 diumenges sencers festa als treballadors. I nosaltres ho plantegem per aquest any, per ara. **CCIS**

Els representants d'aquestes organitzacions critiquen la decisió del Govern d'aprovar el decret que obliga a tancar alguns diumenges a la tarda sense haver-ho negociat ni pactat (a la Taula de Turisme i Comerç es va tractar sobre la proposta dels horaris comercials que presenta cada any la CCIS, però no es va parlar d'aquesta mesura de tancar alguns diumenges a la tarda), i demanen que s'estableixi una negociació sobre aquest tema per arribar a un acord entre les diferents parts.

D'altra banda, consideren que s'ha de diferenciar entre el reglament laboral i la regulació dels horaris comercials, i en aquest sentit es mostren disposats a negociar convenis laborals, regular els diumenges que s'ha de donar festa als treballadors, o altres propostes que no comportin l'obligació de tancar els comerços els diumenges.

Tot el que sigui rectificar no està al diccionari dels polítics i és una llàstima. Per què hem d'esperar l'any vinent si els comerciants ja estan disposats a fer-ho, a donar 10 diumenges, sempre i quan se'ls deixi elegir, es pugui fer de manera legal. Regulem-ho ja! **CCIS**

No les pedimos nada, les hemos dado muchas salidas para salir bien, diciendo... ellos habrían dicho en diciembre: ¡Oye! Os he escuchado, los que me dan ocho domingos enteros... y de esa manera, yo, como Cap de Govern consigo fomentar la representación de empleados en las empresas. Para firmar acuerdos, y entonces empujo la ley de representación de empleados. **AGDDA**

El segundo tema que es importante es esta medida tomada de manera unilateral se ha tomado por un presupuesto atractivo de acomodamiento de los empleados. De lo que me acuerdo. Que era la justificación y esto es una justificación muy noble que hay que escuchar a la gente. Lo que hay es que no hay una relación directa entre horarios comerciales por un lado y por el otro lado horarios de horas de los empleados. Son dos cosas diferentes. [...] Hay una incongruencia de tomar esta medida respecto a esta voluntad. Entonces nosotros estamos totalmente abiertos de acuerdo para hablar del tema del acomodamiento de los empleados pero dentro de su ámbito. El otro tema es horarios comerciales. Por supuesto y lo hablaremos debido a la consecuencia de estos cierres, estamos muy en la incomprensión de haber querido mezclar estas dos cosas, no lo entendemos para nada. **AGDDA**

I s'ha de separar molt bé un reglament d'horaris comercials amb un reglament laboral. Són coses diferents. Jo he de poder obrir, però no puc fer lo que vulgui amb els meus empleats. Doncs, treballem una llei social, treballem una llei de convenis de laborals i en paral·lel el tema dels horaris comercials. Ara has de dir... no! Fem una llei d'horaris comercials. És una barbaritat. **FACA**

Perquè el Govern ha volgut ocupar un paper que no li toca. A on s'ha vist que un Govern obligui el tancament d'una activitat? En base a què? Què ha de conciliar el Govern? El Govern no ha de conciliar res, el que ha de fer és regular. Ja conciliaran els treballadors i els patrons. [...] El codi de relacions laborals no té res a veure amb el tancament de dies festius.
CCIS

Regulació dels horaris comercials

Els representants de la CCIS, FACA, AGDDA i CEA, estan d'acord amb que hi hagi una regulació dels horaris comercials, és a dir, no proposen una liberalització total perquè diuen que també cal protegir als treballadors amb mesures que poden afavorir l'estabilitat de la plantilla, ja que la rotació laboral tampoc els interessa als empresaris, però es mostren totalment contraris a que s'obligui a tancar els comerços els diumenges a la tarda perquè consideren que el fet d'obrir en diumenge representa un factor diferencial d'Andorra. Per tant, es tractaria de trobar un punt d'equilibri entre donar més servei als turistes i protegir els drets dels empleats.

S'ha de controlar, no podem entrar en el abús, que no s'ha de tornar... en general, jo estic defenent una posició que lògicament no és ni la més extremista ni la més conservadora. Però en general, aquí anem junts... no, no. Rés! Aquí que cadascú faci lo que vulgui. No és lo que s'ha de fer, s'ha de trobar una manera primer de donar el servei als turistes i segon de protegir l'empleat. El primer que vol protegir el seu empleat és el comerciant. Perquè la rotació d'empleats és lo pitjor que pot passar. **FACA**

Nosaltres pensem que s'ha d'establir un horari de tancament, perquè si no tindrem un comerç tipus xinés, hindús, que estan tota la nit oberts. Estem a favor de regular -ho. El que estem totalment en contra de l'obligació de tancar. Limita un factor diferencial. A Andorra ens diferencia perquè estem oberts els diumenges. **CCIS**

És la primera vegada que a Andorra hi ha aquesta representativitat de sectors relacionats amb el turisme que prenen una decisió i això vol dir que realment hi ha una cohesió de preocupació. I això és un resultat de la Taula de Turisme i de Comerç. La gent, a la taula, ha dit al ministre que no havíem de tancar els diumenges a la tarda. Però clar, la decisió estava presa. Doncs ho hem dit, ho hem dit tots, no és un sector que hagi dit lo contrari. Tots hem dit que estàvem en contra. **FACA**

Mira cada any a la CCIS elaborem una proposta d'horaris comercials, en la que participen, 60, 70 comerciants, es crida a tothom, eh!, s'agafa un calendari i s'analitza en funció dels ponts, festius que té l'any següent i diem "nosaltres allargaríem fins les 21h aquest dies, aquest ponts o els altres. L'any passat vam tenir obert fins les 21h tot el mes de febrer i aquest anys ens hem adonat que no va ser una bona mesura i no cal tant. Ni els mateixos empresaris són partidaris de la llibertat a ultrança. [...] I tradicionalment Govern ho accepta. Aquest any curiosament això s'ha portat a les taules de negociació, que és veritat que Govern ja ens va avisar que no eren vinculants, però en cap moment Govern va dir que hi hauria 8 diumenges que es tancaria a les tardes. Això no es va discutir a les taules. Després ho va decretar. Això no és consensuar res. En última instància, el que vull manifestar de manera clara és que el discurs de la negociació és fals, és fals. **CCIS**

S'ha perdut la oportunitat y nosaltres hem apretat per a que es comencés a parlar treballador i empresa pel tema dels horaris comercials. **CEA**

Si bé consideren que és necessària una regulació dels horaris comercials i que no es cometin abusos amb els empleats (volen que es controli el pagament de les hores extres, que s'estableixin els contractes laborals per escrit, etc.), des de la CCIS, FACA, AGDDA i CEA estan en contra d'un intervencionisme excessiu que acabi perjudicant els empresaris i que pot provocar una reducció dels llocs de treball en el comerç i en altres sectors relacionats. Es veu com una mesura que limita els drets dels empresaris. També argumenten que, en alguns casos, els treballadors són els que demanen treballar més hores perquè els interessa tenir més ingressos. Per això demanen una major flexibilitat horària perquè les botigues puguin tancar una mica més tard alguns dies de més afluència turística, encara que també admeten que no els interessa tancar tard sempre perquè els dies de baixa activitat no els hi compensa (algunes botigues petites tanquen habitualment els diumenges a la tarda per aquest motiu). Com a contrapartida hi ha d'haver un control per assegurar que en totes les empreses es compleixin les condicions pactades amb els treballadors. També creuen que fa falta una llei de comerç que reguli diferents aspectes del sector.

Es una ley del comercio también y no hay nada, y cuando estaba casi hecho se quiere tocar unas cosas que se haga, que se hable pero que la pongamos en marcha por lo que dice... para que tengamos una estructura que nos permita ser más profesional a todos, a todos. [...] Entonces con este decreto esto es la situación que más horrorosa no se puede. Antes del decreto tampoco estaba fantástica la cosa, porque yo entiendo que hay que poner unos límites. [...] De manera general nadie va a abrir hasta las once. Lo que sí enfada muchísimo es que los días de afluencia cuando muchísima afluencia las tiendas están así. Oye, hay que cerrar... pero déjales comprar, qué más te da a ti si cierran media hora más tarde o lo que sea? Déjales comprar van a estar contentos los turistas, que se haga tranquilamente. Lo que sí, en contrapartida, estamos hablando de medidas sociales, sí queremos contratos escritos como lo ha pedido la CEA. Yo sí que quiero que haya controles, que cada hora suplementaria se pague. Este tipo de cosas sí. **AGDDA**

Y es evidente que en los días de baja actividad nadie va a querer quedarse abierto hasta las 9
3 De manera global a las 8 tiene que estar cerrado para decir algo. Tú te apañas dentro de esto. Por otro lado, estos días, puedes abrir hasta las 10. Este día a las 8h30, este día a las 9h15, ¡Déjalo! Y por eso digo, la única cosa que puede ir en contrario de lo que digo, es respetar la vida de los empleados. Entonces por esto tenemos que tener unas leyes bien hechas y respetadas por todos. Y por eso la representación de los empleados está muy buena. Aprovecha los domingos para imponer una representación de los empleados y has ganado en todo. **AGDDA**

Antes del decreto, ¿quién estaba abierto los domingos por la tarde? Todos los pequeños estaban cerrados. Y no gritaban, es así. Domingo por la tarde yo cierro porque no hago caja suficiente para hacerlo, entonces quedaba básicamente los medianos grandes. Los que tienen más de 10 empleados. ¿Por qué es importante? Porque con 10 empleados se pueden hacer turnos, entonces se queda esta parte sola. Esta parte había una propuesta que se ha hecho en febrero para decir, ¿por qué no impones unos turnos? [...] Garantizarlo a nivel empresarial. Entonces así cumplimos todo. Pero no se ha querido escuchar. **AGDDA**

De fet el petit comerç que vol tancar ja tanca, ja tancava, amb lo qual, si el que ja vol tancar ja tanca... per què vols perjudicar el que no tenia ganes de no tancar? Segurament hi ha petits comerços que treballa la mare el pare i els fills i tal, i poden obrir. **CEA**

L'empresari fa un risc, fa unes inversions, té unes despeses, té un personal que pagar, etc. I no pots reduir els seus drets a vendre perquè penses que és bo per al país. La situació anterior no és la millor. Però té la gran virtut que agafa el desig del comerç que és de qui se la juga. Mai hem arribat a afrontaments, hem arribat a no estar d'acord, ho hem dit... Doncs aquesta situació anterior no se la veu com un lobby del comerç, fins ara no s'escoltava el treballador. Jo escolto el meu treballador, perquè si no escolto el meu treballador em quedaré sol a la meua botiga. I sembla ser que clar, arriba un moment que tots aquest comentaris sembla ser que jo sóc un explotador de la meua gent. I què l'hi ha passat al comerciant? Tan malament es veu des de Govern com estic gestionant el meu equip de treballadors? I si volia obrir la meua botiga em deien que enviarien la policia com un delinqüent? **FACA**

Després els que fan més de 40 hores a la setmana perquè hi ha uns convenis d'hores extremes i que clar, a Andorra hi ha un potencial, hi ha un numero de treballadors que lo que volen és treballar i de fet tots sabem que hi ha gent que tenen dos, tres, quatre treballs diferents a Andorra. Ens agrada o no ens agrada. Però, no, és que és un país d'immigració i la gent que immigra vol guanyar diners. Perquè pensa: " jo estaré un temps aquí i després tornaré al poble". **FACA**

Pero además especialmente hoy en día, la gente criterio número uno ¡quiero faena y quiero dinero! Por lo tanto, los empleadores no tienen que hacer cualquier cosa o tontería, hay reglas a aplicar. Si hago horas extras quiero estar pagado. Mis horarios quiero que me los comuniquen con dos o tres semanas de antelación como mínimo, así puedo ver para que me organice yo y que sepa que el contrato lo vas a respetar, es esto lo que importa. El resto luego son cosas que son pasadas. Y por eso es tan importante el contrato escrito porque tienes que respetarlo. Yo como empleado me siento más asegurado, más tranquilo. [...] Y no estamos defendiendo la apertura sin leyes, al contrario. Lo que queremos es una regulación para que no haya una competencia desleal y que aplique reglas pero que estas reglas sean para todos. Que cree un cierto dinamismo. Entonces sí que estaremos en buena sintonía. **AGDDA**

La liberalización, yo de acuerdo una vez que estoy asegurado que mis competidores aplican el derecho laboral como lo hago yo. Porque si no es competencia desleal. Y además está mal de un punto de vista social. Entonces mientras que no están asegurados que no se aplica el derecho como los miembros de una asociación una apertura total... no. Que haya pero que se haga de manera coherente, decir a los empleados te voy a salvar porque no vas a salir a las 10 estos días pero vas a salir a las 9, no le ayudas para nada. Porque el empleado de hoy en día quiere faena, yo quiero cobrar, yo quiero horas extras... yo quiero comisiones si vendo mucho. Es esto que dice... [...] Pero primero lo que prima es el sueldo del empleado antes de que sus días festivos. [...] Cuando hemos abierto el 1 de mayo, todos, no es 100%, probablemente 90% de las plantillas querían trabajar. Yo me apunto, yo me apunto. Es que quieren todos trabajar. Quieren más horas. Entonces yo pienso que nuestra sugerencia sea que uno... volvemos a lo de antes, con una voluntad de más aperturas. Qué más da francamente, estamos en temas ideológicos decir... si tú tienes dudas dila ahora y abre un poco más. Estamos hablando cara el turista, ¿de qué miedo tienes? Que el empleado me ha dicho que lo quería. [...] ¿Tú quieres los domingos? De acuerdo, pero yo quiero un acuerdo con tus empleados que los que quieren puedan tomar sus domingos festivos al año por rotación. Entonces si tú lo garantizas y tienes una firma con tus empleados lo que implica aquí elecciones, yo como político ¿que he conseguido? He conseguida empujar algo que no hay en Andorra y empiezo poco a poco, y desarrollo cosas. Ya se da una cierta dinámica. Muy bien, muy bien, yo estoy a favor de que se hable con empleados porque aquí por el momento el empleado lo que quiere es trabajar. **AGDDA**

Un bon reglament laboral evidentment y lo que sí des de la CEA ho ha dit moltes vegades, hem fet reunions amb els sindicats de que si hi ha empresaris que no compleixen amb les seves obligacions i no tracten els treballadors com els han de tractar, a mi si me'ls dieu i em porteu proves seré el primer en denunciar-lo. El primer! Serem els primers, des de la CEA a denunciar l'empresari que no està complint o que evidentment maltracti o menyspreï. Però voler ser tan intervencionistes... creiem que l'economia s'ha de intentar regular-la però ser el mínim intervencionista possible. Que els negocis estan generant riquesa i productivitat i si ho tenim molt clar que això es la base, si no tenim clar que Andorra és un país turístic i que en aquests moments no hi ha més alternatives que el turisme, el comerç, els sectors tradicionals... fins que no podem tindre sectors complementaris i dic complementaris perquè aquests han de continuar potenciant sempre que puguem... no sé de què estem parlant, potser sí que si anem fent accions com aquesta conciliarem tots la vida familiar i la vida laboral però perquè no tindrem feina. Ens podem estar tots a casa hores i hores amb la família, el problema serà que de quina manera els hi donarem de menjar, no? Això ja es una miqueta extremista però és que és la realitat. **CEA**

A què esta ajudant aquest tipus de mesures? A que encara es perdin més llocs de treball. [...] Que obrin els diumenges, que es plantegin fer torns... jo que sé, pagar hores extres i tal... i tanquem. Pues *bueno*, jo no crec que això pugui causar una pèrdua de llocs de treball molt important però sempre pot influir. I com t'he dit, com que hi ha molts altres sectors que estan buits... pues que passarà? Que el que té un restaurant el diumenge a la tarda ja no l'hi ve gent pues dirà als cambrers... jo tenia 5 cambrers perquè comptava els torns i tal, tal, tal... i ara amb 4 en tinc prou. Els diumenges ja tanco... vull dir, encara que ja sé que la demagògia farà que, farà dir que això que estem dient... estem fent demagògia nosaltres... però *bueno*, ens anirem passant la pilota. La realitat és la que és, un ministre de l'economia, un cap de Govern estan per a defensar el sistema productiu. Evidentment sempre intentant que respectin els drets dels treballadors etc, etc. **CEA**

Sembla també que fas demagògia quan dius que el fet de tancar les botigues posa en perill els llocs de treball. Però clar, si baixen les meves vendes, hauré de reestructurar la meva plantilla. Abans de tancar. I això és lo que està passant. **FACA**

Els representants d'empresaris i associacions del comerç estan disposats a negociar convenis col·lectius, crear un marc legal de negociació amb representants dels treballadors, però demanen que hi hagi una representativitat sectorial, ja que creuen que actualment no són suficientment representatius dels treballadors del comerç, és a dir uns interlocutors amb vinculació directa amb el sector comercial.

La nostra postura es de defendre els interessos del comerç i per a la tipologia del país és treballar, que pugi cada més gent a Andorra. No hi ha avui, una representació dels treballadors del comerç que sigui una representació representativa. Perquè no hi ha marc legal per a això. No és que no volem, nosaltres sí que volem. Parlàvem al principi de convenis col·lectius, però avui no n'hi ha. **FACA**

Però clar, jo penso que avui els que més podem parlar de comerç som els comerciants. I fins i tot de la defensa dels nostres empleats som nosaltres. Abans de un senyor tal o abans d'un representant sindical que per la situació actual representa molt poca gent. Mira la FACA, la CCIS, a la CEA perquè ho té dintre del seu àmbit, primer almenys que espero que és ponderi lo nostre amb una forma una mica més important. **FACA**

Hi ha una sèrie de coses que estem completament d'acord entre empresaris i treballadors, que hi ha de haver una representació de treballadors a les empreses. Cap problema. Lo que

demanem és que hi hagi representativitat i que la representativitat sigui sectorial. Lo que no podem fer mai es quedar -nos a discutir amb un sindicat sobre els horaris o els salaris o si ha d'haver paga extra en el sector del comerç, i estar parlant amb un senyor perquè és duaner, l'altre perquè és policia, l'altre bomber... vull dir, no té sentit, hem de parlar amb treballadors del sector amb el qual hem d'arreglar i ens tenim que posar d'acord. Es l'únic que demanem. **CEA**

Quant a la proposta de donar alguna compensació als empleats per treballar en diumenge, els representats dels empresaris i associacions del comerç no hi estan gaire a favor, ja que consideren que Andorra és un país turístic i el diumenge ha de ser considerat com un dia laboral normal, com s'ha fet fins ara. Creuen que no es podria assumir seguir el model de França (on la legislació laboral estableix que el diumenge és un dia festiu, i els assalariats que treballen en diumenge reben una remuneració doble per aquests dies i un dia de descans compensatori), ja que això suposaria uns costos afegits per als empresaris que en alguns casos potser no es compensarien amb els guanys d'obrir els diumenges...

Pero en Francia hay dos cosas, porque en Francia históricamente hay unos días no sé... un día festivo quiero abrir. De acuerdo, pero serán dos días que tienes que pagar y esto. Pero luego en la zona turística con la generalización se cambió. Y esto es un buen ejemplo de lo que se está haciendo en España. En España ahora hay 7 días y dentro de estos 7 días tu coges dos días de vacaciones para cada uno de los 7 días es el mismo para ti. El Corte Inglés por ejemplo. Dentro de la convención laboral, es decir que no existe una excepción al domingo. Es un día como otro. Como se hacía aquí antes. Esto es el general. El domingo está cerrado para todos o no, en una zona turística no, el domingo es un lunes, un martes, lo que quieras, es otro día de la semana. [...] si nosotros entendemos que el país vive del turismo hombre, tienes que elegir tu vía. El francés con las consecuencias que hay. Que no es lo mejor del mundo. No podemos trabajar 35 horas a la semana aquí... aquí no va a ser posible, en los 50 años que vienen. Hay que aceptarlo y el domingo es como otro día porque estamos en un país turístico, abierto al turismo. [...] Si Andorra quiere ser un país turístico tiene que ser abierto y punto porque luego hablamos de los comercios pero... que es evidente para todos pero parece que es necesario recordarle que este país es un país de comercio. **AGDDA**

Què passa també, que estem notant, que tot això va a menys [...] ens hem de posar on estem. [...] França d'on ve? D'unes lleis socials que ja no les poden ni assumir. Van canviant o pugem, o retallem, no sé què i no sé quants. Això és una realitat, doncs dius, ara s'han de donar facilitats. S'ha de donar flexibilitat. **FACA**

Mira en la situació actual si encara hem de premiar la gent per a fer treballar els diumenges, cada vegada tindrem més botigues que tancaran. Perquè la realitat d'avui és que tanquen les botigues. Això és una realitat. **FACA**

A la Cambra això no ho hem parlat. Jo no ho veuria malament. En qualsevol cas, la decisió del comerciant de tenir obert o no, depèn del cost marginal de tenir obert o no. Si li representa més costos que beneficis tancarà, si no tindrà obert. No sabria donar-te una opinió més enllà. [...] Que es faci no ho veig malament, que no es fa, portem 50 anys així. No passa res. Aquí no hem entès encara que aquest país és un país de compres i turisme i fins que no entenguem això anirem malament. **CCIS**

Competència entre petits i grans establiments comercials

En relació amb el tema de la competència entre petites i grans empreses, des de les associacions de comerciants (AGDDA i FACA) consideren que no s'haurien d'establir horaris comercials diferents segons el tipus d'establiment com es fa en alguns països on es limita més l'horari de les grans superfícies i es deixa més llibertat als petits establiments. De fet, comenten que a Andorra en alguns casos hi ha botigues petites que tanquen més tard de l'horari permès per la llei, perquè tenen més agilitat que un gran establiment. Per això creuen que caldria establir una certa flexibilitat horària per poder donar més servei i que en moments puntuals que hi ha feina les botigues no hagin de tancar obligatòriament a l'hora exacta. Consideren que hi ha més competència entre els grans establiments comercials que entre petits i grans, que són complementaris. Creuen que els petits ofereixen atenció més personalitzada i s'han d'encaminar cap a l'especialització.

Los pequeños en Andorra especialmente, tienen algo que no tienen los grandes, es la agilidad. Si hay por ejemplo ampliación de horarios, ellos pueden abrir y cerrar en 15 minutos. [...] Que nos marchamos que no hay nadie y ya está. Y de hecho hay pequeños comercios que abren de manera sistemática una hora más que los demás. Y aquí no se dice nada, no. Entonces tiene esta agilidad, tienen ventajas. [...] Yo no veo ningún problema en esto, la única cosa que hay, no me parecería justo que las llamadas grandes empresas tienen que cerrar a las 8 todos y las otras a las 10 siempre. No lo veo muy justo. Por otro lado, que haya una cierta libertad de todo este acomodamiento para ellos no me parece mal. Porque es su punto fuerte es la agilidad entonces hay que aceptarlo y aprovecharlo. Tampoco no es el mismo tipo de compra cuando tengo una tienda de alimentación de 60 m2, como cuando tengo una de 2 mil m2. Esto se puede entender. [...] ¿Quién ha hecho queja en alimentación que los pequeños se quedan abiertos más tiempo? Nadie. Solamente se ha dicho una vez cuando tenía que cerrar a las 9, a las 9 y cuarto estaba abierto todavía porque estaba así de gente. Se le dice, ¡Oye! Por favor, deja ir los clientes porque todos los días has cerrado una hora más tarde y no nos has dicho nada. Que es normal en contrapartida. Que se deje un poco vivir así. **AGDDA**

El petit comerç de proximitat. Comencem per aquests. Aquesta flexibilitat en el teu projecte de llei com ho contemples? Perquè clar, [...] hi ha botigues d'alimentació que estan obertes, hi ha gent que compra fora de la llei. Aquesta gent avui son il·legals. Si a més passa un edicte de llei, ho seran encara més. Doncs, quan demanen flexibilitat, no ho demanem per explotar el treballador, ho demanem per donar un servei. Doncs primer mirar de justament donar o deixar un marc legal obert perquè aquestes botigues poguéssim obrir. Perquè no passa res. Avui no passa res, hi ha permissibilitat. [...] Depèn, tanquen quan ja no hi ha ningú. **FACA**

Què l'hi agrada al turista que hi ha aquí? Que és troben botigues de molt grans i de molt petites. Normalment a les petites hi ha un nivell de servei, no sé si és més gran però és diferent. És més personalitzats. [...] La rivalitat no és dels grans contra els petits. La rivalitat és una rivalitat de comerciants de grans contra els grans. [...] Doncs, jo crec sincerament que el comerç gran avui necessita del comerç petit, igual que els comerç necessita del esquí i de la muntanya i de Caldea. I t'ho diuen, per que quan fem venir, quan han vingut periodistes especialitzats en moda, etc, etc; t'ho diuen, lo bo d'Andorra, és justament aquesta varietat de tipus de comerç [...] que es torna molt agradable caminar pels eixos comercials d'Andorra. Ara no s'ha de buscar, de defensar coses que no s'han de defensar. **FACA**

És cert que hi ha un moviment, que no és un moviment andorrà, és un moviment internacional de franquícies, de que si no tens en un eix comercial un Zara no tens eix comercial... necessitem aquestes marques però no han d'anar en contra del petit comerç, lo que passa que aquest petit comerç ha de trobar la seva especialització per als seus productes. Però ara la globalització fa que efectivament, en tots els països del món cada vegada el petit comerç té més dificultat per a trobar-se el seu camí. **FACA**

PIME

Decret d'horaris comercials

Des del punt de vista de la PIME, el decret d'horaris comercials que obliga a tancar vuit diumenges a la tarda durant l'any 2010 no suposarà un problema important per als establiments d'Andorra perquè són dies de poca afluència turística. A l'hora de valorar el decret d'horaris comercials destaca que principalment serveix perquè es tinguin en compte les necessitats dels treballadors i no només els interessos dels que fins ara han decidit els horaris comercials (empresaris).

Tancar quan no hi ha ningú... per exemple aquest diumenge no hi havia ningú... que estiguin oberts o tancats, quin problema hi ha hagut? Cap, no? En aquests país agafem mesures que no se sap perquè s'agafen. Aquest 8 diumenges va ser una picabaralla del Govern [...] i amb això jo penso que va tenir raó pel fet que va dir: tota aquesta gent fins ara han fet el que han volgut i ara hi ha hagut una part de l'electorat que han dit que no, no? I per tant es tancaran que no són deu són vuit diumenges que es tancarà i per tant com voler dir que hi ha més coses que s'han d'escollar altres coses i no els que ells pensen (els comerciants). Ara tenim un moment molt complicat i ara com que hi ha molts que tenen el foc al coll es pensen que obrint més hores el comerç solucionaran els problemes del comerç i això és una animalada com un temple. **PIME**

Jo per un costat estic content que ho hagi fet perquè ha fet que aquests que volien fer sempre la seva... ara no manen més i se'ls hi havia de fer veure que no manen més i que han de començar a pensar d'una manera diferent. **PIME**

Regulació dels horaris comercials

Tot i que el representant de la PIME també argumenta que els diumenges ha d'estar obert perquè és un país turístic, considera que els problemes del comerç no se solucionaran obrint més hores i que actualment l'horari comercial és massa extens, fet que impedeix que els treballadors tinguin vida social i provoca la rotació laboral. Per això, des d'aquesta associació de petites i mitjanes empreses es proposa que els comerços tanquin a les 19h en temporada baixa, fet que afavoriria la participació en la vida social i milloraria la qualitat del servei ja que els treballadors estarien més satisfets amb les condicions laborals.

Des de la PIME es critica que en molts casos es compara la situació d'Andorra amb determinades poblacions o zones turístiques d'altres països on tenen horaris comercials més amplis o plena llibertat horària, però no es té en compte que en aquests llocs els treballadors tenen millors condicions laborals o reben una compensació per treballar en diumenge. En aquest sentit, està d'acord amb el fet que es compensi d'alguna manera els empleats per treballar en diumenge (els que vulguin treballar), fer torns, etc. També destaca que les mitjanes dels salaris dels treballadors del comerç i l'hostaleria estan entre les més baixes, tot i que són els sectors amb més nombre d'assalariats. Per això, des d'aquesta associació s'insisteix en la necessitat de donar formació al treballador, implicar-lo en l'objectiu de l'empresa per afavorir la professionalització, etc. També valora la relació i el tracte directe i més proper amb els empleats en el cas de les petites empreses, de manera que coneixen de primera mà els seus problemes i necessitats.

A diferència dels empresaris que argumenten que no s'han de limitar els horaris perquè els treballadors necessiten els ingressos que obtenen per les hores extres, el representant de la PIME considera que el salari dels treballadors ha de ser suficient per viure dignament i no dependre dels ingressos de les hores extres, és a dir que les hores extres han de ser un benefici afegit, no una necessitat per als treballadors, i que només s'haurien de contemplar com un fet puntual.

Perquè ells pensen que obrir més, la gent comprarà més. Però això és fals! I els de la CCIS diuen: és que a Londres, a París està tot obert un diumenge? D'acord, però s'ha de pensar que al personal no l'està pagant amb *tirachines*, que cobren i són certes zones que poden obrir i altres no... és a dir hi ha una sèrie de contraprestacions. El problema que tenim aquí és que s'ha fet el comerç però no s'ha fet una vida paral·lela al comerç... no hi ha una vida social, si taquéssim molt més d'hora jo penso que es crearia una vida social, si es crea una vida social més agradable vol dir que la gent quan va a treballar són més eficients, quan arriba un client te'n pots cuidar més i el pots atendre, i si hi ha vida social i la gent està contenta aquí a Andorra li va bé i al turista també. Al turista no li agrada anar a un lloc que no tingui una qualitat i es crearia una altra cosa que no només és el comerç. **PIME**

A Andorra estem oberts massa temps, no hi ha vida social. Els amos que poden fer vida social i viure bé, i tots els demés que es passen tota la vida treballant. Més que vida social, fem un massacre social. Per tant afavorim que la gent marxi i tornem a començar. Així no tenim futur. [...] El que nosaltres hem dit a la PIME que en temporada baixa s'hauria de tancar a les 19h i els comerços com a màxim a les 20h. **PIME**

Liberalització per què? I diuen: És que a Suècia pot tancar de les 11 de la nit a les 5 del de matí? I jo dic: molt bé... estic completament d'acord, però llavors també hem d'acceptar la resta de regularitzacions que hi ha a Suècia. I diuen: a no! Clar, volen una cosa sense mirar el demés... i acceptes o no acceptes. Una empresa no és viable si no creu que el capital més important és l'humà, el personal que tens, que estiguin contents. Han de tenir contraprestacions que no forçosament han de ser monetàries! Han de ser avantatges, és a dir, que aquesta gent pugui menjar bé, pugui estar bé. **PIME**

Jo penso que és un país turístic i que dissabte i diumenge hem d'estar oberts però hi ha dies a la setmana que hem de donar contraprestacions i el que no pot ser que l'hostaleria i el comerç siguin els dos salaris més importants quantitativament d'Andorra i que estiguem al darrere de la cua pel que fa al salari... no està gens valoritzat i no pot ser això. Tothom pensa que qualsevol pot estar al comerç o a l'hostaleria i no pot ser això! **PIME**

I quan jo parlo que no tenim el personal que ens fa falta aquí i que l'hem d'anar a buscar fora, per les raons que són. Com volen que busquem gent formada a Andorra, no hi ha formació especialitzada a Andorra i llavors com volen que trobem a la gent i la gent que formem aquí, al cap d'uns anys... agafen experiència i se'n van a fora que cobren més que aquí. **PIME**

Al treballador l'hem de formar, l'hem de permetre que pugui evolucionar i s'ha de treballar en el moment que s'ha de treballar ja que el treballador si només ha de treballar es fot de fàstic... no estarà content, no? I després implicar al treballador més a les nostres empreses, que cobri més quan treballi més i saber el perquè del treball ja que hi ha treballadors que no saben per què treballen. No hi ha un objectiu d'empresa... i aquest objectiu no el coneix ni el treballador ni l'empresari. **PIME**

Però tu creus que nosaltres hem de tenir a tota la nostra gent que per arribar a final de mes hagin de viure de les hores extremes? És que aquí hi ha coses que... no s'entenen: jo sempre he pensat que el meu treballador ha de poder viure dignament amb les 40 h. que jo li pago i si fa una hora extra, és com diuen els francesos la "*cerise sur le gâteau*", i en canvi ells diuen que per arribar a final de mes es requereixen no sé quantes hores extremes. El salari ha de ser digne i si la persona vol treballar més ha de guanyar més, ha de tenir beneficis, però el salari i la qualitat de vida de tothom ha de ser digne amb el seu salari. **PIME**

El fet de treballar moltes hores pot ser un fet puntual però el que no pot ser és que sigui tot l'any... en canvi ells pensen que una persona que treballa al comerç i treballa un dissabte i els diumenges fins a les 7h, tot ha de ser dins dels salari base i això no pot ser! **PIME**

Perquè l'empresa petita dona uns tractes al treballador que les empreses grans no poden, uns tractes que una empresa gran no te'l donarà mai. I això de tancar que donen suport al no tancament, diuen que és per solidaritat... tanta solidaritat, tanta solidaritat ... i molts petits comerços ja ho fan de tancar el diumenge... és una relació més directa i si es treballa el diumenge generalment ells també hi són, el patró hi és treballant, si no està en una botiga està en una altra però hi es! **PIME**

(sobre la proposta de donar 10 diumenges de festa a l'any als treballadors)

Jo amb això tampoc estic d'acord... per què 10 diumenges així? Els treballadors que vulguin treballar els diumenges que treballin però primer, que certs dies siguin més costosos que d'altres i que hi hagin compensacions... compensacions a través d'avantatges, millores econòmiques o el que sigui, però en cap cas parlem del salari base... en cap cas, eh! La PIME ha fet propostes que no agraden a ningú... **PIME**

Jo això ho trobo absurd... és a dir, abans de fer totes aquestes coses hem de posar les regles de joc... es poden fer torns i es poden reduir... a França s'han reduït però un francès treballa més que un espanyol... treballa 5 hores més a la setmana que un espanyol... t'explico una mica: l'espanyol sembla que treballa més hores... però el francès el temps que li compta és el productiu... és quan està treballant, no quan arriba a la feina! Les hores reals de treball, hi ha més hores a França que a Espanya i la productivitat ja ni te parlo... i llavors abans de saber que estem en una Europa social... i també saber què pensa el nostre turista. **PIME**

Des de la PIME també es mostren favorables a la negociació amb els sindicats i l'establiment de convenis col·lectius, tot i que també es considera que, a banda dels sindicats dels funcionaris, la resta tenen poca força perquè els treballadors tenen por de ser acomiadats de la feina.

El problema del sindicat d'Andorra és que és de l'estat, no? Són sindicats de funcionaris i el SAT 2TiCO no té molta força. [...] I sindicats que vinguin del món laboral, és delicat perquè els poden fotre fora en menys que canta un gall!... I llavors el nostre raonament és pervers i aquesta perversitat ens porta al desastre que tenim ara. **PIME**

Els Sindicats i nosaltres estem en aliança en el sentit que jo fa temps que parlo dels convenis col·lectius i que algunes coses ja dic que s'han de canviar. **PIME**

Segons el representant de la PIME cal plantejar-se el model de país que es vol, en referència al que es pot oferir al turisme. Fa uns anys l'atractiu de l'oferta comercial es basava en un diferencial de preus i en productes que no es trobaven als països veïns,

però actualment els mateixos productes es poden trobar a tot arreu i a uns millors preus i amb millor servei, i amb més oferta d'oci i cultural.

El problema de la societat és saber cap a on volem anar (un model de país). Jo ja estic fart de la paraula turisme. [...] El que Andorra ofereix en aquests moments al turista jo penso que està desfasat, per això no ven tant com abans. Saber d'on ve el problema? De si les campanyes són les adequades o no? Jo tinc els meus dubtes de perquè no ve el turista. No ve perquè Andorra està desfasada i per això tenim el problema actual. [...] El turista el tenim tan despistat que ni puja ni el cap de setmana i ni entre setmana. I per què el tenim despistat? Per una bona raó. A Andorra quin comerç hem fet fins ara? Comerç de diferencial de preu que va ser afavorit per una conjuntura europea molt particular que no passarà més. [...] Però ara tots els productes que oferim ja estan a tot arreu. Te n'adones que en moltes coses a Andorra és més car. Avui per avui el mateix producte que es ven a Andorra està a tot arreu...i molts productes més cars. Per exemple a Ausan o Carrefour tenen els mateixos productes que a Andorra i amb un servei de postvenda que a Andorra no tenim. Aquests comerços tenen molts més productes a millor preu i amb un servei que nosaltres no teniu. [...] I el turisme està evolucionant i nosaltres no hem entès aquesta evolució i aquí a Andorra ens hem volgut negar sempre a la realitat exterior... no entenem la realitat i com que no entenem aquesta realitat, fem la nostra i degut a aquest pensament tan salvatge que tenim l'economia andorrana tindrà una patacada ben forta... **PIME**

Per què vols que un francès vingui aquí a Andorra. Jo sempre dic que un francès que vingui a Andorra a comprar... el pobre no ha entès res! Potser els de la zona sud té l'atractiu per venir a buscar tabac i alcohol però és tot, i la gent que té un poder adquisitiu alt no ve. Si nosaltres volem ser comerciants hem de cuidar al client i per acollir has de ser acollidor i per ser acollidor has d'estar mentalitzat i has de ser apte. Després diuen quan ve el turista no hi ha vida nocturna. Com vols que hi hagi vida nocturna? Només amb els turistes no podem viure i la gent d'Andorra no té vida nocturna [...] després del treball no tens cap vida, no tens una restauració de qualitat, no tens teatre, no tens coses així. Andorra ha volgut estar una gran ciutat però només pel comerç i descuidant tot el demás i després diuen: és que les botigues a Barcelona estan obertes a tot arreu... és que estan obertes certes zones i amb unes certes condicions, i aquí hem de fer de tot i aquí tots els dies són ordinaris i que no es tanqui cap dia de l'any. **PIME**

Competència entre petits i grans establiments comercials

Pel que fa al tema de la competència entre grans i petits establiments comercials, el representant de la PIME és favorable a una certa protecció dels petits comerços perquè ofereixen un servei de proximitat a la població i tenen una funció de configuració i manteniment de la vida en els barris. Per això considera que aquestes petites botigues han de tenir una mica més de llibertat d'horaris que les grans superfícies, que haurien de tancar abans.

Aquí comença un altre debat. Qui ha d'estar obert les grans superfícies o les petites? Jo penso que les grans haurien de tancar abans que les petites. S'ha de protegir el petit comerç. És el comerç que crea la vida. Les botigues de barri que donen un servei a la població de proximitat han poder estar oberts més temps. **PIME**

Primer, reduir els horaris comercials en baixa aflluència i en alta aflluència no anar més enllà de les vuit i llavors que hi hagi un comerç de barri que pugui obrir amb una mica més de llibertat per donar un altre tipus de servei [...] en comptes d'obrir les botigues a les quatre de

la tarda, obrim a les 3h, no? Qui ens impedeix obrir a les 3? A França s'obre a les 2 i es tanca a les 7h, o sigui fas les mateixes hores, però permetes que els treballadors puguin estar més amb les famílies [...] Perquè, tancant tants dies a les nou, el comerç s'ha aguantat? No continua baixant... per què? Perquè hi ha un altre problema que no volem atendre. És la realitat d'Andorra. **PIME**

SINDICATS

Decret d'horaris comercials

Sobre el decret d'horaris comercials els sindicats USdA i SAT valoren positivament que se'ls hagi convocat per primer cop a la Taula de Turisme i Comerç on es tractava sobre aquest tema, i que per primera vegada es tingui en compte en aquest procés de decisió la situació dels treballadors que no tenen festa els caps de setmana i no només els interessos dels empresaris, ja que des del seu punt de vista s'ha de posar en primer lloc els drets laborals i de les persones abans que els interessos econòmics. Tot i això, els sindicats haguessin preferit arribar a un acord enlloc d'imposar el tancament de vuit diumenges a la tarda, i reclamen més diàleg per tractar sobre aquest tema i trobar alternatives acceptables per a totes les parts implicades. Els representants del SAT 2TiCO són més crítics amb aquest decret, perquè creuen que en un moment de crisi com l'actual no es pot obligar els comerços a tancar, perquè Andorra és un país turístic i el comerç és un dels sectors econòmics més importants que crea ocupació, sempre que es respectin els drets dels treballadors.

Els sindicats també consideren que aquesta mesura de tancar uns diumenges a la tarda no és suficient per afavorir la conciliació de la vida laboral i familiar dels empleats del comerç, perquè són pocs diumenges i no és tot el dia, i en canvi molts dies al llarg de l'any han de tancar a les 21h. Per això volen negociar propostes alternatives per millorar la conciliació laboral i familiar dels treballadors.

Pel que fa a la repercussió d'aquest decret que obliga a tancar vuit diumenges a la tarda els sindicats creuen que només repercutirà en les vendes dels establiments que estan en determinades zones més comercials, al Pas de la Casa, etc, mentre que a altres empreses no els afecta perquè ja tanquen els diumenges a la tarda. D'altra banda també temen que pugui confondre als turistes que no saben els dies que trobaran tancat els comerços a Andorra i això faci disminuir l'afluència turística. En general no es mostren satisfets amb aquest decret perquè no ha acontentat ni als empresaris ni als sindicats, si bé valoren que es tinguin en compte les necessitats dels treballadors.

A nosaltres ens hagués agradat treballar més aquesta proposta, teníem una altra proposta. Com a punt positiu és que és la primera vegada que ens convocaven a la taula. **USdA**

8 tardes a l'any que es tanqui és "de lo malo lo mejor" **USdA**

Nosaltres estem mirant que en compte de 10 siguin 12 diumenges, un diumenge al mes festiu que poguessin compaginar amb la seva parella. Com a mínim que la meitat d'aquests 12 diumenges la pogués escollir el treballador i la meitat l'empresari, però sempre a voluntat del treballador. Es pot donar el cas que hi hagin treballadors que no els interessi fer festa els diumenges. Però la idea és fixar que tothom com a mínim tingués un diumenge al mes i

sempre que el treballador volgués. Fins i tot és millor que tenir només una tarda de diumenge festa que no dóna temps a res. En canvi, tot un dia dóna més temps al treballador. **USdA**

Fins ara l'empresari lliurava a Govern la llista d'horaris comercials previst per l'any següent i Govern acatava el que deien els empresaris. Aquest Govern per primera vegada s'ha qüestionat que els treballadors no tenen ni un cap de setmana festa i per tant ha pensat: "ens toca cuidar els treballadors". Fins ara els empresaris han fet el que han volgut i ara algú per primera vegada han posat un impediment. **USdA**

Una manera que tenen de funcionar ha sigut fins ara la Taula de Comerç amb els empresaris i han fet i han decidit fins on han volgut i no hi ha hagut una part de col·laboració o de comptar amb la part treballadora, que al cap i a la fi és la primera afectada directament. Que és lo que estem fent amb això? Aviam, sabem perfectament que estem en un país de turisme i sabem perfectament que és un país de serveis i que diguéssim de treball al comerç i que jo depenc del turista que puja, però una miqueta de cap i peus. Que vol dir això? Que ens toca parlar i realment mirem quina és la necessitat d'obrir o no. Tu quan pagues un servei o quan demanes un servei o te'l demanen a tu, millor dit, tu vols en contrapartida algun benefici. *Vale!* quin és aquest benefici? Pues sentem-nos i parlem, és a dir, tu no pots venir a mi i demanar de treballar dos o tres hores més i es queda ... jo també tinc la meua vida i ho tinc tot per organitzar. És una miqueta que s'acostumin a dialogar i a parlar i a comptar amb totes les parts implicades. Totes, no només una. **SAT**

Nosaltres estem disposats a negociar i a fer propostes i tenim mil propostes. Però que s'uneixin per fer una reforma laboral com Deu mana. **SAT**

Estan mal acostumats a demanar i que Govern digués automàticament que sí. Però tenim que tenir en compte una qüestió que és molt important, que és l'aspecte humà de la societat d'aquest país com a qualsevol altre país. L'aspecte humà representa que s'han de respectar els drets de les persones que viuen i treballen aquí. Això és una prioritat, abans que l'economia és això. Llavors si tu agafes els drets universals de l'Home, t'especifica horaris raonables. Què vol dir això? Que tu efectivament, altres països poden tancar a les 21hores de la nit o a les 22hores. I el dissabte i el diumenge tanquen i són països turístics. Sempre abans d'imposar una nova condició laboral s'assegura i es garanteix els drets de les persones. Aquí no ha sigut així. Sempre han imposat els horaris laborals i els drets de les persones ja ho veurem. Aleshores nosaltres plantejem la qüestió al revés. Primer garantim els drets de les persones, per exemple, establert pels coprínceps fa dècades, era tancar a les 20hores perquè la gent fes vida familiar, vida social, vida cultural. Nosaltres ho vam plantejar al Cap de Govern i també a la taula aquella, als dos grups que vam anar. Fem una cosa, el Govern recupera aquest primer decret dels coprínceps, tanquem a les 20hores i llavors estem oberts a la negociació. **SAT**

La idea de tancar aquest diumenges a la tarda no estem d'acord. S'ha de donar l'opció a l'empresari si vol o no tancar i que ell pacti amb el treballador. No han d'obligar, han de donar la possibilitat de tancar. I el treballador també ha de tenir el dret de dir la seva i poder-ho consensuar amb el patró. **SAT 2TiCO**

El Decret és per maquillar l'1 de maig. Sembla que s'amaguin en el fet que les famílies puguin estar juntes els diumenges, perquè els *crios* necessiten el recolzament dels pares. Està molt bé que es pugui fer. Com a Partit Socialista, totes les mesures socials que es facin totes són bones i em sembla molt bé, però hem de partir d'una base que som un país turístic. En aquesta iniciativa no diem que no, però sempre respectant les lleis. Les famílies que vulguin treballar un diumenge perquè els hi paguen, doncs que els hi ho deixen fer. No

obligar a ningú. El tema d'obligar, prohibir o imposar en un país democràtic, aquestes paraules s'han apartat del diccionari. Per tant siguem conseqüents amb això. Nosaltres som un sindicat, nosaltres hauríem de ser els primers de dir que sí que s'ha de fer. Però hem de mirar la realitat i veure com està avui en dia el món, hem de posar el coll tots plegats. No pot ser. Andorra no fabrica res, vivim dels turistes. Els turistes es poden creure que tancarem tots els diumenges. **SAT 2TiCO**

Govern va voler ser entre cometes, per diferenciar-se al resta dels Governes anteriors, va voler ser imparcial. Vull dir, Salomó. Parteixo el nen per la meitat. Aleshores tots dos contents. No es pot ser imparcial quan és un Govern que ha fet tota una campanya parlant sobre la conciliació. [...] Tu no pots ser imparcial. Tu has de ser parcial. I a més a més com diu al seu programa, ajudar als més febles. Els més febles d'aquest país són els treballadors de sempre. Pues diu que això és ser imparcial i va voler partir el nen per la meitat. Es va equivocar. I ell això ho està arrastrant. A veure, nosaltres critiquem a Govern no solament per això. A més a més és ridícul 10 diumenges a la tarda. Haguéssim dit tot el diumenge, "*chapeau*". Però és que deu diumenges a la tarda és ridícul. **SAT**

No ens oblidem que són persones primer i després parlem de l'economia i que depenem del turisme. No al revés com ens va fer certa persona de la CEA, que ens va dir: "què ningú s'oblidi que nosaltres vivim del turisme". Pues que ningú s'oblidi que nosaltres no tenim drets laborals reconeguts en aquest país i en conseqüència no podem, primer, esclavitzar-nos a les condicions del patró, i després ja parlarem dels drets. No. Primer parlem dels drets i després segur que arribem a un acord. Seguríssim, però canviar per *algo* que compensi. Llavors, nosaltres el fet de que tanquéssim diumenges a la tarda va ser patètic i ridícul, encara si hagués sigut tot el diumenge, nosaltres podríem dir... *bueno*, els diumenges... **SAT**

I jo l'hi vaig dir, escolta, tancar a les 2 el diumenge a la tarda no és vida familiar. I ell va dir, oi i tant que és vida familiar. Això ajuda a la vida familiar a tenir... no t'equivoquis perquè el treballador quan arriba a casa pot arribar a les 14h30 o a les 15hores, segons el comerç. [...] La vida familiar realment es fa cada nit quan tornes a casa del treball. I més amb els horaris partits. Perquè clar, si nosaltres plantejem per exemple, *bueno*, tanquem a les 21. Proposta... posem una altra mesura... horaris intensius. Amb lo qual permetes que la gent tingui... és que tot això fins ara no ho volen sentir a parlar, per què? Més que tot és perquè perden el control absolut cada patró sobre els seus treballadors. **SAT**

A veure, el turisme que ve aquí a Andorra, hi ha quatre dies a l'any que és trobarà les botigues tancades. *Vale*, això ja està acostumat. Però si tu l'hi tanques, segons quins diumenges a la tarda i no tenen ni to ni so, pot caure en el perill de que arribi un diumenge o que... mira, aquest diumenge han arribat, tancades. Si arriben el diumenge que ve, tancades. "A Andorra no és pot pujar cap diumenge a la tarda perquè...". **SAT**

Creiem que hi ha unes zones que pot ser més complicat tancar, però altres zones que no estan a les zones comercials no és tan problema. Pensem que s'ha de plantejar d'una altra manera. **USdA**

Empresaris et trobaràs de tot. N'hi ha que et diran, a mi no m'afecta perquè jo ja tanco el diumenge per la tarda, però n'hi ha d'altres, per exemple els comerciants del Pas de la Casa, els que estan treballant allà potser... **SAT**

Perquè això perjudica. Perquè per una banda l'empresari pot pensar per culpa de sindicats ens fan tancar els diumenges i els sindicats pots pensar que per culpa dels empresaris els treballadors no només recuperen, però si tenen un dia de festa li han tallat. És a dir, estem aquí al cap de carrer, si l'efecte que volien era apropar han aconseguit el revés. **SAT**

Regulació dels horaris comercials

En relació amb l'ampliació dels horaris fins a les 21h alguns dies, en principi, els sindicats USdA i SAT no hi estan en contra, ja que el fet d'obrir més hores suposa una major oferta laboral, sempre que es respectin els drets dels treballadors i tinguin alguna compensació, però també consideren que aquesta ampliació horària només resulta rendible en algunes èpoques o determinades zones. Per això, aquests sindicats es posicionen a favor d'avançar l'horari de tancament entre setmana i en temporades de poca afluència turística com a mesura per afavorir la conciliació laboral i familiar, perquè les jornades llargues tenen efectes negatius per a les famílies. També es dubta que el fet d'obrir més hores suposi un augment de les vendes, en tot cas es pot considerar com un servei més per als turistes. D'altra banda consideren que si l'horari comercial s'allarga més enllà de les 21h, això repercutiria en els horaris d'altres sectors i tindria conseqüències negatives per la manca de serveis que cobreixin aquests horaris (transport, guarderies, etc.). Des del SAT s'argumenta que si bé en altres països es permet obrir fins a les 12 de la nit en les zones turístiques també hi ha altres models de països turístics en què no es tanca tant tard.

Aquests sindicats creuen que hi ha d'haver una negociació entre empresaris i treballadors o negociacions sectorials per decidir els horaris més adequats per al comerç d'Andorra en funció de l'afluència turística (allargar-lo en les dates de més feina, però amb alguna compensació). També proposen altres mesures per afavorir la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors com establir horaris intensius, donar flexibilitat als treballadors en funció de les seves necessitats familiars i personals (per exemple que els empleats que tenen fills petits o altres persones a càrrec puguin reduir els seus horaris o demanar excedències per tal de compatibilitzar millor la feina amb les responsabilitats familiars), o establir com a mínim dotze diumenges a l'any en què els treballadors tinguin festa, sempre i quan prefereixin fer festa el diumenge. Pensen que aquestes mesures també afavoririen l'estabilitat de la plantilla, ja que en general hi ha una gran rotació de treballadors en aquest sector perquè no estan satisfets amb les condicions i això impedeix oferir un servei de qualitat.

Nosaltres el concepte d'obrir més hores i més dies, d'entrada no estem en contra, però sempre i quan es respectin els drets dels treballadors. Això significarà ampliar més plantilla, tenir gent de reforç el cap de setmana. Potser és una mesura més per incentivar, perquè hi hagi més oferta laboral, si es fa bé. El que passa és que en aquest país sempre s'ha ampliat els horaris laborals amb les costelles dels treballadors. **USdA**

A l'hivern qui està passejant pel carrer a les 22h de la nit? És rentable per l'empresari tenir obert tantes hores el mes de febrer a 10 sota zero? Jo crec que hi ha unes zones que s'ho poden plantejar tenir horaris com els que tenim ara, però altres zones no els pot sortir rendible. [...] Entre setmana avançar l'hora de tancament, que puguin tancar més aviat en èpoques de poca afluència turística. Nosaltres no diem de tancar aviat a les 18h en plena època turística, però en altres èpoques, per què no algun dia a la setmana poder tancar a les 18h i la gent poder anar a recollir els seus fills? Buscar alternatives. **USdA**

L'Estat ha de fixar dies festius per a tothom, entre ells el dia 1 de maig, i a partir d'aquí ha de ser la negociació treballador i empresari. S'han d'establir facilitats, les persones que té fills o persones a càrrec ha de tenir alguna manera perquè els seus horaris tinguin prou

flexibilitat per compatibilitzar-ho tot, o que tingui l'oportunitat per agafar excedències o de reducció d'horaris. **USdA**

I segur que arribem amb un acord per a tancar molts dies a les 21hores de la nit en canvi de... no a canvi de res, sinó a canvi del... ni la patronal ni el Govern van voler. Aquest tema era intocable. Perquè nosaltres vam plantejar de que si tancàvem a les 21hores per exemple, 100 o 150 dies a l'any a canvi, de dilluns a divendres, nosaltres ho havíem consultat molt amb treballadores i treballadors del comerç, de dilluns a divendres tancar una hora abans. O sigui a les 19hores de la tarda. Cada dia, sobretot entre setmana que és horari escolar. Cada dia, representa, per treballador o treballadora, estar una hora més amb els seus fills, una hora més amb la família, una hora més amb el marit, la dona... amb qui sigui. Nosaltres vam plantejar això. Ho van rebutjar, tant els representants de Govern que em sembla que era el ministeri d'Economia, com totes les patronals perquè la CEA també es va oposar. L'únic que encara és va mantenir encara amb posició correcta va ser el president de la PIME. Llavors, davant d'aquest rebuig vam dir... *bueno*, que passarà? Clar! Quan el Govern va acceptar 102 dies tancar. Nosaltres vam calcular i vam dir: què són? 102 hores extres? No, perquè és diumenge que es tenia que tancar a les 7 i es tanca a les 9. Fiquem que fos 120 hores. I a canvi diu, i 10 diumenges a la tarda de festa. Tancant a les 2. De 2 a 7, són 5 hores. Tu multipliques són 50 hores... tu dius... no compensa. [...] no són hores que donen de més al treballador, són dies, o t'ho descompten de dies recuperables, o l'hi canvien el dia de festa, tot això. Realment surten més perjudicats. **SAT**

Tu has de donar alguna cosa que realment compensi l'esforç que tenen que fer obligatòriament els treballadors. I amb això no ens compensa. Llavors jo penso que no hem tingut perspectiva social, no han tingut perspectiva ideològica, sí econòmica. En quant que d'alguna forma tancant a les 9 de la nit han pensat, els comerciants estaran contents. I els diumenges a la tarda, que són 8, no és greu. Pues no han tingut perspectiva econòmica. Perquè potser molts diumenges haguessin pogut tancar tots els diumenges a la tarda, però a canvi tancar una hora abans tots els dies de la setmana, ajudaria a totes les famílies a tenir més vida social. **SAT**

El fet de tancar cada vegada més tard representa un gran perjudici en la vida familiar tenint en compte lo que significa per a les famílies monoparentals les guarderies, el transport públic, etc, etc. La manca d'atenció als fills, l'índex de deficiència d'atenció als nens. A l'escola gairebé s'ha multiplicat per tres en els últims 5 anys. Si es manté l'allargament de l'horari laboral d'alguns pares o mares es podria empitjorar aquesta situació. Torno a reciclar, al principi, què és lo més important? la condició humana, els drets de les persones o el benefici econòmic d'una minoria? **SAT**

Tancar a les 8 és permetre la vida familiar i social. Però a més a més, fixa't amb un detall molt important. Els horaris partits, condicionen de tal forma que obliguen tot el dia depenen de l'empresa.[...] Segons les hores d'obertura d'un comerç, amb horaris partits, tu pots cobrir amb una mateixa persona, lo que és tot el servei. Cosa que si fas horaris intensius, potser per la mateixa feina, o per les mateixes hores en necessites dos. És a dir, en una empresa que tinguin anem a posar, un mínim de 10 hores d'obertura, que no tanca al migdia aleshores, els treballadors amb horaris intensius, si amb dos ho podria fer, amb horaris intensius, necessita de tres a quatre. Per cobrir dies de festes i per cobrir torns i tot. Aquí per l'empresa, els horaris intensius és qüestió de diners. **SAT**

Un sindicat generalista pot dir, no, no. Aquí a les 8 perquè és el decret dels Bisbes i s'ha acabat. En canvi el sector ell veurà exactament quines són les necessitats i ningú vol mossegar la mà que l'hi dona de menjar. I a demés ha sigut un munt de circumstàncies. Va ser el 14 de febrer, va ser tot el mes de febrer tancant a les 9, que era deplorable. La majoria

de les botigues petites amb una mica de sentit comú tancaven a les 8. Però els que es van voler quedar oberts, realment passaves a les 8h20, 8h30 i era una llàstima veure totes les botigues buides, però la gent allí aguantant... Deu meu! Això a què ajuda? Això a què ajuda? Perquè si dius com a mínim no estàs d'acord però fan coses de sentit comú dius *vale*, a lo millor estic al comerç, i en canvi dies que poden ser molt interessants per a Andorra, fan el tancament a les 8. I els carrers plens de gent. [...] Saps que quan hi ha la major afluència de gent és normal que és quan tu penquis més. També, suposadament, la empresa t'ho ha de compensar. **SAT**

Això vol dir que si tu tens que tancar 150 dies a les 9 perquè ajuda econòmicament, a canvi, de dilluns a divendres, els dies que no són forts, perquè a més hi ha molts mesos a l'any que no són forts. [...] Si no volen de dilluns a divendres perquè dijous i divendres ja poden ser dies que arriba gent, pues de dilluns a dimecres. Si no ja estem parlant d'una hora, estem parlant de mitja hora. No és que sigui la nostra. Sentem-nos aquí i trobem un acord. [...] Busquem una solució equitativa per a les dues bandes. **SAT**

S'havia parlat fins a les 22h de la nit, no hi ha una infraestructura al país per a que es pugui mantenir. El servei de transport públic, guarderies, i a part d'això que *bueno*, que estem parlant de comerç quan parlem del comerç no ens oblidem d'uns altres treballadors de l'hostaleria. Si tu tens una botiga oberta fins a les 10 de la nit, la gent anirà a sopar molt més tard. És a dir que s'allargarà tot molt més. I no només els horaris de comerç, sinó els d'hostaleria també que ja son prou durs. És a dir que va tot una miqueta relacionat. I és lo que diem... *bueno* per exemple plegues a les 9, que tingui que netejar una cosa o una altra, com que no surti corrents ja perd el autobús. Què he de fer? Pago taxi? No hi ha infraestructures per tot això. **SAT**

I després tu quan parles que estàs mirant comparatives amb d'altres països de l'administració d'horaris i tot això, aquí a Andorra es tendeix molt a comparar. Però comparen només lo que volen. Perquè nosaltres ja hem sentit a dir que: "Ostres és que quan jo vaig a la platja els comerços estan oberts fins a les 23h o a les 24h de la nit." A mi em sembla perfecte, jo dic: "tu saps els impostos que paguen aquestes botigues per obrir fins a les 12 de la nit?". El silenci és monumental. Aleshores si comparen, comparem. Si mirem que és un país de muntanya, anem als Alps. A quina hora tanquen tot allò als Alps? És un país de muntanya no? També, és turístic. Les pistes d'esquí de Suïssa són petites. A quina hora tanquen allà les botigues? **SAT**

Quan tu l'hi parles d'ampliació horària, de totes maneres, tal i com està funcionant el comerç, ara mateix, la competència, degut a la crisi, obrir més hores no vol dir fer més calaix, sinó estendre lo mateix. Per què? Perquè la gent obri una hora més no vol dir que compri més. Però *bueno*, fins aquí podríem arribar intentem-ho, l'hi dones un servei més al turista. **SAT**

A mi em fan molta gràcia quan em parlen de turisme de qualitat. Si tu vols fer turisme de qualitat has de tenir gent de qualitat. Perquè jo estic cansada d'anar a comerç i de veure gent amb una cara desagradable i que no et diu bon dia, perquè han entrat en una botiga i l'hi ha parlat malament. Clar! Però vés a saber en quines condicions està el treballador. I això a qui perjudica? A l'empresari perquè si té una persona que està mal pagada i que no és professional o tot lo que tu vulguis, pues *bueno*, al final als seus comptes és nota. **SAT**

La solució que fins ara havien trobat els empresaris sempre i en general, era la rotació de treballadors. Formar un treballador costa temps. Adequar-lo a les característiques de l'empresa a la personalitat de l'encarregat o lo que sigui costa un temps. Si hi ha afrontament desapareix un altre més. Torna a preparar, que no rendeix perquè no rendeix

com tu vols que rendeixi, fora, un altre més. Això s'acaba. I encara que tinguin accés amb això lo que tu no pots fer és rodar treballadors a nivell nacional que cada any canviïn de lloc de treball sis vegades com a mínim. Llavors et trobes amb que l'ideal és establir uns treballadors fixes, treballadors que com a ciutadans i treballadors es sentin satisfets de viure en aquest país, perquè el treball serveixi per satisfer les seves necessitats i altres característiques que van més enllà. Llavors tindrem bona gent que treballa. Això fins ara no ha succeït. Poques empreses són les que ho tenen. **SAT**

Els representants del SAT 2TiCO, es posicionen a favor d'una major liberalització d'horaris, fins i tot més llibertat horària que la que hi ha actualment, però amb compensacions per als treballadors perquè les empreses que vulguin puguin obrir més hores, ja que amb això proporcionaran més ocupació, mentre que les empreses que no els surt a compte no obriran. Des d'aquest sindicat també es considera que fa falta un contracte per escrit que garanteixi les condicions dels treballadors.

Si les botigues volen obrir més hores, doncs que els hi ho deixin fer. Estem a favor de que liberalitzin els horaris, però també que tinguin en compte els treballadors, que els compensin. [...] Si a un treballador per treballar dues hores més li donen més diners potser li compensarà. **SAT 2TiCO**

Per què hem de tancar l'aixeta als empresaris? Potser hi ha algú que està pensant en una botiga que obri a mitjanit i que tanqui pel matí. Potser hi ha algú que té insomni i vol comprar a la nit. Nosaltres estem més a favor de la liberalització que de la regulació. **SAT 2TiCO**

Jo deixaria el que hi havia, i fins i tot deixaria que els establiments que volguessin tenir obert que obrissin i els que volguessin tenir tancat que tanquessin. Qui no vulgui treballar els diumenges que no treballi. **SAT 2TiCO**

Clar, nosaltres estem d'acord que els patrons facin el que creguin que han de fer i que els horaris siguin lliures i donar la possibilitat als turistes a que trobin botigues obertes i si troben alguna tancada que sàpiguin que hi ha botigues obertes. En tots els sectors hi haurà empreses que prefereixen obrir i altres tancar perquè no els hi surt a compte, etc. Però que el turista no tingui la sensació que està tot tancat. Nosaltres pensem que si és un país multiserveis, tot hauria d'estar obert. Imagina't que un botiguer que té una botiga llogada, ja paga un lloguer alt i si a més a més Govern obliga a tancar... Al final trobarem les botigues tancades, però buides. **SAT 2TiCO**

Andorra és una gran superfície, oberta a l'espai, a la pluja, a la neu. No és un lloc tancat i per tant hem de donar l'oportunitat a tothom. Per què no? A anar-se'n a passejar a la nit i trobar una botiga oberta, són les 22-23h de la nit. Si el patró i el treballador s'han posat d'acord per tenir-ho obert, per què no? **SAT 2TiCO**

Govern haurien de fer un contracte estàndard de treball i allà estiguessin les obligacions i deures, es regulessin els caps de setmana que hauria de fer el treballador, però que estigués tot per escrit. Si no està escrit és una indefensió pel treballador. Tot el que està escrit és una garantia. Si entre tots podem fer arribar a Govern que faci un model de contracte estàndard, perquè tothom tingui l'obligació de fer un contracte de treball farem que tot estigui més arropat. Tot això va lligat a que tot passi per una oficina de desocupació. **SAT 2TiCO**

Els sindicats volen negociar amb els empresaris les condicions laborals per als treballadors en relació als horaris comercials (i de fet ja han tingut alguna reunió), compensacions, etc., però hi ha d'haver un marc legal que garanteixi els compliment dels acords i d'altra banda una garantia per als representants dels treballadors en les empreses, ja que la manca de garanties frena l'afiliació davant la por que tenen els treballadors de les represàlies.

Posem el comptador a zero i anem a fer una feina conjuntament. I després aquí Govern si vol dir, *bueno* aquestes hores que treballa a més el treballador, estan estipulades per la llei de contracte de treball de que s'han de pagar com a extres i tal. *Bueno*, la meua pregunta és, tu controles si les empreses controlen aquests dies o les paguen? **SAT**

A nosaltres la patronal ens ha proposat ... escolteu-me, això hauria de ser un pacte entre treballadors i empresaris. Malament, el treballador que no vol acceptar aquest tracte, al carrer automàticament. Acomiadament lliure, llavors vivim en una situació d'intimidació d'amenaça continua. No pots topiar amb cap amenaça, no tens llibertat per decidir amb amenaça. Tens que subjugat-te a la decisió del patró. **SAT**

Negociar, negociar primerament. Nosaltres no podem dir això absolutament si no entrem primerament a saber quina és realment la posició de l'altra part. Una vegada coneixem ofertes i no solament dels que representen a la patronal com és la directora, la cambra de comerç o el president de la FACA. Volem que vinguin empresaris del sector del comerç a parlar amb nosaltres. No els seus missatgers. Els empresaris que vinguin a sentar-se davant nostre i parlem. **SAT**

Qualsevol acord que puguem fer amb les patronals respecte a les condicions laborals, horàries, econòmiques, i d'esforç, perquè s'ha de fer un esforç. Qualsevol compensació de tot això naturalment no podem dir ja, ara, fantàstic. Ficarem un control. Una revisió continua. Una fiscalització i això és lo que l'hi vam dir a la patronal. Com volem nosaltres que creiem amb vosaltres, quan vosaltres no permeteu que hi hagin delegats sindicals, que hi han empreses que són les que fiscalitzen d'una part i d'altra. Aleshores allà van callar tots, es van trobar com... ai... on són les garanties? No hi ha garanties. I un cap d'una associació empresarial no pot dir, els empresaris que estan afiliats a la meua associació compliran. Tu no pots garantir això. Els únics que garanteixen són els representants sindicals i els treballadors que estan a dintre de l'empresa. Llavors clar, podem parlar de tot, podem parlar de no sé que... però hi ha un moment que hem de dir, *bueno*, no hem arribat a cap acord. *Vale*. ara anem a les garanties. Les garanties dels treballadors. Quines? Representants sindicals, representants dels treballadors, lo que tu vulguis, però gent que estigui allà controlant la situació. Millor sindicats que representants dels treballadors. Perquè representants dels treballadors si no és sindicat no podrà controlar a tots. Conclusió, que arribem a la segona part del tema, esta molt bé parlar d'això però si arribem a algun punt d'equilibri, més o menys, ja veurem quines són les garanties. Sobretot perquè fins ara, hi ha una gran desigualtat entre empresaris i treballadors. Hi ha un abisme immens. Ells estan a dalt del tot i els treballadors estan a baix del tot. Fins que no s'equilibri aquest igualtat no podem parlar de tu a tu i no podem parlar de garanties i no podem parlar de reconeguts i de respectats, no podem parlar d'això. I ells ho saben, llavors volen negociar pues negociem. Ja hem arribat a aquestos acords, ara volem unes garanties. **SAT**

La gent té por de perdre el lloc de treball i està passant. Acaba de passar fa dos o tres mesos que van fer fora a 10 *tios* per fer eleccions sindicals per veure qui seria el portantveu sindical en aquella empresa. A nosaltres ens consta reclutar gent per l'executiva del nostre sindicat, perquè tenen por a sortir a la premsa, o que els seus *jefes* se n'assabentin... No està

dintre de la Constitució? Per què no ho penalitzem? Com no hi ha uns estatuts dels treballadors, no hi ha lleis de garantia sindical no existeixen. Hi ha gent que no diu que és membre d'un sindicat per por a represàlies. **SAT 2TiCO**

Ara ens trobem que nosaltres ens estem reunint amb la CEA de moment estem mig d'acord, a partir d'ara començarem amb els temes més sensibles si estem o no estem d'acord. No negociem res, però ens posicionem. **SAT**

Aprenem a treballar plegats perquè realment és lo que fa funcionar la societat cap a endavant. I això és una miqueta lo que nosaltres preteníem. A part de que després Govern, és la seva funció d'assegurar que tot això és compleixi i hi hagi un marc de legalitat o de seguretat i de credibilitat per a tots. És a dir que ni és que nosaltres estafem ni que ens estafin. Arribem a un acord, estar a dintre del marc de la legalitat. **SAT**

I segur que arribem amb un acord, i segur que inicialment, amb totes les errades que puguem tenir, el primer any arribarem amb un acord. En un any el millorarem i així cada any. Perquè clar, tota negociació requereix una previsió anual per saber si ha de canviar alguna cosa o no. Que volen salvar Andorra, *vale!* *Ojala* només amb la negociació poguéssim salvar Andorra. El fet de sentar-nos pot millorar significativament Andorra. I que els empresaris del comerç no s'enganyin. El que tingui que pagar, pagarà les conseqüències però no per culpa dels treballadors. **SAT**

Competència entre petits i grans establiments comercials

Segons els sindicats USdA i SAT l'ampliació dels horaris comercials pot suposar un problema per a les petites empreses perquè no tenen suficients empleats per obrir més hores, mentre que els grans centres comercials pressionen perquè voldrien una liberalització més gran dels horaris, i consideren que això provoca una situació de competència deslleial. Per als representants del SAT 2TiCO, no hi ha d'haver cap regulació especial per protegir al petit comerç perquè consideren que la liberalització d'horaris els hi pot anar bé.

Els grans centres comercials obririen 24/24. A Catalunya obren 8 diumenges l'any i la pressió que fan per ampliar-ho. La petita empresa, que a Andorra és la gran majoria, s'oblida. Ampliar l'horari, pel petit empresari pot ser un problema, perquè tenen pocs treballadors. **USdA**

L'empresariat està molt tancat en obrir i obrir. Els que dominen sempre són els grans empresaris. Els petits no s'acaben d'aixecar i protestar. **USdA**

Perquè si et dones compte són els grans establiments comercials que volen això. No les petites. Perquè petits no podran competir a la llarga. [...] Un petit empresari que tingui dos treballadors i que hagi d'ampliar horari, què fa? Ampliarà horaris als seus treballadors i haurà de pagar. Una empresa gran ho pot fer. Aleshores estem en lo que podem dir competència deslleial, ni més ni menys. O sigui, ja no és només per nosaltres, si ells ho paren a mirar fredament. **SAT**

No, el gran és menjarà al petit. El gran empresari si s'elimina la competència petita jo guanyaré més i l'eliminarà. **SAT**

Però et trobaràs que el petit empresari, obrir una hora més segons quins dies, ho fa com a sacrifici perquè realment l'hi pot aportar *algo*, però no perquè realment vulgui dir ... és que no, no, jo vull 40 hores obertes. Però lo que no pot fer el petit empresari és que si les grans superfícies estan obrint, és tancar. És a dir, el gran obliga al petit. I el petit que és el que estem parlant, que representa la majoria perquè dóna feina. **SAT**

La liberalització dels horaris sí que té sentit. El petit comerç moltes vegades només hi treballa el propietari i ja li bé tenir obert més hores. [...] Pensem que no s'han de protegir especialment. Pensem que no els hi pots dir que sí a uns i als altres que no. **SAT 2TiCO**

PAS DE LA CASA

Decret d'horaris comercials

Els empresaris del Pas de la Casa es mostren molt crítics amb el decret que obliga a tancar els comerços alguns diumenges a la tarda, perquè consideren que els perjudica molt. Igual que han manifestat els representants de les associacions d'empresaris i els sindicats, pensen que un país que viu del turisme no es pot permetre tancar els diumenges, ja que els caps de setmana és quan hi ha més visitants. Consideren que el perjudici no és només per la pèrdua de facturació d'aquests dies, sinó perquè els turistes que arriben al Pas de la Casa, majoritàriament des de França, deixaran de venir davant el dubte de si estarà obert. Tot això pot agreujar la situació econòmica dels establiments comercials d'aquesta població, especialment en un moment de crisi com l'actual en què molts ja han notat un descens de les vendes en els darrers anys i que s'ha traduït en alguns casos en una disminució de llocs de treball o en el tancament de botigues.

També expliquen que el tipus de turistes i els hàbits de compra són diferents al Pas de la Casa, ja que la majoria vénen de França i vénen a comprar principalment tabac i begudes (productes en què hi ha més diferencial de preus). Aquests turistes arriben a mig matí i se'n van entre els 17 i les 18h. Per això els empresaris del Pas de la Casa diuen que el fet de tancar els diumenges a la tarda els afecta molt ja que aquelles hores representen un volum important de vendes.

Els empresaris del Pas de la Casa creuen que el que caldria fer es estimular el comerç mitjançant publicitat i potenciar la qualitat de l'oferta i el servei per millorar la satisfacció dels turistes i que tinguin ganes de tornar a venir, i en canvi, amb aquesta mesura de tancar els diumenges a la tarda el que es pot provocar és que vinguin menys turistes.

No beneficia ningú, no beneficia ningú! La confusió és aquesta, jo crec que, amb tots els respectes del món, és una gran equivocació. Vull dir, jo crec que [...] es veu claríssim que no s'ha fet pensant amb cap realitat del país, perquè per començar no es coneix la realitat del Pas de la Casa. S'ha fet des de la ignorància, amb tots els respectes del món, però s'ha fet des de la ignorància més absoluta, i tampoc no es coneix ben bé la realitat d'Andorra, al Pas de la Casa és diferent, però és que Andorra hi ha moltes realitats també, perquè no és el mateix els supermercats de Sant Julià, que per exemple les botigues grans que van a comprar la gent que viu a Andorra. [...] La gent que no treballa els caps de setmana és quan van a comprar el diumenge, vull dir que no es coneix... **AVPAS 1**

Perquè li estàs dient a la gent que tanqui el seu negoci, això és molt greu! [...] Ara vostè té de tancar la seva botiga, els dies que més treballa. [...] És que a part, Andorra de què viu? Viu del turisme! O sigui la gent ve a comprar aquí quan ells no treballen. Això és, Andorra no és Londres, ni és... Som una cosa molt fràgil, i depenem de la gent de fora, i si anem posant traves. I a part que és que, mira la gent per exemple, a... venen a comprar quan ells tenen festa. Nosaltres hem d'estar oberts. **AVPAS 1**

No estic d'acord perquè no em deixa treballar. Jo lo que vull és la possibilitat de treballar. Si a mi em tanca 8 diumenges a la tarda, em fa perdre 20% de la meva facturació. Què passa? No és els 8 diumenges, la gent ve està tancat, baixa a Toulouse, baixa a Perpinyà, i diu: atenció està tancat algun diumenge. Després el boca orella va endavant, la gent diuen que està tancat el diumenge, o està tancat algun diumenge. El matí, o el dissabte diu marxem

diumenge a Andorra, atenció, hi ha algun diumenge que està tancat, no! No fem 200 kilòmetres o 400 si està tancat què passa. No pugem! I poc a poc perdrem tot el diumenge, tot. I això és impossible, perquè avui és una època de crisi, és una època difícil, és una època que la facturació que tenia l'any passat era de les més baixes de 20 anys enrere. [...]. I aquest any estic perdent cada mes, cada mes, cada mes un 10 o un 15 o un 20% cada mes, vol dir que aquest any farem l'any, el pitjor any. [...] Jo a l'època aquesta botiga marxava sobre aproximadament a l'any a 3 milions i mig 4 milions de facturació. Tot l'any, això et parlo de fa 10 anys endarrere, 3 milions i mig. Ara, aquest any estic a 1 milió o 2. **AVPAS 2**

Els diumenges per exemple aquí puja molta gent de no massa lluny, a part de que puja gent de més lluny [...] arriben aquí cap a les 11, més o menys, i a les 5 ja se'n van. Sí, més tard de les 5 tampoc, ja no hi ha feina, però vull dir 2 a 5, jo per exemple he anat calculant... i jo faig els diumenges des de que obro fins a la 1 una tercera part de la caixa... fins a les 2 exacte. I a partir de les 2 les dues terceres parts de la caixa. I a partir de les 5 ja comença a baixar. Després per exemple a l'hivern quan ja hi ha gent als hotels, la gent sí que va, surt més tard, però per exemple no va a totes les botigues, va botigues més d'esport. És molt complicat, molt. **AVPAS 1**

Si tu puges de Toulouse aquí, són 150 kilòmetres, són 300 kilòmetres de tornar. Tu marxaràs a les 8h30 o 9 de Toulouse, d'acord, el temps de pujar aquí, arribar aquí, sobre les 10h30 o les 11, aparkes el teu cotxe, la primera cosa que fan la gent és supermercat, les botelles, el tabac i tot això, i després van a menjar, mengen tranquil·lament, són 2 o 2 i mitja, què fan? Fan voltes, i venen a la meua botiga, [...] si està tancat... **AVPAS 2**

Però desfà la llibertat al comerciant de fer lo que vulgui, perquè és diferent si estic al Pas de la Casa, si estic a Andorra, és cosa *diferenta*. És diferent si jo tinc un restaurant o si jo tinc una botiga de roba, és diferent si tens un supermercat, perquè la gent venen, la primera cosa que fan supermercat, després van a menjar, després van a les botigues de roba, és totalment diferent. A mi m'agrada tancar a les 7, és possible que un supermercat no. Perquè si hi ha una gent que puja de Ax-les-Termes i tard, únicament per fer botelles i tabac. **AVPAS 2**

Al Pas de la Casa jo crec que... [...] pensen com jo, la majoria. La majoria, segur, de les botigues del meu tipus, petites. Els supermercats no ho sé massa. No, a veure no conec tant. Però totes les botigues petites que són les que més hem parlat des de que ha començat aquesta història, tots pensem exactament igual. **AVPAS 1**

El Pas de la Casa és greu, és molt greu. I jo tot el dia estic aquí. [...] I la gent me diu: jo saps aquí hi ha gent que no podem pagar el lloguer ara, no podem pagar el lloguer, n'hi ha alguns que han passat de 40 o 50 empleats a 20. **AVPAS 2**

Jo abans tenia aquí unes 10 o 12 botigues, *ahora*, ja has sentit eh, fa un any un any i mig, ara me queda una. I ara no obriré res més eh! I no compraré res més aquí eh, perquè si va l'assumpte així con la crisi més una gent que el Govern no deixa treballar... **AVPAS 2**

Avui tu vas en el carrer tot el dia la gent està únicament focalitzat sobre això i parlant d'això tot el dia tot el dia. I això és malament. I de l'altre costat és malament per l'economia del país. **AVPAS 2**

Vivim tots d'això. Si ho tanquem què fem? Jo la setmana passada estava en Paris, tot està obert el diumenge, tot, *hasta* les 10. La setmana abans estava a Londres, *hasta* les 12 o així estan obertes. **AVPAS 2**

Com afecta al turisme en general pues sí, perquè potser que un diumenge... arriba aquí un senyor i demana informació per trobar una habitació o un apartament per la temporada d'hivern si està tancat pues mira ja no tindrà aquesta informació. I moltes vegades hi ha molta gent que puja aquí i que aprofita el dia de compres però també per informar-se pel tema de... de... d'habitacions d'hotels, de lloguers i com funciona per venir un altre pont i clar... això tampoc és viable. Penso és un greu error. Sobretot, sobretot amb temps de recessió. **AEAT**

El Pas suma el 30% dels ingressos del comerç d'Andorra, o sigui que un diumenge, sobretot ara, amb aquestes èpoques al mes de juny, són moments que la veritat... la gent puja, i el diumenge. Aquest diumenge concretament hi hagut una... un problema amb la carretera, va ser tallada i la gent va arribar super tard al Pas de la Casa, i va arribar i ja estava tot tancat. I van baixar super empenyats. [...] Després amb temps de recessió com la tenim ara... disminuir els ingressos dels comerciants que sigui del Pas o d'Andorra jo no ho veig bé eh, perquè... jo he parlat aquesta setmana amb un que té una botiga que està molt ben situada aquí al centre, i em va dir per mi de caixa són molts diners eh. I va tancar a les 3 perquè no podia també ... tancar perquè hi havia gent a la botiga, i em va dir: em va fer mal, em va fer mal, perquè clar hi havia clients i amb ganes de comprar. **AEAT**

Potenciar el comerç, comerç, i sempre obert. Perquè clar, ara un turista que va venir la setmana passada li va passar això potser pensarà que tots els diumenges està tancat. **AEAT**

Ara la bola de neu ja s'ha fet. Perquè al principi, al mes d'abril o març que ja es començava a parlar, que no sé que anaven dient, ostres al Pas de la Casa, perquè al Pas de la Casa tanquen els diumenges, i això ens ha fet un mal. [...] Això ens ha fet un mal horrorós, un mal horrorós. Perquè només falta que els donis així als francesos. A part al Pas de la Casa la feina és... si Andorra és fràgil, el Pas de la Casa encara més. **AVPAS 1**

Lo primer és el comerç, i el comerç l'hem de mimar, mimar i al contrari quans hem fet *algo* així? Es tindria d'haver fet tot el contrari, de parlar amb els comerciants, i escolta, què podem fer entre tots plegats, entre iniciativa pública i privada per estimular el comerç. Pues no sé, fer, hi ha moltes coses que es poden fer sense que calguin diners però per estimular el comerç. Des de fer publicitat, perquè jo veig... cara Espanya no ho conec tant, però de cara a França per exemple, fer publicitat del Pas de la Casa en general o d'Andorra, comunicar amb França, no ho fan enlloc. **AVPAS 1**

Els hi diem, estem dient que no tornin. I el que hauríem de fer és entre tots plegats, a veure que podem fer per canviar que marxin amb ganes de tornar, que marxin amb bon sabor de boca, això és el que hem de fer. No hem de fer res més, i tot el que estem fent és lo contrari. Aleshores, els hi tanquem, quan ells poden venir els hi tanquem en els nassos. **AVPAS 1**

I després això, agafar iniciativa poc a poc, intentant fer coses per afavorir el comerç. Si el comerç va bé, perquè ho tenim molt difícil a nivell preus, vull dir ara a tot arreu els preus... Però jo crec que si que es poden fer moltes coses. A condició és que anem tots en la mateixa direcció, els grans, els petits [...] Tinc clients que fa 30 anys que venen, diuen i hi ha menys gent eh... *bueno* la crisis, això, lo altre... però també és que no ha fet res. [...] O sigui jo crec que, amb això sí que s'ha de posar fort el Govern, amb la qualitat que hem de donar-li. Que el client sàpiga que va a Andorra... com a Suïssa, que no et donaran una cosa caducada, no t'enganyaran amb la garantia d'un electrodomèstic, això. **AVPAS 1**

En relació amb la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors, els empresaris del Pas de la Casa no creuen que aquesta mesura imposada de tancar vuit

diumenges a la tarda sigui efectiva, ja que es poden trobar altres fórmules perquè els empleats puguin fer festa alguns diumenges (mitjançant rotacions dels dies de festa, contractant personal per cobrir els torns, etc.), i proposen que això es reguli a través del reglament laboral. A més, el fet d'obligar a tancar els comerços perquè els empleats tinguin festa suposa una discriminació envers els treballadors d'altres sectors que no estan obligats a tancar (com en l'hoteleria i restauració). Estan d'acord que s'ha de donar més facilitats als treballadors per afavorir la conciliació familiar (sobretot els que tenen fills petits) o que rebin una compensació econòmica. En definitiva, proposen que cal buscar mesures alternatives per no tancar els diumenges.

Si és que aquí treballem els diumenges. Lo que sí que és lògic que tinguin... o sigui, jo ja et dic, a veure, aquí, que hem dit abans, que es treballa quan la gent fa festa. No treballarem quan nosaltres vulguem, treballarem quan ells podran venir a comprar. Nosaltres el diumenge és un dia de treball. Ara, d'acord, és lògic que s'ha de tenir X diumenges, sobretot les famílies que tenen fills. N'hi ha que no els interessa tenir festa el diumenge. **AVPAS 1**

O sigui es pot considerar vida familiar fent-los plegar 8 diumenges a les dues? [...] la discriminació, perquè llavors es pensa amb els comerciants i amb els que treballen en gasolineres o restaurants o això? De fet no tenen consideració. Ells que es fotin. És millor, tothom a de tenir dret a 8 diumenges sencers al any. **AVPAS 1**

Avui jo li dono un dia i mig a la setmana, i el diumenge. El meu empleat si vol aquesta tarda passes aquí, i parles amb tots i no estan d'acord. No els hi agrada, no li hi va bé! Diu, perquè a mi m'imposa el diumenge a la tarda, no me va bé. [...] I ell agafa un diumenge en ves d'agafar un dissabte o dilluns, i ell s'ho arregla com vulgui, i l'empleat és més content amb aquesta solució social, i que li deixem la botiga oberta, i si no té la botiga oberta jo agafaré un empleat més, vol dir que contractaré més gent per deixar la meua botiga oberta. Perquè a mi m'interessa deixar el diumenge obert, i a mi no me fa res posar 8 diumenges a la tarda els meus empleats suplementaris. I Ja està. I tots estem contents. **AVPAS 2**

Que si et penses que és bo per els empleats de ficar el diumenge, estem d'acord que lo fica dins dels dies festius. [...] Que no és bo pels empleats de treballar tot el diumenge, hi ha 14 dies festiu prevists, hi ha alguns que estan tancats i altres que estan oberts i que la gent recuperen. Dins d'aquests dies festius que estan tancats, que no estan tancats!, i que recuperen, agafen 8 dies a la tarda i s'ho posen de matins. I el empleat s'ho agafa com li va bé, com unes vacances. **AVPAS 2**

Jo d'un costat estic d'acord per pagar més, estic d'acord per donar més als empleats, perquè jo això l'entenc que l'empleat té que *vivir* a la seva família. **AVPAS 2**

Però jo penso, personalment penso que són els empresaris que tenen que trobar una alternativa, una, una solució amb els seus empleats. Potser donar un diumenge al mes, fer una rotació dins el seu personal, però no tancar. O potser donar la possibilitat l'empleat també de treballar, pagant-li hores extres. **AEAT**

L'empleat o assalariat, [...] necessita efectivament dies de festa els diumenges amb família, però no es tancant 8 diumenges a la tarda que per mi es soluciona aquest problema. No perquè potser seria millor tot el diumenge, perquè si acabes a les 2, el temps de tornar a casa i tal... què fas? Es que ho trobo... ho trobo massa limitat. **AEAT**

Lo que... jo crec que el que s'ha de fer és una llei clara pel treballador, més moderna d'acord, si la que tenim és de fa 30 anys o el que sigui, pues *buena* una llei clara pel

treballador, pues que tingui dret a X diumenges a l'any sencers ... és una cosa que jo ho faig des de fa anys, vull dir, eh... jo dono 2 dies de festa seguits, de manera que s'organitzin elles, i amb les vacances també. Llavors què passa, que sempre hi ha una que té dissabte i diumenge, o diumenge i dilluns. **AVPAS 1**

Lo que s'ha de fer és una llei del treballador. Lo que no es pot fer és fer tancar botigues [...] Salou no tanquen els diumenges eh que no? I Port Banús tampoc. [...] viuen del turisme no tanquen els diumenges, jo crec que lo millor és això, fer rotacions. [...] Però partint de la base de que vivim del turisme, de que hem de treballar els diumenges, perquè si comencem a tancar els diumenges, ja més val que comencem a canviar de país. **AVPAS 1**

Per això, que cadascú es sap lo seu. [...] Jo sé que jo dissabte i diumenge faig el 50% de la caixa. És el 50%. A mi em *fastidia* molt. La conclusió jo crec que és aquesta: no es pot fer una llei d'horaris perquè és impossible. Sí que s'ha de fer una llei de... pel treballador, senzilla i més moderna. **AVPAS 1**

Regulació dels horaris comercials

Pel que fa als horaris comercials, els empresaris entrevistats pensen que els ritme horari del Pas de la Casa és diferent que a la resta d'Andorra, i que molts comerços tanquen o podrien tancar a les 19h ja que la majoria dels turistes marxen entre les 17 i les 18h, sobretot a l'estiu, mentre que al centre d'Andorra sí que hi ha activitat a partir de les 19h. Per això, molts establiments comercials del Pas de la Casa no tenen obert fins a les 21h els dies que està permès, perquè a aquella hora ja no hi ha clients (només en alguns casos els pot interessar tancar tard en la temporada d'esquí, quan es queden turistes a passar la nit). Per tant, demanen que es torni a la situació dels anys anteriors en què s'estableix un horari màxim de tancament i en funció de les necessitats de cada empresari poden decidir tancar abans, però també reconeixen que cal garantir que no hi hagi abusos amb el personal i oferir certa flexibilitat als treballadors perquè puguin compaginar la feina amb les activitats personals i familiars. En general no creuen que actualment sigui necessari una liberalització total dels horaris comercials, encara que algun dels entrevistats pensa que seria un model possible permetre obrir les 24 hores, igual que es fa en altres zones turístiques.

Aquí per exemple, a l'hivern es treballa d'una manera, al estiu es treballa d'una altra... segons quins dies de la setmana es treballa d'una manera o d'una... en quant a horaris i tal. Llavors jo crec que és impossible fer un horari, i ja inclús pel Pas de la Casa, i si es vol fer per tot Andorra és impossible. Aquí per exemple, molts dissabtes a l'any, a les 7 ja no hi ha ningú, i encara a Andorra a les 8 o a les 9 està ple de gent. Llavors per exemple nosaltres no ens interessa treballar fins a les 9, que no ho fem, però en canvi sí que ens interessa treballar els diumenges. [...] Nosaltres per exemple no tanquem mai a les 9 els dies que es tanquen a les 9, perquè és que a les 7 ja no hi ha ningú. **AVPAS 1**

Jo crec que per a nosaltres al Pas de la Casa, obrir *hasta* les 9 no ens serveix per res. [...] I podem canviar d'idea si parlem d'estiu o si parlem d'hivern. Si tu parles d'hivern i que la gent queda aquí al Pas de la Casa i que van a dormir aquí a un apartament o a un hotel del Pas de la Casa. Sí que és interessant deixar obert *hasta* les 9, perquè van a esquiar *hasta* les 5, després vas a casa i tot això, i li deixes de 6 a 9 per fer voltes al Pas de la Casa. [...] A l'estiu no serveix per res. Aquí no es queda a dormir ningú. [...] Tothom marxa cap a França, Toulouse, o Perpinyà, o Carcassone, o *bueno*, sud de France. I la gent calcula que de la duana passada, tenen dos hores de trajecte. Han arribat a les 7 del matí, són les 5, marxen!

[...] Tanquem 7, a les 7, perquè després de les 7 ja no hi ha ningú. Jo no pago a la gent aquí per res, no val la pena, a les 7 tots a casa. **AVPAS 2**

Lo que s'hauria de fer és fer-ho com estan ara, la gent que tinguin màxim de llibertat. Perquè per exemple hi hauran botigues que els interessarà tancar a les 9 pel que sigui, però d'altres no. I inclús amb unes del Pas de la Casa, sí que n'hi ha alguna que sí que treballa fins les 9 perquè té un client a última hora, jo què sé. A nosaltres per exemple no. I a les 7 tanquem. Llavors jo baixo a Andorra, perquè visc a Andorra, arribo a Andorra i puum! Està ple de gent. **AVPAS 1**

Tal i com estava ara estava bé. [...] Es pot obrir fins a les 9 perquè a Andorra hi ha molts dies del any que fins a les 9... [...] Home, si Andorra anés cap a una Vegas, si tingués casino i tal, no sé què no sé *quantos*, pues a lo millor sí, fer una zona que estigués oberta 24 hores, jo que sé, però no és el cas. [...] Jo crec que tal com estava abans... **AVPAS 1**

Llavors jo crec que lo que s'ha de fer és donar el màxim de llibertat, que cadascú s'organitzi de la millor manera, amb una llei clara de treballador. [...] Perquè clar, els dies que... per exemple maig i juny és una mica més fluix és una tonteria estar aquí pues mirant-se als ulls. Pues llavors tanquem abans com a molt es fan 8 hores. Ara, si a lo millor un dia en ple hivern hem d'estar 8 hores i mitja, pues elles encantades, ho entenen perfectament. **AVPAS 1**

Jo crec que s'ha de buscar això, que... llibertat d'horaris, però una llei clara del treballador. Llavors que cadascú... perquè és diferent una empresa molt petita com la meva que una empresa que hi hagin 100 treballadors. **AVPAS 1**

Lo que sí que s'ha de mirar és una llei de mínims clara pel treballador per a que no hi hagin abusos i també per a que hi pugui haver conciliació familiar i es pugui fer vida familiar. **AVPAS 1**

Jo crec que si som una mica intel·ligents podem parlar, jo crec la llibertat és això, lo que passa és que si parlem amb algun empleat hi ha algun que diuen que hi ha alguns "*dueños*" que són una mica *apretats*, durs i tot això. Jo crec que els meus no, discutiré, parlaré i si li fa falta un diumenge, si li fa falta una setmana jo li dono. **AVPAS 2**

Liberació dels horaris, és llibertat del mercat, és una llibertat pels empresaris, també dóna l'opció a l'assalariat de... o lo que vam parlar abans d'hores extraordinàries, o sinó un diumenge al mes, una rotació amb la plantilla, sinó la veritat és que... per mi avui lo que es té que buscar és que vingui la gent i que pugui comprar quan és possible. **AEAT**

Jo... sobretot és que, és la ... sobretot deixar clar que Andorra és un país que viu del turisme, perquè ja ho sabem tots, i tenim que deixar-lo tot, tot obert. Jo inclòs, jo francament eh... jo com a altres països jo aniria més lluny... comerç obert 24 hores. **AEAT**

Competència entre petits i grans establiments comercials

Els empresaris del Pas de la Casa no consideren que hi hagi una situació de competència deslleial entre grans i petits establiments comercials, sinó que es complementen, i que no cal una regulació dels horaris comercial diferent per a uns i altres.

És que el problema no està aquí, no, no, el problema està en que cadascú sàpigi fer la seva feina, vull dir, al contrari... els grans ajuden als petits. [...] O sigui si ara per exemple

traguessin totes les empreses grans del Pas de la Casa, seria un desastre. O sigui tot és un conjunt. **AVPAS 1**

Jo penso que el comerç és el comerç en general. No es pot fer, no es poden fer ... una segregació no entre el gran i el petit, perquè al petit comerciant com és més petit pues té la... una, una autonomia molt més àgil que un gran comerç no, i llavors ell pot decidir pues mira tanco 15 dies al juliol, tanco un diumenge. Però per mi la llei és per tots. **AEAT**

Resum

En les entrevistes als representants d'associacions d'empresaris i comerciants, i dels sindicats de treballadors sobre els horaris comercials hi ha uns punts en què tots coincideixen i altres en què mantenen posicions diferents...

1. Punts en què coincideixen les persones enquestades

1.1. Els comerços han de poder obrir els diumenges perquè Andorra és un país turístic.

Totes les persones entrevistades consideren que el fet d'obligar a tancar els comerços alguns diumenges a la tarda és negatiu per a l'economia del país, ja que Andorra és un país turístic en què el comerç és un dels sectors fonamentals, i tenir obert els diumenges és un factor diferencial del país que permet donar més servei als turistes.

En general es mostren contraris a aquesta mesura no tant (o no només) per l'efecte en la facturació dels comerços per la disminució de vendes d'aquests dies, que segons el tipus d'establiments o la zona comercial pot ser més o menys important (en alguns casos creuen que no té un efecte gaire important perquè hi ha botigues que habitualment tanquen els diumenges, i perquè s'han triat dates amb baixa afluència turística), sinó sobretot per la desorientació o confusió que pot crear entre els turistes en relació amb els dies que trobaran tancats els comerços a Andorra, que repercutiria en una disminució de l'afluència turística.

1.2. El tancament dels comerços alguns diumenges a la tarda no és la millor solució per als problemes de conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç.

Tant els representants d'associacions d'empresaris i comerciants, com els representants dels sindicats de treballadors coincideixen a dir que el tancament de vuit diumenges a la tarda no és una mesura adequada per resoldre els problemes de conciliació dels treballadors del comerç, ja que només són vuit diumenges a la tarda. Tots consideren que es poden buscar mesures alternatives per millorar la conciliació: els representants d'associacions d'empresaris i comerciants van proposar establir deu diumenges de festa a l'any als treballadors que ho desitgin, des dels sindicats es proposen més diumenges de festa i altres mesures per afavorir als treballador (horaris intensius, flexibilitat, excedències, etc.). En general creuen que són mesures que s'han de regular mitjançant el reglament laboral i no a través del decret d'horaris laborals.

1.3. Disponibilitat per negociar convenis laborals sobre les mesures per afavorir la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç. Necessitat de disposar d'un marc legal de negociació.

En totes les entrevistes s'expressa la voluntat d'establir un diàleg i una negociació entre les diferents parts implicades (empresaris i treballadors) sobre les propostes per facilitar la conciliació entre la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç, i establir convenis col·lectius, però per això destaquen que cal comptar primer amb un marc legal de negociació i de garanties sindicals per assegurar la representativitat dels treballadors del sector.

2. Punts en què no coincideixen

2.1. Horaris comercials

Si bé les persones entrevistades es mostren disposades a negociar sobre els horaris comercials en funció de l'afluència turística, hi ha diferents propostes generals. Alguns demanen que es mantingui l'horari de tancament establert en els darrers anys (de dilluns a divendres a les 20 h, dissabtes i dates de major afluència turística a les 21h, i diumenges i algunes festivitats o vigílies a les 19h), altres proposen que s'avanci el tancament entre setmana a les 19h en temporada baixa, i altres voldrien que es permetés obrir fins més tard alguns dies o fins i tot que es deixés total llibertat d'horaris.

2.2. Compensacions per treballar en diumenge

Els representats de les diferents associacions tampoc coincideixen en la consideració del diumenge com una jornada laboral especial. Per a alguns es tracta d'un dia laboral més per al comerç, mentre que altres creuen que s'hauria de compensar d'alguna manera el treball en diumenge o que sigui voluntari com en altres països, ja que és un dia festiu en molts sectors i això pot comportar certes dificultats per compaginar la feina amb la vida familiar i social.

2.3. Protecció del petit comerç

Un altre punt en què no coincideixen és en la conveniència o necessitat de protegir el petit comerç establint un horari diferent per als grans i petits establiments comercials: uns creuen que no hi ha d'haver uns horaris diferents i que no cal cap protecció per al petit comerç perquè ja tenen una major flexibilitat per tancar una mica més tard de l'horari permès, mentre que altres creuen que s'ha d'afavorir el petit comerç amb una major llibertat d'horaris ja que ofereix un servei de proximitat a la població i configura i manté la vida en els barris. En aquest sentit, mentre que uns creuen que la liberalització dels horaris comercials és una mesura que deixa llibertat segons els interessos o necessitats de cada establiment i crearia més llocs de treball, per a altres la liberalització obligaria als petits comerços a obrir més hores i es produiria una situació de competència deslleial a favor dels grans (que es poden permetre obrir aquestes hores perquè tenen més empleats), que acabaria eliminant els petits establiments que no poden competir.

2.4. Model de país (model comercial)

Darrere d'aquestes posicions hi ha diferents models de país: mentre que uns prioritzen la necessitat d'oferir el màxim servei als turistes com en altres zones turístiques on hi ha una llibertat d'horaris comercials més àmplia o total, i en general estan a favor d'una major liberalització per adaptar-se als hàbits i necessitats de consum, i consideren que això és beneficiós per a l'economia del país i també per als treballadors ja que es crea ocupació (poden augmentar els seus ingressos amb les hores extres i es creen nous llocs de treball), els altres consideren que el fet d'obrir més hores no comporta un augment del consum i no és la solució per als problemes del sector, sinó que s'ha d'orientar cap a una oferta diferenciada i de més qualitat, donant prioritat al capital humà, començant per un major reconeixement dels treballadors del sector turístic, millorant les seves

condicions laborals, formació, etc., per afavorir així l'estabilitat de la plantilla, és a dir que primer s'ha d'aconseguir una millor qualitat de vida dels treballadors (amb uns horaris laborals més adaptats a les necessitats de la seva vida personal, familiar i social, un salari digne que no comporti la necessitat de fer més hores extres, etc.) perquè puguin donar un servei de qualitat.

TERCERA PART:

Enquesta sobre els horaris comercials a la població general i treballadors del sector comerç

**Centre de Recerca Sociològica
(Juliol - Agost 2010)**

1. OBJECTIUS I METODOLOGIA

Per tal de recollir l'opinió de la població d'Andorra i dels treballadors del comerç sobre l'adequació dels horaris comercials i sobre el decret relatiu als horaris comercials de l'any 2010 que estableix l'obligatorietat de tancar els comerços vuit diumenges a la tarda, s'ha realitzat una enquesta telefònica a una mostra de la població d'Andorra major de 18 anys i una enquesta presencial a una mostra dels treballadors del comerç.

1.1. Enquesta a la població d'Andorra

El treball de camp s'ha dut a terme entre el 13 i el 22 de juliol

L'univers és tota la població d'Andorra a partir de 18 anys que viu en una llar amb telèfon fix o que tenen un telèfon mòbil.

La mostra està formada per 449 persones escollides de manera aleatòria a partir d'un llistat numèric amb tots els números de telèfons facilitat per *Andorra Telecom*.

El marge d'error per al conjunt de la mostra i en el supòsit d'una selecció aleatòria simple és del $\pm 4,7\%$, amb un nivell de confiança del 95,5% i sota la hipòtesis de màxima indeterminació ($P=Q=50$).

La mostra s'ha ponderat per sexe i nacionalitat per tal d'adequar-la als percentatges reals de la població d'Andorra major de 18 anys. Per efecte d'aquesta ponderació es poden produir lleugeres variacions en alguns percentatges (a causa de l'arrodoniment dels decimals en aplicar el coeficient de ponderació).

1.2. Enquesta als treballadors del comerç

El treball de camp s'ha dut a terme entre el 22 de juliol i el 3 d'agost

L'univers és tota la població que treballa en algun establiment comercial d'Andorra.

La mostra està formada per 437 persones escollides a partir de quotes calculades per diferents zones en funció del nombre de treballadors del comerç i segons les característiques de l'activitat comercial: Andorra i Escaldes com les parròquies que acumulen un major nombre de llocs de treball del comerç, el Pas de la Casa com una localitat amb característiques diferenciades, Sant Julià de Lòria on es concentra una zona de centres comercials, i Canillo, Encamp (excepte el Pas de la Casa), Ordino i la Massana s'han agrupat perquè tenen menys proporció de llocs de treball del comerç. Un cop calculat el nombre d'enquestes a realitzar en cada zona, es van distribuir proporcionalment entre els diferents sectors comercials (grans magatzems i supermercats, establiments d'alimentació, farmàcia, perfumeria i neteja, i establiments de venda d'equipament personal i de la llar).

El marge d'error per al conjunt de la mostra i en el supòsit d'una selecció aleatòria simple és del $\pm 4,66\%$, amb un nivell de confiança del 95,5% i sota la hipòtesis de màxima indeterminació ($P=Q=50$).

La mostra s'ha ponderat per sexe per tal d'adequar-la als percentatges de la població assalariada del sector comerç, segons les dades de la CASS. Per efecte d'aquesta ponderació es poden produir lleugeres variacions en alguns percentatges (a causa de l'arrodoniment dels decimals en aplicar el coeficient de ponderació).

2. VARIABLES SOCIODEMOGRÀFIQUES

2.1. Població general

Sexe

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Home	233	52,0
Dona	216	48,0

Edat

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
18 a 24 anys	23	5,1
25 a 39 anys	144	32,0
40 a 54 anys	147	32,8
55 anys o més	135	30,1
No contesta	1	0,

Nacionalitat

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Andorrana	134	29,9
Espanyola	165	36,8
Francesa	31	6,9
Portuguesa	78	17,4
Altres	40	9,0

En la mostra de la població d'Andorra major de 18 anys hi ha un 52% d'homes i un 48% de dones. El 5% tenen entre 18 i 24 anys, el 32% entre 25 i 29 anys, el 33% entre 40 i 54 anys i el 30% tenen 55 anys o més. Per nacionalitats, un 30% són andorrans, prop d'un 37% espanyols, un 7% francesos, un 17% portuguesos i un 9% d'altres nacionalitats.

Nivell d'estudis

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	13,7
Ensenyament primari o secundari bàsic (EGB, ESO, FP-1, 3ème/2nde)	159	35,5
Ensenyament secundari superior (Batxillerat, FP-2, COU, Mòdul Professional 2 i 3)	121	27,0
Universitaris	104	23,2
No contesta	3	0,6

Pel que fa al nivell d'estudis gairebé un 14% tenen estudis primaris incomplets, un 35,5% estudis primaris o secundaris bàsics, un 27% estudis secundaris superiors i un 23% estudis universitaris.

Persones amb qui viu a la llar

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Sol/a	66	14,6
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	29,5
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	190	42,4
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	4,2
Amb els pares o altres	42	9,3

Fills menors de 12 anys

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Sí	119	26,5
No	328	73,3
No contesta	1	0,2

La major part dels enquestats viuen amb la seva parella i fills (42%), un 29,5% viuen amb la seva parella però sense fills, i pràcticament un 15% viuen sols, mentre que un 9% viuen amb els pares o altres persones (altres familiars o companys de pis) i un 4% viuen amb algun fill però sense la seva parella (llars monoparentals). El 26,5% diuen que tenen algun fill menor de 12 anys.

Activitat actual

	Frequències	Percentatges
Total	449	100
Assalariat/ada del sector públic	47	10,6
Assalariat/ada del sector privat	231	51,5
Treballador/a per compte propi (professional liberal, empresari/ària, autònom/a)	70	15,6
Estudiant o altres no ocupats	21	4,7
Tasques de la llar	20	4,4
Jubilat/ada o pensionista	59	13,2

(Als que treballen. N=349) En quina branca d'activitat treballa?

	Frequències	Percentatges
Total	349	100
Construcció, transport, indústries, agricultura, treball domèstic i altres activitats socials i serveis personals	126	36,2
Comerç i hotelaria	124	35,5
Administració pública, educació, activitats sanitàries, immobiliàries, serveis empresarials i sistema financer	99	28,4

Més de la meitat dels enquestats són assalariats del sector privat (51,5%), prop d'un 11% assalariats del sector públic, un 16% són treballadors per compte propi (professionals liberals, empresaris o treballadors autònoms), i un 5% estudiants o altres no ocupats (aturats), un 4% correspon a persones que es dediquen a les tasques de la llar i un 13% són jubilats o pensionistes.

Entre les persones que tenen una activitat laboral, un 36% treballen al sector de la construcció, indústria, transport, agricultura, treball domèstic, i altres activitats socials i serveis personals, pràcticament un altre 36% són treballadors del comerç i l'hotelaria i un 28% treballadors de l'Administració pública, educació, activitats sanitàries, sistema financer, immobiliàries i serveis empresarials.

Relació entre edat i nivell d'estudis

% Verticals		18 a 24 anys	25 a 39 anys	40 a 54 anys	55 anys o més
Total	449	23	144	147	135
Estudis primaris no acabats o sense estudis	13,7	3,9	6,0	12,6	24,8
Ensenyament primari o secundari bàsic	35,5	31,3	32,0	40,4	34,3
Ensenyament secundari superior	27,0	33,8	31,1	29,2	19,3
Universitaris	23,2	31,0	30,9	17,8	19,7
No contesta	0,6	0,0	0,0	0,0	2,0

En augmentar l'edat també augmenta la proporció de població amb estudis primaris incomplets o sense estudis (d'un 4% dels més joves a un 25% dels majors de 55 anys), mentre els enquestats entre 18 i 24 anys i entre 25 i 39 anys són els que tenen en una proporció superior estudis universitaris (un 31%). Els enquestats que tenen entre 40 i 54 anys són els que tenen estudis primaris o secundaris bàsics en una proporció superior (40%). Aquesta relació entre edat i nivell d'estudis s'explica per la progressiva generalització de l'educació secundària i superior en les darreres dècades de manera que les generacions més joves han pogut accedir a nivells d'estudis més alts que els grups de més edat que van créixer en una època en què l'escolarització era limitada i estava molt lligada a la classe social.

Relació entre nacionalitat i nivell d'estudis

% Verticals		Andorra	Espanya	Francia	Portugal	Altres
Total	449	134	165	31	78	40
Estudis primaris no acabats o sense estudis	13,7	7,4	16,2	0,0	23,6	15,8
Ensenyament primari o secundari bàsic	35,5	24,7	41,3	17,7	60,6	12,5
Ensenyament secundari superior	27,0	38,0	23,0	17,7	13,6	40,0
Universitaris	23,2	29,2	19,5	64,6	2,2	27,5
No contesta	0,6	0,7	0,0	0,0	0,0	4,2

Tal i com mostra la taula anterior, hi ha una relació significativa entre el nivell d'estudis i la nacionalitat de les persones enquestades: les persones de nacionalitat espanyola i

portuguesa són les que en major proporció tenen estudis primaris incomplets o sense estudis (un 16% i un 24%, respectivament) i sobretot estudis primaris o secundaris bàsics (un 41% dels espanyols i un 61% dels portuguesos), mentre que les persones de nacionalitat andorrana i el grup d'altres nacionalitats tenen en una proporció superior estudis secundaris superiors (un 38% dels andorrans i un 40% dels d'altres nacionalitat) i junt amb els francesos també tenen en un percentatge més alt estudis universitaris. Aquestes diferències s'expliquen perquè una part dels immigrants que han arribat a Andorra per motius laborals ocupen feines que en molts casos no requereixen un nivell formatiu gaire alt, tot i que en les generacions més joves la població immigrada té un nivell de formació més elevat que la dels seus pares, fet que afavoreix la mobilitat social ascendent.

Relació entre sexe i activitat

% Verticals		Home	Dona
Total	449	233	216
Actius			
Assalariat/ada del sector públic	10,6	7,5	13,9
Assalariat/ada del sector privat	51,5	56,2	46,4
Treballador/a per compte propi	15,6	19,2	11,8
Inactius			
Estudiant o altres no ocupats	4,7	5,9	3,4
Tasques de la llar	4,4	0,7	8,3
Jubilat/ada o pensionista	13,2	10,5	16,2

En relació amb l'activitat actual de les persones enquestades s'observen diferències entre homes i dones: hi ha més proporció de dones inactives (un 28% de les dones per un 17% dels homes), sobretot entre els jubilats (un 16% de les dones per un 11% dels homes) i en les tasques de la llar (un 8% de les dones per menys d'un 1% dels homes) i més homes ocupats en el sector privat (un 56% dels homes per un 46% de les dones) i com a treballadors autònoms (un 19% dels homes per un 12% de les dones), si bé en el sector públic hi ha més dones (un 14% de les dones per un 7,5% dels homes).

Relació entre sexe i sector d'ocupació

% Verticals		Home	Dona
Total	349	194	155
Construcció, indústries, transport, agricultura	25,5	38,3	9,4
Comerç i hotelaria	35,5	30,0	42,3
Sistema financer, activitats immobiliàries i serveis empresarials	11,1	14,2	7,2
Administració pública, educació, activitats sanitàries i serveis socials	17,2	12,6	23,0
Treball domèstic	5,8	0,0	13,1
Altres activitats socials i serveis personals	4,9	4,8	5,0

Entre les persones ocupades també hi ha diferències en els sectors on treballen homes i dones: hi ha més homes en els sectors de construcció, transport, indústries, agricultura, (un 38% dels homes per un 10% de les dones) i en el sistema financer, activitats immobiliàries i serveis empresarials (un 14% dels homes per un 7% de les dones), mentre que hi ha més dones en el comerç i l'hostaleria (42% de les dones per un 30% dels homes), en l'Administració pública, educació, activitats sanitàries i serveis socials (un 23% de les dones per un 13% dels homes) i en el treball domèstic (un 13% de les dones per cap cas entre els homes).

Relació entre nivell d'estudis i sector d'ocupació

% Verticals		Estudis primaris no acabats o sense estudis	Ensenyament primari o secundari bàsic	Ensenyament secundari superior	Universitaris
Total	349	33	131	102	83
Construcció, indústries, transport, agricultura	25,5	50,6	27,0	22,5	16,5
Comerç i hosteleria	35,5	36,0	40,5	41,7	19,5
Sistema financer, activitats immobiliàries i serveis empresarials	11,1	0,0	5,5	11,3	24,1
Administració pública, educació, activitats sanitàries i serveis socials	17,2	2,9	10,1	17,6	33,8
Treball domèstic	5,8	10,6	12,1	0,9	0,0
Altres activitats socials i serveis personals	4,9	0,0	4,7	5,9	6,0

En els sectors de la construcció, indústries, transport i agricultura hi ha més proporció de persones amb estudis primaris incomplets (51%), en el comerç i l'hosteleria destaca un percentatge superior de persones amb estudis primaris o secundaris bàsics (41%) i de les que tenen estudis secundaris superiors (42%), mentre que en el sector financer, immobiliari i serveis empresarials (24%) i en l'Administració pública, educació, activitats sanitàries i serveis socials (34%) són els sectors on es concentren en major proporció les persones amb estudis universitaris. En el treball domèstic hi ha una proporció superior entre les persones amb estudis primaris o secundaris bàsics (12%) o primaris incomplets (11%).

Relació entre nacionalitat i sector d'ocupació

% Verticals		Andorrana	Espanyola	Francesa	Portuguesa	Altres
Total	349	102	118	27	71	32
Construcció, indústries, transport, agricultura	25,5	20,2	17,7	31,6	46,0	20,0
Comerç i hoteleria	35,5	25,1	42,1	35,9	37,1	40,0
Sistema financer, activitats immobiliàries i serveis empresarials	11,1	20,0	11,0	7,7	2,4	5,3
Administració pública, educació, activitats sanitàries i serveis socials	17,2	27,3	13,8	24,8	2,7	24,1
Treball domèstic	5,8	0,5	10,5	0,0	8,1	5,3
Altres activitats socials i serveis personals	4,9	6,9	4,9	0,0	3,8	5,3

Segons la nacionalitat també s'observen diferències significatives en la distribució dels sectors d'activitat: en la construcció, indústries, transport i agricultura és on hi ha més percentatge de treballadors de nacionalitat portuguesa (46%), en el comerç i hoteleria hi treballen en major proporció espanyols (42%), portuguesos i d'altres nacionalitats (40%), mentre que en el sistema financer, activitats immobiliàries i serveis empresarials (20%) i en l'Administració pública, educació, activitats sanitàries i serveis socials (27%) hi ha més percentatge d'andorrans. En el treball domèstic hi ha sobretot persones de nacionalitat espanyola (11%) i portuguesa (8%), i en les altres activitats socials i serveis personals hi ha més andorrans.

Relació entre edat i persones que viuen a la llar

% Verticals		18 a 24 anys	25 a 39 anys	40 a 54 anys	55 anys o més
Total	449	23	144	147	135
Sol/a	14,6	0,0	16,2	6,3	24,4
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	29,5	4,2	30,5	19,9	43,0
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	42,4	13,1	41,3	64,9	23,9
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	4,2	0,0	0,7	5,2	7,4
Amb els pares o altres	9,3	82,7	11,2	3,6	1,3

En augmentar l'edat augmenta la proporció de persones que viuen amb parella sense fills (només un 4% dels més joves per un 43% dels enquestats de 55 anys o més), i els que diuen amb un percentatge superior que viuen amb la parella i fills són els enquestats que tenen entre 40 i 54 anys (65%) i entre 25 i 39 anys (41%). Els que viuen en major proporció sols són els enquestats de més edat (un 24% dels que tenen 55 anys o més), mentre que un 83% dels joves viuen amb els pares o altres persones (altres familiars o companys de pis), per un 11% dels que tenen entre 25 i 39 anys i molt pocs casos entre els grups de més edat. Aquestes dades reflecteixen els canvis en la convivència familiar en les diferents etapes de la vida.

2.2. Treballadors del comerç

Sexe

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Home	196	44,9
Dona	241	55,1

Edat

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
18 a 24 anys	53	12,2
25 a 39 anys	197	45,0
40 a 54 anys	132	30,2
55 anys o més	52	12,0
No contesta	2	0,5

Nacionalitat

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Andorrana	103	23,5
Espanyola	163	37,4
Francesa	39	8,8
Portuguesa	98	22,4
Altres	32	7,4
No contesta	2	0,5

En la mostra de les persones que treballen al comerç hi ha un 55% d'homes i un 45% de dones. Un 12% tenen entre 18 i 24 anys, un 45% entre 25 i 29 anys, un 30% entre 40 i 54 anys i un 12% tenen 55 anys o més. Per nacionalitats, un 23,5% són andorrans, un 37% espanyols, gairebé un 9% francesos, un 22% portuguesos i un 7% tenen altres nacionalitats.

Nivell d'estudis

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Estudis primaris no acabats o sense estudis	32	7,4
Ensenyament primari o secundari bàsic (EGB, ESO, FP-1, 3ème/2nde)	201	46,1
Ensenyament secundari superior (Batxillerat, FP-2, COU, Mòdul Professional 2 i 3)	150	34,4
Universitaris	53	12,0
No contesta	1	0,2

Entre els treballadors del comerç, un 7% tenen estudis primaris incomplets, un 46% tenen estudis primaris o secundaris bàsics, un 34% han acabat els estudis secundaris superiors i un 12% tenen estudis universitaris.

Persones amb qui viu a la llar

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Sol/a	57	13,2
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	30,4
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	168	38,4
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	4,4
Amb els pares o altres	58	13,3
No contesta	1	0,3

Fills menors de 12 anys

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Sí	120	27,4
No	316	72,2
No contesta	1	0,3

La situació de convivència més habitual entre els treballadors del comerç és amb la parella i fills (38%) i amb la parella sense fills (30%); un 13% viuen sols i un altre 13% viuen amb els pares o amb altres persones (altres familiars o companys de pis), mentre que un 4% viuen amb algun fill però sense la seva parella. El 27% diuen que tenen algun fill menor de 12 anys.

Situació laboral

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Propietari	62	14,2
Encarregat	83	19,1
Empleat	291	66,7

Tipus d'establiment on treballa

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	194	44,5
Franquícia o cadena que no estigui en un centre comercial	47	10,7
Supermercat	50	11,4
Centre comercial	98	22,4
Gran magatzem	48	11,0

Entre les persones enquestades que treballen al comerç, un 14% són propietaris, un 19% encarregats i un 67% empleats. El 44,5% treballen en botigues de barri o especialitzades (establiments comercials de productes quotidians o de consum ocasional, situats a la trama urbana on el venedor atén individualment cada comprador), un 11% són establiments d'una franquícia o una cadena comercial, un altre 11% són supermercats (establiments de venda en règim d'autoservei, dedicats a la venda de productes de consum quotidià, bàsicament alimentació i drogueria, dels quals els clients es proveeix directament, si bé pot incloure seccions ateses amb els sistema de venda personalitzada), un 22% treballen en centres comercials (establiments que es troben situats dins d'un mateix edifici o en dos o més que estan comunicats, que són concebuts, localitzats i gestionats com una unitat) i un 11% treballen en grans magatzems (establiments organitzats per seccions, amb un assortiment ampli i profund, que ofereixen al públic, amb sistema de venda assistida, diferents productes d'equipament de la llar, articles i serveis diversos i també poden incloure productes d'alimentació).

Sector comercial o secció on treballa

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Alimentació	90	20,7
Equipament personal (roba, calçat, joieria, rellotgeria, òptica, fotografia...)	227	51,9
Equipament de la llar (mobles, ferreteries, aparells domèstics, floristeries...)	30	6,8
Oci i cultura (llibres i diaris, joguines, esport...)	35	8,0
Farmàcia, perfumeria, drogueria	46	10,4
Altres	10	2,2

Nombre de persones que treballen a l'establiment o secció

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
De 1 a 3	212	48,5
De 4 a 5	105	23,9
De 6 a 9	77	17,5
10 o més	44	10,0

Del total de treballadors del comerç enquestats, més de la meitat (52%) treballen en el sector de l'equipament comercial (roba, calçat, joieria, rellotgeria, òptica, fotografia, etc.), un 21% treballen en establiments relacionats amb l'alimentació, un 10% en el sector de la farmàcia, perfumeria i drogueria, un 8% en l'àmbit de l'oci i la cultura (llibres i diaris, joguines, esport, etc.), mentre que un 7% treballen en el comerç orientat a l'equipament de la llar (mobles, ferreteries, aparells domèstics, floristeries, etc.). La majoria (48,5%) treballen en establiments en què hi ha entre un i tres treballadors, un 24% treballen en establiments que tenen entre quatre i cinc treballadors, un 17,5% entre sis i nou treballadors i un 10% en establiments amb deu o més treballadors.

Localització de l'establiment on treballa

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Canillo, Encamp, Ordino, la Massana	23	5,4
Andorra la Vella	169	38,8
Sant Julià de Lòria	56	12,8
Escaldes-Engordany	120	27,4
Pas de la Casa	68	15,7

Zona comercial

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Primera línia comercial (zona amb més activitat comercial)	303	69,3
Altres zones	134	30,7

La localització dels establiments on treballen les persones enquestades s'ha determinat prèviament a partir de les dades del total de treballadors del comerç, i s'han distribuït proporcionalment al pes en cada zona. La majoria dels treballadors es concentren a Andorra la Vella (39%) i Escaldes -Engordany (27%), un 16% treballen al Pas de la Casa, un 13% a Sant Julià de Lòria i un 5% a la resta de parròquies.

En base a la seva activitat comercial, els establiments on treballen les persones enquestades s'han classificat com a establiments de primera línia comercial els establiments d'Andorra i Escaldes que estan situats en l'eix comercial de l'Avinguda Meritxell i Avinguda Carlemany, els establiments del Pas de la Casa i les grans superfícies (centres comercials) de Sant Julià, perquè són les zones on es concentra una major activitat comercial; la resta d'establiments s'han considerat que estan en zones amb menys concentració de l'activitat comercial.

Relació entre sexe i situació laboral

% Verticals		Home	Dona
Total	437	196	241
Propietari	14,2	19,9	9,6
Encarregat	19,1	21,3	17,3
Empleat	66,7	58,8	73,1

Entre els treballadors del comerç s'observa una proporció diferent en la situació laboral d'homes i dones (segmentació vertical), ja que hi ha més homes en la categoria de propietaris (un 20% dels homes per un 10% de les dones) i com a encarregats (un 21% dels homes per un 17% de les dones), mentre que hi ha més proporció de dones entre els empleats (un 73% de les dones per un 59% dels homes).

Relació entre edat i situació laboral

% Verticals		18 a 24 anys	25 a 39 anys	40 a 54 anys	55 anys o més
Total	437	53	197	132	52
Propietari	14,2	1,5	6,9	20,1	38,8
Encarregat	19,1	8,1	17,6	28,0	14,4
Empleat	66,7	90,4	75,5	51,9	46,8

En augmentar l'edat augmenta la proporció de propietaris entre els enquestats que treballen al comerç (d'un 1,5% dels més joves a un 39% dels que tenen 55 anys o més), mentre que disminueix la proporció d'empleats (un 90% dels que tenen de 18 a 24 anys per un 47% dels més grans).

Relació entre nivell d'estudis i situació laboral

%		Estudis primaris no acabats o sense estudis	Ensenyament primari o secundari bàsic	Ensenyament secundari superior	Universitaris
Total	437	32	201	150	53
Propietari	14,2	25,4	7,9	14,4	29,9
Encarregat	19,1	7,0	17,4	23,1	21,6
Empleat	66,7	67,6	74,7	62,5	48,5

Segons el nivell d'estudis destaca que hi ha més proporció de propietaris entre els enquestats amb estudis universitaris (30%) i també entre els que tenen estudis primaris incomplets (25%), entre els encarregats hi ha més percentatge de persones amb estudis secundaris superiors (23%) i universitaris (22%), i els empleats tenen en major proporció estudis primaris o secundaris bàsics (75%) i primaris incomplets (68%).

Relació entre nacionalitat i situació laboral

% Verticals		Andorrana	Espanyola	Francesa	Portuguesa	Altres
Total	437	103	163	39	98	32
Propietari	14,2	34,3	8,7	7,5	4,6	9,4
Encarregat	19,1	15,6	22,0	28,6	16,2	14,4
Empleat	66,7	50,1	69,3	63,9	79,2	76,2

També s'observen diferències significatives en la situació laboral en funció de la nacionalitat dels enquestats: hi ha més proporció de propietaris entre els andorrans (un 34% dels andorrans, mentre que en la resta de grups la proporció de propietaris està entre un 5% i un 9%), els encarregats són en major proporció espanyols (22%) i francesos (29%), i els empleats presenten un percentatge superior entre els enquestats de nacionalitat portuguesa (79%), espanyola (69%) i del grup d'altres nacionalitats (76%), per un 50% dels andorrans.

Relació entre nombre de treballadors i tipus d'establiment

% Verticals		De 1 a 3	De 4 a 5	De 6 a 9	10 o més
Total	437	212	105	77	44
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	44,5	63,1	33,5	27,2	10,6
Franquícia o cadena que no estigui en un centre comercial	10,7	8,4	11,5	14,9	12,8
Supermercat	11,4	6,0	22,7	9,0	15,4
Centre comercial	22,4	16,4	25,7	28,5	32,6
Gran magatzem	11,0	6,1	6,6	20,5	28,6

La classificació del tipus d'establiment està relacionada amb el nombre de treballadors, de manera que les persones que treballen en botigues de barri o especialitzades són en major proporció establiments amb menys treballadors (un 63% dels que treballen en comerços que tenen entre un i tres treballadors, per un 11% dels que estan en establiments amb deu o més treballadors), mentre que els enquestats que treballen en centres comercials i en grans magatzems presenten percentatges superiors en les categories de més treballadors (si bé en aquests darrers han comptabilitzat el total de treballadors de la secció on treballen).

3. ANÀLISI DE LES ENQUESTES

4 Considera que són adequats els horaris dels comerços d'Andorra a les seves necessitats de compra?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Sí, són adequats	355	79,1
No, no són adequats, haurien d'obrir més hores	61	13,7
No, no són adequats, haurien d'obrir menys hores	31	6,9
No contesta	2	0,4

La majoria de la població (79%) considera que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats a les seves necessitats de compra, per un 14% que diu que haurien d'obrir més hores i un 7% que haurien d'obrir menys hores.

En tots els casos la majoria de les persones enquestades diuen que els horaris dels comerços són adequats a les seves necessitats de compra, però ho diuen en més proporció les dones (82%) que els homes (76%), i hi ha més percentatge d'homes que de dones que diuen que haurien d'obrir més hores (el 19% dels homes pel 8% de les dones). Els assalariats del sector públic (87%) i els jubilats (86%) són els que més diuen que els horaris són adequats, mentre que els assalariats del sector privat (77%), treballadors per compte propi (77%) i els estudiants (73%) ho diuen en una proporció inferior, i els que més diuen que haurien d'obrir més hores són treballadors per compte propi (20%). En la resta de variables analitzades les diferències no són significatives.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Sí, són adequats	341	77,9
No, no són adequats, haurien d'obrir més hores	40	9,2
No, no són adequats, haurien d'obrir menys hores	52	12,0
No contesta	4	0,8

Entre els treballadors del comerç un 78% diuen que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats a les seves necessitats de compra, un 12% diuen que haurien d'obrir menys hores i un 9% diuen que haurien d'obrir més hores.

Hi ha més homes que dones que diuen que els comerços haurien d'obrir més hores per adequar-se a les seves necessitats de compra (un 14% dels homes per un 5% de les dones). En augmentar l'edat també augmenta la proporció dels que opinen que els horaris dels comerços són adequats (d'un 72% dels més joves a un 91% dels més grans). Tant els propietaris (80%) com els encarregats (80%) i els empleats (77%)

opinen majoritàriament que els horaris són adequats, però els primers són els que més diuen que haurien d'obrir més hores (un 18% per un 8% dels encarregats i dels empleats), mentre que els empleats i els encarregats diuen amb més freqüència que haurien d'obrir menys hores (un 14% i un 12% respectivament per un 3% dels propietaris).

7 Pensant en el país, considera necessari que els comerços d'Andorra obrin més hores, menys hores o igual d'hores del que ho fan actualment?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Igual	312	69,5
Més hores	94	20,9
Menys hores	40	9,0
No contesta	3	0,6

Pensant en el país, la majoria de la població (gairebé un 70%) considera que els comerços d'Andorra han d'obrir les mateixes hores que actualment, mentre que un 21% diu que haurien d'obrir més hores i un 9% que haurien d'obrir menys hores.

Hi ha més dones que diuen que, pensant en el país, els comerços d'Andorra han d'obrir les mateixes hores que actualment (un 77% de les dones per un 66% dels homes) i els homes diuen en un percentatge superior que les dones que els comerços haurien d'obrir més hores (un 27% dels homes per un 14% de les dones).

En augmentar el nivell d'estudis disminueix la proporció de persones que diuen que els comerços haurien d'obrir igual que actualment (d'un 86% dels que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis a un 53% dels que tenen estudis universitaris) alhora que augmenta la proporció dels que pensen que haurien d'obrir més hores (d'un 7% dels que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis a un 33% dels que tenen estudis universitaris), tot i que també augmenta lleugerament la proporció dels que pensen que haurien d'obrir menys hores (d'un 7% a un 12%).

Segons la nacionalitat, els que més diuen que han d'obrir igual són els enquestats de nacionalitat portuguesa (82%) i els que ho diuen en un percentatge inferior són els andorrans (63%), que són els que diuen en una proporció més alta que els comerços haurien d'obrir més hores (28%).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Igual	324	74,0
Més hores	63	14,5
Menys hores	44	10,1
No contesta	6	1,4

Un 74% dels treballadors del comerç diuen que, pensant en el país, els comerços d'Andorra haurien d'obrir les mateixes hores que actualment, un 15% que haurien d'obrir més hores i un 10% que haurien d'obrir menys hores.

Igual que en la mostra de la població general són significatives les diferències en funció del sexe i del nivell d'estudis: hi ha més dones que diuen que els comerços haurien d'obrir igual que en l'actualitat (un 81% de les dones per un 65% dels homes), i augmenta la proporció dels que diuen que els comerços haurien d'obrir més hores entre els homes (un 21% dels homes per un 9% de les dones) i les persones amb estudis universitaris (31%), si bé també són els que diuen amb una freqüència una mica més alta que haurien d'obrir menys hores (15%).

També s'observen diferències en les respostes dels propietaris i els empleats del comerç, de manera que els propietaris són els que diuen amb més proporció que haurien d'obrir més hores (un 29% dels propietaris per un 15% dels encarregats i un 11% dels empleats), mentre que els encarregats i els empleats són els que més han dit que haurien d'obrir menys hores (un 13% i un 12% respectivament, per cap cas entre els propietaris), si bé en tots els casos l'opinió majoritària és que els comerços haurien d'obrir igual que en l'actualitat (entre un 70% i un 75%).

(Els que diuen que els comerços haurien d'obrir més hores)

2.1. Segons vostè, els comerços haurien d'obrir més hores sempre o només en èpoques d'afluència turística i caps de setmana?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	94	100
Haurien d'obrir més hores sempre	24	25,5
Haurien d'obrir més hores en èpoques d'afluència turística i caps de setmana	70	74,5

Base: persones que creuen que els comerços han d'obrir més hores (N=94)

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	63	100
Haurien d'obrir més hores sempre	16	25,4
Haurien d'obrir més hores en èpoques d'afluència turística i caps de setmana	46	73,0
No contesta	1	1,6

Base: persones que creuen que els comerços han d'obrir més hores (N=63)

Entre les persones que creuen que els comerços d'Andorra haurien d'obrir més hores que actualment, la majoria creuen que només haurien d'obrir més hores els caps de setmana i en èpoques d'afluència turística, tant en la mostra de la població general d'Andorra com en la mostra dels treballadors del comerç.

8 Quin horari màxim de tancament seria adequat segons vostè?

11 1. De dilluns a

divendres Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
19h	36	8,1
20h	332	74,0
21h	59	13,2
22h	9	2,1
Altres	11	2,5
No contesta	1	0,1

Un 74% del conjunt de la població d'Andorra creu que l'horari màxim de tancament dels comerços més adequat entre dilluns i divendres és a les 20h, com s'estableix al decret sobre els horaris comercials; en segon lloc, un 13% creu que seria més adequat tancar a les 21h i un 8% a les 19h.

Hi ha més proporció de dones que diuen que seria més adequat tancar a les 20h de dilluns a divendres (78% de les dones pel 71% dels homes) i a les 19h (11% de les dones pel 6% dels homes), mentre que hi ha més percentatge d'homes que diuen que haurien de tancar a les 21h (un 16% dels homes per un 10% de les dones).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
19h	50	11,4
20h	350	80,2
21h	21	4,9
22h	3	0,7
Altres	12	2,7
No contesta	1	0,2

La majoria dels treballadors del comerç (80%) creuen que l'horari de tancament més adequat entre dilluns i divendres és a les 20h, mentre que un 11% diuen que seria millor tancar els comerços a les 19h i un 5% a les 21h.

Entre els treballadors del comerç, en tots els casos l'hora més esmentada de tancament és a les 20 h, però els empleats i els encarregats són els que diuen en una proporció superior que l'horari de tancament més adequat entre setmana és a les 19h (un 14% dels empleats i un 11% dels encarregats per un 1% dels propietaris), mentre que els propietaris són els que diuen amb més freqüència que seria més adequat tancar a les 21h (un 15% dels propietaris per un 4% dels empleats i un 1% dels encarregats).

3.2. Els dissabtes

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
19h	29	6,5
20h	114	25,3
21h	244	54,3
22h	36	7,9
Altres	26	5,9

Més de la meitat de la població d'Andorra (54%) considera que l'hora més adequada de tancament dels comerços els dissabtes és a les 21h, un 25% preferiria que tanquessin a les 20h, un 8% a les 22h i un 7% a les 19h.

Les dones diuen en un percentatge superior que els homes que els dissabtes haurien de tancar a les 20h (un 32% i un 19% respectivament), mentre que els homes diuen amb més freqüència que les dones que és més adequat que tanquin a les 21h (un 56% dels homes per un 52% de les dones) o a les 22h (un 10% dels homes per un 6% de les dones).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
19h	15	3,3
20h	153	34,9
21h	238	54,5
22h	19	4,4
Altres	11	2,5
No contesta	2	0,4

Entre els treballadors del comerç, prop d'un 55% creuen que les 21h és l'hora més adequada per tancar els comerços els dissabtes i un 35% diuen que seria millor tancar a les 20h; en menor proporció diuen que a les 22h (un 4%) i a les 19h (un 3%).

L'hora que es considera adequada per tancar els dissabtes és majoritàriament les 21h, però els empleats i encarregats diuen en un percentatge més alt que els propietaris que haurien de tancar a les 20h (un 37% dels empleats i un 34% dels encarregats per un 25,5% dels propietaris) i a les 19h (un 4% entre els empleats i encarregats, i cap cas entre els propietaris), alhora que els propietaris (7,5%) diuen amb més freqüència que els empleats (4%) i que els encarregats (2%) que haurien de tancar a les 22h.

3.3. Els diumenges

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
19h	223	49,7
20h	59	13,2
21h	23	5,1
22h	7	1,7
14h (només al matí)	37	8,3
Diumenges tancat	47	10,4
Altres	51	11,5
No contesta	1	0,2

En relació amb l'horari de tancament dels diumenges, pràcticament un 50% dels enquestats en el conjunt de la població d'Andorra consideren que les 19h és l'hora més adequada, i un 13% diuen a les 20h, però també hi ha un 10% que pensen que els diumenges haurien de tancar tot el dia i un 8% que haurien de tancar a les 14h o abans (haurien d'obrir només al matí). Són menys els que diuen que els diumenges s'hauria de tancar els comerços més tard de les 20h (un 5% a les 21h i un 2% a les 22h).

Segons el sexe també destaca que hi ha més dones que diuen que els diumenges seria més adequat que els comerços només obrissin al matí (un 11% de les dones per un 6% dels homes) o que tanquessin tot el dia (un 14% de les dones per un 7% dels homes), mentre que els homes diuen en un percentatge superior que les dones que seria més adequat tancar a les 19h (un 53% dels homes per un 47% de les dones).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
19h	252	57,7
20h	29	6,6
21h	8	1,9
22h	3	0,7
14h (només al matí)	52	11,9
Diumenges tancat	50	11,4
Altres	41	9,3
No contesta	2	0,5

Els treballadors del comerç diuen majoritàriament que l'horari més adequat de tancament dels diumenges és a les 19h (58%), un 12% diuen que a les 14h (o només obrir al matí) i un 11% creuen que els diumenges haurien de tancar tot el dia, mentre

que prop d'un 7% consideren que els comerços haurien de tancar a les 20h i només un 2% a les 21h.

En tots els casos la majoria dels enquestats consideren que l'horari més adequat per tancar els diumenges és a les 19h, però els empleats ho diuen en un proporció superior (un 60%, per un 51% dels encarregats i un 55% dels propietaris). Segons la localització de l'establiment on treballen, destaca que els enquestats que treballen al Pas de la Casa són els que més diuen que els diumenges és més adequat tancar a les 19h (79%).

3.4. En èpoques d'afluència turística

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
19h	16	3,6
20h	113	25,1
21h	218	48,5
22h	38	8,4
Altres	54	12,1
No contesta	10	2,2

Gairebé un 49% de la població d'Andorra considera que l'horari més adequat de tancament del comerç en èpoques d'afluència turística és a les 21h, mentre que un 25% diu que seria més adequat tancar a les 20h. En menor proporció hi ha persones que creuen que haurien de tancar a les 22h (8%) o a les 19h (4%).

Les dones diuen en una proporció més alta que els homes que l'horari de tancament dels comerços en les èpoques d'afluència turística hauria de ser a les 20h (un 29% de les dones per un 21% dels homes) i a les 19h (un 5% i un 2% respectivament), mentre que els homes diuen en un percentatge més alt que haurien de tancar a les 22 h (prop d'un 12% dels homes per un 5% de les dones).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
19h	12	2,8
20h	130	29,8
21h	205	46,9
22h	27	6,2
Altres	54	12,4
No contesta	8	1,9

Entre els treballadors del comerç enquestats, un 47% pensen que les 21h és l'hora més adequada per tancar en les èpoques d'afluència turística, un 30% diuen que és més

adequat tancar a les 20h, un 6% preferiria que tanquessin més tard (22h) i un 3% més aviat (19h).

Els empleats són els que més diuen que en èpoques d'afluència turística l'hora de tancament més adequada és a les 20h (un 32% dels empleats, per un 28% dels encarregats i un 22% dels propietaris)

13 En la seva opinió, hi hauria d'haver algun tipus d'establiment que obrís més dies i més hores per tal d'ajustar-se millor a les seves necessitats de compra?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Sí	92	20,6
No	353	78,5
No contesta	4	0,9

A la majoria de la població no li sembla necessari que alguns establiments obrin més dies i més hores per tal d'ajustar-se millor a les seves necessitats de compra (un 78,5% diuen que no, per un 21% que diuen que sí).

No s'observen diferències significatives en funció de les variables sociodemogràfiques de les persones enquestades, tot i que els homes responen afirmativament en major proporció.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Sí	116	26,5
No	315	72,1
No contesta	6	1,4

El 72% dels treballadors del comerç enquestats no consideren necessari que alguns establiments obrin més hores per ajustar-se a les seves necessitats de compra, davant un 27% que diuen que sí.

Hi ha més homes (35%) que dones (19%) que opinen que hi hauria d'haver alguns establiments que obrin més hores per adaptar-se millor a les seves necessitats de compra.

(Si creu que alguns establiments haurien d'obrir més hores)

4.1. Quins establiments haurien d'obrir més hores?

(Multiresposta)

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	92	
Supermercats	22	23,9
Centres comercials	14	15,2
Grans magatzems	10	10,9
Botigues d'alimentació	10	10,9
Un tipus 24h	9	9,8
Farmàcies	7	7,6
Tots	15	16,3
Altres	12	13,0

Base: persones que creuen que alguns establiments han d'obrir més hores (N=92)

Entre les persones que creuen que alguns establiments haurien d'obrir més hores, un 24% fan referència als supermercats, un 15% als centres comercials, un 11% als grans magatzems, un altre 11% a botigues d'alimentació, un 10% voldrien alguna botiga que restés oberta les 24 hores, i un 8% les farmàcies. Un 16% diuen que en general tots els establiments haurien d'obrir més hores per ajustar-se millor a les seves necessitats de compra i un 13% esmenten establiments d'altres sectors (restaurants i bars, Administració pública, discoteques, bancs, etc.).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	116	
Supermercats	51	43,9
Farmàcies	17	14,7
Botigues d'alimentació	13	11,2
Centres comercials	11	9,5
Un tipus 24h	11	9,5
Grans magatzems	11	9,5
Tots	4	3,5
Altres	9	7,8
No contesta	1	0,9

Base: persones que creuen que alguns establiments han d'obrir més hores (N=116)

Entre els treballadors del comerç que diuen que hi hauria d'haver alguns establiments que obrissin més hores, un 44% esmenten els supermercats, i en menor proporció les farmàcies (15%), les botigues d'alimentació (11%), centres comercials, grans magatzems o establiments de 24 hores (un 10% en cada cas), mentre que un 4% creuen que tots els establiments haurien d'obrir més hores i un 8% fan referència a establiments d'altres sectors (restaurants, bars, discoteques, bancs, Administració pública, guarderies, etc.).

15 En cas que s'ampliessin els horaris dels comerços d'Andorra, vostè aprofitaria per fer les seves compres en aquelles hores?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Sempre o sovint	75	16,7
Alguna vegada	155	34,5
Mai o gairebé mai	213	47,4
No contesta	1	0,2

El 47% de les persones enquestades en la mostra de la població d'Andorra diuen que en cas que s'ampliessin els horaris dels comerços d'Andorra mai o gairebé mai aprofitarien per fer les seves compres en aquelles hores, un 35% diuen que ho farien alguna vegada i un 17% amb més freqüència (sempre o sovint).

Les dones diuen amb més freqüència que no aprofitarien aquelles hores per fer les seves compres (un 55% de les dones per un 41% dels homes), mentre que hi ha més homes que diuen que ho farien alguna vegada (un 40% dels homes per un 29% de les dones).

Segons l'edat també s'observa que els grups més joves diuen que aprofitarien aquelles hores per fer les seves compres alguna vegada (un 47% dels que tenen entre 18 i 24 anys i un 47% dels de 25 a 39 anys, davant un 27% entre els grups de més edat), mentre que en augmentar l'edat també augmenta la proporció dels que diuen que no farien mai o gairebé mai les seves compres en aquelles hores (d'un 20% dels més joves a un 57% dels més grans).

Les persones amb estudis secundaris superiors (25%) i universitaris (20%) són les que més diuen que aprofitarien sempre o sovint per fer les compres aquelles hores, els que tenen estudis primaris o secundaris bàsics són els que més diuen que no ho farien mai o gairebé mai (57%).

Comparant les respostes en funció de les persones que viuen a la llar, els que viuen sols (23%) i els que viuen amb fills sense parella (20%) són els que més diuen que anirien a comprar sempre o gairebé sempre en aquelles hores, si bé els que viuen amb fills sense parella (54%) i els que viuen amb parella sense fills (55) diuen majoritàriament que no comprarien mai en aquelles hores, i els que viuen sols (40%) i amb els pares (48%) diuen majoritàriament que ho farien alguna vegada.

Pel que fa a l'activitat, la majoria dels assalariats del sector públic (56%) i dels jubilats (60%) diuen que mai o gairebé mai aprofitarien per fer les compres aquelles hores, mentre que els estudiants (63%) i els que es dediquen a les tasques de la llar (48%) diuen que ho farien alguna vegada; els assalariats del sector privat (21%) són els que més diuen que ho farien sempre o sovint (21%).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Sempre o sovint	56	12,7
Alguna vegada	167	38,1
Mai o gairebé mai	201	46,0
No contesta	14	3,2

Un 46% dels treballadors del comerç enquestats diuen que si s'ampliessin els horaris comercials mai o gairebé mai farien les seves compres en aquelles hores, un 38% diuen que alguna vegada i un 13% diuen que sempre o sovint.

Les dones diuen en una proporció superior que els homes que si s'ampliessin els horaris comercials mai o gairebé mai comprarien en aquelles hores (un 54% de les dones per un 36% dels homes), i els homes diuen en major proporció que comprarien alguna vegada (48% dels homes per un 30% de les dones).

També destaca que en augmentar l'edat augmenta la proporció de treballadors del comerç que diuen que mai o gairebé mai aprofitarien per fer les seves compres en aquelles hores (d'un 26% dels que tenen entre 18 i 24 anys a un 58% dels que tenen 55 anys o més) alhora que disminueix la proporció dels que comprarien alguna vegada en aquelles hores (d'un 52% dels més joves a un 31% del grup de més edat).

Segons la nacionalitat, els espanyols són els que més diuen que no comprarien mai o gairebé mai en aquelles hores (56%), mentre que els que diuen que ho farien sempre o sovint en major proporció són els d'altres nacionalitats (26%), seguits dels andorrans (15%).

19 Quins avantatges tindria per a vostè com a consumidor l'ampliació dels horaris comercials?
(Multiresposta)

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	
Cap	265	59,0
Més temps per anar a comprar	63	14,1
Flexibilitat	31	6,9
Poder anar a comprar després de la feina	25	5,5
Comoditat	21	4,7
Anar a comprar més tranquil	17	3,7
Urgències d'última hora	13	2,8
Molt poc	3	0,7
Podria comprar entre setmana	3	0,8
Algun establiment obert	2	0,4
No contesta	23	5,2

Treballadors del comerç

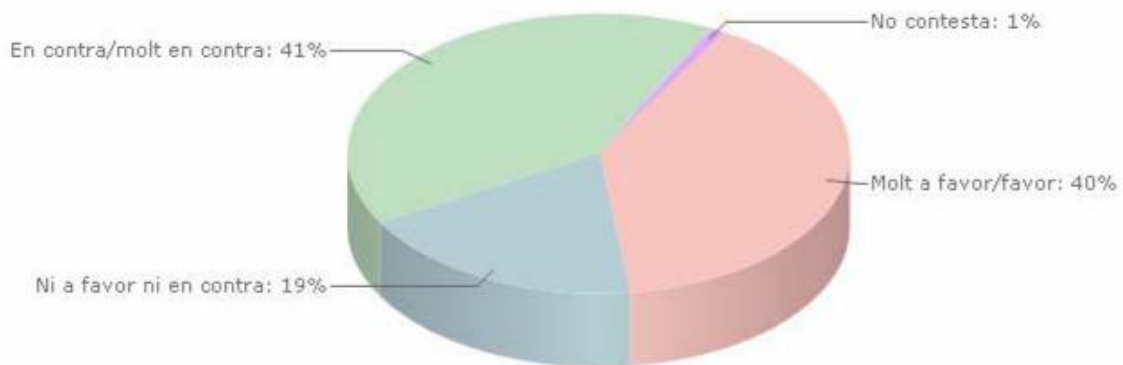
	Freqüències	Percentatges
Total	437	
Cap	243	55,6
Més temps per anar a comprar	64	14,6
Poder anar a comprar després de la feina	33	7,4
Flexibilitat	23	5,2
Anar a comprar més tranquil	17	4,0
Comoditat	10	2,2
Urgències d'última hora	10	2,2
Podria comprar entre setmana	5	1,2
Comprar amb família	3	0,7
El país està més viu fins a més tard	1	0,2
No contesta	44	10,0

La majoria de les persones enquestades, tant en el conjunt de la població (59%) com entre els treballadors del comerç (56%) diuen que l'ampliació dels horaris comercials no tindria cap avantatge per a ells. La resta diuen sobretot que l'ampliació d'horaris comercials els suposaria algun avantatge perquè disposarien de més hores en què podrien anar a comprar, més flexibilitat, comoditat, etc.

20 En quina mesura està a favor o en contra de que els comerços tanquin 8 diumenges a la tarda? (tal i com s'estableix en el decret relatiu als horaris comercials per a l'any 2010)

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Molt a favor	83	18,4
A favor	96	21,3
Ni a favor ni en contra	84	18,7
En contra	88	19,6
Molt en contra	95	21,1
No contesta	4	0,9

Tal i com es pot observar a la taula i gràfic anterior, d'una banda, un 41% de la població enquestada diu que està en contra o molt en contra pel que fa al fet que els comerços tanquin 8 diumenges a la tarda (concretament, gairebé un 20% diu que està en contra i un 21% molt en contra); d'altra banda, i gairebé en la mateixa proporció, un 40% de les persones enquestades diu que esta molt a favor o a favor (molt a favor un 18% i a favor un 21%). Un 19% de la mostra no es posiciona d'una manera clara sobre aquesta mesura (no està ni a favor ni en contra).

Pel que fa a les variables sociodemogràfiques significatives es comprova que en relació amb el sexe són les dones les que amb una proporció més elevada que els homes diuen que estan molt a favor o a favor de que els comerços tanquin 8 diumenges a la tarda (un 46% respecte a un 34% en el cas dels homes).

En relació amb l'edat, s'observa que a mesura que aquesta augmenta disminueix la proporció de persones que està molt a favor o a favor que els comerços tanquin 8 diumenges a la tarda. Així, la franja d'edat de 18 a 24 anys diu que està molt a favor o a favor en gairebé un 58% dels casos, seguit de l'interval de 25 a 39 anys amb un 41%

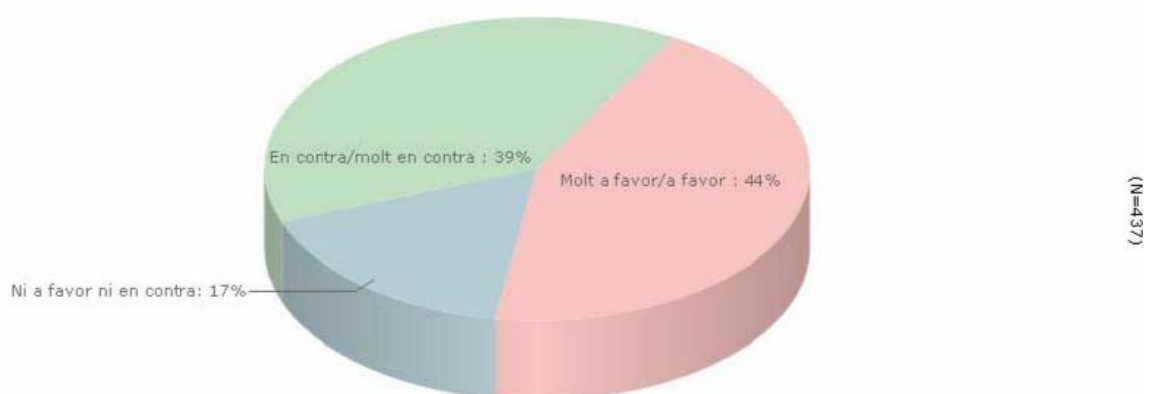
que estan a favor d'aquesta mesura, els que tenen de 40 a 54 anys (en gairebé un 42% dels casos analitzats es posicionen a favor) i en l'interval de 55 o més anys disminueix la proporció al 33%.

Segons la nacionalitat, són els francesos i els andorrans els grups nacionals que estan més en contra pel que fa al fet de tancar 8 diumenges a la tarda (amb un 51% i un 49% respectivament entre els que diuen que estan en contra o molt en contra amb aquesta mesura), seguit d'altres nacionalitats (amb un 39%), espanyols (amb prop d'un 38%) i els portuguesos (un 29%).

Segons l'activitat destaca que els col·lectius que presenten les proporcions més elevades entre els que estan en contra o molt en contra d'aquesta mesura són els treballadors per compte propi (un 63% dels casos), els jubilats o pensionistes (un 45%). En canvi, els que estan molt a favor o a favor sobre aquesta mesura són les persones que es dediquen a les tasques de la llar, tot i que són pocs casos (un 53%), seguit dels assalariats del sector públic (un 51%), els assalariats del sector privat (un 44%) i els estudiants i altres no ocupats (41%).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Molt a favor	118	27,0
A favor	75	17,1
Ni a favor ni en contra	74	16,9
En contra	56	12,9
Molt en contra	114	26,1

L'opinió dels treballadors del comerç, i a l'igual que en el cas anterior, també està molt dividida i es comprova que un 44% de la mostra diu que està molt a favor o a favor (concretament, un 27% molt a favor i un 17% a favor) respecte a un 39% que diu que està en contra o molt en contra (un 26% diu que està molt en contra i un 13% en contra) i un 17% de la mostra que diu que li es indiferent, que no està ni a favor ni en contra envers a aquesta mesura de tancar 8 diumenges a l'any.

Hi ha més dones que homes que diuen que estan molt a favor o a favor que els comerços tanquin 8 diumenges a l'any (un 46% de les dones respecte a un 42% en el cas dels homes) i també es comprova, que en augmentar l'edat disminueix de manera clara la proporció de persones que diuen que estan molt a favor o a favor d'aquesta mesura (un 54% entre els de 18 a 24 anys, seguit d'un 50% entre l'interval de 25 a 39 anys, un 37% entre el tram de 40 a 54 anys i un 27,5% entre els de 55 o més anys), alhora que augmenta la proporció dels que estan molt en contra o en contra de tancar 8 diumenges a la tarda: un 30% entre els de 18 a 24 anys respecte a un 58% entre els que tenen 55 o més anys.

En relació amb la nacionalitat i entre els treballadors del comerç destaca que són els nacionals portuguesos (amb un 58%) i els d'altres nacionalitats (un 57%) els que diuen en percentatges més elevats que estan molt a favor o a favor que els comerços tanquin 8 diumenges a la tarda, seguit en menor proporció d'andorrans i espanyols (amb un 43% i un 39% respectivament).

Segons la situació laboral, les postures són clares, i es comprova que empleats i encarregats presenten les proporcions més elevades pel que fa a posicionar-se molt a favor o a favor pel que fa al fet de tancar 8 diumenges a la tarda (amb prop d'un 49% i un 46% respectivament) envers a un 19% en el cas dels propietaris. En la postura contrària, destaca un 61% de propietaris que diu estar molt en contra o en contra d'aquesta mesura del decret relatiu als horaris comercials de 2010.

Pel que fa al tipus d'establiment a on desenvolupa el treballador del comerç les seves funcions es comprova que són els treballadors de franquícies o cadenes (que no estan situades en centres comercials) els que presenten els percentatges superiors entre els que estan molt a favor o a favor d'aquesta mesura de tancar 8 diumenges a l'any (amb un 61%), seguit dels grans magatzems tot i que hi ha pocs casos (amb un 46%). Per contra, són els treballadors del comerç de la botiga de barri o establiment especialitzat els que presenten les proporcions superiors entre els que diuen que no estan a favor d'aquesta mesura (un 45%), seguit dels treballadors de centres comercials (un 41%).

24 Vostè va a comprar els diumenges a la tarda? Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Sempre o sovint	65	14,4
Alguna vegada o de tant en tant	170	38,0
Mai o gairebé mai	214	47,6

Entre la població general, gairebé un 48% de la mostra diu que mai o gairebé mai va a comprar els diumenges a la tarda, un 38% de les persones enquestades diu que va alguna vegada o de tant en tant, i poc més d'un 14% afirma anar sempre o sovint a fer les seves compres els diumenges a la tarda.

Destaca que hi ha una proporció de dones més elevada que diu que mai o gairebé mai fa les seves compres els diumenges a la tarda (un 61% respecte a un 35% en el cas dels homes). En augmentar l'edat de les persones enquestades també augmenta la proporció de persones que diu que no va mai o gairebé mai a comprar els diumenges a la tarda: l'interval de 18 a 24 ho diu en un 29% dels casos, seguit del tram de 25 a 39 anys (32%), de 40 a 54 anys (un 54%) i el grup de 55 o més anys (amb un 60%), és a dir, són els intervals d'edat inferiors (de 18 a 39 anys) els que presenten els percentatges superiors pel que fa a comprar sempre o sovint i alguna vegada o de tant en tant els diumenges a la tarda en relació als trams d'edat superiors (de 40 anys o més).

Segons la nacionalitat són els espanyols (56,5%) i els portuguesos (amb un 49%) els que obtenen els percentatges superiors entre els que diuen que mai o gairebé mai van a comprar els diumenges a la tarda i, en canvi, són els enquestats d'altres nacionalitats (un 24%), i els francesos (23,5%) els que obtenen les proporcions superiors entre els que van sempre o sovint a comprar els diumenges a la tarda.

En augmentar el nivell d'estudis disminueix la proporció de persones que diuen que no van a comprar mai o gairebé mai els diumenges a la tarda (d'un 51% i un 53% entre els que tenen estudis primaris no acabats i estudis primaris o secundaris bàsics a un 38% entre els universitaris).

Quant a la composició de la llar de les persones enquestades s'observa que els percentatges més elevats, entre els que no van mai o gairebé mai a comprar el diumenge, es troben les que viuen amb algun fill però sense la seva parella (amb un 68% dels casos analitzats), seguit de les parelles sense fills (un 55%) i les parelles amb fills (un 47%); en canvi, entre els que van sempre o sovint a comprar els diumenges a la tarda, les proporcions superiors les trobem entre els que viuen amb els pares i altres persones (un 18%) i les persones que viuen soles (un 18%).

Pel que fa a l'activitat de les persones enquestades es comprova que els percentatges superiors entre els que no van mai a comprar els diumenges a la tarda trobem en primer lloc, als jubilats i pensionistes (un 64%) seguit, en segon lloc, dels que s'ocupen de les tasques de la llar (un 60%) i, en tercer lloc, els treballadors per compte propi (un 55%).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Sempre o sovint	48	10,9
Alguna vegada o de tant en tant	127	28,9
Mai o gairebé mai	263	60,1

Pel que fa a l'opinió dels treballadors del comerç s'observa una tendència molt similar a la de la població general ja que la major freqüència la troben entre els que diuen que no van a comprar mai o gairebé mai els diumenges a la tarda (un 60%), gairebé un 29% dels treballadors del comerç diu que va a comprar alguna vegada o de tant en tant els diumenges a la tarda i un 11% afirma que van sempre o sovint.

No hi ha diferències significatives entre homes i dones pel que fa a aquesta qüestió i segons l'edat s'observa que en augmentar aquesta disminueixen les proporcions entre els treballadors del comerç que diuen que van sempre o sovint a comprar els diumenges a la tarda (un 13% entre els joves treballadors del comerç de 18 a 24 anys, seguit d'un 12% entre els de 25 a 39 anys, i al voltant del 8% entre els que tenen 40 o més anys). Alhora, també s'observa que a mesura que augmenta l'edat s'incrementen els percentatges entre els que diuen que no van mai o gairebé mai a comprar els diumenges a la tarda: entre els de 18 a 24 i de 25 a 39 anys un 54% i un 52% respectivament per a cada tram d'edat, de 40 a 54 anys un 69% i en l'interval de 55 anys o més un 75%.

En relació amb la situació laboral es comprova que els percentatges de treballadors del comerç que diuen que mai o gairebé mai van a comprar els diumenges a la tarda són els encarregats amb prop d'un 73% dels casos, seguit dels empleats amb un 58% i els propietaris amb un 53%.

26 A vostè com a consumidor li suposa algun inconvenient que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Sí	85	18,9
No	362	80,6
No contesta	2	0,5

La gran majoria de la població (prop d'un 81%) considera que el fet que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda no els suposa cap inconvenient com a consumidors enfront d'un 19% que creuen que sí.

Les dones en proporcions superiors als homes són les que diuen que com a consumidores no els suposa cap inconvenient que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda (un 85,5% respecte a un 76% en el cas dels homes) i respecte a l'edat es comprova que a mesura que els intervals d'edat augmenten també augmenten les proporcions entre els que diuen que no els suposa cap inconvenient (entre els joves de 18 a 24 anys un 68% diuen que no els suposa cap inconvenient, un 71% entre el tram de 25 a 39 anys, un 85% entre els de 40 a 55 anys i gairebé un 88% entre els de 55 o més anys).

Pel que fa a la nacionalitat són els espanyols junt amb els d'altres nacionalitats els que diuen, en proporcions superiors, que no els suposa cap inconvenient el fet de que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a l'any (amb un 84% en cada cas), seguit de francesos (83%), portuguesos (un 82%) i andorrans (73,5%).

En relació amb l'activitat laboral, i entre els que no els suposa cap inconvenient el tancament dels comerços alguns diumenges a la tarda, destaquen els jubilats o pensionistes i els que s'ocupen de les tasques de la llar (amb un 94% i un 87% respectivament), seguit dels assalariats del sector públic (un 85%). Per contra, són els treballadors per compte propi i els estudiants i altres no ocupats (un 30% en cada cas) els que diuen en percentatges superiors que sí que els suposa algun inconvenient el fet de tancar algun diumenges a la tarda, seguit dels assalariats del sector privat (amb un 19% dels casos).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Sí	79	18,0
No	354	81,1
No contesta	4	0,9

Pel que fa als treballadors dels comerç s'obtenen uns resultats gairebé iguals que entre la població general. Així, la gran majoria (un 81%) diu que no els suposa cap inconvenient que com a consumidors es tanquin els comerços d'Andorra alguns diumenges a la tarda respecte a un 18% que diu que sí.

Hi ha més homes que dones que diuen que sí els representa algun inconvenient com a consumidors el fet de tancar alguns diumenges a la tarda (un 24% dels homes per un 13% de les dones). Segons la nacionalitat, els que més diuen que sí els representa algun inconvenient en major proporció que la resta de nacionalitats són als francesos (un 32%) i als andorrans (amb un 22,5%), seguit d'espanyols (16%) i els que ho diuen en percentatges inferiors són els d'altres nacionalitats i els portuguesos (amb un 12% i un 13% respectivament).

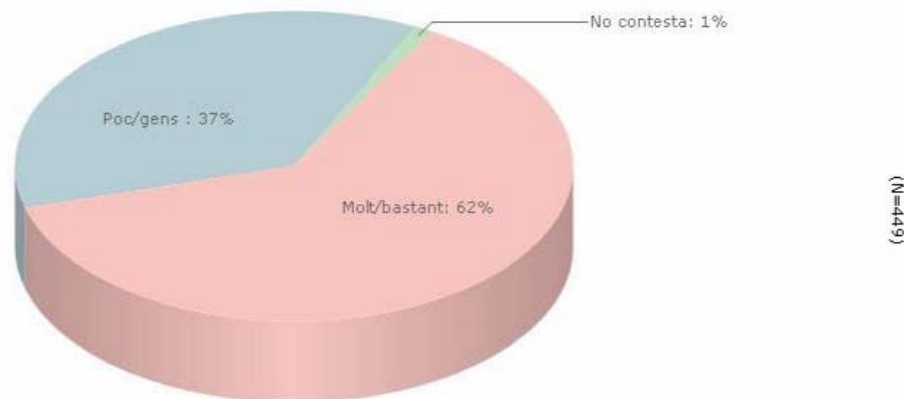
En línies generals, en augmentar el nivell d'estudis es comprova que augmenta la proporció d'enquestats que diu que sí els suposa com a consumidor algun inconvenient que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda (d'un 17% i un 13% entre els que presenten estudis primaris o sense estudis i entre els que tenen primari i secundari bàsic a un 31% entre els que tenen estudis universitaris) alhora que disminueixen els percentatges entre els que diuen que no els suposaria cap inconvenient com a consumidors (d'un 83% entre els que tenen estudis primaris no acabats a un 67% entre els que tenen estudis universitaris).

També es comprova que hi ha diferències significatives entre el parer de propietaris i empleats del comerç de manera que són els primers els que diuen en major proporció que sí tenen inconvenients com a consumidors que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda (un 31%, respecte a un 20,5% en els cas d'encarregats de comerç i un 14,5% dels empleats).

28 Creu que aquesta mesura pot perjudicar als turistes que vénen a Andorra?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Molt	157	35,0
Bastant	123	27,3
Poc	85	19,0
Gens	79	17,6
No contesta	5	1,1

A la pregunta de si aquesta mesura de tancar 8 diumenges a la tarda pot perjudicar als turistes que vénen a Andorra s'observa que una majoria (un 62%) opina que pot perjudicar molt o bastant (diuen molt un 35% i bastant un 27%) per un 37% que diu que aquesta mesura pot perjudicar poc o gens (diuen poc un 19% de la mostra i gens un 18%).

En tots els casos analitzats la majoria de persones enquestades opinen que la mesura de tancar 8 diumenges a l'any pot perjudicar als turistes que venen a Andorra, tot i que ho diuen en percentatges superiors els homes que les dones (un 67% respecte a un 57% en el cas de les dones diuen que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant).

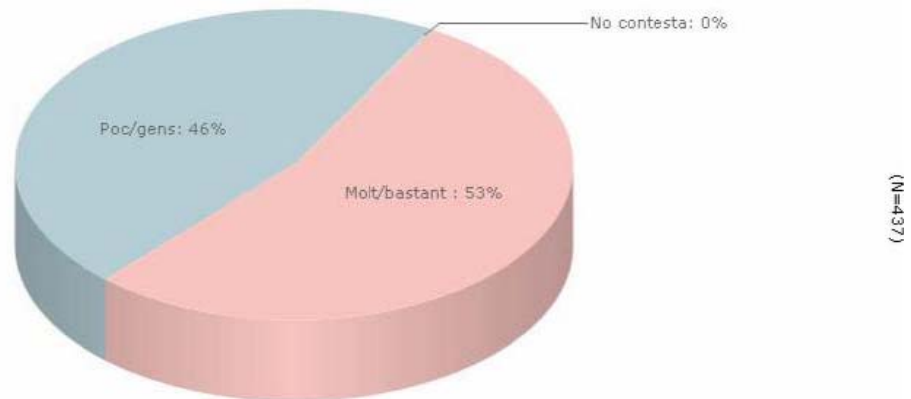
Pel que fa a la nacionalitat, els grups nacionals que presenten les proporcions superiors entre els que diuen que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant als turistes que vénen a Andorra són els d'altres nacionalitats i els andorrans (amb un 72% i un 64% respectivament), seguit d'espanyols i portuguesos (amb un 60% en cada cas) i els francesos (58%).

En augmentar el nivell d'estudis de la població enquestada es comprova que també augmenten els percentatges entre els que opinen que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant als turistes que venen a Andorra (amb percentatges de 60,5% i 55% entre els

que tenen estudis de primària no acabats i sense estudis, i els d'ensenyament primari i secundari bàsic, a un 76% entre els que tenen estudis universitaris).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Molt	139	31,7
Bastant	95	21,8
Poc	110	25,1
Gens	93	21,2
No contesta	1	0,2

Pel que fa a l'opinió dels treballadors del comerç, està més dividida que la de la població general ja que poc més de la meitat de la mostra (un 53%) opina que la mesura de tancar 8 diumenges a la tarda pot perjudicar molt o bastant als turistes que vénen a Andorra (concretament, un 32% de la població diu que pot perjudicar molt i un 22% creu que bastant) envers a un 46% dels treballadors del comerç que opina que aquesta mesura pot perjudicar poc o gens als turistes (un 25% creu que pot perjudicar poc i un 21% creu que gens).

Pel que fa a l'anàlisi de les proves d'associació estadística, no s'observen diferències entre homes i dones. En augmentar l'edat de les persones enquestades augmenta també la proporció de persones, que treballen al comerç que opinen que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant als turistes que vénen a Andorra (d'un 45,5% entre els treballadors del comerç de 18 a 24 anys a un 68% entre els que tenen 55 anys o més) alhora que disminueixen els percentatges entre els que creuen que aquesta mesura perjudica poc o gens al turista (d'un 54,5% en l'interval dels més joves a un 32% en l'interval d'edat superior).

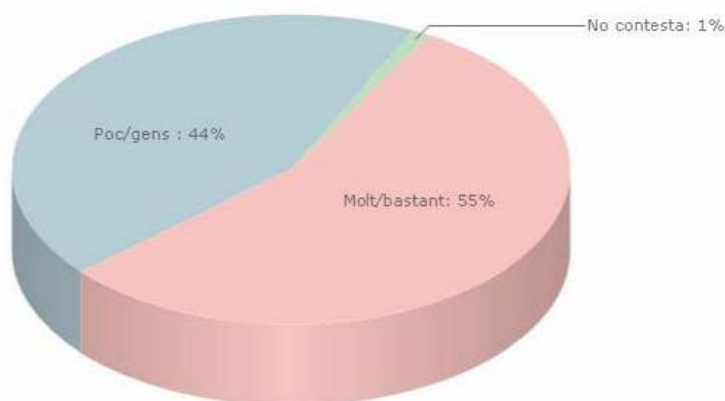
En el mateix sentit, també es comprova que són els propietaris (un 71%) amb relació als empleats (un 52% entre els encarregats i un 50% entre els empleats) els que obtenen els percentatges superiors entre els que creuen que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant als turistes.

Si es relaciona aquesta qüestió amb la pregunta proposada amb anterioritat en la qual es plantejava si estaven a favor o en contra del decret d'horaris comercials es comprova que els que diuen que estan en contra o molt en contra dels decret són els que creuen, en proporcions molt superiors, que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant als turistes que vénen a Andorra (un 83% per un 29,5% entre els que estan molt a favor o a favor del decret).

30 Creu que aquesta mesura pot afectar negativament a l'economia andorrana?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Molt	127	28,4
Bastant	121	26,8
Poc	104	23,2
Gens	92	20,5
No contesta	5	1,1

(N=449)

Entre la població d'Andorra més de la meitat de la mostra (un 55%) creu que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda pot afectar negativament a l'economia andorrana (diuen que pot afectar molt un 28% i bastant un 27%) per un 44% de la població que opina que pot afectar poc o gens (un 23% creu que pot afectar poc i un 20,5% diu que no tindria cap afectació per a l'economia andorrana).

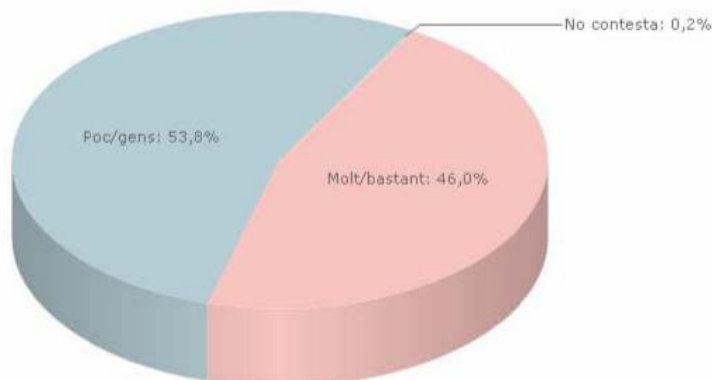
Hi ha més homes que diuen que aquesta mesura pot afectar molt o bastant a l'economia del país que dones (un 63% del homes per un 47% de les dones). Segons l'edat s'observa que és el tram d'edat que comprèn entre 25 i 39 anys el que diu en percentatges superiors que aquesta mesura (tancament de 8 diumenges a la tarda) pot afectar molt o bastant a l'economia del país (un 59%), seguit de l'interval de 55 anys o més (un 57%).

En augmentar el nivell d'estudis augmenta la proporció de persones que creuen que aquesta mesura pot afectar negativament a l'economia andorrana. Així, entre els que opinen que la mesura pot afectar molt o bastant a l'economia del país trobem un 48% entre els que tenen estudis primaris no acabats o sense estudis i entre els que tenen estudis primaris o secundaris bàsics, seguit d'un 53% entre els que tenen estudis secundaris superiors i un 73% entre els que tenen nivell universitari.

Segons l'activitat de la població destaca que són els treballadors per compte propi (un 70%) i l'agrupació dels estudiants i altres no ocupats (un 69%) els que presenten les freqüències superiors entre els que creuen que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant negativament a l'economia del país; per contra, els assalariats del sector públic (un 56%) seguit de les persones que s'ocupen de les tasques de la llar (un 49%), són els grups que tenen els percentatges superiors entre els que opinen que aquesta mesura té poca o gens incidència en l'economia del país.

Treballadors del comerç

	Freqüències Percentatges	
Total	437	100
Molt	102	23,3
Bastant	99	22,7
Poc	114	26,1
Gens	121	27,7
No contesta	1	0,2

Més de la meitat dels treballadors del comerç creu que la mesura adoptada pel Govern (tancament de 8 diumenges a la tarda) afecta poc o gens a l'economia andorrana (un 26% creu que afecta poc i un 28% creu que gens) per un 46% dels enquestats que creuen que pot afectar negativament a l'economia del país (un 23% creu que pot afectar molt i un altre 23% bastant).

Segons l'edat s'observa que a mesura que els trams d'edat augmenten també s'incrementen els percentatges de treballadors del comerç que opinen que la mesura pot afectar a l'economia del país (amb percentatges que oscil·len del 44% en els joves de 18 a 24 anys al 62% entre els que tenen 55 o més anys).

Pel que fa el nivell d'estudis dels treballadors del comerç, són els que tenen estudis acabats o sense estudis i els que tenen estudis universitaris els grups que presenten les proporcions superiors entre els que creuen que aquesta mesura pot afectar molt o bastant a l'economia d'Andorra (amb percentatges del 62% i el 53% respectivament). Per contra, són les persones treballadores del comerç amb estudis de primari o secundari bàsic les que tenen les majors freqüències entre els que creuen que aquesta mesura pot afectar poc o gens a l'economia del país (un 63,5%).

Segons la situació laboral els percentatges superiors entre els que pensen que aquesta mesura pot afectar poc o gens a l'economia d'Andorra es troben els encarregats i empleats (un 57% en cada grup) respecte als propietaris (un 33%).

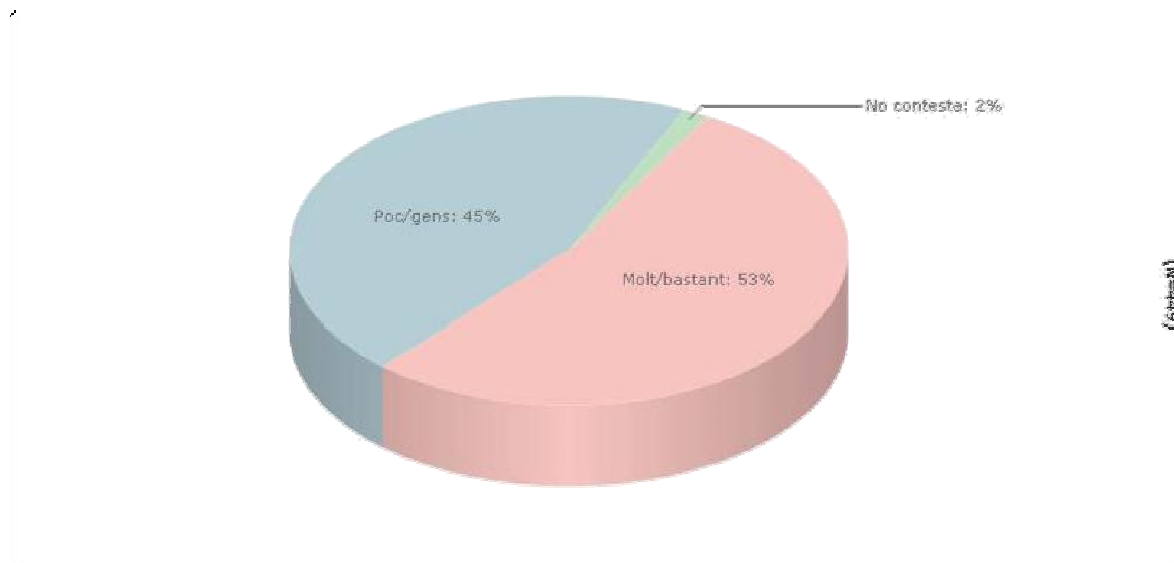
Pel que fa al tipus d'establiment on treballen, destaca que els treballadors de botigues de barri o especialitzades diuen majoritàriament que aquesta mesura pot afectar molt o bastant l'economia andorrana (53%), mentre que en la resta d'establiments la majoria diuen que pot afectar poc o gens.

Si relacionen aquesta qüestió amb la pregunta proposada amb anterioritat en la qual es plantejava si estaven a favor o en contra del decret d'horaris comercials es comprova que els que diuen que estan en contra o molt en contra dels decret són els que creuen, en proporcions molt superiors, que aquesta mesura pot perjudicar molt o bastant a l'economia andorrana (un 77% per un 22% entre els que estan molt a favor o a favor del decret).

31 Creu que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors de comerç?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Molt	123	27,5
Bastant	116	25,7
Poc	101	22,6
Gens	102	22,6
No contesta	7	1,6

Més de la meitat de la població d'Andorra (un 53%) creu que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda afavoreix la conciliació de la vida familiar dels treballadors del comerç (un 27,5% creu que molt i un 26% que bastant) per un 45% de la població que creu que afavoreix a la conciliació poc o gens (un 23% de la població diu que poc i un altre 23% que gens). Un 2% de la mostra no contesta a la pregunta.

Hi ha més proporció de dones que creuen que el fet de tancar 8 diumenges a l'any pot afavorir molt o bastant la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç (un 58% per un 48,5% dels homes). Respecte a l'edat, és l'interval dels més joves (de 18 a 24 anys i de 25 a 39 anys) els que presenten els percentatges superiors entre els que creuen que aquesta mesura afavoreix molt o bastant la conciliació laboral i familiar (un 64,8% i un 57% respectivament). Per contra, és el tram que comprèn entre 40 i 54 anys el que diu més que aquesta mesura afavoreix poc o gens la conciliació dels treballadors del comerç.

Segons la nacionalitat són els andorrans i els espanyols (amb un 54% i un 45% respectivament) els grups nacionals que diuen més que aquesta mesura afavoreix poc o gens la conciliació de la vida familiar i laboral dels treballadors del comerç. Per contra, són francesos i portuguesos (amb un 69% i un 64% respectivament) els que obtenen les

majors proporcions entre els que creuen que aquesta mesura pot afavorir molt o bastant la conciliació familiar i laboral dels treballadors del sector comerç.

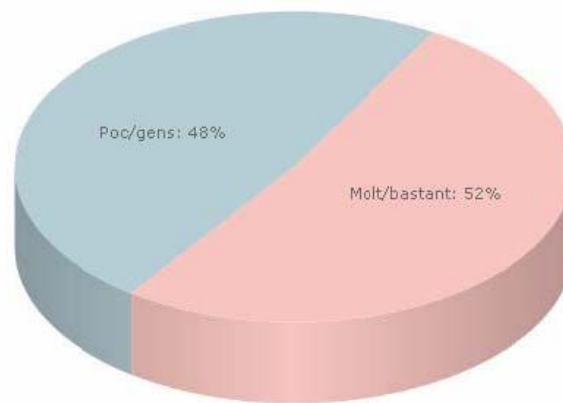
En augmentar el nivell d'estudis de la població general s'observa que augmenten les proporcions entre els que creuen que aquesta mesura afavoreix poc o gens la conciliació dels treballadors del comerç (un 35,5% entre els que tenen estudis primaris no acabats o sense estudis a un 50% dels que tenen estudis universitaris).

Si creuem aquesta qüestió amb el perfil de la composició de les llars comprovem que els que obtenen les majors proporcions entre els que consideren que aquesta mesura afavoreix molt o bastant la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç són les persones que viuen amb fills però sense parella (amb o sense altres persones) amb un percentatge del 67%, i curiosament els que viuen sols/es (un 64%). Per contra, entre els que diuen que aquesta mesura ajuda poc o gens a la conciliació trobem a les persones que viuen amb parella sense i amb fills (amb percentatges de 51% i 48% respectivament).

Pel que fa a l'activitat són els jubilats/pensionistes i les persones que es dediquen a les tasques de la llar (un 64% i un 58% respectivament) els que presenten els percentatges superiors entre els que pensen que aquesta mesura afavoreix molt o bastant la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç. Per contra, són els estudiants i altres no ocupats (un 57%), seguits dels treballadors per compte propi (55,5%) i els assalariats del sector públic (47%) els que diuen més que aquesta mesura afavoreix poc o gens a la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Molt	141	32,2
Bastant	84	19,3
Poc	95	21,8
Gens	117	26,7

(N=437)

Pel que fa a l'opinió dels treballadors del comerç, aquesta és molt similar a la de la població en general: poc més de la meitat de la mostra considera que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda afavoreix molt o bastant la conciliació laboral i familiar del seu propi sector (comerç) i un 48% considera que la mesura adoptada afavoreix poc o gens.

Continua la tendència en la qual entre les dones s'observen els percentatges superiors pel que fa a considerar que aquesta mesura afavoreix molt o bastant la conciliació laboral i familiar entre els treballadors del comerç (un 55% respecte a un 47% en els homes). Pel que fa a l'edat, s'observa que disminueix la proporció entre els que diuen que aquesta mesura afavoreix molt i bastant a la conciliació (d'un 72% entre els de 18 a 24 anys a un 27,5% entre els de 55 o més anys) alhora que també es comprova que en augmentar l'edat s'incrementen considerablement les proporcions, entre les persones que treballen al comerç, que consideren que aquesta mesura afavoreix poc o gens a la conciliació laboral i familiar (un 28% entre els joves de 18 a 24 anys, un 39% entre els tram de 25 a 39 anys, un 61% entre els de 40 a 54 anys i un 72,5% entre els de 55 anys o més).

Segons els nivells d'estudis dels treballadors del comerç es comprova que els que diuen més que aquesta mesura afavoreix molt o bastant als treballadors del comerç per la qüestió de la conciliació són els que presenten estudis de primària o secundària bàsica (un 60%), seguit dels treballadors del comerç amb formació universitària (amb un 47%).

Si creuem aquesta qüestió amb la variable de la composició de les llars comprovem que els que obtenen les majors proporcions entre els que consideren que aquesta mesura afavoreix molt o bastant la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç són les persones que viuen amb els pares o altres (un 68%), seguit de les llars de treballadors del comerç que viuen amb la parella i els fills (un 51%). Per contra, i entre els treballadors del comerç que consideren que aquesta mesura afavoreix poc o gens a la conciliació laboral i familiar del propi sector, trobem els majors percentatges entre les llars composades per llars monoparentals (un 67%) i les llars d'una sola persona (amb un 56%) i les que viuen amb parella sense fills (50%).

Pel que fa a la situació laboral són els empleats del comerç (un 58% dels empleats base i un 51% dels encarregats) els que creuen en major proporció que aquesta mesura pot afavorir molt o bastant a la conciliació en comparació als propietaris del sector del comerç, que ho diuen en un 23% dels casos.

Segons el tipus d'establiment s'observa que els treballadors de les botigues de barri o especialitzades diuen en major proporció que aquesta mesura afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç (56%), mentre que la resta d'establiments l'opinió majoritària és que l'afavoreix molt o bastant (entre un 52,5% i un 70,5%).

13. Amb quina d'aquestes situacions està més d'acord?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	449	100
Llibertat total d'horaris (poder obrir els dies i les hores que vulguin)	97	21,5
Que deixessin obrir més hores que actualment, però que es regulés	120	26,6
Mantenir la situació actual	176	39,1
Que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment	50	11,1
No contesta	7	1,6

Pel que fa a l'horari comercial, i a la pregunta de quina és la situació amb la qual està més d'acord la població d'Andorra entre les quatre proposades, trobem que en primer lloc, un 39% de la població està més d'acord amb “mantenir la situació actual”, seguit, com a segona opció, “que deixessin obrir més hores que actualment, però que es regulés” (un 27%); en tercer lloc, un 21,5% de la població d'Andorra opina que està més d'acord amb l'opció de la “llibertat total d'horaris (poder obrir i les hores que vulguin)”; en quart lloc, un 11% de la població escull l'opció “que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment”. Gairebé un 2% de la mostra no contesta a la pregunta plantejada.

Pel que fa a les variables sociodemogràfiques s'observa que tant homes com dones escullen com a opció majoritària la de “mantenir la situació actual” tot i que les dones ho esmenten amb un percentatge superior als homes (un 43% per un 35% dels homes).

Segons l'edat de les persones enquestades s'observa que l'opció amb la qual estan més d'acord els més joves (de 18 a 24 anys) és “que deixessin obrir més hores que actualment, però que es regulés” amb un 49%; en el següents trams d'edat l'opció majoritària canvia, i passa a ser la de “mantenir la situació dels horaris actuals” amb percentatges que es van incrementant conforme augmenten els trams d'edat i que oscil·len entre el 35% en l'interval de 25 a 39 anys i el 42% en el de 55 anys o més.

En relació amb la nacionalitat, en el cas dels andorrans les opcions escollides estan molt dividides ja que com a primera opció s'indica la de “mantenir la situació actual” amb un 30%, seguit a poca distància de l'opció “que deixessin obrir més hores que actualment” amb un 28,5% i alhora de l'opció “llibertat total d'horaris” amb un 28% dels casos; portuguesos, francesos i espanyols indiquen com a primera opció clara la de “mantenir la situació actual dels horaris comercials” amb percentatges del 56%, 48,5% i 41% respectivament; el grup d'altres nacionalitats opta per la idea de “que deixessin obrir més hores que actualment, però que es regulés” amb un 40%.

Quant als estudis es comprova que la població que presenta estudis primaris no acabats o sense estudis i primaris o secundaris bàsics s'inclinen més per l'opció de “mantenir la situació actual” (amb un 50% i un 51% respectivament); en canvi, s'observa que els que tenen estudis de secundari superior i universitari presenten els percentatges superiors en l'opció “que deixessin obrir més hores que actualment però que es regulés” (amb percentatges del 35% i el 34% respectivament).

Pel que fa al perfil familiar o de la composició de la llar es comprova que en tots els casos l'opció majoritària és la de mantenir la situació actual, amb percentatges que oscil·len entre un 28% per les llars formades per una sola persona a un 44% entre les persones que viuen amb la seva parella i fills.

Segons l'activitat laboral, els grups que presenten els percentatges superiors en l'opció de "mantenir la situació actual" són: els assalariats del sector privat, els treballadors per compte propi, les persones que s'ocupen de les tasques de la llar i els jubilats (amb percentatges que van del 34% al 45%); els assalariats del sector públic assenyalen amb més freqüència l'opció de "que deixessin obrir més hores que actualment però que es regulés" (amb un 32%), i, finalment, estudiants i altres no ocupats que indiquen en major proporció que hi haguessin més restriccions en l'horari (un 31%, malgrat que hi ha pocs casos).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Llibertat total d'horaris (poder obrir els dies i les hores que vulguin)	55	12,6
Que deixessin obrir més hores que actualment, però que es regulés	80	18,3
Mantenir la situació actual	236	54,1
Que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment	57	13,1
No contesta	9	2,0

Pel que fa a l'horari comercial i a la pregunta de quina és la situació amb la qual estan més d'acord els treballadors del comerç entre les quatre opcions proposades, trobem que en primer lloc, un 54% dels treballadors del comerç està més d'acord amb "mantenir la situació actual"; com a segona opció i amb molta menor freqüència s'indica "que deixessin obrir més hores que actualment, però que es regulés" amb un 18%; en tercer lloc, un 13% dels treballadors del comerç opinen "que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment", i, finalment, en quart lloc, gairebé un 13% dels treballadors del comerç està d'acord amb l'opció de la "llibertat total d'horaris (poder obrir i les hores que vulguin)". Gairebé un 2% de la mostra no contesta a la pregunta plantejada.

Hi ha més dones que treballen al comerç que opten per l'opció de "mantenir la situació actual" (un 57,5% per un 50% en el cas dels homes), tot i que, tant en dones com en homes aquesta és l'opció més assenyalada de totes. Pel que fa a l'edat no es troben diferències significatives estadísticament.

En relació amb el perfil de la llar, s'observa que els treballadors del comerç opten en tots els casos per l'opció de "mantenir la situació actual", amb percentatges que oscil·len entre el 40,5% (entre les persones que viuen amb els pares o altres) i el 62,5% (entre les famílies de tipus monoparental).

Pel que fa a la situació laboral, tampoc hi ha diferències destacables ja que tant propietaris com empleats del comerç també opten majoritàriament per l'opció de

“mantenir la situació actual”(els propietaris ho diuen en un 55% dels casos i els encarregats i empleats base amb un 47% i 57% respectivament).

Pel tipus d'establiment comercial, continua la tendència anterior, i en tots els casos l'opció majoritària és la de “mantenir la situació actual” amb percentatges que van del 46% en franquícies o cadenes (que no estiguin en cadenes comercials) i un 64% dels grans magatzems.

- Està totalment d'acord, força d'acord, poc d'acord o gens d'acord amb cadascuna de les següents frases.

Població general

Horizontals	Gens d'acord	Poc d'acord	Força d'acord	Totalment d'acord	Ns/nc	
Total	449					
L'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants	19,6 (88)	14,5 (65)	26,7 (120)	33,5 (150)	5,7	(26)
L'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç	18,7 (84)	16,3 (73)	24,6 (110)	34,7 (156)	5,8	(26)
L'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans	31,6 (142)	22,3 (100)	17,3 (78)	19,6 (88)	9,2	(41)
La limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball	29,0 (130)	16,9 (76)	19,0 (85)	22,6 (101)	12,5	(56)

Treballadors del comerç

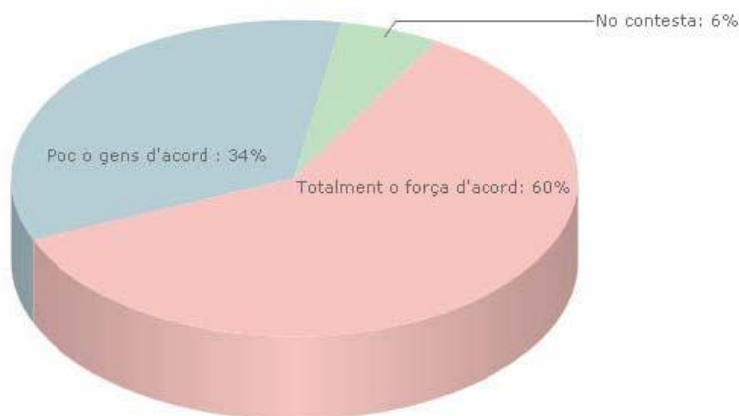
Horizontals	Gens d'acord	Poc d'acord	Força d'acord	Totalment d'acord	Ns/nc	
Total	437					
L'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants	23,4 (102)	19,5 (85)	20,2 (88)	31,9 (139)	5,0	(22)
L'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç	18,9 (83)	10,9 (48)	13,5% (59)	52,8 (231)	3,8	(17)
L'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans	39,8 (174)	22,2 (97)	13,5 (59)	19,9 (87)	4,5	(20)
La limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball	32,5 (142)	19,6 (86)	15,2 (66)	24,8 (108)	7,9	(35)

A les taules anteriors es detallen els percentatges i freqüències absolutes resultants per a la població general i els treballadors del comerç, a partir d'unes frases en les quals per a cadascuna d'elles es demana si estan totalment d'acord, força d'acord, poc d'acord o gens d'acord.

A continuació s'indiquen els resultats de manera detallada per a cadascuna de les afirmacions i les relacions de les variables significatives estadísticament.

14.1. L'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants

Població general

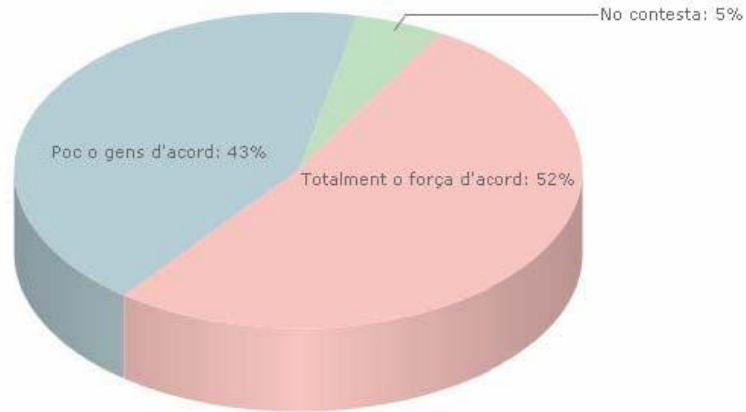

Un 60% de la població d'Andorra està totalment o força d'acord (totalment un 33,5% i força d'acord un 27%) amb la frase "l'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants" i un 34% està poc o gens d'acord (un 14,5% poc d'acord i un 20% gens d'acord). Un 6% de la mostra no contesta a la pregunta.

Pel que fa a la nacionalitat en tots els casos majoritàriament s'està totalment o força d'acord amb la frase plantejada amb percentatges que van del 48,5% dels francesos al 75% dels portuguesos. En relació amb el nivell d'estudis també es troben els percentatges superiors entre la població que està totalment o força d'acord i en tots els nivells acadèmics (amb percentatges que van del 52% entre els que tenen estudis secundaris superiors i el 66,5% entre els que presenten estudis primaris o secundaris bàsics).

“L’ampliació d’horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants”

Treballadors del comerç

Pel que fa a les distribucions entre els treballadors del comerç la tendència és similar a la de la població en general ja que el 52% estan d’acord que “l’ampliació d’horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants” (un 32% diu que està totalment d’acord i un 20% força d’acord) i un 43% diu que està poc o gens d’acord amb aquesta afirmació (poc un 19,5% i gens un 23%).

Les dones diuen amb percentatges lleugerament superiors als homes que estan totalment o força d’acord amb l’afirmació (un 54% respecte a un 50% en el cas dels homes).

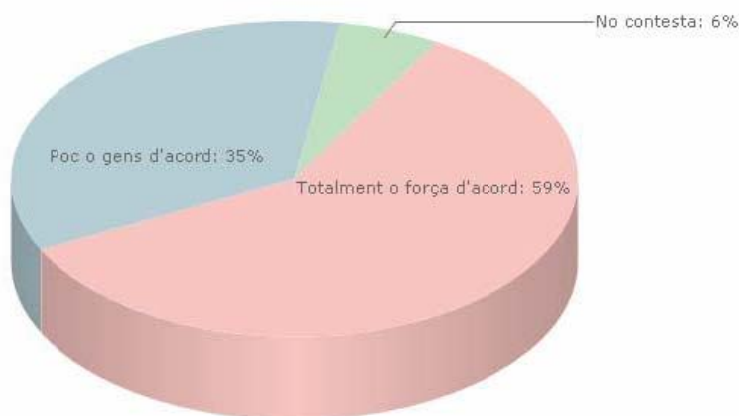
Per nacionalitat destaca que entre els nacionals francesos (malgrat que hi ha pocs casos) un 63% diu que està poc o gens d’acord amb la frase “l’ampliació d’horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants”, i entre els portuguesos i altres nacionalitats les respostes estan molt dividides per igual entre els que estan d’acord amb l’afirmació i els que no; els treballadors dels comerç espanyols i andorrans obtenen els percentatges superiors entre els que estan totalment o força d’acord (amb un 57% i un 55,5% respectivament).

Per tipus d’establiment les freqüències superiors entre els que estan totalment o força d’acord amb l’afirmació es troben entre els treballadors del comerç que estan en supermercats (un 68%), grans magatzems (un 61%) i franquícies o cadenes que no estiguin en centres comercials (amb un 59%); en canvi, són els treballadors de les botigues de barri o especialitzades obtenen la proporció més baixa (un 48% que està totalment o força d’acord, un 45% poc o gens d’acord i un 6% que no contesta a la pregunta).

Segons la localització dels establiments on treballen les persones enquestades destaca clarament que entre els treballadors del Pas de la Casa un 58% estan poc o gens d’acord amb la frase “l’ampliació d’horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants, seguit dels treballadors del comerç d’Escaldes- Engordany (amb un 47%). La resta de parròquies estan majoritàriament a favor de l’afirmació amb percentatges que oscil·len entre un 56% d’Andorra la Vella i un 68% de Sant Julià de Lòria.

14.2. L'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç

Població general

Un 59% de la població d'Andorra està totalment o força d'acord (un 35% totalment d'acord i un 25% força d'acord) en el fet que “l'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç”, un 35% està poc o gens d'acord amb aquesta afirmació i un 6% no contesta a la pregunta.

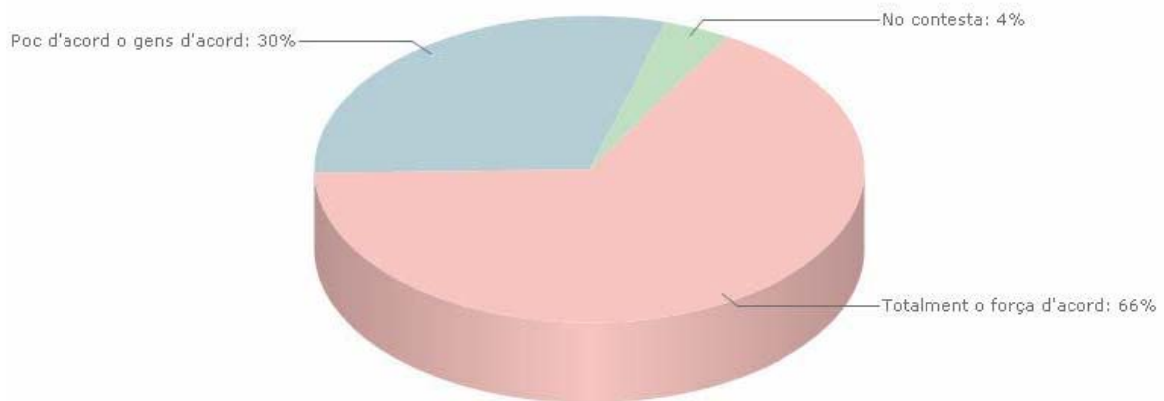
Les dones presenten uns percentatges més elevats que els homes pel que fa a estar totalment o força d'acord amb aquesta qüestió (un 63,5% per un 55% en el cas dels homes). En relació amb el nivell d'estudis de la població i entre els que estan més d'acord que “l'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç” estan els que presenten estudis primaris i secundaris bàsics (un 66%) i els universitaris (amb un 58%). Segons la nacionalitat en tots els casos l'opció més indicada és la d'estar totalment o força d'acord amb la frase amb percentatges que oscil·len entre el 75% d'acord entre els portuguesos i el 51% dels andorrans.

Pel que fa a la composició de les llars de la població, en tots els casos la majoria està totalment o força d'acord amb la frase “l'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç” amb percentatges que van del 54% entre les llars composades per una sola persona a un 75% entre les llars monoparentals (amb fills sense parella).

Per activitat laboral els que diuen que més que estan totalment o força d'acord, amb la qüestió que l'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del comerç, són els estudiants i altres no ocupats (un 65%), els jubilats o pensionistes i els assalariats del sector privat (amb un 61% en cada cas). Per contra, són els assalariats del sector públic (un 42%) els treballadors per compte propi (un 40%) els col·lectius que opinen en major proporció que estan poc o gens d'acord amb aquesta qüestió i malgrat que l'opció majoritària en totes les situacions és la d'estar d'acord.

“L’ampliació d’horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç”

Treballadors del comerç

La postura dels treballadors del comerç és majoritàriament la d'estar totalment o força d'acord amb què “l’ampliació d’horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç” (concretament un 66% dels quals un 53% està totalment d'acord i un 13,5% força d'acord); per contra, un 30% considera que està poc o gens d'acord amb aquesta afirmació i un 4% no contesta a la pregunta.

Són els intervals d'edat inferiors (treballadors del comerç de 18 a 39 anys) els que diuen en major proporció que estan totalment o força d'acord amb que l'ampliació dels horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del seu sector laboral (amb un 67% entre els de 18 a 24 anys i un 74% entre els enquestats de 25 a 39 anys).

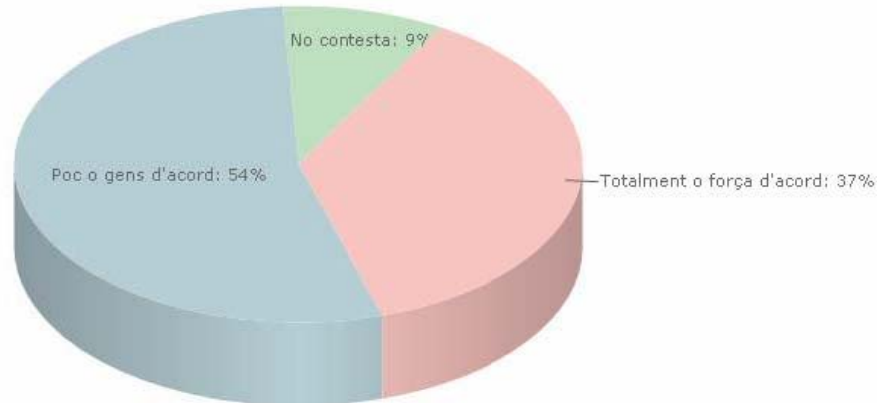
En relació amb els estudis, són les formacions intermèdies les que obtenen les proporcions superiors pel que fa a estar totalment o força d'acord amb la frase “l’ampliació d’horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç” (amb percentatges del 74% entre les formacions de primària i secundària bàsica i el 60% entre els de secundària superior).

Per nacionalitats entre els que diuen més que estan poc d'acord o gens d'acord amb la frase són els nacionals andorrans (un 39%), seguit d'altres nacionalitats (36%), espanyols (34%), francesos (21%) i portuguesos (un 15%).

Segons la situació laboral són els empleats (70%) els que obtenen les freqüències superiors d'acord amb l'afirmació respecte als propietaris (48%).

14.3. L'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans

Població general

Mes de la meitat de la població (un 54%) està poc o gens d'acord amb la frase “l'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans” (un 32% gens d'acord i un 22% poc d'acord), un 37% opina que està totalment o força d'acord (un 17% totalment i un 17% força d'acord) i un 9% de la població enquestada no contesta a la pregunta.

En tots els casos la majoria de les persones estan poc o gens d'acord amb la frase “l'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans”. Els homes en una proporció més elevada que les dones diuen que estan totalment o força més d'acord amb l'afirmació (un 39% per un 35%). Respecte a l'edat, en totes les franges l'opció majoritària és la d'estar poc o gens d'acord amb percentatges que van del 46% entre els de 55 anys o més i el 58% en els dos intervals d'edat inferior (de 18 a 39 anys).

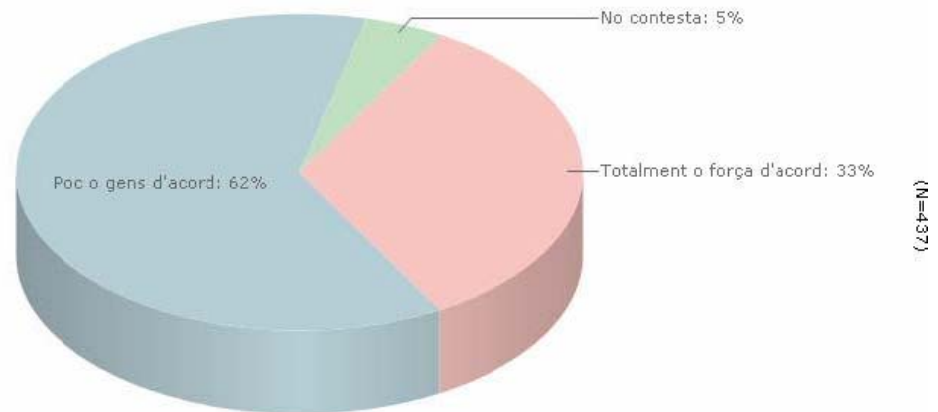
En augmentar el nivell d'estudis augmenten les proporcions entre els que estan totalment o força d'acord amb la frase (d'un 32% entre els que tenen estudis primaris no acabats o sense estudis a un 42% entre els universitaris).

Si relacionen aquesta qüestió amb la composició de la llar, curiosament observem que el tipus de família que està en percentatges més elevats totalment o força d'acord amb la frase “l'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans” són les persones que viuen amb la seva parella i fills (amb un 40%) i les que viuen amb la seva parella sense fills (un 38%). Per contra, les freqüències superiors entre els que estan poc o gens d'acord amb aquesta qüestió són les persones que viuen amb els pares (69%) i les llars composades d'una sola persona (56%).

Segons l'activitat actual, és en el grup dels treballadors per compte propi en què s'observa el mateix percentatge entre els que estan a favor i en contra de la qüestió (un 45%), a la resta d'ocupacions l'opció que més es diu és la d'estar poc o gens a favor de la frase amb percentatges que van del 51% al 64,5%.

“L’ampliació d’horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans”

Treballadors del comerç

La majoria dels treballadors del comerç (62%) també estan poc o gens d’acord amb la frase: “l’ampliació d’horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans” (un 22% diu que està poc d’acord i un 40% diu que gens d’acord) per un 33% dels treballadors del comerç que diu que està totalment o força d’acord (totalment un 20% i força d’acord un 13,5%) i un 5% dels enquestats que no contesten.

Per les edats dels treballadors del comerç es comprova que a mesura que aquesta augmenta s’incrementa la proporció entre els que estan totalment o força d’acord (un 29% entre els de 18 a 24 anys, un 31% entre els de 25 a 39 anys i un 38% i 36% per als intervals d’edats superiors) tot i que en totes les edats l’opció majoritària és la de no estar d’acord amb aquesta frase.

En relació amb els estudis s’observa que en tots els nivells formatius excepte en l’universitari la majoria està poc o gens d’acord amb la frase que es planteja amb percentatges que van del 67% al 60%; en canvi, els treballadors del comerç amb formació universitària diu en un 50% dels casos que està totalment o força d’acord amb què “l’ampliació d’horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans”

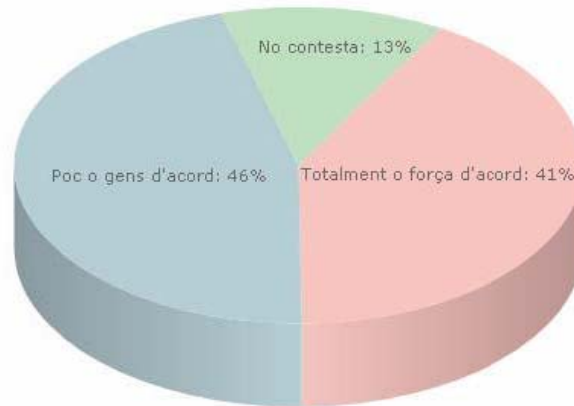
Per nacionalitat destaca que els andorrans són els que més estan d’acord amb l’afirmació que l’ampliació beneficiaria molt o bastant la qualitat de vida dels ciutadans (43,5%), seguit del grup d’altres nacionalitats (38%).

Pel que fa a la situació laboral, predomina el fet d’estar en desacord (poc o gens) amb la qüestió tant per part de propietaris com de treballadors (un 50,5% entre els propietaris per un 65% i un 63% entre encarregats i empleats base respectivament).

Segons la ubicació del comerç destaca que són els treballadors del Pas de la Casa els que diuen en major proporció que estan poc o gens d’acord amb el fet que obrint més hores la qualitat de vida del ciutadà augmentaria.

32 4. La limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball

Població general

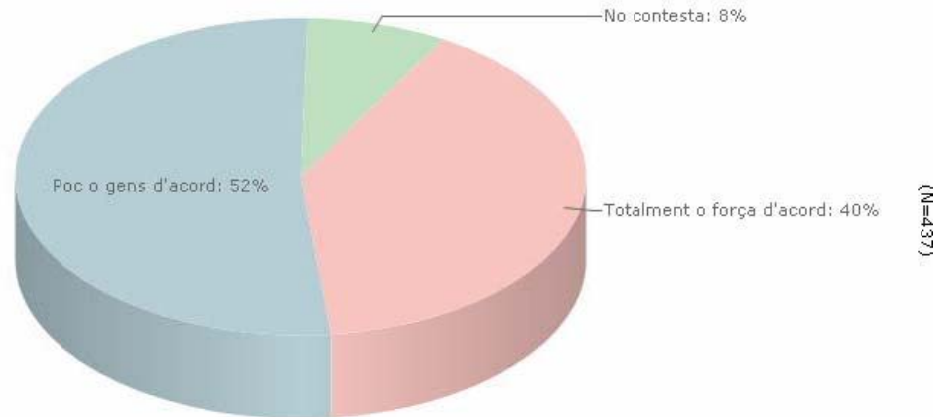
Un 46% de la població general està poc o gens d'acord amb la frase que diu: “la limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball” (concretament, diuen poc d'acord un 17% de la mostra i gens d'acord un 29%); en canvi, un 41% del conjunt de la població d'Andorra diu que està totalment o força d'acord amb aquesta afirmació (un 22% diu que totalment i un 19% que força d'acord) i un 13% no contesta a la pregunta.

Pel que fa a les proves d'associació significatives estadísticament i en relació amb els estudis s'observa que són els que presenten ensenyament secundari superior (un 50%) el grup que diu en percentatges superiors que està totalment o força d'acord amb l'afirmació. Per contra, són els universitaris i els que tenen estudis de primària i secundària bàsica (un 50,5% i 48% respectivament) els que diuen més que estan poc o gens d'acord amb aquesta qüestió.

Segons la nacionalitat i entre els que diuen més que estan totalment o força d'acord hi ha els andorrans i espanyols (amb un 48% i un 44% respectivament) i portuguesos (amb un 43%). Per contra, els que obtenen les proporcions superiors entre els que estan poc o gens d'acord són els d'altres nacionalitats (un 67,5%) i els francesos (un 58%).

“La limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball”

Treballadors del comerç

Poc més de la meitat dels treballadors del comerç (un 52%) està poc o gens d'acord amb la frase que diu: “la limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball” (concretament, diuen poc d'acord un 20% de la mostra i gens d'acord un 32,5%); en canvi, un 40% dels treballadors del comerç diu que està totalment o força d'acord amb aquesta afirmació (un 25% diu que totalment i un 15% que força d'acord) i un 8% no contesta a la pregunta.

Segons el sexe s'observa que són els homes els que en una proporció més alta que les dones diuen que estan totalment o força d'acord amb la idea que “la limitació d'horaris provoca la pèrdua de llocs de treball” (un 43% per un 37% en les dones) tot i que la meitat, tant d'homes com de dones, estan poc o gens d'acord amb aquesta frase. En augmentar l'edat es redueixen les freqüències entre els que diuen que estan poc o gens d'acord amb la frase (amb percentatges que van del 66% entre l'interval de 18 a 24 anys a un 38% en el tram de 55 anys o més).

Pel que fa a la nacionalitat són els andorrans, els d'altres nacionalitats i els espanyols els que diuen més que estan totalment o força d'acord (amb un 47% un 45,5% i un 43% respectivament). Per contra, són els nacionals francesos i portuguesos els que obtenen les proporcions més elevades entre els que estan poc o gens d'acord (un 65% i un 60% respectivament).

En relació amb la situació laboral, són els propietaris amb un 53% dels casos, els que diuen més que els empleats que estan totalment o força d'acord amb què “la limitació d'horaris provoca la pèrdua de llocs de treball” (ho diuen també un 37% dels encarregats i un 38% dels empleats base).

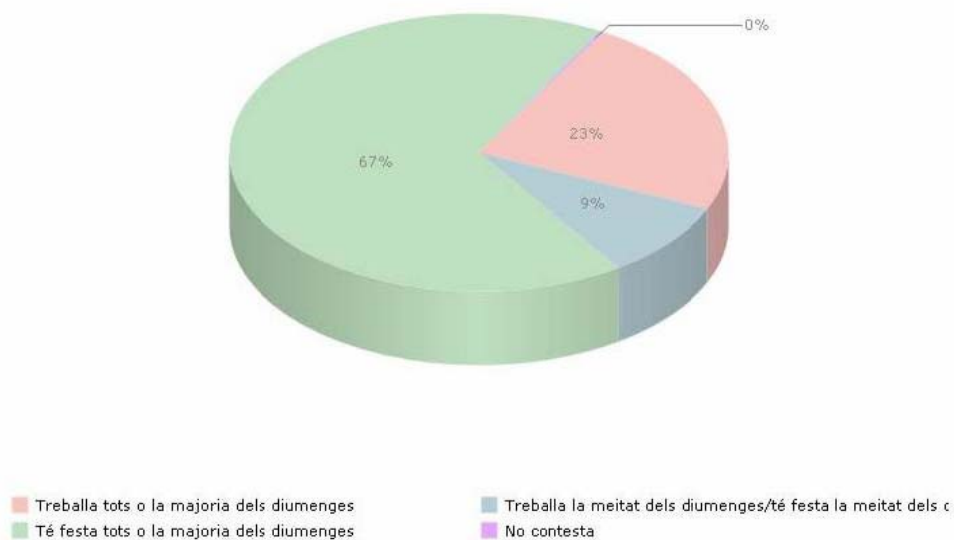
Per tipus d'establiment destaca que estan d'acord amb aquesta frase en una proporció més elevada les botigues de barri o especialitzades (un 45%), seguit dels centres comercials (amb un 44,5%). Per contra, els treballadors d'establiments com supermercats, grans magatzems i centres comercials (amb un 67%, un 59% i un 54%) diuen majoritàriament que estan poc o gens d'acord amb aquesta qüestió. Per ubicació

del comerç destaca que els treballadors del Pas de la Casa diuen en la seva majoria que estan poc o gens d'acord amb la qüestió que es planteja (un 68%); respecte a si l'establiment està situat en un àrea de primera línia o en altres carrers, és significatiu el fet que un 50% dels treballadors que desenvolupen les seves funcions en zones perifèriques (a la primera línia comercial) estan totalment o força d'acord amb què “la limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball” respecte a un 36% entre els que treballen en primera línia.

15. Vostè treballa els diumenges?

Població general (Als que treballen. N=349)

	Freqüències	Percentatges
Total	349	100
Treballa tots els diumenges	58	16,6
Treballa la majoria dels diumenges/només té festa algun diumenge	24	6,7
Treballa la meitat dels diumenges/té festa la meitat dels diumenges	31	9,0
Té festa la majoria dels diumenges/només treballa algun diumenge	22	6,3
Té festa tots els diumenges	213	61,1
No contesta	1	

En el conjunt de la població ocupada, un 67,5% diuen que fan festa tots o la majoria dels diumenges (un 61% tenen festa tots els diumenges i un 6% la majoria dels diumenges), un 23% treballen tots o la majoria dels diumenges (prop d'un 17% treballen tots els diumenges i gairebé un 7% treballa la majoria dels diumenges), i un 9% treballen la meitat dels diumenges.

Hi ha més proporció de dones que treballen tots o la majoria dels diumenges (un 31% de les dones per un 17% dels homes) i més homes que tenen festa tots els diumenges (un 72% dels homes per un 62% de les dones).

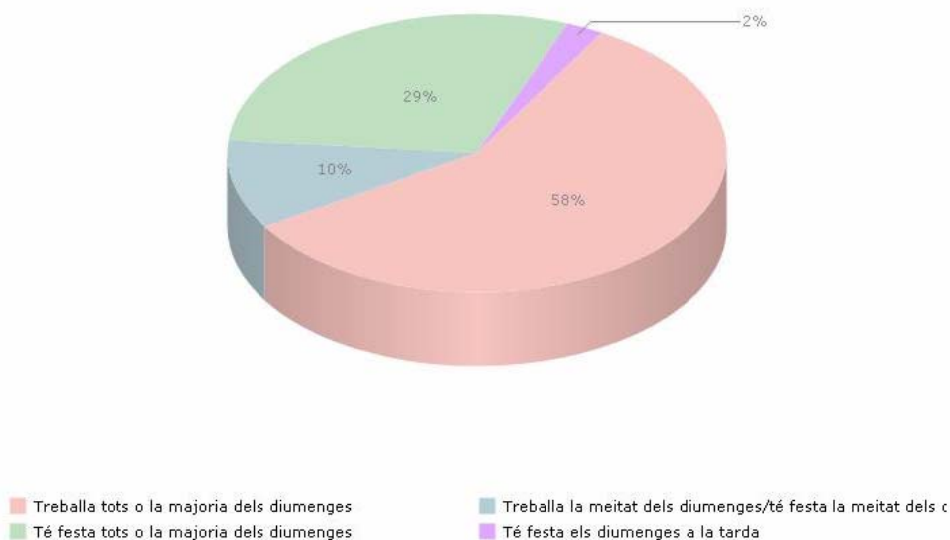
Segons el nivell d'estudis, els que diuen en major proporció que fan festa tots o gairebé tots els diumenges són els que tenen estudis primaris incomplets (85%) i els que tenen estudis universitaris (81%), relacionat amb els sectors d'activitat que ocupen, mentre que els que tenen estudis secundaris bàsics o superiors són els que diuen amb més freqüència que treballen tots o la majoria dels diumenges (entre un 26% i un 29%).

Per nacionalitat destaca que els espanyols (30,5%) i els portuguesos (28%) són els que més diuen que treballen tots o gairebé tots els diumenges, mentre que els andorrans (16%) i els d'altres nacionalitats (11%) són els que ho diuen en menys proporció.

Els assalariats del sector privat diuen que treballen tots o la majoria dels diumenges en una proporció superior (27%) que els treballadors per compte propi (19%) i els assalariats del sector públic (12%). Lògicament també hi ha diferències en funció dels sectors d'activitat on treballen, ja que la major part de les persones que treballen en els sectors relacionats amb activitats turístiques (comerç i l'hoteleria) treballen tots o la majoria dels diumenges (un 49% treballen tots o la majoria dels diumenges per un 36,5% que tenen festa tots o la majoria dels diumenges i un 14,5% que tenen festa la meitat dels diumenges), mentre que la majoria de les persones que treballen en la resta de sectors (construcció, indústries, transport i agricultura; sistema financer, immobiliàries i serveis empresarials; Administració pública, educació, activitats sanitàries i serveis socials; treball domèstic, i altres activitats socials i serveis personals) tenen festa tots o la majoria dels diumenges.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	100
Treballa tots els diumenges	186	42,6
Treballa la majoria dels diumenges/només té festa algun diumenge	66	15,1
Treballa la meitat dels diumenges/té festa la meitat dels diumenges	45	10,4
Té festa la majoria dels diumenges/només treballa algun diumenge	17	3,8
Té festa tots els diumenges	112	25,6
Té festa els diumenges a la tarda	11	2,4

Entre els treballadors del comerç, un 58% treballen tots o la majoria dels diumenges (un 43% treballen tots els diumenges i un 15% la majoria dels diumenges), un 29% tenen festa tots o gairebé tots els diumenges (prop d'un 26% tots els diumenges i un 4% la majoria dels diumenges), i un 10% treballen la meitat dels diumenges.

La major part de les persones que treballen al comerç treballen tots o la majoria dels diumenges, però ho diuen en una proporció superior els encarregats (61%) i els empleats (59%) que els propietaris (46%).

També s'observen diferències segons el tipus d'establiment: els enquestats que treballen en una botiga de barri o especialitzada diuen en una proporció inferior que treballen tots o gairebé tots els diumenges (44%), mentre que en la resta d'establiments (supermercats, franquícies, centres comercials, grans magatzems) entre un 60% i un 70% diuen que treballen tots o la majoria dels diumenges.

Segons la localització de l'establiment comercial destaca que les persones que treballen en els comerços del Pas de la Casa són les que més diuen que treballen tots o la majoria dels diumenges (88%), i també treballen en més proporció tots o gairebé tots els diumenges les persones que treballen en establiments que estan en el nucli o en primera línia comercial de la població (un 65% per un 41% dels que treballen en un establiment que està en altres zones).

Pel que fa al nombre de treballadors sembla que entre els que treballen en comerços mitjans (entre 4 i 9 treballadors) hi ha més proporció que treballen tots o la majoria dels diumenges (entre un 63% i un 66%) que en els cas dels enquestat que treballen en establiments més petits (un 53% dels que tenen entre 1 i 3 empleats) i els que treballen en establiments amb més empleats (un 53% dels que tenen 10 o més treballadors), i en aquests casos diuen amb més freqüència que tenen festa tots o la majoria dels diumenges (un 36,5% dels que treballen en establiments amb tres o menys persones i un 35% dels que treballen amb 10 o més persones).

(Als que treballen els diumenges)

15.1. Què li sembla treballar els diumenges?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	135	100
Li és indiferent	85	63,3
Preferiria fer festa	48	35,4
No contesta	2	1,3

Base: persones que treballen tots o algun diumenge (N=135)

La major part dels enquestats que treballen tots o alguns diumenges diuen que no els importa treballar aquest dia (un 63%), mentre que un 35% preferirien fer festa els diumenges.

Només s'observa una relació significativa en funció del sexe, de manera que les dones són les que diuen amb més freqüència que els homes que preferirien fer festa (un 42% de les dones per un 30% dels homes), mentre que els homes diuen en un percentatge superior que no els importa treballar aquest dia (un 68% dels homes per un 58% de les dones).

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	325	100
Li és indiferent	157	48,3
Preferiria fer festa	163	50,3
No contesta	5	1,5

Base: persones que treballen tots o algun diumenge (N=325)

Entre els treballadors del comerç que treballen els diumenges la meitat (50%) diuen que preferien fer festa aquest dia, mentre que pràcticament l'altra meitat diuen que no els importa treballar els diumenges (48%).

Les dones diuen en major proporció que preferirien fer festa els diumenges (un 61% de les dones per un 37%,5 dels homes), mentre que a la majoria dels homes no els importa treballar els diumenges (un 62,5% dels homes per un 36% de les dones).

En funció de l'edat s'observa que els més joves són els que en major proporció preferirien fer festa els diumenges (un 60% dels que tenen entre 18 i 24 anys), proporció que disminueix amb l'edat (fins a un 27% dels que tenen 55 anys o més), de manera que els més grans diuen majoritàriament que no els importa el fet de treballar els diumenges.

Segons les persones que viuen a la llar destaca que els que viuen amb els pares (68%), els que viuen amb els fills sense parella (67%) i els que viuen amb parella i fills (53%) diuen en una proporció majoritària que preferirien fer festa els diumenges, mentre que

els que viuen amb parella i fills, i els que viuen sols diuen en major proporció que no els importa (un 55% i un 64% respectivament).

Pel que fa a la situació laboral també s'observa que la majoria dels empleats preferirien fer festa els diumenges (56%), mentre que els encarregats i sobretot els propietaris diuen que no els importa (un 54% i un 70% respectivament).

(Als que preferirien fer festa els diumenges)

15.2. Quins inconvenients representa el fet de treballar els diumenges?

(Multiresposta)

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	48	
Per estar amb la família, amb els fills	37	77,0
Per tenir més qualitat de vida, tenir temps lliure per oci...	4	8,3
Poc descans setmanal	3	6,3
Cap	3	6,3
No contesta	4	8,3

Base: persones que treballen tots o algun diumenge i preferiria fer festa (N=48)

Entre les persones que treballen tots o algun diumenge i preferirien fer festa aquest dia, l'inconvenient principal que els suposa el fet de treballar els diumenges és la dificultat per coincidir amb la família (77%); en menor proporció diuen que treballar en diumenge suposa un inconvenient en relació a la qualitat de vida, temps lliure per oci, etc. (8%) o perquè tenen poc descans setmanal (6%); un 6% diuen que no els suposa cap inconvenient.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	163	
Per estar amb la família, amb els fills	127	78,0
Per tenir més qualitat de vida, tenir temps lliure per oci...	29	17,8
Poc descans setmanal	8	4,9
Cap	5	3,1
No contesta	4	2,5

Base: persones que treballen tots o algun diumenge i preferiria fer festa (N=163)

Entre els treballadors dels comerç que treballen els diumenges i preferirien fer festa, la majoria (78%) diuen que l'inconvenient principal és que no poden estar amb la família, amb els fills, etc.; un 18% diuen que preferirien tenir festa els diumenges per tenir més qualitat de vida, temps lliure per oci, etc., i un 5% perquè tenen poc descans setmanal.

En tots els casos el principal inconvenient esmentat és la dificultat per coincidir amb la família, però les dones ho diuen en una proporció superior que els homes (un 82% de les dones per un 69% dels homes) i les persones que viuen amb la seva parella i fills (87%) o amb els fills sense parella (un 100% tot i que en aquest grup només hi ha 8 casos), mentre que els que viuen amb els pares esmenten en una proporció superior que la resta de grups que és un inconvenient en relació a la qualitat de vida i els temps lliure (44%).

(Als que treballen els diumenges)

15.3. Com creu que s'hauria de compensar el treball en diumenge?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	135	100
En dies de festa i/o hores recuperables	55	40,7
En remuneració	44	32,6
A escollir cada persona	19	14,1
Les dues	1	0,7
Altres	1	0,7
No contesta	15	11,1

Base: persones que treballen tots o algun diumenge (N=135)

Un 40% de les persones que treballen els diumenges (ja sigui tots els diumenges o només alguns) diuen que aquest dia de treball s'hauria de compensar amb dies de festa o hores recuperables, mentre que un 33% diuen que s'hauria de compensar econòmicament i un 14% diuen que segons ho prefereixi cada persona hauria de ser compensat d'una o altra forma.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	325	100
En dies de festa i/o hores recuperables	116	35,7
En remuneració	163	50,1
A escollir cada persona	13	4,0
Altres compensacions	3	0,9
Cap	1	0,3
No contesta	29	8,9

Base: persones que treballen tots o algun diumenge (N=325)

Entre els treballadors del comerç que treballen algun o tots els diumenges, la majoria (50%) diuen que s'hauria de compensar amb una remuneració el fet de treballar els diumenges, mentre que un 36% diuen que s'hauria de compensar amb dies de festa o hores recuperables.

39 Quines mesures serien les necessàries perquè els treballadors poguessin conciliar la vida laboral i familiar?

Població general

	Freqüències	Percentatges
Total	349	
Garantir diumenges de festa al treballador	81	23,2
Organització d'horaris laborals per part de l'empresa	65	18,6
Reglamentació laboral	42	12,0
Tancament dels diumenges o diumenges a la tarda	32	9,1
Serveis i accions de conciliació orientats al treballador	11	3,1
Reducció d'horaris comercials	9	2,5
Tancar els diumenges en època de poca afluència	4	1,2
Compensacions per treballar caps de setmana	4	1,2
Ampliació d'horaris	1	0,3
Altres	4	1,2
Cap	22	6,3
No contesta	92	26,3

Base: N=349 (població: assalariats del sector públic, assalariats del sector privat i treballador per compte propi)

Pregunta multiresposta: els percentatges poden donar més de 100.

Pel que fa a quines són les mesures que la població ocupada d'Andorra creu que són necessàries perquè els treballadors poguessin conciliar la vida laboral i familiar, en primer lloc, s'indica la de garantir als treballadors una sèrie de diumenges de festa (amb un 23%), en aquesta categoria s'assenyalen solucions com fer torns rotatius de cap de setmana, la contractació de més treballadors pels caps de setmana, donar l'opció al treballador de si vol o no treballar el cap de setmana; en segon lloc, s'indiquen aspectes d'organització empresarial quant a la qüestió dels horaris (un 19%) i es donen idees com acordar els horaris amb els treballadors, donar facilitats als empleats per coincidir els dies de festa amb la parella o la implantació d'horaris intensius, entre d'altres accions; en tercer lloc, s'assenyalen aspectes relacionats amb la millora del reglament laboral del país (un 12%): pactes entre patrons i assalariats, respectar, per part de l'empresa, els dies de repòs laboral i horaris de treball i regulació d'horaris; en quart lloc, un 9% de la població esmenta el fet de tancar els diumenges o els diumenges a la tarda com a mesura necessària per conciliar la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç; en cinquè lloc, (amb un 3%) s'assenyalen accions i serveis que podria posar en marxa la pròpia empresa per afavorir la conciliació laboral i familiar (dins d'aquesta categoria s'assenyalen solucions com les d'obrir guarderies el cap de setmana, reducció de la jornada laboral de les mares i implantació de guarderies dins de l'empresa). En menor proporció, s'indiquen accions com podrien ser la reducció d'horaris comercials (un 2,5%), seguit de l'alternativa de tancar els diumenges amb poca afluència turística (1,2%) i la compensació per treballar els caps de setmana (1,2%).

A continuació es presenta la taula detallada de cadascuna de les categories assenyalades en el paràgraf anterior.

Població general (taula detallada)

	Freqüències	Percentatges
Total	349	
Garantir una sèrie de diumenges de festa al treballador	81	23,2
Torns rotatius de caps de setmana	48	14,5
Més treballadors per treballar els caps de setmana	11	3,1
Donar l'opció de poder decidir si vol o no el treballador treballar el diumenge	7	2,1
Més festes dissabte i diumenge	5	1,5
Festius cap de setmana	3	1,0
Dos diumenges de festa al mes per treballador	3	1,0
Tenir 1 diumenge festiu al mes	3	1,0
Obrir tots els diumenges però el treballador hauria de tenir dret a 8 diumenges de festa	1	0,3
Organització d'horaris laborals per part de l'empresa	65	18,6
Bona organització amb l'empresa: acordar els horaris amb els treballadors	18	5,2
Donar facilitats a empleats per fer coincidir els dies de festa amb la parella	14	4,2
Fer horaris intensius	12	3,5
Prioritat als que tenen fills per fer menys torns en cap de setmana	7	2,0
Tenir un dia de festa el cap de setmana mínim per coincidir amb parella i fills	3	1,0
Horaris com Déu mana i més dies lliures	2	0,5
Posar un bon horari mensual depenent de les necessitats de cada persona	2	0,6
Fer junts (la parella) els dos dies de festa setmanal	2	0,7
Mes de vacances seguit	2	0,5
Millor planificació dels horaris des de les empreses	1	0,2
Control sobre les empreses	1	0,2
Que els empresaris tinguin cura al donar les vacances perquè la gent pugui compaginar amb la família	1	0,2
Reglamentació laboral	42	12,0
Treballar les hores justes respectar les 8h reglamentaries	17	5,0
Totes les botigues haurien de respectar absolutament els 2 dies de festa a la setmana obligat	6	2,0
Un bon reglament laboral	6	1,9
Fer pactes entre patrons i assalariats	5	1,5
Per llei un cap de setmana festiu al mes	4	1,3
Una bona regulació amb temes horaris	2	0,6
Establir uns dies de tancament	1	0,3
Regular els horaris	1	0,3
Tancament dels diumenges o dels diumenges a la tarda	32	9,1
Tancar diumenges	28	8,5
Tancar els diumenges a la tarda	4	1,1
Serveis i accions de conciliació orientats als treballadors	11	3,1
Guarderies o casals oberts més hores	4	1,2
Posar guarderies a les empreses	3	1,0
Treballar menys hores les dones i els homes igual que ara	2	0,5
Les dones haurien de treballar només mitja jornada	1	0,3
Guarderies obertes el cap de setmana	1	0,3
Reducció d'horaris comercials	9	2,5
Menys hores laborables a la setmana	4	1,2
Reducció horaris dels comerços	2	0,5
No obrir fins a les 21h	1	0,3
No ampliar horaris al vespre	1	0,3
No obrir tantes hores	1	0,4
Compensacions per treballar el cap de setmana	4	1,4
Si treballes els diumenges després més vacances	2	0,6
Donar més hores lliures	2	0,6

Tancar els diumenges en època de poca aflluència	4	1,4
Tancar diumenges tot el dia en temporada baixa	2	0,6
En èpoques de poca aflluència tancar els diumenges a la tarda i dissabtes fer torns per la gent que té família	2	0,6
Ampliació d'horaris	1	0,3
Ampliació d'horaris regulats	1	0,3
Altres	4	1,2
Treball sostenible	1	0,3
Faria rotació de botigues obertes, així el turista sempre trobaria un lloc obert	1	0,3
Agafar la feina adequada a la teva família	1	0,3
Un horari fix	1	0,3
Cap/Andorra és un país turístic	22	6,3
Ja està bé així	11	3,3
És molt difícil a Andorra ja que és un país turístic	10	2,9
Cap	1	0,3
No contesta	92	26,3
No contesta	92	26,3

Base: N=349 (població: assalariats del sector públic, assalariats del sector privat i treballador per compte propi)

Pregunta multiresposta: els percentatges poden donar més de 100.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	
Organització d'horaris laborals per part de l'empresa	132	30,2
Tancament dels diumenges o diumenges a la tarda	86	19,6
Garantir una sèrie de diumenges al treballador	84	19,2
Serveis i accions de conciliació orientats als treballadors	54	12,3
Reglamentació laboral	44	10,0
Reducció d'horaris comercials	34	7,7
Compensacions per treballar el cap de setmana	8	1,8
Altres	5	1,1
Cap/Andorra és un país turístic	25	5,7
No contesta	92	21,0

Pel que fa a les mesures que aporten els treballadors del comerç per conciliar la vida laboral i familiar, en primer lloc, s'assenyalen aspectes relacionats amb l'organització per part de l'empresa dels horaris laborals (un 30%): implantació d'horaris intensius, que les parelles tinguin opció a coincidir els dies de festa setmanals, que les empreses tinguin en compte els requeriments dels treballadors i donar prioritat als treballadors amb fills, etc.; com a segona opció, s'indica el tancament dels diumenges o dels diumenges a la tarda (amb gairebé un 20%); en tercer lloc, els treballadors del comerç indiquen el fet de garantir una sèrie de diumenges al treballador (19%) i dins d'aquesta qüestió hi ha aspectes com el fet de fer torns rotatius de cap de setmana, tenir un diumenge festiu al mes, contractació de més empleats pel cap de setmana, entre alguna de les mesures proposades; en quart lloc, s'esmenten una sèrie d'accions i serveis orientats a facilitar la conciliació de la vida laboral i familiar (guarderies i casals oberts més hores i caps de setmana i que les dones treballassin menys hores per facilitar la conciliació); en cinquè lloc, s'indiquen aspectes relacionats amb la reglamentació laboral d'Andorra (un 10%) com poden ser: pactes entre patrons i treballadors, que les empreses respectin els horaris laborals i donar al treballador un cap de setmana de festa al mes, etc. Finalment, en menor proporció, surten aspectes com la reducció d'horaris comercials (un 8%) i les compensacions per treballar els caps de setmana (2%)

A continuació es presenta la taula detallada de cadascuna de les categories assenyalades en el paràgraf anterior.

Treballadors del comerç

	Freqüències	Percentatges
Total	437	
Organització d'horaris laborals per part de l'empresa	132	30,2
Fer horaris intensius	46	10,9
Fer junts (la parella) els dos dies de festa setmanal	26	6,1
Tenir amb compte les necessitats del treballador (família- nens- vacances)	16	3,7
Donar facilitats a empleats per fer coincidir els dies de festa amb la parella	13	3,0
Bona organització amb l'empresa i acordar els horaris amb els treballadors	9	2,1
Adaptació de l'empresa als treballadors	8	2,0
Prioritat als que tenen fills per fer menys torns en cap de setmana	5	1,2
Flexibilitat d'horaris	5	1,3
Millor planificació dels horaris des de les empreses	2	0,6
Un horari fix	2	0,6
Tancament dels diumenges o diumenges a la tarda	86	19,6
Tancar diumenges	80	18,7
Tancar els diumenges a la tarda	6	1,3
Garantir una sèrie de diumenges de festa als treballadors	84	19,2
Torns rotatius de caps de setmana	56	13,2
Més treballadors per treballar els caps de setmana	9	2,1
Tenir 1 diumenge festiu al mes	7	1,6
2 diumenges de festa al mes per treballador	5	1,1
Més festes dissabte i diumenge	2	0,5
Possibilitat de fer rotatiu els dies de festa	2	0,5
Festius cap de setmana	2	0,4
Donar dos caps de setmana al mes i rotatius	1	0,2
Serveis i accions de conciliació orientats als treballadors	54	12,3
Guarderies i casals oberts més hores	6	1,4
Guarderies obertes el cap de setmana	2	0,5
Les dones haurien de treballar només mitja jornada	1	0,3
Treballar menys hores les dones i els homes igual que ara	1	0,3
Reglamentació laboral	44	10,0
Fer pactes entre patrons i assalariats	14	3,2
Treballar les hores justes i respectar les 8h reglamentàries	7	1,6
Per llei un cap de setmana festiu al mes	6	1,5
Un bon reglament laboral	4	1,1
Regular els horaris	4	1,1
Totes les botigues haurien de respectar absolutament els 2 dies de festa a la setmana obligat	3	0,7
Una bona regulació amb temes horaris	2	0,5
Establir uns dies de tancament	1	0,2
Donar l'opció de poder decidir si vol o no treballar el diumenge	1	0,2
Regular horari de les botigues	1	0,3
Control del pagament dels dies recuperables	1	0,3
Reducció d'horaris comercials	34	7,7
Reducció horaris dels comerços	8	2,0
El tancament hauria de ser a les 19h perquè les mares poguessin anar a recollir els seus fills a les guarderies	2	0,6
Horari de 8h fins a les 18h	2	0,5
No obrir fins a les 21h	2	0,4
No ampliar horaris al vespre	1	0,3
En èpoques de poca afluència tancar a les 19h	1	0,2
Compensacions per treballar el cap de setmana	8	1,8
Un bon sou	6	1,4

Paga doble	1	0,2
Donar més dies de festa per compensar el diumenge que es treballa	1	0,2
Altres	5	1,1
Faria rotació de botigues obertes, així el turista sempre trobaria un lloc obert	2	0,5
Agafar la feina adequada a la teva família	1	0,3
Tancar el diumenge per parròquies	1	0,2
Que cada comerç fes el que li convingués	1	0,3
Cap/Andorra és un país turístic	25	5,7
És molt difícil a Andorra: és un país turístic	15	3,6
Ja està bé així	10	2,2
No contesta	92	21,0
No contesta	92	21,0

Pregunta multiresposta: els percentatges poden donar més de 100.

4. RESUM

La majoria dels enquestats consideren que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats a les seves necessitats de compra (un 79% de la població d'Andorra i un 78% en el cas dels treballadors del comerç), i pensant en el conjunt del país també consideren que són correctes les hores d'obertura que hi ha en l'actualitat (un 70% i un 74% respectivament).

Respecte l'horari màxim de tancament dels comerços en general es considera adequat l'horari que hi ha actualment: la majoria considera que de dilluns a divendres els comerços han de tancar a les 20h (un 74% en el conjunt de la població i un 80% entre els treballadors del comerç); els dissabtes, la majoria també considera que l'horari de tancament establert en l'actualitat (21h) és el més adequat (un 54% en les dues enquestes), però hi ha una part significativa dels enquestats que diuen que seria més adequat tancar a les 20h (un 25% entre el conjunt de la població i un 35% entre els treballadors del comerç); pel que fa als diumenges un 50% del conjunt de la població i un 58% dels treballadors del comerç consideren que els establiments comercials han de tancar a les 19h, però la resta es divideix en diverses opcions (tancar a les 20h, obrir només al matí, diumenges tancat, etc.); finalment sobre l'horari de tancament dels comerços en èpoques d'afluència turística l'opció més esmentada és les 21h (un 49% de la població d'Andorra i un 47% dels treballadors del comerç enquestats) i en segon lloc diuen que haurien de tancar a les 20h (un 25% i un 30% respectivament).

Un 79% del conjunt de la població i un 72% dels treballadors del comerç diuen que no hi ha cap tipus d'establiment que hauria d'obrir més hores per tal d'ajustar-se a les seves necessitats de compra, i en el supòsit que s'ampliessin els horaris dels comerços la major part dels enquestats diuen que no farien les seves compres en aquelles hores (un 47% de la població i un 46% dels treballadors del comerç diuen que mai o gairebé mai, un 35% i un 38% alguna vegada, i només un 17% i un 12% diuen que comprarien sempre o sovint en aquelles hores). La majoria dels enquestats diuen que l'ampliació dels horaris comercials no els suposaria cap avantatge com a consumidors (un 59% del conjunt de la població i un 56% dels treballadors del comerç, si bé la resta considera que els aniria bé per tenir més temps per anar a comprar en el moment que els hi vagi millor, més flexibilitat, comoditat, etc.).

En relació amb els horaris comercials, l'opció més esmentada entre la població d'Andorra és la de mantenir la situació actual (un 39%), però un 27% voldria que deixessin obrir més hores i un 22% estaria a favor de la liberalització. Entre els treballadors del comerç la majoria prefereixen mantenir la situació actual (un 54%) i són menys els que voldrien que es permetés obrir més hores (18%) o que es liberalitzés totalment (13%).

En el conjunt de la població, les dones, les persones dels grups de més edat i les que tenen estudis primaris incomplets o estudis primaris o secundaris bàsics, són les que consideren adequats els horaris en major proporció, i també diuen amb més freqüència que estan més d'acord amb mantenir la situació actual d'horaris, mentre que els homes els més joves i els enquestats amb estudis secundaris superiors o universitaris són els que més diuen que els horaris actuals no són adequats i que haurien d'obrir més hores i es mostren més partidaris de la liberalització.

La majoria dels enquestats es mostren d'acord amb l'afirmació que "l'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants" (un 60% de la població general hi estan totalment o força d'acord i un 34% poc o gens d'acord, i entre els treballadors del comerç un 52% estan totalment o força d'acord i un 43% poc o gens d'acord). En les dues enquestes també es manifesta un acord majoritari amb l'opinió que "l'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç" (un 59% en el conjunt de la població i un 66% entre els treballadors del comerç), i en canvi no creuen que "l'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans" (un 54% del conjunt de la població i un 62% dels treballadors del comerç estan poc o gens d'acord amb aquesta idea). Quant a l'afirmació que "la limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball" la població d'Andorra manifesta una opinió dividida (un 46% hi estan poc o gens d'acord, per un 41% que hi estan totalment o força d'acord), i entre els treballadors del comerç un 52% està poc o gens d'acord amb aquesta idea (per tant, no creuen que la limitació dels horaris comercials comporti una pèrdua de llocs de treball) i un 40% hi estan totalment o força d'acord.

Pel que fa a la mesura establerta pel decret relatiu als horaris comercials per a l'any 2010 que obliga a tancar els comerços vuit diumenges a la tarda, l'opinió de la població d'Andorra està molt dividida (40% a favor i 41% en contra) i també entre els treballadors del comerç (un 44% a favor per un 39% en contra). En general, les dones i els grups d'edat més joves es posicionen més a favor d'aquesta mesura, mentre que els homes i les persones de més edat, les de nacionalitat andorrana i els treballadors per compte propi són els que estan més en contra en el conjunt de la població; entre els treballadors del comerç destaca que la majoria dels propietaris estan en contra o molt en contra d'aquesta mesura (un 61% per un 34% entre els empleats), mentre que els empleats i encarregat hi estan a favor (un 46% i un 49% respectivament per un 19% dels empresaris).

El 48% de la població d'Andorra i el 60% dels treballadors del comerç diuen que mai o gairebé mai van a comprar els diumenges a la tarda (alguna vegada un 38% de la població total i un 29% dels treballadors del comerç, i només un 14% i un 11% respectivament ho fan sempre o sovint), i relacionat amb això la gran majoria diuen que no els suposa cap inconvenient que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda (un 81% en les dues enquestes). En canvi, a l'hora de valorar si aquesta mesura pot perjudicar als turistes que vénen a Andorra, la majoria dels enquestats creuen que pot perjudicar-los molt o bastant (entre la població general un 62% diuen que pot perjudicar molt o bastant als turistes per un 37% que creuen que els pot perjudicar poc o gens, i entre els treballadors del comerç un 53% creuen que pot perjudicar molt o bastant als turistes i un 46% diuen que poc o gens). Respecte a si el tancament de vuit diumenges a l'any pot afectar negativament l'economia del país, les opinions també estan bastant dividides: entre la població d'Andorra un 55% creuen que pot afectar molt o bastant i un 44% poc o gens, mentre que en l'enquesta als treballadors del comerç un 46% creuen que pot afectar molt o bastant i un 54% creuen que pot afectar poc o gens l'economia d'Andorra.

L'opinió sobre si la mesura de tancar vuit diumenges afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç també està bastant dividida, tot i que en

les dues mostres la majoria dels enquestats creuen que sí (un 53% en el conjunt de la població i un 52% entre els treballadors del comerç diuen afavoreix que molt o bastant la conciliació, per un 45% i un 48% respectivament que diuen que l'afavoreix poc o gens).

Sobre el treball en diumenge destaca que en el conjunt de la població ocupada un 67% té festa tots o la majoria dels diumenges (un 61% tots i un 6% la majoria) i un 23% treballa tots o la majoria dels diumenges (un 17% tots i un 7% la majoria), mentre que la major part dels treballadors del comerç (58%) treballen tots o la majoria dels diumenges (un 43% treballen tots els diumenges i un 15% la majoria dels diumenges) i un 29% tenen festa tots o la majoria dels diumenges (un 26% tots i un 4% la majoria).

Entre la població general que treballen els tots o alguns diumenges la majoria diuen que no els importa treballar aquest dia (un 63%, per un 35% que preferirien fer festa), i en el cas dels treballadors del comerç un 50% diuen que preferirien fer festa els diumenges, mentre que a un 48% no els importa treballar aquest dia. Les persones que preferien fer festa els diumenges assenyalen que l'inconvenient principal de treballar aquest dia és que no poden estar amb la família. Pel que fa a les compensacions per treballar aquest dia, un 41% de la població d'Andorra que treballa tots o alguns diumenges considera que s'haurien de compensar amb dies de festa o hores recuperables i un 33% creu que s'han de compensar amb una remuneració econòmica, mentre que entre els treballadors del comerç que treballen els diumenges la majoria (50%) diuen que s'hauria de compensar econòmicament, i un 36% preferirien que es compensi en dies de festa o hores recuperables.

TAULES

40 Considera que són adequats els horaris dels comerços d'Andorra a les seves necessitats de compra?

Població general

% Horitzontals	Sí, són adequats	Haurien d'obrir més hores	Haurien d'obrir menys hores	No contesta	
Total	449	79,1	13,7	6,9	0,4
Sexe					
Home	233	76,2	18,7	5,2	0,0
Dona	216	82,2	8,3	8,7	0,8
Activitat					
Assalariat/ada del sector públic	47	86,9	3,8	9,3	0,0
Assalariat/ada del sector privat	231	76,7	17,2	6,1	0,0
Treballador/a per compte propi	70	76,7	20,4	2,9	0,0
Estudiant o altres no ocupats	21	73,5	14,8	11,7	0,0
Tasques de la llar	20	81,3	0,0	9,7	9,0
Jubilat/ada o pensionista	59	86,2	3,8	9,9	0,0

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Sí, són adequats	Haurien d'obrir més hores	Haurien d'obrir menys hores	No contesta
Total	437	77,9	9,2	12,0	0,8
Sexe					
Home	196	79,4	14,0	5,1	1,5
Dona	241	76,7	5,3	17,6	0,3
Edat					
18 a 24 anys	53	72,2	8,7	19,1	0,0
25 a 39 anys	197	75,2	11,6	13,2	0,0
40 a 54 anys	132	78,7	8,5	10,1	2,8
55 anys o més	52	91,4	2,8	5,8	0,0
Situació laboral					
Propietari	62	79,6	17,8	2,6	0,0
Encarregat	83	79,8	7,9	12,3	0,0
Empleat	291	77,0	7,8	14,0	1,3

44 Pensant en el país, considera necessari que els comerços d'Andorra obrin més hores, menys hores o igual d'hores del que ho fan actualment?

Població general

% Horitzontals		Igual	Més hores	Menys hores	No contesta
Total	449	69,5	20,9	9,0	0,6
Sexe					
Home	233	66,2	26,9	6,5	0,4
Dona	216	73,1	14,4	11,6	0,9
Nivell estudis					
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	85,6	7,3	7,1	0,0
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	76,2	15,3	7,9	0,6
Ensenyament secundari superior	121	65,5	25,8	8,7	0,0
Universitaris	104	53,4	32,5	12,3	1,8
Nacionalitat					
Andorrana	134	63,3	27,8	7,5	1,4
Espanyola	165	69,0	19,2	11,2	0,5
Francesa	31	68,3	10,3	21,4	0,0
Portuguesa	78	82,0	15,8	2,2	0,0
Altres	40	68,4	23,3	8,4	0,0

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Igual	Més hores	Menys hores	No contesta
Total	437	74,0	14,5	10,1	1,4
Sexe					
Home	196	65,4	21,3	11,0	2,2
Dona	241	81,1	9,0	9,3	0,7
Nivell estudis					
Estudis primaris no acabats o sense estudis	32	71,6	11,9	11,9	4,5
Ensenyament primari o secundari bàsic	201	78,7	9,6	10,6	1,1
Ensenyament secundari superior	150	76,1	15,9	7,5	0,5
Universitaris	53	51,5	31,1	14,6	2,7
Situació laboral					
Propietari	62	70,1	28,6	0,0	1,3
Encarregat	83	72,3	15,2	12,5	0,0
Empleat	291	75,4	11,3	11,5	1,8

51 Quin horari màxim de tancament seria adequat segons vostè?

52 1. De dilluns a divendres

Població general

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	Altres
Total	449	8,1	74,0	13,2	2,1	2,5
Home	233	5,8	70,6	16,4	3,2	3,9
Dona	216	10,6	77,7	9,8	0,9	0,9

Treballadors del comerç

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	Altres
Total	437	11,4	80,2	4,9	0,7	2,7
Propietari	62	1,3	75,8	14,7	0,0	8,3
Encarregat	83	10,9	86,4	1,0	0,0	1,7
Empleat	291	13,7	79,3	3,9	1,0	1,8

3.2. Els dissabtes

Població general

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	Altres
Total	449	6,5	25,3	54,3	7,9	5,9
Home	233	6,0	19,1	56,3	10,0	8,6
Dona	216	7,1	32,1	52,3	5,8	2,8

Treballadors del comerç

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	Altres
Total	437	3,3	34,9	54,5	4,4	2,5
Propietari	62	0,0	25,5	57,7	7,5	9,3
Encarregat	83	3,6	34,0	55,3	1,9	5,2
Empleat	291	4,0	37,2	53,6	4,4	0,3

3.3. Els diumenges

Població general

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	14h (matí) Diumenges tancat		Altres
Total	449	49,7	13,2	5,1	1,7	8,3	10,4	11,5
Home	233	52,6	13,1	5,2	2,6	5,8	6,9	13,8
Dona	216	46,6	13,4	4,8	0,6	10,9	14,2	8,9

Treballadors del comerç

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	Altres	14h (matí) Diumenges tancat	
Total	437	57,7	6,6	1,9	0,7	9,3	11,9	11,4
Propietari	62	54,6	9,3	3,6	0,0	14,4	11,9	4,9
Encarregat	83	51,3	4,4	1,0	0,0	10,6	21,7	11,1
Empleat	291	60,2	6,7	1,8	1,0	7,9	9,1	12,8
Localització								
Canillo, Encamp, Ordino, la Massana	23	45,2	18,5	0,0	0,0	30,1	6,2	0,0
Andorra la Vella	169	47,7	6,2	1,3	0,9	3,1	18,4	20,8
Sant Julià de Lòria	56	64,2	5,4	4,0	0,0	7,7	13,2	5,4
Escaldes-Engordany	120	59,1	4,9	2,0	1,2	13,4	9,9	9,5
Pas de la Casa	68	78,7	7,5	2,1	0,0	11,7	0,0	0,0

3.4. En èpoques d'afluència turística

Població general

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	Altres	No contesta
Total	449	3,6	25,1	48,5	8,4	12,1	2,2
Home	233	2,3	21,4	49,3	11,6	13,4	2,0
Dona	216	5,0	29,2	47,5	5,0	10,7	2,5

Treballadors del comerç

% Horitzontals		19h	20h	21h	22h	Altres
Total	437	2,8	29,8	46,9	6,2	12,4
Propietari	62	4,6	22,2	43,0	13,4	13,1
Encarregat	83	1,0	28,2	50,9	2,9	17,1
Empleat	291	3,0	31,8	46,6	5,6	10,9

56 En la seva opinió, hi hauria d'haver algun tipus d'establiment que obrís més dies i més hores per tal d'ajustar-se millor a les seves necessitats de compra?

Població general

% Horitzontals		Sí	No	No contesta
Total	449	20,6	78,5	0,9
Home	233	24,1	75,2	0,8
Dona	216	16,8	82,1	1,1

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Sí	No	No contesta
Total	437	26,5	72,1	1,4
Home	196	35,3	63,2	1,5
Dona	241	19,3	79,4	1,3

59 En cas que s'ampliessin els horaris dels comerços d'Andorra, vostè aprofitaria per fer les seves compres en aquelles hores?

Població general

% Horitzontals		Sempre o sovint	Alguna vegada	Mai o gairebé mai	No contesta
Total	449	16,7	34,5	47,4	1,4
Sexe					
Home	233	17,4	39,7	40,7	2,2
Dona	216	15,9	28,8	54,6	0,6
Edat					
18 a 24 anys	23	32,8	47,3	19,9	0,0
25 a 39 anys	144	19,6	47,4	33,1	0,0
40 a 54 anys	147	15,6	26,8	57,1	0,6
55 anys o més	135	12,2	27,1	56,6	4,1
Nivell estudis					
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	6,5	45,1	45,6	2,8
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	12,8	30,1	56,6	0,6
Ensenyament secundari superior	121	24,7	34,8	39,8	0,7
Universitaris	104	19,9	34,9	42,4	2,9
Amb qui viu a la llar?					
Sol/a	66	23,1	40,4	32,8	3,8
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	15,9	28,7	55,0	0,4
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	190	14,9	34,5	48,8	1,8
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	20,2	25,4	54,4	0,0
Amb els pares o altres	42	15,6	47,6	36,7	0,0
Activitat					
Assalariat/ada del sector públic	47	10,8	33,0	56,3	0,0
Assalariat/ada del sector privat	231	20,8	34,8	44,4	0,0
Treballador/a per compte propi	70	18,1	26,8	46,6	8,5
Estudiant o altres no ocupats	21	6,7	63,2	30,2	0,0
Tasques de la llar	20	7,5	48,3	44,3	0,0
Jubilat/ada o pensionista	59	10,2	28,9	60,1	0,8

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Sempre o sovint	Alguna vegada	Mai o gairebé mai	No contesta
Total	437	12,7	38,1	46,0	3,2
Sexe					
Home	196	13,2	47,8	36,0	2,9
Dona	241	12,3	30,2	54,2	3,3
Edat					
18 a 24 anys	53	17,7	52,1	26,0	4,2
25 a 39 anys	197	14,0	41,9	42,1	2,0
40 a 54 anys	132	10,5	29,1	55,1	5,2
55 anys o més	52	8,9	31,2	58,4	1,5
Nacionalitat					
Andorrana	103	15,1	40,4	43,7	0,8
Espanyola	163	10,3	28,4	56,2	5,1
Francesa	39	11,2	57,3	25,7	5,8
Portuguesa	98	10,8	45,5	41,2	2,5
Altres	32	25,8	32,7	41,6	0,0

62 En quina mesura està a favor o en contra de que els comerços tanquin 8 diumenges a la tarda? (tal i com s'estableix en el decret relatiu als horaris comercials per a l'any 2010?)

Població general

Horitzontals	Molt a favor/favor	Ni a favor ni en contra	En contra/ molt en contra	Ns/nc	
Total	449	39,7	18,7	40,7	0,9
Sexe					
Home	233	33,9	16,7	49,3	0,0
Dona	216	46,0	20,9	31,3	1,8
Edat					
18 a 24 anys	23	57,7	14,1	28,2	0,0
25 a 39 anys	144	41,3	20,0	37,5	1,2
40 a 54 anys	147	41,7	18,8	39,5	0,0
55 anys o més	135	33,1	18,1	47,2	1,7
Nacionalitat					
Andorrana	134	31,7	18,5	49,3	0,4
Espanyola	165	44,0	17,4	37,6	1,1
Francesa	31	45,6	3,7	50,7	0,0
Portuguesa	78	48,5	22,4	29,2	0,0
Altres	40	27,5	29,3	39,1	4,2
Activitat					
Assalariat/ada del sector públic	47	51,0	14,4	33,5	1,1
Assalariat/ada del sector privat	231	43,6	19,3	36,0	1,1
Treballador per compte propi	70	24,7	11,3	62,7	1,3
Estudiants i altres no ocupats	21	41,0	21,5	37,5	0,0
Tasques de la llar	20	52,7	24,3	22,9	0,0
Jubilat/ada o pensionista	59	28,9	25,8	45,3	0,0

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Molt favor/a favor	a Ni a favor ni en contra	En contra/ molt en contra
Total	437	44,1	16,9	39,0
Sexe				
Home	196	41,9	21,3	36,8
Dona	241	45,8	13,3	40,9
Edat				
18 a 24 anys	53	54,2	15,6	30,2
25 a 39 anys	197	50,3	18,3	31,4
40 a 54 anys	132	37,0	16,6	46,4
55 anys o més	52	27,5	14,4	58,1
Nacionalitat				
Andorrana	103	43,1	15,4	41,5
Espanyola	163	38,7	15,2	46,1
Francesa	39	24,9	19,5	55,6
Portuguesa	98	58,4	18,5	23,1
Altres	32	56,9	18,8	24,2
Situació laboral				
Propietari	62	19,3	20,1	60,6
Encarregat	83	46,4	13,6	39,9
Empleat	291	48,7	17,1	34,2
Tipus d'establiment				
Botiga de barri o especialitzada	194	42,8	12,4	44,8
Franquícia o cadena (no en un centre comercial)	47	61,0	9,6	29,5
Supermercat	50	37,2	37,2	25,6
Centre comercial	98	41,2	18,0	40,8
Gran magatzem	48	46,0	18,7	35,3

64 Vostè va a comprar els diumenges a la tarda? Població general

% Horitzontals		Sempre o sovint	Alguna vegada o de tant en tant	Mai o gairebé mai
Total	449	14,4	38,0	47,6
Sexe				
Home	233	17,2	47,6	35,3
Dona	216	11,4	27,6	61,0
Edat				
18 a 24 anys	23	16,3	55,0	28,7
25 a 39 anys	144	23,5	44,6	31,9
40 a 54 anys	147	9,1	36,5	54,3
55 anys o més	135	10,2	29,4	60,4
Nacionalitat				
Andorrana	134	16,9	42,0	41,1
Espanyola	165	6,5	37,0	56,5
Francesa	31	23,5	37,5	39,1
Portuguesa	78	18,3	32,6	49,2
Altres	40	24,2	39,1	36,7
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	5,7	42,9	51,4
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	9,9	36,9	53,2
Ensenyament secundari superior	121	21,7	32,9	45,4
Universitaris	104	18,4	43,5	38,1
Components de la llar				
Sol/a	66	16,4	41,0	42,6
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	13,4	31,5	55,2
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	190	14,1	38,8	47,1
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	9,0	22,7	68,2
Amb els pares o altres	42	18,3	56,9	24,7
Activitat actual				
Assalariat/ada del sector públic	47	13,1	36,4	50,4
Assalariat/ada del sector privat	231	15,8	42,7	41,5
Treballador per compte propi	70	18,2	26,7	55,1
Estudiants i altres no ocupats	21	19,1	55,1	25,9
Tasques de la llar	20	8,6	31,3	60,1
Jubilat/ada o pensionista	59	5,8	30,1	64,0

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Sempre o sovint	Alguna vegada o de tant en tant	Mai o gairebé mai
Total	437	10,9	28,9	60,1
Edat				
18 a 24 anys	53	13,2	32,6	54,2
25 a 39 anys	197	12,2	35,9	51,9
40 a 54 anys	132	8,1	22,7	69,2
55 anys o més	52	8,6	16,2	75,2
Situació laboral				
Propietari	62	16,8	30,4	52,8
Encarregat	83	6,3	20,9	72,7
Empleat	291	11,0	30,9	58,1

65 A vostè com a consumidor li suposa algun inconvenient que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda?

Població general

% Horitzontals		Sí	No	Ns/nc
Total	449	18,9	80,6	0,5
Sexe				
Home	233	23,9	76,1	0,0
Dona	216	13,5	85,5	1,1
Edat				
18 a 24 anys	23	32,2	67,8	0,0
25 a 39 anys	144	28,2	71,4	0,4
40 a 54 anys	147	15,0	85,0	0,0
55 anys o més	135	11,0	87,7	1,3
Nacionalitat				
Andorrana	134	26,1	73,5	0,4
Espanyola	165	14,5	84,5	1,1
Francesa	31	16,9	83,1	0,0
Portuguesa	78	18,3	81,7	0,0
Altres	40	15,8	84,2	0,0
Activitat actual				
Assalariat/ada del sector públic	47	13,9	85,0	1,1
Assalariat/ada del sector privat	231	19,3	80,7	0,0
Treballador per compte propi	70	30,3	67,1	2,5
Estudiants i altres no ocupats	21	30,0	70,0	0,0
Tasques de la llar	20	13,1	86,9	0,0
Jubilat/ada o pensionista	59	5,9	94,1	0,0

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Sí	No	Ns/nc
Total	437	18,0	81,1	0,9
Sexe				
Home	196	24,3	75,0	0,7
Dona	241	13,0	86,0	1,0
Nacionalitat				
Andorrana	103	22,5	76,0	1,6
Espanyola	163	16,1	83,9	0,0
Francesa	39	32,4	65,6	2,1
Portuguesa	98	13,3	86,7	0,0
Altres	32	12,4	83,2	4,5
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats	32	16,9	83,1	0,0
Ensenyament primari o secundari bàsic	201	12,7	86,9	0,4
Ensenyament secundari superior	150	21,0	77,5	1,5
Universitaris	53	31,1	67,4	1,5
Situació laboral				
Propietari	62	31,2	67,5	1,3
Encarregat	83	20,5	78,5	1,0
Empleat	291	14,5	84,7	0,8

10. Creu que aquesta mesura pot perjudicar als turistes que vénen a Andorra?

Població general

% Horitzontals		Molt/bastant	Poc/gens	Ns/nc
Total	449	62,3	36,6	1,1
Sexe				
Home	233	66,9	33,1	0,0
Dona	216	57,3	40,4	2,3
Nacionalitat				
Andorrana	134	64,4	34,1	1,5
Espanyola	165	60,2	38,8	1,1
Francesa	31	58,0	38,3	3,7
Portuguesa	78	60,1	39,9	0,0
Altres	40	71,6	28,4	0,0
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	60,5	38,7	0,8
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	54,7	44,4	0,9
Ensenyament secundari superior	121	61,4	36,5	2,1
Universitaris	104	76,1	23,4	0,5

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Molt/bastant	Poc/gens	No contesta
Total	437	53,5	46,4	0,2
Edat				
18 a 24 anys	53	45,5	54,5	0,0
25 a 39 anys	197	50,0	50,0	0,0
40 a 54 anys	132	57,0	42,4	0,6
55 anys o més	52	68,2	31,8	0,0
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	32	66,7	33,3	0,0
Ensenyament primari o secundari bàsic	201	46,1	53,5	0,4
Ensenyament secundari superior	150	59,4	40,6	0,0
Universitaris	53	55,8	44,2	0,0
Situació laboral				
Propietari	62	71,4	28,6	0,0
Encarregat	83	52,4	47,6	0,0
Empleat	291	49,9	49,8	0,3
A favor en contra del decret				
Molt a favor/a favor	193	29,5	70,5	0,0
Ni a favor ni en contra	74	48,2	50,8	1,1
En contra/molt en contra	171	82,8	17,2	0,0

11. Creu que aquesta mesura pot afectar negativament a l'economia andorrana?

Població general

% Horitzontals		Molt/bastant	Poc/gens	No contesta
Total	449	55,2	43,7	1,1
Sexe				
Home	233	62,8	36,5	0,7
Dona	216	46,9	51,5	1,5
Edat				
18 a 24 anys	23	55,2	44,8	0,0
25 a 39 anys	144	58,6	40,3	1,1
40 a 54 anys	147	50,4	49,2	0,3
55 anys o més	135	57,0	41,0	2,1
Nivell estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	48,2	49,5	2,3
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	48,1	51,6	0,3
Ensenyament secundari superior	121	53,0	44,6	2,4
Universitaris	104	72,6	27,4	0,0
Activitat actual				
Assalariat/ada del sector públic	47	43,3	55,6	1,1
Assalariat/ada del sector privat	231	53,1	46,2	0,7
Treballador per compte propi	70	70,4	29,6	0,0
Estudiants i altres no ocupats	21	69,2	30,8	0,0
Tasques de la llar	20	43,5	49,4	7,1
Jubilat/ada o pensionista	59	53,9	43,8	2,3

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Molt/bastant	Poc/gens	No contesta
Total	437	46,0	53,8	0,2
Edat	437			
18 a 24 anys	53	44,3	55,7	0,0
25 a 39 anys	197	41,6	58,4	0,0
40 a 54 anys	132	47,6	51,8	0,6
55 anys o més	52	62,4	37,6	0,0
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats	32	61,7	38,3	0,0
Ensenyament primari o secundari bàsic	201	36,5	63,5	0,0
Ensenyament secundari superior	150	52,7	46,8	0,5
Universitaris	53	53,0	47,0	0,0
Situació laboral				
Propietari	62	65,2	34,8	0,0
Encarregat	83	43,2	56,8	0,0
Empleat	291	42,7	57,0	0,3
Tipus d'establiment				
Botiga de barri o especialitzada	194	52,8	46,8	0,4
Franquícia o cadena (no en un centre comercial)	47	42,5	57,5	0,0
Supermercat	50	46,8	53,2	0,0
Centre comercial	98	37,6	62,4	0,0
Gran magatzem	48	38,3	61,7	0,0
A favor en contra del decret				
Molt a favor/a favor	193	21,9	78,1	0,0
Ni a favor ni en contra	74	37,5	62,5	0,0

En contra/molt en contra

171

77,0

22,5

0,5

12. Creu que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors de comerç?

Població general

% Horitzontals		Molt/bastant	Poc/gens	Ns/nc
Total	449	53,2	45,2	1,6
Sexe				
Home	233	48,5	50,8	0,7
Dona	216	58,3	39,2	2,5
Edat				
18 a 24 anys	23	64,8	35,2	0,0
25 a 39 anys	144	56,8	43,2	0,0
40 a 54 anys	147	48,6	49,8	1,7
55 anys o més	135	52,7	43,9	3,4
Nacionalitat				
Andorrana	134	44,9	54,3	0,7
Espanyola	165	51,1	45,2	3,6
Francesa	31	69,1	30,9	0,0
Portuguesa	78	64,3	35,7	0,0
Altres	40	55,8	44,2	0,0
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	60,2	35,5	4,3
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	54,2	45,0	0,9
Ensenyament secundari superior	121	55,0	45,0	0,0
Universitaris	104	47,0	50,2	2,8
Components de la llar				
Sol/a	66	64,4	35,6	0,0
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	48,2	50,7	1,0
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	190	49,4	47,9	2,7
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	67,0	30,3	2,7
Amb els pares o altres	42	63,0	37,0	0,0
Activitat actual				
Assalariat/ada del sector públic	47	52,3	46,6	1,1
Assalariat/ada del sector privat	231	53,8	45,1	1,1
Treballador per compte propi	70	44,5	55,5	0,0
Estudiants i altres no ocupats	21	42,9	57,1	0,0
Tasques de la llar	20	58,4	21,0	20,6
Jubilat/ada o pensionista	59	63,9	36,1	0,0

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Molt/bastant	Poc/gens
Total	437	51,5	48,5
Sexe			
Home	196	47,1	52,9
Dona	241	55,1	44,9
Edat			
18 a 24 anys	53	71,8	28,2
25 a 39 anys	197	61,4	38,6
40 a 54 anys	132	38,9	61,1
55 anys o més	52	27,5	72,5
Nivell d'estudis			
Estudis primaris no acabats	32	31,3	68,7
Ensenyament primari o secundari bàsic	201	60,3	39,7
Ensenyament secundari superior	150	45,8	54,2
Universitaris	53	47,3	52,7
Components de la llar			
Sol/a	57	43,7	56,3
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	49,9	50,1
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	168	51,3	48,7
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	33,3	66,7
Amb els pares o altres	58	68,3	31,7
Situació laboral			
Propietari	62	22,9	77,1
Encarregat	83	50,9	49,1
Empleat	291	57,8	42,2
Tipus d'establiment			
Botiga de bari o especialitzada	194	44,1	55,9
Franquícia o cadena que no estigui en un centre comercial	47	70,5	29,5
Supermercat	50	55,1	44,9
Centre comercial	98	52,5	47,5
Gran magatzem	48	57,0	43,0

13. Amb quina d'aquestes situacions està més d'acord? Població general

Horitzontals		Llibertat total d'horaris	Que deixessin obrir més hores que actualment	Mantenir la situació actual	Més restriccions d'horari	Ns/nc
Total	449	21,5	26,6	39,1	11,1	1,6
Sexe						
Home	233	25,6	29,5	35,2	8,6	1,2
Dona	216	17,2	23,6	43,4	13,8	2,1
Edat						
18 a 24 anys	23	4,0	49,3	31,3	15,4	0,0
25 a 39 anys	144	16,8	31,4	35,2	15,9	0,6
40 a 54 anys	147	20,5	27,2	41,1	9,3	1,8
55 anys o més	135	30,7	17,2	42,2	7,2	2,7
Nacionalitat						
Andorrana	134	28,0	28,5	29,9	10,9	2,8
Espanyola	165	22,6	23,1	41,3	10,9	2,1
Francesa	31	6,6	27,2	48,5	17,7	0,0
Portuguesa	78	9,0	23,8	56,0	11,2	0,0
Altres	40	31,6	40,0	20,9	7,5	0,0
Nivell d'estudis						
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	20,8	20,0	49,8	5,7	3,7
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	18,5	18,5	51,5	10,4	1,1
Ensenyament secundari superior	121	21,0	35,0	27,7	15,7	0,7
Universitaris	104	27,9	34,1	26,6	9,3	2,2
Components de la llar						
Sol/a	66	27,8	27,0	28,1	10,9	6,2
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	27,6	21,9	37,2	13,3	0,0
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	190	16,8	29,2	44,1	8,2	1,7
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	13,3	27,6	38,2	20,9	0,0
Amb els pares o altres	42	17,5	29,0	40,3	13,2	0,0
Activitat actual						
Assalariat/ada del sector públic	47	22,1	31,6	29,4	13,9	2,9
Assalariat/ada del sector privat	231	16,6	31,3	42,5	9,2	0,4
Treballador/a per compte propi	70	32,6	20,1	33,6	9,9	3,8
Estudiants i altres no ocupats	21	19,0	28,8	21,4	30,8	0,0
Tasques de la llar	20	15,1	19,0	45,2	16,1	4,5
Jubilat/ada o pensionista	59	30,0	14,2	44,4	9,1	2,3

Treballadors del comerç

		Llibertat	Que deixessin obrir més hores que actualment	Mantenir la situació actual	Més restriccions d'horari	Ns/nc
Horitzontals		total				
		d'horaris				
Total	437	12,6	18,3	54,1	13,1	2,0
Sexe						
Home	196	12,5	23,5	50,0	13,2	0,7
Dona	241	12,6	14,0	57,5	13,0	3,0
Components de la llar						
Sol/a	57	18,7	12,8	59,3	6,7	2,5
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	9,0	24,7	50,1	11,9	4,2
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	168	14,5	15,7	59,7	9,2	1,0
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	0,0	12,5	62,5	25,0	0,0
Amb els pares o altres	58	13,5	18,7	40,5	27,3	0,0
Situació laboral						
Propietari	62	19,3	23,7	54,6	2,3	0,0
Encarregat	83	13,6	24,2	46,6	11,9	3,6
Empleat	291	10,8	15,4	56,2	15,7	1,9
Tipus d'establiment						
Botiga de barri o especialitzada	194	15,2	22,9	52,5	8,2	1,2
Franquícia o cadena que no estigui en un centre comercial	47	13,4	19,5	45,9	16,4	4,8
Supermercat	50	9,0	9,0	60,9	19,6	1,6
Centre comercial	98	11,1	16,7	53,2	16,5	2,5
Gran magatzem	48	8,0	11,0	63,7	15,7	1,7
Localització						
Canillo, Encamp, Ordino, La Massana	23	6,2	28,1	52,7	13,0	0,0
Andorra la Vella	169	10,1	19,5	58,1	10,9	1,4
Sant Julià de Lòria	56	18,9	18,6	39,8	22,6	0,0
Escaldes-Engordany	120	12,3	21,2	48,9	14,9	2,7
Pas de la Casa	68	16,2	6,3	65,6	7,5	4,4

14.1. L'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants

Població general

% Horitzontals	Totalment o força d'acord		Poc o gens d'acord	Ns/nc
Total	449	60,2	34,1	5,7
Nacionalitat				
Andorrana	134	57,3	38,5	4,2
Espanyola	165	57,8	34,5	7,7
Francesa	31	48,5	47,8	3,7
Portuguesa	78	75,2	19,2	5,6
Altres	40	60,0	35,8	4,2
Nivell estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	59,7	24,8	15,5
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	66,5	28,2	5,3
Ensenyament secundari superior	121	52,1	46,0	1,9
Universitaris	104	61,1	35,4	3,5

Treballadors del comerç

% Horitzontals	Totalment o força d'acord		Poc o gens d'acord	No contesta
Total	437	52,1	42,9	5,0
Sexe				
Home	196	50,0	47,1	2,9
Dona	241	53,8	39,5	6,6
Nacionalitat				
Andorrana	103	55,5	41,5	3,0
Espanyola	163	57,4	36,4	6,3
Francesa	39	34,8	63,1	2,1
Portuguesa	98	47,6	46,2	6,2
Altres	32	48,0	47,0	4,9
Tipus d'establiment				
Botiga de barri o especialitzada	194	48,1	45,1	6,8
Franquícia o cadena que no estigui en un centre comercial	47	58,6	39,7	1,7
Supermercat	50	68,3	28,8	2,9
Centre comercial	98	44,5	51,4	4,1
Gran magatzem	48	60,7	34,7	4,7
Localització				
Canillo, Encamp, Ordino, La Massana	23	61,0	26,0	13,0
Andorra la Vella	169	56,0	41,1	2,8
Sant Julià de Lòria	56	68,2	29,2	2,6
Escaldes-Engordany	120	45,5	46,6	7,9
Pas de la Casa	68	37,7	57,8	4,4

14.2. L'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç

Població general

% Horitzontals		Totalment o força d'acord	Poc o gens d'acord	Ns/nc
Total	449	59,2	35,0	5,8
Sexe				
Home	233	55,3	40,0	4,6
Dona	216	63,5	29,6	7,0
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	48,7	34,9	16,4
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	66,2	29,3	4,5
Ensenyament secundari superior	121	57,0	41,4	1,5
Universitaris	104	58,3	36,9	4,8
Nacionalitat				
Andorrana	134	51,2	45,6	3,1
Espanyola	165	56,8	34,5	8,7
Francesa	31	66,2	30,1	3,7
Portuguesa	78	74,9	19,5	5,6
Altres	40	60,0	35,8	4,2
Components per la llar				
Sol/a	66	54,2	35,9	9,9
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	59,4	35,3	5,3
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	190	58,1	37,2	4,8
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	75,4	15,6	9,0
Amb els pares o altres	42	64,5	31,7	3,8
Activitat actual				
Assalariat/ada del sector públic	47	53,0	41,7	5,4
Assalariat/ada del sector privat	231	60,6	35,4	4,0
Treballador per compte propi	70	57,7	39,7	2,6
Estudiants i altres no ocupats	21	65,0	35,0	0,0
Tasques de la llar	20	52,9	29,1	18,1
Jubilat/ada o pensionista	59	60,7	24,6	14,6

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Totalment o força d'acord	Poc o gens d'acord	Ns/nc
Total	437	66,3	29,9	3,8
Edat				
18 a 24 anys	53	67,1	31,4	1,5
25 a 39 anys	197	73,7	22,9	3,4
40 a 54 anys	132	63,3	34,4	2,3
55 anys o més	52	45,3	42,8	11,9
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats	32	59,2	33,3	7,5
Ensenyament primari o secundari bàsic	201	73,7	22,9	3,3
Ensenyament secundari superior	150	60,3	36,0	3,6
Universitaris	53	58,5	37,2	4,3
Nacionalitat				
Andorrana	103	55,7	39,2	5,1
Espanyola	163	62,2	33,9	3,8
Francesa	39	77,2	20,8	2,1
Portuguesa	98	79,9	15,5	4,6
Altres	32	63,9	36,1	0,0
Situació laboral				
Propietari	62	47,9	42,3	9,8
Encarregat	83	65,5	32,6	1,9
Empleat	291	70,4	26,4	3,1

14.3. L'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans

Població general

		Totalment o força d'acord	Poc o gens d'acord	Ns/nc
% Horitzontals				
Total	449	36,9	53,9	9,2
Sexe				
Home	233	39,0	54,1	6,9
Dona	216	34,6	53,6	11,8
Edat				
18 a 24 anys	23	38,2	57,8	4,0
25 a 39 anys	144	35,6	58,3	6,1
40 a 54 anys	147	39,3	56,5	4,2
55 anys o més	135	35,5	45,6	18,9
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62	31,8	37,8	30,4
Ensenyament primari o secundari bàsic	159	35,5	56,1	8,4
Ensenyament secundari superior	121	37,5	59,1	3,3
Universitaris	104	41,8	54,8	3,4
Components de la llar				
Sol/a	66	36,1	56,2	7,7
Amb parella sense fills (amb o sense altres persones)	133	37,9	51,6	10,5
Amb parella i fills (amb o sense altres persones)	190	40,2	52,2	7,6
Amb fills sense parella (amb o sense altres persones)	19	29,4	43,7	27,0
Amb els pares o altres	42	23,5	69,4	7,1
Activitat actual				
Assalariat/ada del sector públic	47	28,2	64,5	7,2
Assalariat/ada del sector privat	231	39,9	54,5	5,7
Treballador per compte propi	70	45,1	45,3	9,6
Estudiants i altres no ocupats	21	34,1	58,4	7,5
Tasques de la llar	20	30,0	56,5	13,5
Jubilat/ada o pensionista	59	25,8	50,9	23,2

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Totalment o força d'acord	Poc o gens d'acord	Ns/nc
Total	437	33,5	62,0	4,5
Edat				
18 a 24 anys	53	28,7	69,8	1,5
25 a 39 anys	197	31,0	65,1	3,9
40 a 54 anys	132	37,9	57,6	4,5
55 anys o més	52	36,1	53,5	10,4
Nivell d'estudis				
Estudis primaris no acabats	32	30,4	59,7	9,9
Ensenyament primari o secundari bàsic	201	32,1	62,6	5,3
Ensenyament secundari superior	150	30,3	67,2	2,6
Universitaris	53	50,0	45,7	4,3
Nacionalitat				
Andorrana	103	43,5	50,5	5,9
Espanyola	163	35,5	60,2	4,3
Francesa	39	15,4	78,8	5,8
Portuguesa	98	26,0	70,2	3,8
Altres	32	37,6	59,9	2,5
Situació laboral				
Propietari	62	39,7	50,5	9,8
Encarregat	83	31,1	65,3	3,6
Empleat	291	32,8	63,5	3,7
Localització				
Canillo, Encamp, Ordino, La Massana	23	25,4	74,6	0,0
Andorra la Vella	169	36,6	60,1	3,3
Sant Julià de Lòria	56	27,8	69,6	2,6
Escaldes-Engordany	120	44,3	50,5	5,2
Pas de la Casa	68	14,1	76,3	9,6

14. 4. La limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball

Població general

% Horitzontals		Totalment o força d'acord		Poc o gens d'acord	Ns/nc
Total		449	41,5	45,8	12,7
Nivell d'estudis					
Estudis primaris no acabats o sense estudis	62		39,2	36,4	24,4
Ensenyament primari o secundari bàsic	159		36,6	48,1	15,3
Ensenyament secundari superior	121		50,4	43,8	5,8
Universitaris	104		41,0	50,5	8,5
Nacionalitat					
Andorrana	134		48,3	42,9	8,8
Espanyola	165		44,1	44,0	11,9
Francesa	31		21,4	58,0	20,6
Portuguesa	78		43,3	38,7	18,0
Altres	40		20,0	67,5	12,5

Treballadors del comerç

% Horitzontals		Totalment o força d'acord	Poc o gens d'acord	Ns/nc
Total	437	40,0	52,1	7,9
Sexe				
Home	196	43,4	50,7	5,9
Dona	241	37,2	53,2	9,6
Edat				
18 a 24 anys	53	27,2	65,9	6,9
25 a 39 anys	197	38,2	53,9	7,8
40 a 54 anys	132	44,9	49,2	5,9
55 anys o més	52	47,4	37,6	15,0
Nacionalitat				
Andorrana	103	47,1	47,6	5,3
Espanyola	163	43,1	48,6	8,2
Francesa	39	25,3	65,2	9,5
Portuguesa	98	32,1	60,2	7,7
Altres	32	45,5	40,1	14,4
Situació laboral				
Propietari	62	52,6	36,3	11,1
Encarregat	83	37,0	57,2	5,8
Empleat	291	38,1	54,0	7,9
Tipus d'establiment				
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	194	44,7	46,5	8,8
Franquícia o cadena que no estigui en un centre comercial	47	39,7	49,0	11,3
Supermercat	50	24,0	66,7	9,3
Centre comercial	98	44,5	53,8	1,6
Gran magatzem	48	28,3	59,0	12,7
Localització				
Canillo, Encamp, Ordino, la Massana	23	57,5	26,0	16,4
Andorra la Vella	169	40,6	53,4	6,0
Sant Julià de Lòria	56	33,2	58,4	8,3
Escaldes-Engordany	120	48,6	43,0	8,4
Pas de la Casa	68	22,9	68,4	8,7
Localització				
Primera línia comercial (zona comercial)	303	35,6	57,6	6,8
Altres zones	134	49,9	39,6	9,3

QUARTA PART:

Enquesta a les empreses d'Andorra sobre els horaris comercials

**Centre de Recerca Sociològica
(Juliol - Agost 2010)**

INTRODUCCIÓ

1. Objectius i metodologia

Dins de l'estudi sobre els horaris comercials, s'ha dut a terme una enquesta adreçada als responsables dels establiments comercials d'Andorra per tal de recollir la seva opinió sobre l'adequació dels horaris comercials i sobre la mesura establerta en el decret relatiu als horaris comercials de l'any 2010 que obliga a tancar els comerços vuit diumenges a la tarda.

El treball de camp s'ha dut a terme entre el 13 de juliol i el 7 d'agost de 2010.

L'univers d'estudi el formen tots els establiments comercials que consten en el registre de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra. En aquest registre constaven 1.002 establiments, però els casos en què hi havia més d'un establiment del mateix comerç (cadena de botigues) es van comptabilitzar només un cop, i per això finalment l'enquesta es va adreçar a 737 establiments.

Per aquesta enquesta s'havia dissenyat un qüestionari autoadministrat (preparat perquè el responguin els enquestats sense la presència d'un enquestador), que es va fer arribar als responsables dels establiments a través de dues vies: als establiments que disposaven de correu electrònic (346) se'ls va enviar el qüestionari via Internet i el podien complimentar en línia, i als establiments que no disposaven de correu electrònic (391) se'ls va entregar personalment el mateix qüestionari en paper i uns dies després una persona el passava a recollir. Per augmentar la taxa de resposta, en els darrers dies es va afegir una nova via per administrar el qüestionari a través del telèfon (enquesta telefònica).

Finalment es van obtenir 255 qüestionaris vàlids: 80 qüestionaris que es van rebre a través d'Internet (el que representa una taxa de resposta del 23% del total de qüestionaris enviats per aquest via), 132 qüestionaris que van complimentar els enquestats (el que representa una taxa de resposta del 33,8%) i 43 enquestes que es van fer via telefònica. En conjunt, la taxa de resposta ha estat del 34,6%.

El marge d'error per al conjunt de la mostra i en el supòsit d'una selecció aleatòria simple és del +/- 5,07%, amb un nivell de confiança del 95,5%, i sota la hipòtesis de màxima indeterminació ($P=Q=50$).

2. Dades dels establiments

Tipus d'establiments

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	83,5
Franquícia o cadena de botigues	26	10,2
Supermercat	6	2,4
No contesta	10	3,9

Un 83,5% dels establiments que formen part de la mostra són botigues de barri o especialitzades (establiments comercials de productes quotidians o de consum ocasional, situats a la trama urbana on el venedor atén individualment cada comprador), un 10% correspon a franquícies o cadenes de botigues, i només un 2% són supermercats (establiments de venda en règim d'autoservei, dedicats a la venda de productes de consum quotidià, bàsicament alimentació i drogueria, dels quals els clients es proveeix directament, si bé pot incloure seccions ateses amb els sistema de venda personalitzada). No van contestar cap dels grans magatzems ni centres comercials als quals es va enviar l'enquesta.

Ubicació de l'establiment

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Canillo, Encamp, Ordino i la Massana	16	6,3
Andorra la Vella	123	48,2
Sant Julià de Lòria	23	9,0
Escaldes-Engordany	65	25,5
Pas de la Casa	18	7,1
No contesta	10	3,9

La majoria dels establiments que han respost l'enquesta són d'Andorra la Vella (48%) i d'Escaldes-Engordany (25,5%), un 9% són de Sant Julià, un 7% del Pas de la Casa i el 6% de la resta de poblacions.

Zona comercial

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Primera línia	88	34,5
Segona línia	155	60,8
No contesta	12	4,7

Els establiments s'han classificat segons la seva ubicació en dues zones en funció de la concentració de l'activitat comercial: establiments de primera línia comercial (els establiments d'Andorra la Vella i Escaldes que estan situats en l'eix comercial de l'Avinguda Meritxell i l'Avinguda Carlemany, i els establiments del Pas de la Casa), i establiments de segona línia comercial (els establiments situats en altres carrers d'Andorra la Vella i Escaldes i en la resta de poblacions). Així, segons aquesta classificació, un 61% dels establiments que formen part de la mostra estan en la segona línia comercial, mentre que un 35% estan en primera línia.

Sector comercial

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Comerços d'alimentació	27	10,6
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	24,3
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	15,7
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	15,7
Oci i cultura	29	11,4
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies...	21	8,2
Altres	14	5,5
Diversos	12	4,7
No contesta	10	3,9

Segons el sector comercial, un 24% dels establiments que han participat en l'enquesta són botigues de roba, calçat o complements, un 16% del sector de l'òptica, joieria, electrònica i informàtica, un altre 16% ofereixen articles d'equipament de la llar (mobles, aparells domèstics, ferreteries, productes tèxtils, etc.), un 11% són establiments del sector de l'alimentació i un altre 11% d'articles relacionats amb l'oci i la cultura (esports, joguines, llibres i diaris, etc.), mentre que un 8% són farmàcies, perfumeries, ortopèdies, drogueries... Els establiments en què s'ofereixen diversos productes com els supermercats (alimentació, perfumeria, drogueria) i les botigues que tenen productes variats (articles de regal, perfumeria, roba, bijuteria, premsa i altres alhora) s'han classificat com a diversos i representen un 5%, i la resta d'establiments (tabacs, recanvis, altres) s'han agrupat com a altres (5,5%).

Nombre de treballadors (empleats + propietaris)

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Una persona	48	18,8
Dues persones	52	20,4
Tres persones	39	15,3
De 4 a 5 persones	56	22,0
De 6 a 9 persones	25	9,8
10 persones o més	31	12,2
No contesta	4	1,6

Nombre d'empleats

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
No té empleats	65	25,5
Un empleat	45	17,6
Dos empleats	40	15,7
Tres empleats	29	11,4
Quatre o cinc empleats	26	10,2
De sis a nou empleats	14	5,5
Deu empleats o més	23	9,0
No contesta	13	5,1

La majoria dels establiments que han respost l'enquesta són petits (hi treballen poques persones). Comptant propietaris i empleats, en un 19% dels establiments només hi treballa una persona, en un 24% dues persones i en un 15% tres persones; en un 22% dels casos hi treballen quatre o cinc persones, en un 10% entre sis i nou persones i en un 12% deu o més persones.

Si es classifiquen segons el nombre d'empleats, en un 25,5% dels establiments només hi treballa el propietari (no tenen cap empleat), un 18% tenen un empleat, un 16% dos empleats, un 11% tres empleats i un 10% entre quatre o cinc empleats, mentre que un 5,5% tenen entre sis i nou empleats i un 9% deu o més empleats.

Tipus d'establiment segons la zona comercial

% Horitzontals		Primera	Segona	No
		línia	línia	contesta
Total	255	34,5	60,8	4,7
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	31,0	65,7	3,3
Franquícia o cadena de botigues	26	61,5	38,5	0,0
Supermercat	6	50,0	50,0	0,0
No contesta	10	30,0	20,0	50,0

Les botigues de barri o les especialitzades estan en major proporció en segona línia comercial (un 66%, per un 31% en primera línia), mentre que els establiments que són franquícies o una cadena de botigues estan majoritàriament en primera línia comercial (un 61,5% en primera línia per un 39% que estan en segona línia comercial) . Els supermercats, tot i que en la mostra hi ha pocs casos, la meitat estan en primera línia comercial i l'altra meitat en segona línia.

Sector comercial segons la zona comercial

% Horitzontals		Primera	Segona	No
		línia	línia	contesta
Total	255	34,5	60,8	4,7
Comerços d'alimentació	27	22,2	77,8	0,0
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	41,9	56,5	1,6
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	47,5	45,0	7,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	32,5	62,5	5,0
Oci i cultura	29	27,6	69,0	3,4
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	14,3	85,7	0,0
Altres	14	35,7	64,3	0,0
Diversos	12	58,3	41,7	0,0
No contesta	10	10,0	40,0	50,0

La majoria dels establiments que han participat en l'enquesta estan en el que hem definit com a segona línia comercial (un 86% de les farmàcies, perfumeries, etc., un 78% dels comerços d'alimentació, un 69% de les de l'àmbit del lleure i la cultura, un 62,5% dels del sector de l'equipament de la llar), mentre que els que estan en major proporció en primera línia són els que establiments de productes diversos (58%) i els d'equipament personal (entre un 42 i un 47%).

ANÀLISI ENQUESTA ALS EMPRESARIS

1 Quin horari comercial ha establert pel seu negoci?

1 1. Horari de dilluns a divendres

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Jornada intensiva	39	15,3
Jornada partida	213	83,5
No contesta	3	1,2

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	255	100	Total	255	100
Abans de les 9h	25	9,8	Abans de les 19h	2	0,8
De 9 a 9,45h	110	43,1	De 19 a 19,45h	34	13,3
A les 10h	113	44,3	A les 20h	209	82,0
A partir de les 10h	4	1,6	De 20,30 a 20,45h	3	1,2
No contesta	3	1,2	A les 21h	3	1,2
			A partir de les 21,30h	1	0,4
			No contesta	3	1,2

L'horari d'obertura més habitual dels establiments enquestats de dilluns a divendres és a partir de les 9h (89% dels casos). El 9% dels enquestats manifesta obrir abans de les 9h, el 43% ho fa entre 9 i 9,45h, el 44% obre a les 10h i tan sols un 2% obre a partir de les 10h. Dels establiments que obren més aviat destaquen en la seva majoria supermercats (el 67% dels supermercats entrevistats obren abans de les 9h davant del 9% de les botigues de barri i el 4% de les franquícies) i els comerços que comencen a les 10h o més tard són en major proporció les franquícies o les botigues de barri especialitzades (el 61% respecte el 43% de les botigues de barri i el 17% dels supermercats). Segons la classe de comerç, els comerços d'alimentació són els que obren més aviat (el 44% obren abans de les 9h), mentre que els establiments d'equipament personal, com roba, calçat, complements, etc són els que obren en major proporció a les 10h (el 77%). Segons la ubicació de l'establiment, també s'observen diferències significatives, de manera que els establiments situats en primera línia comercial obren en major proporció a les 10h (el 62% respecte el 35% dels comerços ubicats en segona línia comercial).

L'horari de tancament més habitual de dilluns a divendres és a les 20h (el 82% dels enquestats) i per tant no es manifesten diferències significatives en funció del tipus d'establiment o de la seva ubicació. L'únic cas que tanca a les 21,30 correspon a la botiga d'una benzinera.

Pel que fa al tipus de jornada, s'observa que la jornada partida és la més habitual de dilluns a divendres (el 83% respecte el 15% que manifesten que no tanquen al migdia).

1.2. Horari dels dissabtes

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Jornada intensiva	49	19,2
Jornada partida	162	63,5
Mitja jornada	22	8,6
Fa festa el dissabte	22	8,6

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	255	100	Total	255	100
Abans de les 9h	22	8,6	Abans de les 19h	1	0,4
De 9 a 9,45h	89	34,9	De 19 a 19,45h	13	5,1
A les 10h	120	47,1	A les 20h	121	47,5
Fa festa	22	8,6	De 20,30 a 20,45h	18	7,1
No contesta	2	0,8	A les 21h	57	22,4
			A partir de les 21,30h	1	0,4
			Fa festa	22	8,6
			Fa festa dissabte a la tarda	22	8,6

Pel que fa als dissabtes, l'horari d'obertura no varia molt en relació a l'horari d'obertura establert de dilluns a divendres. El que varia és que hi ha establiments, gairebé el 9%, que manifesten tancar aquest dia i hi ha un 4% més d'establiments que opten per no tancar al migdia i fer jornada intensiva.

Quant a l'horari de tancament sí que s'observen diferències significatives en funció de si és un dia laborable, de dilluns a divendres, o és un dissabte. Com s'observa a la taula, i en comparació a l'horari de dilluns a divendres, hi ha un increment notable d'establiments que tanquen a les 21h (el 22%), sobretot aquells que es troben ubicats en primera línia comercial (el 37% dels establiments situats en primera línia tanquen a les 21h respecte el 15% dels establiments ubicats en segona línia) i aquells que són de tipus franquícia o cadena de botigues (el 54% tanquen els dissabtes a les 21h respecte el 19% de les botigues de barri i el 17% del supermercats), sobretot els orientats a roba, calçat i complements i els orientats a joieria, electrònica i informàtica (el 32% respectivament tanquen a les 21h respecte el 29% dels comerços d'alimentació, o el 17% dels orientats a articles d'oci i cultura).

Com en el cas anterior, l'únic establiment que ha manifestat tancar més tard de les 21,30h correspon a la botiga d'una benzinera.

1.3. Horaris dels diumenges

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Jornada intensiva	34	13,3
Jornada partida	34	13,3
Mitja jornada	60	23,5
Fa festa el diumenge	127	49,8

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	255	100	Total	255	100
Abans de les 9h	12	4,7	De 15 a 18,45h	1	0,4
De 9 a 9,45h	48	18,8	A les 19h	62	24,3
A les 10h	68	26,7	De 19,30 a 19,45h	1	0,4
Fa festa	127	49,8	A les 20h	2	0,8
			A partir de les 21,30h	1	0,4
			Fa festa	127	49,8
			Fa festa diumenge a la tarda	61	23,9

El diumenge és el dia que té una dinàmica més diferenciada en comparació a la resta de dies de la setmana. Com s'observa a les taules gairebé el 50% dels empresaris enquestats tanca el seu establiment, el 23% fa mitja jornada, el 13% fa jornada intensiva i l'altre 13% fa jornada partida.

Les franquícies i les cadenes de botigues, són les que en major proporció obren a les 10h (61% de les franquícies obren a les 10h respecte el 23% de les botigues de barri o especialitzades), sobretot aquelles orientades a roba, calçat i complements (el 52%).

En funció de la ubicació de l'establiment s'observa que els comerços situats en segona línia comercial són els que en major proporció tanquen en diumenge (tanquen el diumenge el 61% dels comerços ubicats en segona línia comercial respecte el 26% dels situats en primera línia comercial). L'horari habitual de tancament dels comerços que estan oberts el diumenges és a les 19h, tal i com ho dictamina el decret relatiu als horaris comercials. Dels 4 casos que tanquen més tard de les 19h, un d'ells és la botiga d'una benzinera i els altres 3 corresponen a establiments ubicats al Pas de la Casa.

1.4. Horaris de les èpoques d'afluència turística

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Jornada intensiva	58	22,7
Jornada partida	175	68,6
Mitja jornada	3	1,2
Fa festa	19	7,5

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	255	100	Total	255	100
Abans de les 9h	23	9,0	Abans de les 19h	1	0,4
De 9 a 9,45h	102	40,0	De 19 a 19,45h	18	7,1
A les 10h	109	42,7	A les 20h	143	56,1
A partir de les 10,30h	2	0,8	De 20,30 a 20,45h	13	5,1
Fa festa	19	7,5	A les 21h	55	21,6
			A partir de les 21,30h	2	0,8
			Fa festa	19	7,5
			No contesta	4	1,6

Els horaris establerts en èpoques de més afluència turística són bastant similars als dels dissabtes. L'horari d'obertura es situa en el 40% dels casos entre 9 i 9,45h i un 43% obren a partir de les 10h. Els comerços que obren més tard, són els orientats a roba, calçat i complements (el 74% obren a les 10h) i els orientats a òptica, joieria, informàtica i electrònica (el 60% obren a les 10h).

Pel que fa a l'horari de tancament en èpoques turístiques, en el 22% dels casos enquestats es dilata fins a les 21h de la nit, tal i com ho contempla el decret relatiu als horaris comercials. El 40% dels establiments que tanquen a les 21h estan ubicats en primera línia comercial (tanquen a partir de les 21h el 39% dels establiments ubicats en el nucli comercial respecte el 13% dels que estan en segona línia), ja que reben més la influència del turisme que va a comprar. Un dels casos que tanquen més tard de les 21h és la botiga d'una benzinera, l'altre és un supermercat ubicat al Pas de la Casa.

2. Està satisfet amb l'horari comercial del seu negoci?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Sí, l'horari és adequat	229	89,8
No, s'hauria d'obrir més hores	16	6,3
No s'hauria d'obrir menys hores	3	1,2
No contesta	7	2,7

La gran majoria d'empresaris enquestats, el 90%, es mostra satisfet amb l'horari comercial del seu negoci, el 6% seria partidari d'ampliar-lo, l'1% estaria a favor de restringir-lo i un 3% no s'ha manifestat.

No existeixen diferències estadísticament significatives quan es relaciona aquesta pregunta amb variables com tipus d'establiment o zona comercial.

2.1. Quin seria l'horari ideal segon vostè?

Els que diuen que voldrien obrir més hores

Horari ideal d'obertura			Horari ideal de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	16	100	Total	16	100
Abans de les 9h	4	25,0	Abans de les 19h	2	12,5
De 9 a 9,45h	7	43,8	De 19 a 19,45h	1	6,3
A partir de les 10h	5	31,3	De 20 a 20,45h	2	12,5
			A partir de les 21h	11	68,8

Els empresaris que obririen més hores (són en total 16 casos) el seu establiment, proposen com a mesura ideal obrir més tard del que ho fan actualment. I pel que fa al tancament, també són partidaris d'allargar l'horari d'obertura més enllà de les 21h.

Els que obririen menys hores

Horari ideal d'obertura			Horari ideal de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	3	100	Total	3	100
Abans de les 9h	0	0,0	Abans de les 19h	1	33,3
De 9 a 9,45h	1	33,3	De 20 a 20,45h	1	33,3
A partir de les 10h	2	66,7	A partir de les 21h	1	33,3

3. Tanca algun dia de la setmana?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Sí	194	76,1
No	45	17,6
No contesta	16	6,3

Gairebé el 76% dels empresaris enquestats tanquen els seus establiments algun dia de la setmana, davant del 18% que manifesten que no tanquen cap dia. Cal tenir en compte que aquest resultat està relacionat amb el tipus d'establiments que ha respost l'enquesta, que són sobretot botigues petites (amb poc personal) i situades en segona línia comercial. Per tant aquestes dades s'han d'interpretar en funció del tipus d'establiment. D'altra banda, també cal destacar que la situació dels establiments més grans (amb més nombre d'empleats), tot i que són més pocs casos, afecta a més treballadors.

Els establiments que diuen en major proporció que tanquen algun dia són els que estan situats en segona línia comercial (un 91% per un 50% dels de primera línia), i les botigues de barri o especialitzades (un 79% per un 54% de les franquícies o cadenes de botigues i un 50% dels supermercats).

(Els que tanquen algun dia. N=194)

3.1. Quin dia de la setmana tanca?

	Freqüències	Percentatges
Total	194	100
Cap de setmana	21	10,8
Dissabte tarda i diumenge	4	2,1
Diumenge	102	52,6
Un dia entre setmana (de dilluns a divendres)	3	1,5
Diumenge tarda	61	31,4
Un mig dia entre setmana (de dilluns a divendres)	1	0,5
Algun dia de forma esporàdica	2	1,0

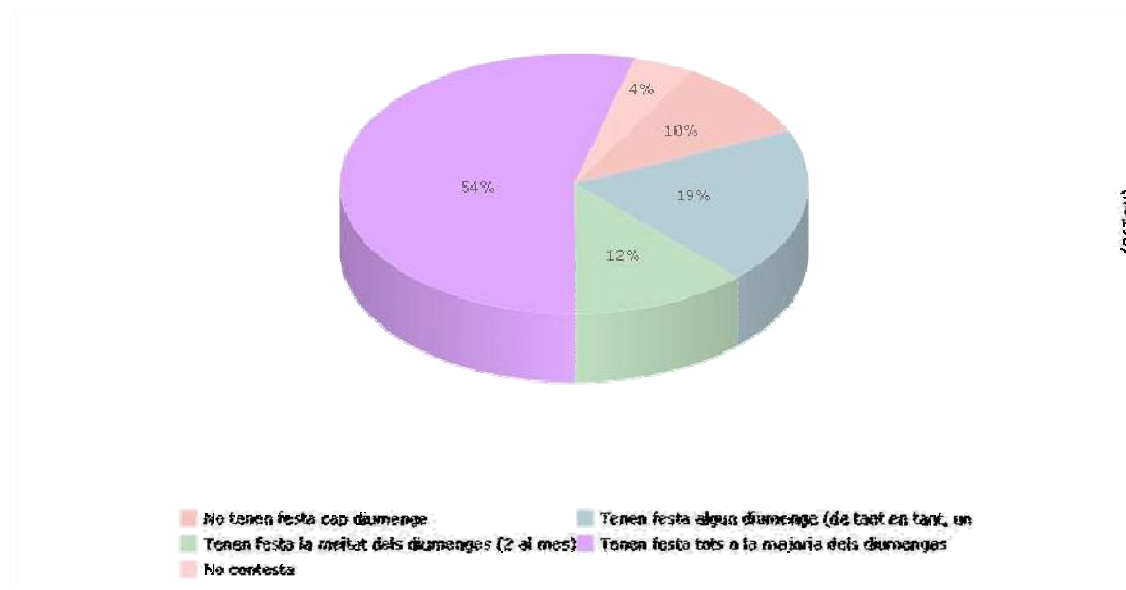
Com es pot observar a la taula, el diumenge és el dia que en major proporció els empresaris trien per tancar. Si bé el 53% dels enquestats que tanquen algun dia a la setmana opten per tancar el dia sencer (percentatge que sobre el total de la mostra representa un 40%), gairebé el 31% prefereixen tancar mig dia del diumenge (representen un 24% del total). L'11% dels empresaris enquestats manifesten tancar el seu establiment tot el cap de setmana (representen un 8% del total), i el 2% ho fan la tarda del dissabte i tot el diumenge (gairebé un 1,6% del total). El percentatge restant representa altres combinacions com tancar un dia o mig dia entre setmana, o bé un dissabte mig dia, o bé algun dia sense especificar.

S'observa una relació estadísticament significativa entre aquesta pregunta i la ubicació de l'establiment, si està en primera o segona línia comercial. En primer lloc, els establiments que decideixen tancar algun dia setmanal els seus establiments estan ubicats en major proporció en segona línia comercial (dels que tanquen el 73% estan en segona línia i el 23% en primera línia) i en contrapartida, els establiments que opten per tenir obert durant tota la setmana estan ubicats en el 73% dels casos en primera línia comercial (respecte el 20% que està ubicat en segona línia comercial). Per tant, l'opció de tancar el diumenge sencer és més escollida entre les botigues que estan en segona línia comercial (el 55% dels establiments en segona línia tanquen el diumenge respecte el 41% dels establiments ubicats en primera línia).

(Als que tenen empleats. N=190)

4 Els empleats del seu establiment que estan de cara al públic fan festa algun diumenge?

	Freqüències	Percentatges
Total	190	100
No tenen festa cap diumenge	19	10,0
Tenen festa diumenges de tant en tant	28	14,7
Tenen festa un diumenge al mes	9	4,7
Tenen festa la meitat dels diumenges	23	12,1
Tenen festa la majoria dels diumenges	6	3,2
Tenen festa tots els diumenges	97	51,1
No contesta	8	4,2

En aquesta pregunta només s'han considerat les empreses en què hi ha empleats, és a dir, no s'inclouen els establiment en què treballen només els propietaris de l'empresa.

Entre les empreses amb empleats, un 54% diuen que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges, un 19% fan festa algun diumenge de tant en tant (15%) o un diumenge al mes (5%), mentre que un 12% diuen que els empleats fan festa la meitat dels diumenges (dos diumenges al mes), i un 10% diuen que no fan festa cap diumenge; un 4% no han respost. Aquestes respostes estan relacionades amb el tipus d'establiments que formen la mostra, ja que la majoria són establiments amb poc personal (entre un i tres treballadors), situats en segona línia comercial, botigues de barri o especialitzades, amb més clients del país, i que en molts casos tanquen el diumenges. El fet que en la mostra hi hagi una proporció important d'establiments que tanquen els diumenges (tot el dia o a la tarda) o tot el cap de setmana, fa augmentar la

proporció d'enquestats que diuen que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges.

Segons la ubicació de l'establiment s'observen diferències significatives ja que els establiments que estan situats en primera línia comercial diuen en major proporció que els empleats no fan festa cap diumenge o algun diumenge de tant en tant (un 22% cap diumenge i un 30% algun diumenge al mes o de tant en tant, per un 3% i un 15% respectivament en el cas de les empreses de segona línia comercial), mentre que la majoria de les empreses situades en segona línia comercial diuen que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges (un 66% per un 34% de les que estan en primera línia comercial).

Un 56% de les botigues de barri o especialitzades diuen que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges (per un 46% entre les franquícies o cadenes de botigues i un 17%), mentre que un 35% de les franquícies o cadenes de botigues i un 33% dels supermercats diuen que els empleats tenen festa un diumenge al mes o de tant en tant, i el 50% dels supermercats (tot i que són pocs casos) diuen que els empleats no fan festa cap diumenge.

Quant a l'orientació comercial, destaca que un 45,5% dels establiments que vénen articles diversos (supermercats o botigues d'articles de perfumeria, de regal, bijuteria, premsa i altres), i un 27% dels establiments comercials d'òptica, joieria, electrònica, informàtica diuen que els empleats no fan festa cap diumenge, un 36% de les botigues de roba, calçat, complements, etc., diuen que els empleats fan festa un diumenge al mes o de tant en tant, i la majoria dels establiments d'equipament de la llar (81%), dels establiments del sector oci i cultura (55%) i els comerços d'alimentació (53%) diuen que els empleats fan festa tots els diumenges.

Els establiments que tenen més clients entre els turistes diuen en major proporció que els empleats no tenen festa cap diumenge (26,5%) o només un diumenge al mes o de tant en tant (29%) que els establiments que tenen més clients del país (un 6% no tenen festa cap diumenge i un 12% només un diumenge al mes o de tant en tant), mentre que la majoria dels establiments amb més clients del país diuen que els empleats fan festa tots els diumenges (un 70,5%, per un 29% dels que tenen més clients entre els turistes).

També destaca que els establiments que més diuen que els empleats tenen festa els diumenges són sobretot els comerços amb un, dos o tres empleats (un 80%, un 65% i un 59% respectivament), mentre que la majoria dels que tenen més empleats diuen que tenen festa alguns diumenges (un al mes, de tant en tant o la meitat dels diumenges), ja que és en els establiments amb més personal on els empleats poden fer rotacions per fer festa algun diumenge alternativament.

4.1. Tots els treballadors o només alguns treballadors fan festa algun diumenge?

	Freqüències	Percentatges
Total	190	100
Alguns treballadors	25	13,2
Tots els treballadors	133	70,0
No contesta	32	16,8

Un 70% de les empreses amb empleats diuen que les condicions en relació amb els diumenges festius són per a tots els empleats (un 79% dels que tenen festa tots o la majoria dels diumenges, un 70% dels que tenen festa la meitat dels diumenges, un 62% dels que tenen algun diumenge al mes o de tant en tant, i un 68% dels que no tenen festa cap diumenge), mentre que un 13% del total tenen condicions diferents per a alguns treballadors (un 35% entre els que diuen que els empleats tenen un diumenge al mes o de tant en tant i un 30% entre els que els empleats tenen festa la meitat dels diumenges); un 17% no han respost aquesta pregunta.

Fan festa algun diumenge tots els treballadors o només alguns treballadors?

% Horitzontals		Alguns treballadors	Tots els treballadors	No contesta
Total	190	13,2	70,0	16,8
No tenen festa cap diumenge	19	0,0	68,4	31,6
Tenen festa algun diumenge (de tant en tant, un al mes)	37	35,1	62,2	2,7
Tenen festa la meitat dels diumenges (2 al mes)	23	30,4	69,6	0,0
Tenen festa tots o la majoria dels diumenges	103	4,9	78,6	16,5
No contesta	8	0,0	0,0	100,0

(Als que establiments en què els empleats no tenen festa cap diumenge o un diumenge de tant en tant. N=47)

Una de les propostes que ha sorgit sobre el tema de facilitar la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç és adquirir el compromís per part empresaris d'atorgar deu diumenges de festa a l'any als seus treballadors.

5 En funció del seu negoci, creu que podria aplicar la mesura de donar deu diumenges de festa a l'any als seus empleats?

	Freqüències	Percentatges
Total	47	100
Sí	21	44,7
No	12	25,5
No contesta	14	29,8

Entre els establiments que han participat en l'enquesta que tenen empleats, la majoria (71%) diuen que els empleats que estan de cara al públic tenen festa almenys un diumenge al mes (tenen festa un o dos diumenges al mes o tots o gairebé tots els diumenges), i per tant, en principi, aquesta mesura no els afectaria. En la resta d'establiments en què els empleats no tenen festa cap diumenge o només un diumenge de tant en tant, tot i que són pocs casos (N=47), s'observa que un 45% diuen que podrien donar deu diumenges de festa a l'any als seus treballadors, mentre que un 25,5% diuen que no podrien aplicar aquesta mesura, i un 30% no responen.

Destaca que els establiments que més diuen que podrien aplicar aquesta mesura són els que estan en segona línia comercial (un 77% per un 31% dels que estan en primera línia). En funció de la resta de variables, les diferències no són estadísticament significatives.

Hi ha països que estableixen una recompensa als treballadors que treballen en diumenge.

6. Creu que s'hauria de compensar d'alguna manera el treball en diumenge?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Sí	91	35,7
No	100	39,2
No contesta	64	25,1

Gairebé el 36% dels enquestats pensen que s'hauria de compensar el treball en diumenge, mentre que el 39% no estan d'acord amb aquesta proposta i el 25% no es manifesta.

Són significatives les diferències en funció de si són establiments que tanquen algun dia a la setmana i en funció de la seva ubicació: els empresaris que tanquen algun dia a la setmana es mostren més favorables amb aquesta mesura que els que no tanquen cap dia (el 39% respecte el 27%), sobretot els que tanquen tot el cap de setmana o el diumenge (el 48% dels que tanquen el cap de setmana, el 44% dels enquestats que tanquen el diumenge, respecte el 23% dels que tanquen el diumenge a la tarda).

En relació amb la ubicació, els empresaris dels comerços situats en segona línia comercial creuen en major proporció que s'hauria de compensar el treball en diumenges (41%) que els situats en primera línia comercial (27%); i segons el tipus d'establiment, els empresaris de les botigues de barri o especialitzades també es mostren més partidaris d'aquesta mesura (38%) que els de les franquícies o cadenes de botiga (31%) o els supermercats (17%).

(Els que diuen que sí. N=91)

6.1. Com ho compensaria?

	Freqüències	Percentatges
Total	91	100
En dies de festa i/o hores recuperables	58	63,7
En remuneració	35	38,5
Altres compensacions	8	8,8
No contesta	3	3,3

Altres

	Freqüències	Percentatges
Total	8	
Acords entre empresaris i treballadors	4	50,0
Horaris flexibles entre setmana	2	25,0
Formació	1	12,5
Quan es treballi un diumenge, tenir lliure un cap de setmana	1	12,5

Els empresaris que es mostren favorables a aquesta qüestió manifesten que una de les millors maneres seria compensar el treball en diumenge amb dies de festa i/o hores recuperables (64%) o amb remuneració extra (38%). El 8% dels enquestats favorables a aquesta mesura apunten altres solucions com deixar que aquesta qüestió es pactés entre empresaris i treballadors en funció de les necessitats d'ambdues parts, concedir horaris flexibles entre setmana, donar un cap de setmana lliure per compensar o donar formació als empleats que treballin en diumenges.

7.1. En quina franja horària ven més els diumenges? (Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges	Percentatges/ No tanquen diumenges
Total	255	100	(N=128)
Abans de les 12h	23	9,0	18,0
De 12.01h a 14h	36	14,1	28,1
De 14.01 a 17h	16	6,3	12,5
De 17h a 19h	20	7,8	15,6
No hi ha un horari fix. Depèn de l'època de l'any	45	17,6	35,2
No contesta	27	10,6	21,1
Diumenges tancat	127	49,8	

La majoria del establiments que han participat en l'enquesta no han respost aquesta pregunta perquè tanquen els diumenges. Si considerem només els establiments que no tanquen els diumenges un 35% diuen que no hi ha un horari fix en què hi hagi més activitat els diumenges, mentre que un 28% diuen que la franja horària en què més venen els diumenges és entre les 12h i les 14h, i un 21% no contesten. En aquesta pregunta les persones enquestades podien donar més d'una resposta (multiresposta).

Entre els establiments que no tanquen el diumenge, les diferències dels horaris de més vendes segons el tipus d'establiments i la classe de comerç no són significatives. En relació a la ubicació dels establiments sí que s'observen diferències en els horaris en què diuen que venen més els diumenges, de manera que els que estan en segona línia comercial diuen amb més freqüència que no hi ha un horari fix (un 43% per un 29% dels que estan en primera línia), mentre que les establiments que estan en primera línia comercial diuen en una proporció superior que els que estan en segona línia que hi ha més vendes entre els 12h i les 14 h (35% i un 20% respectivament), entre les 14h i les 17h (un 20% dels de primera línia i un 3% dels que estan en segona línia) i entre les 17h i les 19 h (un 21% i un 8% respectivament).

7.2. En quina franja horària ven menys els diumenges? (Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges	Percentatges/ No tanquen diumenges
Total	255	100	(N=128)
Abans de les 12h	31	12,2	24,2
De 12.01h a 14h	9	3,5	7,0
De 14.01 a 17h	9	3,5	7,0
De 17h a 19h	15	5,9	11,7
No hi ha un horari fix. Depèn de l'època de l'any	38	14,9	29,7
No contesta	35	13,7	27,3
Diumenges tancat	127	49,8	

La majoria dels comerços que han participat a l'enquesta no han contestat aquesta pregunta perquè tanquen els diumenges. Entre els establiments que no tanquen els diumenges, prop d'un 30% diuen que no hi ha una franja horària fixa dels diumenges en què venguin menys, sinó que varia segons l'època de l'any, i un 30% no respon la pregunta, mentre que un 24% diuen que les hores en què menys venen els diumenges són les primeres del matí (abans de les 12h).

Les diferències en funció del tipus d'establiment i la classe de comerç no són significatives entre els establiments que no tanquen els diumenges. En funció de la zona comercial destaca que els que estan en segona línia diuen en major proporció que l'horari de menys vendes els diumenges depèn de l'època de l'any (un 42% dels que estan en segona línia per un 20% dels que estan en primera línia), mentre que els que estan en primera línia diuen amb més freqüència que els horaris en què venen menys els diumenges són les primeres hores del matí (un 29% dels establiments de primera línia i un 18% dels de segona línia diuen que les hores de menys activitat són abans de les 12h) i les últimes de la tarda (un 18% dels de primera línia i un 3% dels de segona línia diuen que les hores en què menys venen són entre les 17h i les 19h).

7.3. Quins dies de la setmana ven més? (Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	255	
Dilluns	44	17,3
Dimarts	37	14,5
Dimecres	35	13,7
Dijous	38	14,9
Divendres	46	18,0
Dissabte	80	31,4
Diumenge	27	10,6
Depèn de l'època de l'any	122	47,8
No contesta	14	5,5

Entre els comerços que han participat a l'enquesta, un 48% diuen que el dia de la setmana de més vendes varia en funció de l'època de l'any, i un 31% diuen que el dissabte és el dia de més vendes, mentre que la resta de dies obtenen percentatges similars (entre un 18% el divendres i un 10% el diumenge). Cal tenir en compte que les persones enquestades podien donar més d'una resposta, de manera que en alguns casos només han dit un dia però altres han esmentat més d'un dia.

El dissabte és el dia de més vendes sobretot per als supermercats (83%) i les franquícies o cadenes de botigues (65%), mentre que les botigues de barri diuen majoritàriament que depèn de l'època de l'any (50%) i en segon lloc diuen el dissabte (27%).

Aquesta pregunta també està molt relacionada amb la ubicació dels establiments comercials, ja que la majoria dels que estan en primera línia comercial (52%) diuen que el dissabte és el dia que més venen (per un 21% dels que estan en segona línia), mentre que els que estan en segona línia diuen majoritàriament que depèn de l'època de l'any (un 58% dels que estan en segona línia per un 32% dels que estan en primera línia comercial).

Segons la classe de comerç s'observa que en gairebé tots els casos l'opció més esmentada és que el dia de més vendes depèn de l'època de l'any, i en segon lloc diuen que és el dissabte, excepte entre els comerços d'alimentació que diuen en una proporció superior que venen més els divendres (un 41% els divendres i un 37% els dissabtes), les farmàcies, perfumeries, etc. diuen en primer lloc que depèn de l'època de l'any (48%) i en segon lloc (43%) diuen que venen més els dilluns, i els establiments classificats com a diversos esmenten en primer lloc el dissabte (50%) i en segon lloc amb la mateixa proporció els diumenges i que depèn de l'època de l'any (42%).

7.4. Quins dies de la setmana ven menys? (Multipresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	255	
Dilluns	34	13,3
Dimarts	31	12,2
Dimecres	23	9,0
Dijous	9	3,5
Divendres	28	11,0
Dissabte	22	8,6
Diumenge	25	9,8
Depèn de l'època de l'any	130	51,0
No contesta	18	7,1

La majoria dels establiments enquestats (51%) tampoc especifiquen cap dia de la setmana que hi ha menys vendes, ja que diuen que depèn de l'època de l'any. Els dies que en més proporció són considerats com els de menys vendes són el dilluns i el dimarts (un 13% i un 12% respectivament), però tots els dies obtenen percentatges baixos de resposta.

El 53% de les botigues de barri o especialitzades i el 50% de les cadenes de botigues o franquícies diuen que el dia de la setmana de menys vendes depèn de l'època de l'any, per un 33% dels supermercats, que majoritàriament diuen que el dia que venen menys és el dilluns (50%), si bé són pocs casos en el conjunt de la mostra.

Els establiments de segona línia comercial són els que més diuen que el dia de menys vendes depèn de l'època de l'any (un 59% per un 39% dels que estan ubicats a primera línia comercial).

Pel que fa a la classe de comerç, en tots els casos la primera opció de resposta és que el dia de menys vendes varia segons l'època de l'any, però els que més ho diuen són els que venen articles d'equipament de la llar (70%) i els del sector de l'oci i la cultura (62%), mentre que els que menys ho diuen són els comerços d'alimentació (33%).

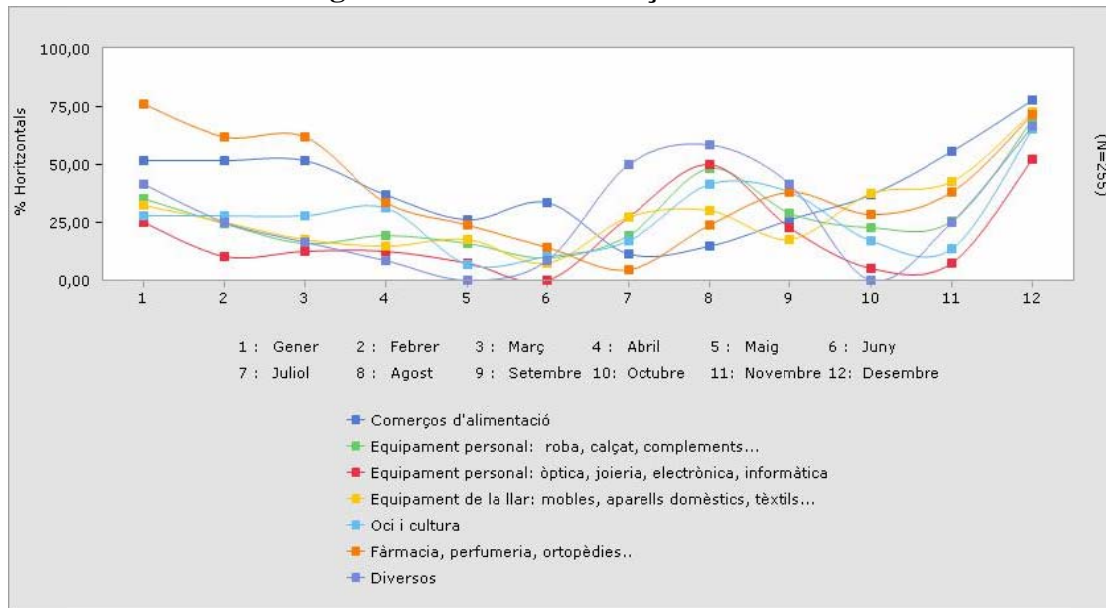
7.5. Quins mesos de l'any ven més? (Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	255	
Gener	97	38,0
Febrer	72	28,2
Març	64	25,1
Abril	57	22,4
Maig	40	15,7
Juny	30	11,8
Juliol	54	21,2
Agost	100	39,2
Setembre	73	28,6
Octubre	57	22,4
Novembre	73	28,6
Desembre	166	65,1
No contesta	26	10,2

Els mesos que els establiments del comerç afirmen que tenen més volum de vendes són desembre (el 65%) seguit del més d'agost (un 39%) i el mes de gener (un 38%), mentre que els mesos de maig i juny (un 16% i un 12% respectivament) són els que en menor proporció han dit que són els mesos que més es ven.

De tota manera, com es pot apreciar a els gràfic següents, aquesta resposta dels comerços varia molt depenent del tipus de d'empresa:

Mesos de més vendes segons la classe de comerç

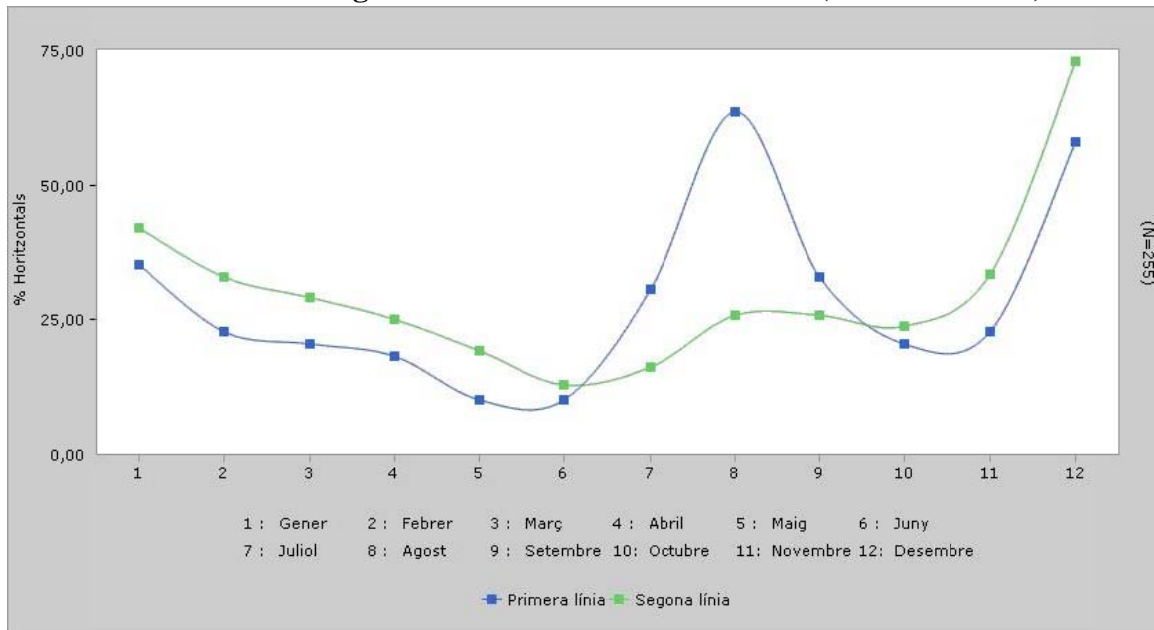

Així, en general el gener és un mes de vendes que la major part dels grups de comerços declara que és dels mesos que ven més (sobretot el grup de “farmàcia, perfumeria, ortopèdia i similars”, i “alimentació”). El volum de comerços que afirmen que l’hivern és una època de vendes elevades és relativament alt (només és destacable el baix nivell del grup “d’equipament personal: òptica, joieria, electrònica i informàtica”) encara que a partir de febrer hi ha una tendència descendent en tots els grups (menys “oci i cultura” i “alimentació”). Durant la primavera la major part dels grups baixen en la seva percepció de vendes (en molts grups és l’època on menys proporció de casos tenim, sobretot a partir del mes de maig, segurament relacionat amb l’acabament de la temporada d’esquí). Només dins del grup de “comerços d’alimentació” hi ha una proporció alta de comerços que afirmen que es quan tenen més vendes. Durant els mesos d’estiu, en tots els grups, menys l’alimentació (que inclús pateix una disminució, segurament perquè molts dels comerços inclosos en aquesta categoria tenen una proporció alta de clients del país, i és una època de vacances per part de la població), augmenta la proporció d’establiments que opinen que és l’època que tenen més vendes, en especial durant el mes d’agost. A la tardor hi torna a haver menys grups de comerços que consideren aquesta època com una de les més productives, per arribar al mes de desembre, on tots els grups consideren que és l’època de més vendes.

Una explicació entre el diferent comportament dels grups de comerços abans descrits (a banda dels diferents hàbits de consum dels clients en funció de l’època de l’any, com per exemple el mes de desembre) pot ser deguda, dins de la mostra que ens ha respost l’enquesta, a diferències entre els comerços que tenen més proporció de clients que resideixen en el país i comerços que tenen com a clients principals als turistes (i com a conseqüència, les èpoques de major afluència turística són les de més volum de vendes, com l’agost o la temporada d’esquí).

Per confirmar aquesta hipòtesis, s’ha relacionat aquesta pregunta amb la ubicació dels establiments, és a dir, si el comerç està a primera línia comercial (on tenen més volum de turistes) o segona línia (on a priori hi ha una proporció més gran de clients residents al país).

Mesos de més vendes segons la ubicació dels establiments (zona comercial)

Al gràfic anterior es pot veure que, efectivament, hi ha una relació molt clara entre la ubicació del comerç i els mesos on declaren que tenen major quantitat de vendes: els comerços que estan situats a primera línia afirmen que els mesos que més venen són durant l'hivern, els mesos d'estiu (sobretot l'agost) i el desembre (èpoques de més afluència turística). Per contra, els comerços que estan a segona línia clarament no tenen, en la seva major part, l'estiu com una de les èpoques de major volum de vendes (es veu clarament la diferència amb els comerços ubicats a la primera línia, segurament per ser una època de vacances per part de la població resident al país). A la resta de l'any, els comerços de primera línia i segona tenen comportaments paral·lels.

7.6. Quins mesos de l'any ven menys? (Multiresposta)

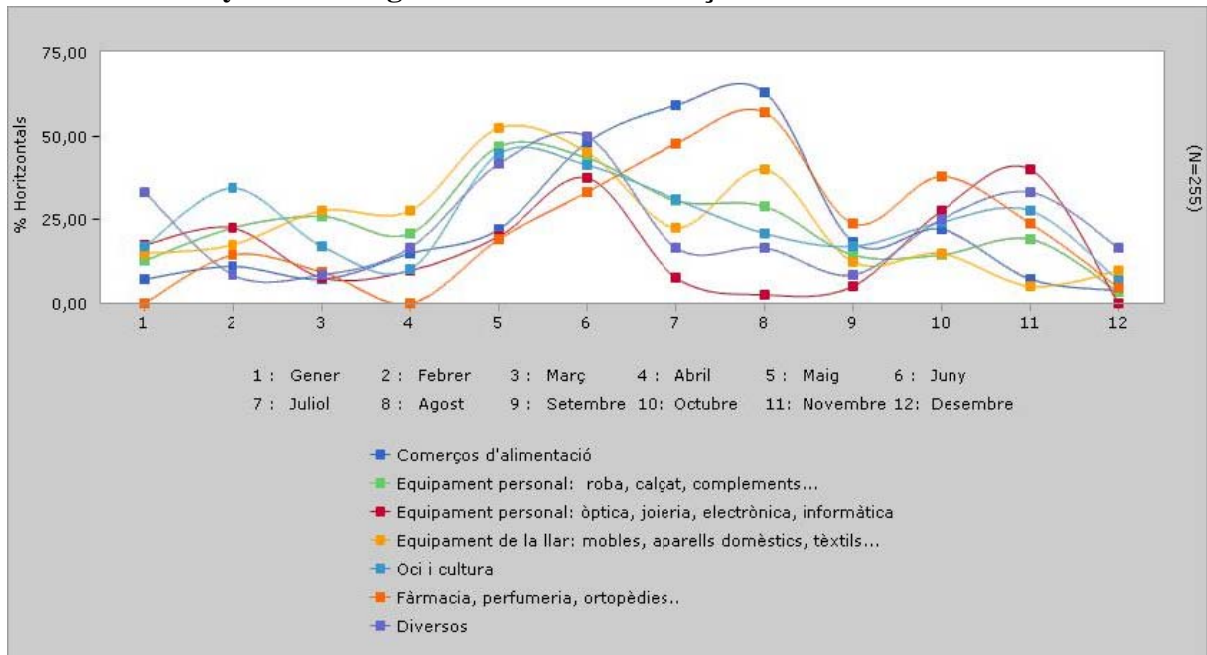
	Freqüències	Percentatges
Total	255	
Gener	36	14,6
Febrer	53	21,5
Març	44	17,8
Abril	40	16,2
Maig	91	36,8
Juny	103	41,7
Juliol	75	30,4
Agost	77	31,2
Setembre	33	13,4
Octubre	51	20,6
Novembre	51	20,6
Desembre	13	5,3
No contesta	20	8,1

Com a complement a l'anàlisi de la pregunta anterior, l'anàlisi d'aquesta qüestió revela que els mesos que les empreses declaren que venen menys són el juny (quasi un 42%) i el maig (un 37%), mentre que desembre i gener són els menys dolents en relació al volum de vendes (només un 15% i un 5% diuen que són els mesos que venen menys).

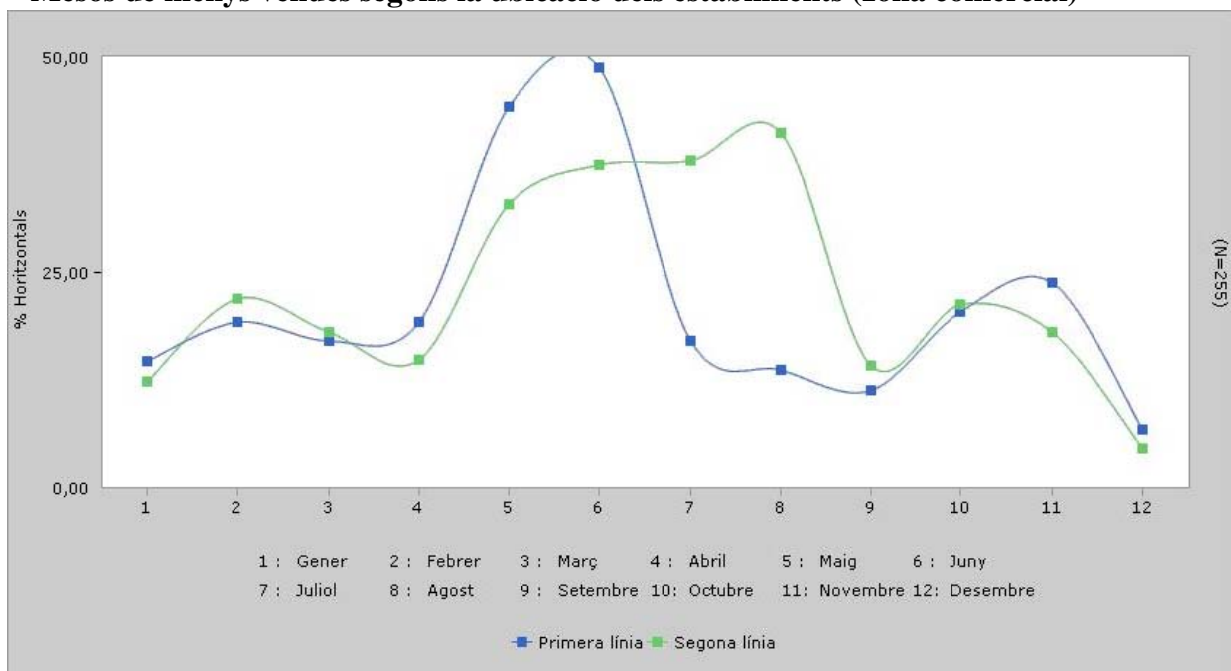
La relació segons el tipus de comerç dona uns resultats paral·lels als de la pregunta anterior: els mesos de juliol i agost només són els de menys vendes per als comerços d'alimentació i les farmàcies, perfumeries, ortopèdies, mentre que la resta d'establiments assenyalen que els mesos més fluixos són sobretot el maig i juny o el novembre.

Segons la zona comercial on estan situades les empreses destaca que les que estan en primera línia assenyalen el mes de maig i juny com els de menys vendes, mentre que els establiments de segona línia destaquen l'agost i juliol com els mesos més fluixos.

Mesos de menys vendes segons la classe de comerç

Mesos de menys vendes segons la ubicació dels establiments (zona comercial)

8. En el seu establiment diria que té més clients del país, turistes o igual?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Més clients del país	144	56,5
Més turistes	59	23,1
Igual	36	14,1
No contesta	16	6,3

Un 56,5% de les empreses enquestades diuen que en el seus establiments tenen més clients del país, un 23% diuen que els seus clients són sobretot turistes, i un 14% diuen que tenen la mateixa proporció de clients del país i de fora.

Si relacionem els resultats amb variables que ens donen un perfil més concret de l'empresa observem que és significatiu estadísticament que els empresaris que més diuen que atenen clients del país són majoritàriament les ubicades en segona línia comercial (un 69% envers un 35% entre les que estan en primera línia). Per contra, i en el mateix sentit, les empreses que diuen atenen a més turistes són les que estan ubicades en la zona de primera línia comercial (un 41% respecte a un 13,5% entre les que es troben en segona línia comercial).

Pel que fa al tipus d'establiment no hi ha significació estadística però s'observa que són les botigues de barri o especialitzades les que en major proporció afirmen que el seu establiment té més clients del país (un 59%) seguit de les franquícies o cadenes de botigues (42%). També destaca que són els supermercats, els que en la mateixa proporció diuen que atenen a més clients del país (un 33%), a més turistes (un 33%) i per igual, a clients del país i a turistes (un altre 33%).

En relació amb l'orientació comercial, els establiments que diuen amb una freqüència superior que tenen més clients del país són: els comerços d'alimentació (amb un 78%), seguit de comerços orientats a l'equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils, etc. (amb un 75%), i l'agrupació d'establiments orientats a la farmàcia, perfumeria i ortopèdies (un 67%). D'altra banda, els establiments que diuen en un percentatge superior que atenen a més turistes són l'agrupació de "diversos" amb un 50% (en la qual s'inclouen una sèrie d'establiments que vénen articles de diversos grups en un únic establiment i com poden ser supermercats o locals en els quals hi ha articles de perfumeria, de regal, roba, bijuteria, premsa i d'altres alhora), seguit dels establiments orientats a l'oci i cultura (un 38%) i els equipament d'òptica, joieria, electrònica, informàtica (amb un 32,5%).

9. Amb quina d'aquestes situacions està més d'acord?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Mantenir la situació d'horaris actual	96	37,6
Llibertat total d'horaris (poder obrir els dies i les hores que vulguin)	95	37,3
Que deixessin obrir més hores que actualment, però que es regulés l'horari	29	11,4
Que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment	8	3,1
No contesta	27	10,6

En relació amb la regulació dels horaris comercials, gairebé un 38% de les persones enquestades estan d'acord a mantenir la situació actual (un 28% com abans del decret del 2010 i un 9% com s'estableix en aquest darrer decret), mentre que un 37% estan a favor de la liberalització d'horaris, és a dir, que els comerciants tinguin llibertat d'obrir els dies i les hores que vulguin, i un 11% estan d'acord que hi hagi una regulació d'horaris però preferirien que deixessin obrir més hores que en l'actualitat; només un 3% dels enquestats preferiria que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment i prop d'un 11% no han respost a la pregunta.

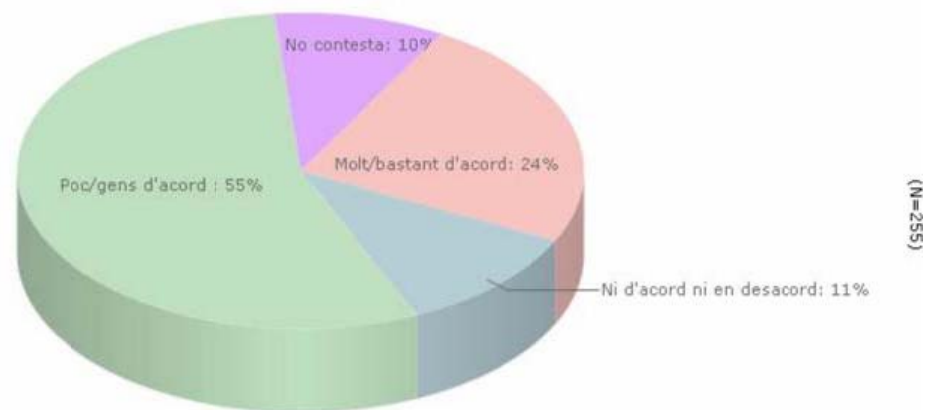
Pel que fa a les variables significatives estadísticament es comprova que en relació amb la ubicació de l'establiment, els comerços situats en primera línia comercial diuen en igual proporció que estan d'acord amb el fet de mantenir la situació d'horaris actual (un 41%) i amb la de tenir llibertat total d'horaris, és a dir, poder obrir els dies i hores que vulguin (un altre 41%), en la resta d'opcions s'observen percentatges molt inferiors (un 7% està més d'acord amb l'alternativa de deixar obrir més hores i un 3% amb la restricció d'horaris comercials); pel que fa als establiments situats en segona línia comercial, un 36% dels empresaris diu que està més d'acord amb la llibertat total d'horaris i un 35,5% està més d'acord amb mantenir la situació d'horaris actual, mentre que gairebé un 15% pensa que la situació ideal seria la d'obrir més hores que actualment però amb regulació horària, i només un 3% creu que l'opció més adient és la de la restringir més els horaris comercials.

Per tipus d'establiment es comprova que els gerents de franquícies o cadena de botigues i dels supermercats (un 50% en cada grup) són els que diuen més que prefereixen mantenir la situació d'horaris actual; en canvi, els empresaris de botigues de barri o especialitzades diuen en primer lloc que estan més d'acord amb la llibertat total d'horaris (un 40%), seguit de l'opció de mantenir la situació actual (37%).

En relació amb l'orientació comercial, entre els que volen mantenir la situació d'horaris actual destaquen: les farmàcies, perfumeries i ortopèdies (un 57%), seguit dels establiments orientats a l'oci i la cultura (un 45%) i els comerços d'alimentació (un 44%). D'altra banda, entre els que opten més per la llibertat total d'horaris se situen, en primer lloc, els establiments orientats a l'equipament personal: roba, calçat, complements i altres (amb un 50%), seguit de la categoria "altres" amb un 43% i d'una altra varietat d'equipament com és l'òptica, joieria, l'electrònica i la informàtica (amb un 40%).

10 En quina mesura està d'acord amb el tancament d'alguns diumenges a la tarda dels comerços d'Andorra, tal i com s'estableix en el decret d'horaris comercials?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Molt d'acord	44	17,3
Bastant d'acord	17	6,7
Ni d'acord ni en desacord	28	11,0
Poc d'acord	20	7,8
Gens d'acord	121	47,5
No contesta	25	9,8

A la pregunta en la qual es demana en quina mesura estan d'acord o no amb el tancament d'alguns diumenges a la tarda dels comerços (segons el decret de 2010 relatiu als horaris comercials), més de la meitat de les empreses enquestades (un 55%) diuen que no hi estan d'acord (un 8% poc d'acord i un 47,5% gens d'acord), mentre que un 24% diuen que estan d'acord amb aquesta mesura (un 17% molt d'acord i un 7% bastant d'acord), un 11% no es posicionen ni a favor ni en contra, i un 10% dels empresaris no contesta a la pregunta.

Els comerços situats en primera línia comercial diuen en major proporció que els de segona línia que estan poc o gens d'acord amb aquesta mesura tot i que en les dos ubicacions és l'opció majoritària (un 65% enfront un 51%). Un 28% dels establiments situats en segona línia diuen que estan d'acord amb el tancament d'alguns diumenges a la tarda (per un 18% dels establiments que estan en primera línia comercial) i un 14% no estan d'acord ni en desacord (per un 6% dels que estan en primera línia).

En relació amb el tipus d'establiment s'observa que els percentatges superiors dels que estan poc o gens d'acord amb aquesta mesura es troben en les franquícies o cadena de botigues (un 69%), seguit dels supermercats (un 67%) i les botigues de barri o especialitzades (55%); un 26% de les botigues de barri o especialitzades hi estan

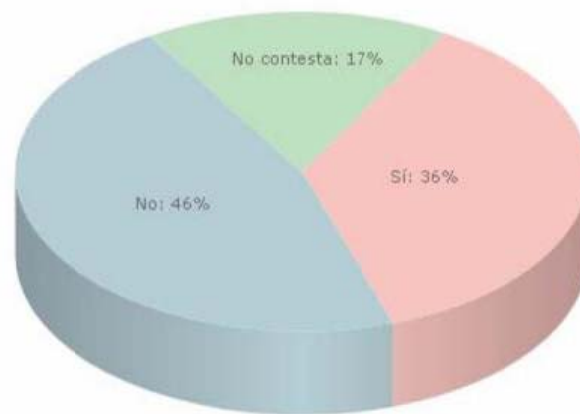
d'acord, per un 19% de les franquícies o cadenes de botigues i cap cas entre els supermercats (tot i que en aquest grup hi ha molt pocs casos).

Segons l'orientació comercial i entre els que diuen més que estan en desacord amb la mesura destaca en primer lloc l'agrupació de "diversos" (un 75%), seguit de les farmàcies, perfumeries i ortopèdies (un 71%), els equipaments personals que inclouen òptica, joieria, electrònica i informàtica (un 60%) i els equipaments de roba, calçat i complements (amb un 58%). Els que menys s'hi oposen són els comerços d'alimentació (un 33% d'acord i un 26% ni d'acord ni en desacord), seguits dels establiments d'articles relacionats amb l'oci i la cultura (un 31% d'acord i un 10% ni d'acord ni en desacord) i els d'equipament de la llar (un 30% d'acord i un 10% ni d'acord ni en desacord).

L'oposició amb el tancament dels comerços alguns diumenges a la tarda és molt més elevada entre els establiments que no tanquen aquest dia (un 82% hi estan poc o gens d'acord) que entre els establiments que tanquen els diumenges o els diumenges a la tarda (un 42% i un 51% respectivament estan poc o gens d'acord).

11 Creu que el tancament del seu negoci alguns diumenges a la tarda li suposa algun problema/inconvenient?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Sí	93	36,5
No	118	46,3
No contesta	44	17,3

Un 46% de les empreses enquestades diu que el tancament del seu negoci alguns diumenges a la tarda no li suposa cap problema o inconvenient, envers un 36,5% de la mostra que diu que sí li suposa algun inconvenient i un 17% que no contesta a la pregunta.

Més de la meitat dels gerents de comerços situats en primera línia comercial (un 53%) diuen que el fet de tancar algun diumenge a la tarda sí que els suposa algun problema, respecte d'un 26,5% dels comerços situats en segona línia comercial; en canvi, la majoria dels establiments de segona línia comercial diuen que no els suposa cap problema (un 57%, per un 31% dels que estan en primer línia).

Per tipus d'establiment, són els supermercats i les franquícies o cadena de botigues (amb un 67% i un 54% respectivament) els que diuen més que el tancament del seu negoci alguns diumenges a la tarda els suposa algun inconvenient. Per contra, són botigues de barri o especialitzades les que tenen les majors freqüències entre els comerços que diuen més que no els hi ha suposat cap problema (amb un 49% dels casos analitzats).

En relació amb l'orientació comercial i entre els que diuen que aquesta mesura els hi suposa algun problema en una freqüència superior hi ha: el grup de diversos (agrupació d'establiments en els quals hi ha una oferta diversificada de productes) amb un 67%, seguit dels comerços d'oci i cultura (un 45%) i els establiments d'òptica, joieria, electrònica i informàtica (un 45%), i de la categoria de roba, calçat i complements (un 43,5%).

Lògicament, la majoria dels establiments que tanquen els diumenges o el diumenges a la tarda diuen que aquesta mesura no els suposa cap problema, mentre que la gran majoria dels que no tanquen els diumenges diuen que sí els suposa algun problema el fet de tancar alguns diumenges a la tarda (un 86% dels que no tanquen, per un 21% dels que tanquen els diumenges a la tarda i un 16,5% dels que tanquen els diumenges).

(Els que diuen que sí. N=93)

11.1. Quins problemes?

(Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	93	
Crear confusió als turistes que no saben quan estarà obert	69	74,2
Disminució de vendes	65	69,9
Som un país turístic	14	15,1
Per l'economia del país	2	2,2
O es fa tots els diumenges del any o cap	2	2,2
Altres	7	7,7
No contesta	1	1,1

Pregunta multiresposta: els percentatges poden donar més de 100

Base: Empresaris que pensen que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda li suposa algun problema (N=93)

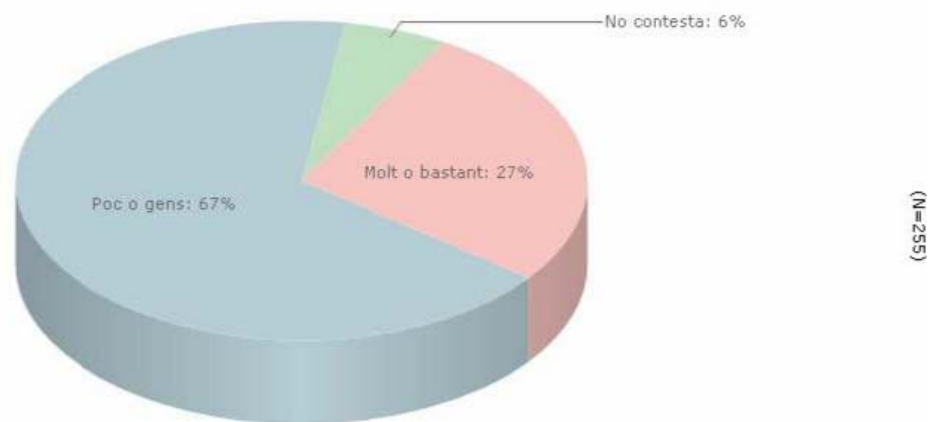
Altres problemes o desavantatges:

	Freqüències
Total	7
Regular el calendari laboral per tenir dos dies seguits de descans setmanal	1
Per justificar les condicions dels funcionaris (país irreal) no cal espatllar el país real	1
Ja no es treballa tant al matí	1
Els diumenges a la tarda és un bon moment per comprar	1
No és conciliació familiar tenir mig dia: millor tenir 10 diumenges complets	1
Hi ha clients que treballen al matí	1
No contesta	1

Entre els empresaris que contesten que sí els suposa algun problema el fet de tancar alguns diumenges a la tarda se'ls demana que especifiquin quins són aquests possibles inconvenients (pregunta multiresposta, és a dir, l'empresari pot donar més d'una possible opció de resposta): un 74% diuen que aquesta mesura pot crear confusió entre els turistes ja que no saben quan estarà obert, un 70% diuen que representa una disminució de les vendes, un 15% diuen que Andorra és un país turístic, i en molta menor proporció diuen que és un inconvenient per a l'economia del país (2%) i que és una mesura que o bé es fa tots els diumenges a l'any o millor no fer-la (2%) . També s'especifica l'agrupació d'"altres" problemes o inconvenients que s'indiquen per part dels empresaris.

12 Creu que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç?

	Freqüències	Percentatges
Total	255	100
Molt	40	15,7
Bastant	29	11,4
Poc	72	28,2
Gens	99	38,8
No contesta	15	5,9

Un 67% dels empresaris opina que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda no afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç (un 28% diuen que poc i un 39% diuen que no afavoreix gens), mentre que un 27% de la mostra dels empresaris opina que afavoreix molt o bastant a la conciliació (un 16% diuen que molt i un 11% que bastant). Un 6% no contesta a la pregunta.

Els gerents d'establiments situats en primera línia comercial diuen en major percentatge (amb un 70,5%) que estan poc o gens d'acord amb l'afirmació que diu que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç (respecte a un 67% entre els empresaris de locals ubicats en segona línia comercial); un 29% dels establiments situats en segona línia comercial diuen que aquesta mesura afavoreix molt o bastant la conciliació, per un 24% dels que estan en primera línia comercial.

Pel que fa al tipus d'establiment, en tots els casos la majoria opinen que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda no afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç, però els que més ho diuen són els supermercats (el 100% malgrat hi ha pocs casos) i les franquícies o cadenes de botigues (un 81%), seguits de les botigues de barri o especialitzades (un 66%), que són les que més diuen que l'afavoreix molt o bastant (30%).

Per orientació comercial els que diuen amb més freqüència que aquesta mesura afavoreix poc o gens la conciliació són els establiments catalogats com a “diversos” (un 92%) , seguit de les farmàcies, perfumeries i ortopèdies (un 86%), equipament personal: roba, calçat i complements (un 73%) i l’equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils (un 70%). Els que més diuen que afavoreix molt o bastant la conciliació són els comerços d’alimentació (37%), i els d’òptica, joieria, electrònica, informàtica (32%), tot i que en tots els casos la majoria opinen que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda no afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç

13 Quines mesures creu que serien les necessàries perquè els treballadors poguessin conciliar la vida laboral i familiar?

(Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	255	
Organització per part de l’empresa dels horaris i festius del treballador	87	34,1
Normativa laboral/decret d’horaris comercials	39	15,3
Tancament d’alguns diumenges, de tots o tardes	17	6,7
El decret actual no soluciona el problema	6	2,4
Serveis públics i actuacions que afavoreixin la conciliació	4	1,6
Cap/és difícil	13	5,1
No contesta	99	38,8

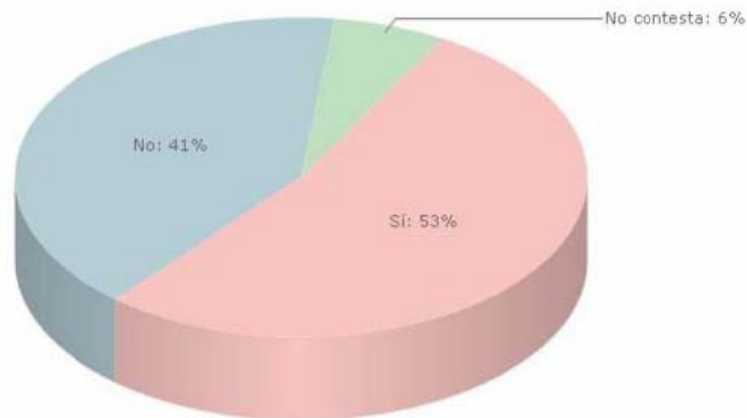
Quant a les mesures que els gerents de les empreses creuen que serien les necessàries perquè els treballadors poguessin conciliar la vida laboral i familiar, en primer lloc, destaquen les relacionades amb l’organització horària per part de la pròpia empresa (amb un 34%), dins d’aquesta categoria s’indiquen algunes de les accions següents: torns i caps de setmana rotatius, horaris intensius i flexibles, permetre que les parelles tinguin el mateix dia de festa, entre d’altres mesures; en segon lloc, s’assenyalen accions encaminades a millorar la normativa laboral (un 15%) i dins d’aquesta categoria destaca la d’establir acords o pactes entre empresaris i treballadors i d’altres sectors implicats; en tercer lloc (7%), s’indica el fet de tancar tots, algun o les tardes de diumenge com a mesura per afavorir la conciliació entre el treball i la família. A l’annex es pot consultar la taula detallada.

En menor freqüència, també s’indica que el decret actual (de tancament de 8 diumenges a la tarda) no soluciona la qüestió de la conciliació laboral i familiar (un 2%), i l’establiment de serveis i accions per afavorir la conciliació dels treballadors del comerç (un 2%).

14 En altres països hi ha diferents normatives horàries en funció de si es tracta de superfícies comercials grans o petites o si es tracta de molta o poca afluència turística.

14.1. Pensa que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre els establiments grans i petits?

		Freqüències	Percentatges
Total		255	100
Sí		131	52,8
No		101	40,7
No contesta		16	6,5

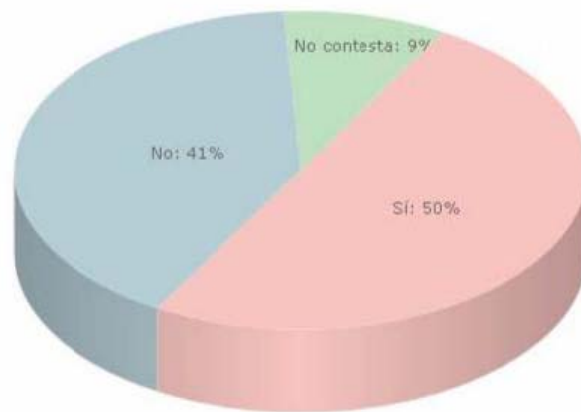

Més de la meitat dels empresaris enquestats (un 53%) afirmen que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre els establiments grans i petits, per un 42% de la mostra que opina que no haurien de tenir les mateixes condicions pel que fa a l'horari i un 6% que no contesta a la pregunta.

Les proves d'associació estadística realitzades no són significatives.

14.2. I entre zones de molta aflluència turística i les de poca aflluència turística?

		Freqüències	Percentatges
Total		255	100
Sí		124	50,0
No		101	40,7
No contesta		23	9,3

Pel que fa a les zones de molta aflluència turística les opinions també estan molt dividides ja que la meitat dels empresaris enquestats (un 50%) opinen que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre zones de molta aflluència turística i les que no, envers un 41% de la mostra que opina que no haurien de tenir les mateixes condicions horàries. Un 9% de la mostra no contesta a la pregunta.

En relació amb el tipus d'establiment els que obtenen les freqüències superiors entre els que responen afirmativament són les franquícies o cadena de botigues (amb un 54%), seguit dels supermercats (que tot i que té pocs casos, aquests es divideixen per igual entre els que opinen afirmativament i entre els que no, en un 50%) i les botigues de barri o especialitzades (també amb un 50%).

RESUM

A l'hora de valorar els resultats de l'enquesta adreçada als comerços d'Andorra cal tenir en compte que la mostra està formada principalment per botigues de barri o especialitzades (83,5%) i per establiments situats en segona línia comercial (61%), i per això les dades s'han d'interpretar sempre en funció d'aquestes variables, ja que en molts casos les opinions manifestades en els diferents tipus d'establiments són contraposades.

En relació a l'horari d'obertura dels establiments, en general s'ha observat que hi ha poca diferència entre els dies laborables de dilluns a divendres i els caps de setmana. La majoria de comerços obren entre 9 i 10, i són les franquícies o cadenes de botigues les que en major proporció obren a partir de les 10h, sobretot aquelles orientades a equipament personal com roba, calçat i complements, i les orientades a joieria, òptica, informàtica i electrònica. En canvi, les botigues de barri o especialitzades, fixen l'horari d'obertura entre 9 i 10h i els supermercats és el tipus d'establiment que obre en major percentatge abans de les 9h. També s'han observat diferències en funció de la ubicació de l'establiment comercial, de manera que els establiments que obren més aviat, són en major proporció els situats en segona línia comercial, mentre que els que estan situats al nucli comercial obren en major percentatge a partir de les 10h, tant entre setmana com el cap de setmana.

Pel que fa als horaris de tancament, s'observen més diferències en funció de si es un dia entre setmana (de dilluns a divendres) o és cap de setmana. Com s'estableix al decret sobre els horaris comercials, entre setmana l'horari habitual de tancament és a les 20h (82% dels casos), mentre que els dissabtes i les èpoques turístiques augmenten els establiments que tanquen a les 21h (tot i que molts tanquen a les 20h). Les diferències més notables es manifesten en funció del tipus d'establiment i de la seva ubicació, de manera que els comerços situats en primera línia allarguen en aquests dies descrits l'horari d'obertura a les 21h en major proporció que els que es troben en segona línia comercial. D'altra banda, les franquícies o les cadenes de botigues també dilaten el seu horari durant els dissabtes i èpoques turístiques en major proporció que la resta de comerços entrevistats.

La gran majoria d'enquestats, el 90%, es mostra satisfet amb l'horari establert pel seu negoci; només el 6% seria partidari d'ampliar-lo i l'1% de reduir-lo.

Pel que fa a si tanquen els establiments algun dia a la setmana, el 76% dels empresaris enquestats diuen que tanquen algun dia. El dia més escollit és el diumenge (un 53% dels casos que tanquen algun dia, que representen un 40% del total), i el diumenge a la tarda (un 31% dels casos que tanquen algun dia, que representen un 24% del total). Un 11% dels que taquen el seu establiment algun dia, tanca tot el cap de setmana (que representa un 8% del total), un 2% tanca la tarda del dissabte i el diumenge i un 1,5% tanca algun dia de dilluns a divendres.

Cal matisar, però, que la majoria d'establiments que formen la mostra estan situats en segona línia comercial (155 respecte 88 ubicats en primera línia comercial), la majoria són establiments amb poc personal (entre un i tres treballadors), el 83%, corresponen a botigues de barri o especialitzades, i precisament dins d'aquest perfil d'establiments hi ha una representació més gran de comerços que tanquen els diumenges.

La majoria de les empreses en què hi ha empleats (no s'inclouen els establiments en què treballen només els propietaris de l'empresa) i que estan en segona línia comercial manifesten que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges (un 66% dels casos), mentre que en el cas dels establiments situats en primera línia comercial la proporció dels que diuen que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges és del 34%.

Amb relació al fet de si s'hauria de compensar el treball en diumenge, s'observen opinions dividides: el 36% dels enquestats es mostra d'acord mentre que el 35% pensa que no caldria fer cap tipus de compensació. Els més favorables a adoptar aquesta mesura són els enquestats que tenen els seus establiments en segona línia comercial i que fan festa els diumenges.

En demanar sobre les hores dels diumenges en què els establiments enquestats tenen més vendes (considerant només els comerços que no tanquen els diumenges), un 35% diuen que depèn de l'època de l'any, mentre que un 28% diuen que la franja horària en què més venen els diumenges és entre les 12h i les 14h, i un 21% no contesten. I sobre les hores del diumenge que hi ha menys vendes, un 30% dels establiments que no tanquen aquest dia diuen que no hi ha una franja horària fixa dels diumenges en què venguin menys, un 24% diuen que les hores en què menys venen els diumenges són les primeres del matí (abans de les 12h), i un 27% no respon la pregunta.

En relació amb els dies de la setmana en què els establiments tenen més vendes, destaca que un 48% dels casos diuen que el dia de la setmana de més vendes varia en funció de l'època de l'any i un 31% diuen que el dissabte és el dia de més vendes. D'altra banda, un 51% dels establiments que han participat en l'enquesta tampoc especifiquen cap dia de la setmana com el de menys vendes, i els dies que en més proporció diuen que venen menys són el dilluns (13%) i el dimarts (12%).

Els mesos en què els establiments enquestats diuen que tenen més volum de vendes són desembre (65%), agost (39%) i gener (38%), mentre que els mesos de maig i juny (un 16% i un 12% respectivament) són els que en menor proporció han dit que són els mesos de més vendes. Complementàriament, els mesos que les empreses declaren que venen menys són juny (42%) i maig (37%), mentre que desembre i gener són els menys dolents en relació al volum de vendes (només un 15% i un 5% diuen que són els mesos que venen menys).

Pel que fa a la tipologia de clients dels establiments comercials, el 56% dels enquestats afirmen tenir més clients del país, el 23% diuen que els seus clients són sobretot turistes, i un 14% diuen que tenen la mateixa proporció de clients del país i de fora. Mentre que els empresaris dels comerços situats en segona línia comercial manifesten tenir més clients del país (un 69% envers un 35% entre les que estan en primera línia), els que tenen el seu establiment ubicat en el nucli comercial diuen que entre els seus clients hi ha més turistes (un 41% respecte a un 13,5% entre els que es troben en segona línia comercial).

Quant a la regulació dels horaris comercials, gairebé un 38% de les persones enquestades estan d'acord a mantenir la situació actual (un 28% com abans del decret del 2010 i un 9% com s'estableix en aquest darrer decret), mentre que un 37% estan a

favor de la liberalització d'horaris, és a dir, que els comerciants tinguin llibertat d'obrir els dies i les hores que vulguin, i un 11% estan d'acord que hi hagi una regulació d'horaris però preferirien que deixessin obrir més hores que en l'actualitat; només un 3% dels enquestats preferiria que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment. L'opinió envers aquesta qüestió està bastant dividida en funció a la ubicació de l'establiment. Així, els comerços situats en primera línia comercial diuen en igual proporció que estan d'acord amb el fet de mantenir la situació d'horaris actual (un 41%) i amb la de tenir llibertat total d'horaris, és a dir, poder obrir els dies i hores que vulguin (un altre 41%), mentre que en la resta d'opcions s'observen percentatges molt inferiors; entre els establiments situats en segona línia comercial, un 36% estan més d'acord amb la llibertat total d'horaris i un 35,5% estan més d'acord amb mantenir la situació d'horaris actual, mentre que gairebé un 15% pensa que la situació ideal seria la d'obrir més hores que actualment però amb regulació horària, i només un 3% creu que l'opció més adient és la de restringir més els horaris comercials.

Pel que fa al decret d'horaris comercials per a l'any 2010 que dictamina el tancament dels comerços 8 diumenges a la tarda, el 55% de les empreses enquestades es mostren contràries, el 24% es mostra a favor, l'11% no es posicionen ni a favor ni en contra i el 10% no contesta a la pregunta. Els empresaris que tenen els seus establiments ubicats en primera línia comercial es mostren una mica més contraris a aquesta mesura que els que tenen els seus comerços en segona línia (el 65% enfront el 51%) i també són els que més manifesten que els pot suposar algun problema (el 53% dels que tenen comerços en primera línia respecte el 26% dels que tenen comerços en segona línia) principalment per la confusió que pot originar entre els turistes que visiten el país i per la pèrdua de vendes en aquests dies en concret. En canvi, la majoria dels establiments de segona línia comercial diuen que l'aplicació d'aquesta mesura no els suposa cap problema (un 57%, per un 31% dels que estan en primera línia), perquè són establiments que, com ja s'ha comentat, treballen en major percentatge amb el client del país i molts d'ells han optat per tancar els diumenge. Per tant, segons es desprèn d'aquestes dades, aquesta mesura pot tenir més conseqüències pels comerços que estan en el nucli comercial que per als establiments que estan en altres zones, que en molts casos tanquen els diumenges.

D'altra banda, la majoria dels enquestats (un 67%) creuen que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda no afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç (un 28% diuen que poc i un 39% diuen que no afavoreix gens), mentre que per al 27% dels empresaris enquestats és una bona mesura per propiciar la conciliació (un 16% diuen que molt i un 11% que bastant). Un 6% no contesta a la pregunta. Tant els responsables d'establiments situats en primera línia comercial (70,5%) com els que tenen establiments ubicats en segona línia comercial (67%) diuen majoritàriament que estan poc o gens d'acord amb l'afirmació que diu que aquesta mesura (tancar 8 diumenges a la tarda) afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç.

Entre les mesures proposades pels enquestats per propiciar la vida laboral i familiar destaquen en primer lloc les relacionades amb l'organització horària per part de la pròpia empresa (amb un 34%), dins d'aquesta categoria s'indiquen entre d'altres mesures fer torns i caps de setmana rotatius, horaris intensius i flexibles, permetre que les parelles tinguin el mateix dia de festa; en segon lloc (un 15%), s'assenyalen accions encaminades a millorar la normativa laboral i dins d'aquesta categoria destaca la d'establir acords o pactes entre empresaris i treballadors i d'altres sectors implicats; en

tercer lloc (7%), s'indica el fet de tancar tots, algun o les tardes de diumenge com a mesura per afavorir la conciliació entre el treball i la família.

Finalment, s'ha demanat l'opinió dels enquestats sobre la conveniència d'establir diferents normatives horàries per a les grans superfícies comercials i els establiments petits o segons l'afluència turística de cada zona, com es fa en alguns països. En els dos casos hi ha una tendència a estar d'acord amb establir els mateixos horaris comercials segons el tipus d'establiment (gran o petit) o la zona (amb molta o poca afluència turística), però l'opinió està bastant dividida: un 53% dels establiments creuen que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre els establiments grans i petits, per un 42% que opina que no haurien de tenir les mateixes condicions; i un 50% opinen que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre zones de molta afluència turística i les que tenen poca afluència, per un 41% que creuen que no haurien de tenir les mateixes condicions horàries.

TAULES

1 Quin horari comercial ha establert pel seu negoci?

Horari d'obertura de dilluns a divendres

% Horitzontals		Abans de les 9h	De 9 a 9,45h	A les 10h	A partir de les 10h	No contesta
Total	255	9,8	43,1	44,3	1,6	1,2
Tipus d'establiment						
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	9,4	45,1	43,2	1,9	0,5
Franquícia o cadena de botigues	26	3,8	34,6	61,5	0,0	0,0
Supermercat	6	66,7	16,7	16,7	0,0	0,0
No contesta	10	0,0	40,0	40,0	0,0	20,0
Zona comercial						
Primera línia	88	6,8	30,7	62,5	0,0	0,0
Segona línia	155	11,6	50,3	34,8	2,6	0,6
Classe de comerç						
Comerços d'alimentació	27	44,4	48,1	7,4	0,0	0,0
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	0,0	19,4	77,4	3,2	0,0
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	0,0	37,5	60,0	0,0	2,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	5,0	52,5	40,0	2,5	0,0
Oci i cultura	29	17,2	37,9	41,4	0,0	3,4
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	0,0	90,5	9,5	0,0	0,0
Altres	14	7,1	71,4	21,4	0,0	0,0
Diversos	12	41,7	41,7	16,7	0,0	0,0
No contesta	10	0,0	40,0	40,0	10,0	10,0

Horari d'obertura els dissabtes

% Horitzontals		Abans de les 9h	De 9 a 9,45h	A les 10h	Fa festa	No contesta
Total	255	8,6	34,9	47,1	8,6	0,8
Tipus d'establiment						
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	8,0	38,5	44,6	8,5	0,5
Franquícia o cadena de botigues	26	3,8	15,4	76,9	0,0	3,8
Supermercat	6	66,7	16,7	16,7	0,0	0,0
No contesta	10	0,0	20,0	40,0	40,0	0,0
Zona comercial						
Primera línia	88	6,8	25,0	62,5	5,7	0,0
Segona línia	155	9,7	40,0	39,4	9,7	1,3
Classe de comerç						
Comerços d'alimentació	27	40,7	44,4	3,7	11,1	0,0
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	0,0	14,5	82,3	3,2	0,0
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	0,0	27,5	60,0	12,5	0,0
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	0,0	32,5	52,5	12,5	2,5
Oci i cultura	29	17,2	44,8	34,5	3,4	0,0
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	0,0	85,7	9,5	0,0	4,8
Altres	14	7,1	21,4	28,6	42,9	0,0
Diversos	12	41,7	50,0	8,3	0,0	0,0
No contesta	10	0,0	40,0	60,0	0,0	0,0

Horari de tancament els dissabtes

% Horitzontals		Abans de les 19h	De 19 a 19,45h	A les 20h	De 20,30 a 20,45h	A les 21h	A partir de les 21,30h	Fa festa	Fa festa dissabte a la tarda
Total		255	0,4	5,1	47,5	7,1	22,4	0,4	8,6
Tipus d'establiment									
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	0,0	5,6	50,2	6,6	19,2	0,5	8,5	9,4
Franquícia o cadena de botigues	26	3,8	3,8	15,4	15,4	53,8	0,0	0,0	7,7
Supermercat	6	0,0	0,0	83,3	0,0	16,7	0,0	0,0	0,0
No contesta	10	0,0	0,0	50,0	0,0	10,0	0,0	40,0	0,0
Zona comercial									
Primera línia	88	0,0	8,0	43,2	5,7	37,5	0,0	5,7	0,0
Segona línia	155	0,6	2,6	49,0	8,4	14,8	0,6	9,7	14,2
Classe de comerç									
Comerços d'alimentació	27	0,0	7,4	44,4	3,7	29,6	0,0	11,1	3,7
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	0,0	4,8	45,2	9,7	32,3	0,0	3,2	4,8
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	0,0	10,0	37,5	5,0	32,5	0,0	12,5	2,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	0,0	2,5	37,5	10,0	7,5	0,0	12,5	30,0
Oci i cultura	29	0,0	3,4	62,1	10,3	17,2	0,0	3,4	3,4
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	0,0	0,0	81,0	4,8	4,8	0,0	0,0	9,5
Altres	14	7,1	0,0	14,3	7,1	21,4	7,1	42,9	0,0
Diversos	12	0,0	8,3	66,7	0,0	16,7	0,0	0,0	8,3
No contesta	10	0,0	10,0	60,0	0,0	20,0	0,0	0,0	10,0

Horari d'obertura els diumenges

% Horitzontals		Abans de les 9h	De 9 a 9,45h	A les 10h	Fa festa
Total	255	4,7	18,8	26,7	49,8
Tipus d'establiment					
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	3,8	20,7	23,5	52,1
Franquícia o cadena de botigues	26	3,8	11,5	61,5	23,1
Supermercat	6	50,0	16,7	16,7	16,7
No contesta	10	0,0	0,0	10,0	90,0
Zona comercial					
Primera línia	88	5,7	20,5	47,7	26,1
Segona línia	155	4,5	18,1	16,1	61,3
Classe de comerç					
Comerços d'alimentació	27	14,8	22,2	0,0	63,0
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	0,0	8,1	51,6	40,3
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	0,0	20,0	35,0	45,0
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	0,0	5,0	27,5	67,5
Oci i cultura	29	10,3	31,0	20,7	37,9
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	0,0	47,6	0,0	52,4
Altres	14	7,1	7,1	21,4	64,3
Diversos	12	33,3	41,7	8,3	16,7
No contesta	10	0,0	20,0	10,0	70,0

Horari de tancament els diumenges

% Horitzontals		De 15 a 18,45h	A les 19h	De 19,30 a 19,45h	A les 20h	A partir de les 21,30h	Fa festa	Fa festa diumenge a la tarda
Total	255	0,4	24,3	0,4	0,8	0,4	49,8	23,9
Zona comercial								
Primera línia	88	1,1	48,9	1,1	1,1	0,0	26,1	21,6
Segona línia	155	0,0	10,3	0,0	0,6	0,6	61,3	27,1

Horari d'obertura en èpoques d'afluència turística

% Horitzontals		Abans de les 9h	De 9 a 9,45h	A les 10h	A partir de les 10,30h	Fa festa
Total	255	9,0	40,0	42,7	0,8	7,5
Zona comercial						
Primera línia	88	6,8	31,8	60,2	0,0	1,1
Segona línia	155	10,3	45,2	32,9	1,3	10,3
Classe de comerç						
Comerços d'alimentació	27	40,7	44,4	3,7	0,0	11,1
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	0,0	19,4	74,2	1,6	4,8
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	0,0	32,5	60,0	0,0	7,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	5,0	42,5	40,0	0,0	12,5
Oci i cultura	29	13,8	44,8	34,5	0,0	6,9
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	0,0	85,7	9,5	0,0	4,8
Altres	14	7,1	50,0	28,6	0,0	14,3
Diversos	12	41,7	41,7	16,7	0,0	0,0
No contesta	10	0,0	50,0	40,0	10,0	0,0

Horari de tancament en èpoques d'afluència turística

% Horitzontals	Abans de	De 19 a		A les	De 20,30	A les	A partir	Fa	No
	les 19h	19,45h		20h	a 20,45h	21h	de les 21,30h	festa	contesta
Total	255	0,4	7,1	56,1	5,1	21,6	0,8	7,5	1,6
Zona comercial									
Primera línia	88	0,0	10,2	43,2	3,4	38,6	1,1	1,1	2,3
Segona línia	155	0,6	5,2	62,6	6,5	12,9	0,6	10,3	1,3

Horaris desglossats

De dilluns a divendres

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total		100	Total	255	100
7h		0,4	18h	2	0,8
7,30h		0,4	19h	17	6,7
8h		5,9	19,30h	17	6,7
8,30h		2,7	20h	209	82,0
8,45h		0,4	20,30h	3	1,2
9h		20,8	21h	3	1,2
9,30h		22,4	23h	1	0,4
10h		44,3	No contesta	3	1,2
10,30h		1,2			
11h		0,4			
No contesta		1,2			

Dissabtes

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total		100	Total	255	100
7h		0,8	18h	1	0,4
8h		5,1	19h	4	1,6
8,30h		2,4	19,30h	8	3,1
8,45h		0,4	19,45h	1	0,4
9h		14,9	20h	121	47,5
9,30h		20,0	20,30h	18	7,1

10h	47,1	21h	57	22,4
Fa festa	8,6	23h	1	0,4
No contesta	0,8	Fa festa	22	8,6
		Fa festa dissabte a la tarda	22	8,6

Diumenges

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	255	100	Total	255	100
7h	1	0,4	18h	1	0,4
8h	7	2,7	19h	62	24,3
8,30h	4	1,6	19,30h	1	0,4
9h	18	7,1	20h	2	0,8
9,30h	30	11,8	23h	1	0,4
10h	68	26,7	Fa festa el diumenge a la tarda	61	23,9
Fa festa	127	49,8	Fa festa	127	49,8

Èpoques d'afluència turística

Horari d'obertura			Horari de tancament		
	Freqüències	Percentatges		Freqüències	Percentatges
Total	255	100	Total	255	100
7h	3	1,2	17h	1	0,4
8h	13	5,1	19h	13	5,1
8,30h	6	2,4	19,30h	5	2,0
8,45h	1	0,4	19,45h	0	0,0
9h	49	19,2	20h	143	56,1
9,30h	53	20,8	20,30h	13	5,1
10h	109	42,7	21h	55	21,6
10,30h	1	0,4	21,30h	1	0,4
11h	1	0,4	23h	1	0,4
Fa festa	19	7,5	Fa festa	19	7,5
			No contesta	4	1,6

3. Tanca algun dia de la setmana?

% Horitzontals	Sí	No	No contesta	
Total	255	76,1	17,6	6,3
Tipus d'establiment				
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	78,9	15,0	6,1
Franquícia o cadena de botigues	26	53,8	38,5	7,7
Supermercat	6	50,0	33,3	16,7
No contesta	10	90,0	10,0	0,0
Zona comercial				
Primera línia	88	50,0	37,5	12,5
Segona línia	155	91,0	5,8	3,2
Classe de comerç				
Comerços d'alimentació	27	88,9	0,0	11,1
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	69,4	24,2	6,5
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	67,5	22,5	10,0
Equipament de la llar:mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	85,0	12,5	2,5
Oci i cultura	29	79,3	17,2	3,4
Farmàcia, perfumeria,ortopèdies..	21	90,5	4,8	4,8
Altres	14	71,4	21,4	7,1
Diversos	12	41,7	50,0	8,3
No contesta	10	90,0	10,0	0,0

3.1. Quin dia tanquen?

% Horitzontals	Cap de setmana	Dissabte tarda i diumenge	Diumenge (de dilluns a divendres)	Un dia entre setmana (de dilluns a divendres)	Diumenge tarda	Un mig dia entre setmana (de dilluns a divendres)	Algun dia de forma esporàdica
Total	194	10,8	2,1	52,6	1,5	31,4	0,5
Zona comercial							
Primera línia	44	11,4	0,0	40,9	2,3	43,2	0,0
Segona línia	141	9,9	2,8	54,6	1,4	29,8	0,7

Total	
% Verticals	Sí
Total	194
Primera línia	22,7
Segona línia	72,7

4 Els empleats del seu establiment que estan de cara al públic fan festa algun diumenge?

% Horitzontals		No tenen festa cap diumenge	Tenen festa algun diumenge (de tant en tant, un al mes)	Tenen festa la meitat dels diumenges	Tenen festa tots o la majoria dels diumenges	No contesta
Total	190	10,0	19,5	12,1	54,2	4,2
Tipus d'establiment						
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	151	9,3	17,2	12,6	56,3	4,6
Franquícia o cadena de botigues	26	3,7	34,6	15,4	46,2	0,0
Supermercat	6	50,0	33,3	0,0	16,7	0,0
Zona comercial						
Primera línia	71	19,7	29,6	11,3	33,8	5,6
Segona línia	109	2,8	14,7	13,8	66,1	2,8
Classe de comerç						
Comerços d'alimentació	15	13,3	6,7	26,7	53,3	0,0
Equipament personal: roba, calçat, complements...	44	4,5	36,4	11,4	47,7	0,0
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	33	27,3	12,1	0,0	51,5	9,1
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	31	0,0	16,1	3,2	80,6	0,0
Oci i cultura	20	5,0	20,0	15,0	55,0	5,0
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies...	18	0,0	11,1	33,3	44,4	11,1
Altres	11	0,0	9,1	27,3	54,5	9,1
Diversos	11	45,5	36,4	0,0	18,2	0,0
Clients						
Més clients del país	95	6,3	11,6	9,5	70,5	2,1
Més turistes	49	26,5	28,6	10,2	28,6	6,1
Igual	34	0,0	29,4	20,6	47,1	2,9
No contesta	12	0,0	16,7	16,7	50,0	16,7
Empleats						
Un empleat	45	6,7	6,7	2,2	80,0	4,4
Dos empleats	40	12,5	12,5	5,0	65,0	5,0
Tres empleats	29	13,8	13,8	13,8	58,6	0,0
Quatre o cinc empleats	26	7,7	23,1	26,9	38,5	3,8
De sis a nou empleats	14	14,3	21,4	35,7	21,4	7,1
Deu empleats o més	23	8,7	60,9	13,0	17,4	0,0
No contesta	13	7,7	15,4	7,7	53,8	15,4

5 En funció del seu negoci, creu que podria aplicar aquesta la mesura d'atorgar deu diumenges de festa a l'any als seus treballadors?

% Horitzontals		Sí	No	No contesta
Total	47	44,7	25,5	29,8
Zona comercial				
Primera línia	32	31,3	34,4	34,4
Segona línia	13	76,9	7,7	15,4
No contesta	2	50,0	0,0	50,0

6. Creu que s'hauria de compensar d'alguna manera el treball en diumenge?

% Horitzontals		Sí	No
Total	255	35,7	39,2
Tipus d'establiment			
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	38,0	36,6
Franquícia o cadena de botigues	26	30,8	61,5
Supermercat	6	16,7	50,0
No contesta	10	10,0	30,0
Zona comercial			
Primera línia	88	27,3	51,1
Segona línia	155	40,6	34,2
Classe de comerç			
Comerços d'alimentació	27	29,6	55,6
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	33,9	43,5
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	37,5	32,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	50,0	30,0
Oci i cultura	29	37,9	37,9
Fàrmacia, perfumeria, ortopèdies..	21	42,9	33,3
Altres	14	35,7	35,7
Diversos	12	8,3	66,7
No contesta	10	10,0	20,0
Tanca algun dia de la setmana	255	35,7	39,2
Sí	194	38,7	34,0
No	45	26,7	53,3
No contesta	16	25,0	62,5

7.1. En quina franja horària ven més els diumenges?

% Horitzontals	Abans les 12h	de 12h a 14h	De 14.01 a 17h	De 17h a 19h	No hi ha un horari fix	No contesta
Total	128	18,0	28,1	12,5	15,6	21,1
Zona comercial						
Primera línia	65	16,9	35,4	20,0	21,5	16,9
Segona línia	60	20,0	20,0	3,3	8,3	43,3

7.2. En quina franja horària ven menys els diumenges?

% Horitzontals	Abans de les 12h	De 12.01h a 14h	De 14.01 a 17h	De 17h a 19h	No hi ha un horari fix	No contesta
Total	128	24,2	7,0	7,0	11,7	29,7
Zona comercial						
Primera línia	65	29,2	7,7	7,7	18,5	20,0
Segona línia	60	18,3	6,7	6,7	3,3	41,7

7.3. Quins dies de la setmana ven més?

% Horitzontals		Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge	Depèn	No contesta
Total	255	17,3	14,5	13,7	14,9	18,0	31,4	10,6	47,8	5,5
Tipus d'establiment										
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	19,2	16,4	15,5	16,9	19,2	26,8	8,0	50,2	3,8
Franquícia o cadena de botigues	26	7,7	7,7	7,7	7,7	15,4	65,4	26,9	38,5	0,0
Supermercat	6	16,7	0,0	0,0	0,0	16,7	83,3	50,0	16,7	0,0
Zona comercial										
Primera línia	88	15,9	13,6	14,8	10,2	21,6	52,3	18,2	31,8	6,8
Segona línia	155	19,4	15,5	13,5	18,1	16,8	20,6	5,8	58,1	2,6
Classe de comerç										
Comerços d'alimentació	27	33,3	25,9	14,8	33,3	40,7	37,0	11,1	25,9	0,0
Equipament personal: roba, calçat, complement s...	62	9,7	16,1	16,1	14,5	24,2	46,8	11,3	50,0	0,0
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	15,0	15,0	12,5	7,5	15,0	27,5	12,5	45,0	7,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	15,0	10,0	10,0	12,5	7,5	27,5	10,0	62,5	0,0
Oci i cultura	29	10,3	3,4	6,9	10,3	10,3	17,2	6,9	62,1	6,9
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	42,9	28,6	28,6	23,8	14,3	14,3	4,8	47,6	0,0
Altres	14	21,4	14,3	21,4	14,3	21,4	14,3	0,0	35,7	21,4
Diversos	12	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3	50,0	41,7	41,7	16,7

7.4. Quins dies de la setmana ven menys?

% Horizontals		Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge	DepènNo contesta	
Total	255	13,3	12,2	9,0	3,5	11,0	8,6	9,8	51,0	7,1
Tipus d'establiment										
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	12,7	11,3	8,5	3,8	10,3	10,3	11,3	52,6	5,2
Franquícia o cadena de botigues	26	15,4	23,1	11,5	0,0	19,2	0,0	3,8	50,0	0,0
Supermercat	6	50,0	16,7	33,3	16,7	16,7	0,0	0,0	33,3	0,0
Zona comercial										
Primera línia	8815	15,9	20,5	10,2	8,0	14,8	4,5	11,4	38,6	9,1
Segona línia	5	12,9	8,4	8,4	0,6	9,0	11,0	9,7	58,7	3,9
Classe de comerç										
Comerços d'alimentació	27	7,4	22,2	18,5	3,7	11,1	11,1	7,4	33,3	3,7
Equipament personal: roba, calçat, complements ...	62	19,4	22,6	11,3	4,8	9,7	8,1	21,0	43,5	3,2
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	10,0	2,5	5,0	2,5	7,5	12,5	5,0	52,5	7,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	17,5	7,5	5,0	0,0	12,5	5,0	2,5	70,0	2,5
Oci i cultura	29	10,3	10,3	13,8	6,9	6,9	0,0	3,4	62,1	6,9
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies...	21	4,8	0,0	0,0	0,0	19,0	33,3	19,0	52,4	0,0
Altres	14	7,1	7,1	0,0	7,1	14,3	0,0	14,3	42,9	21,4
Diversos	12	33,3	8,3	16,7	8,3	25,0	0,0	0,0	41,7	16,7
No contesta	10	0,0	20,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	40,0

7.5. Quins mesos de l'any ven més?

% Horitzontals		Ge n	Fe b	M ar	Ab r	M ai	Ju n	J ul	Ag o	Se t	Oc t	No v	De s
Total	255	38,0	28,2	25,1	22,4	15,7	11,8	21,2	39,2	28,6	22,4	28,6	65,1
Classe de comerç													
Comerços d'alimentació	27	51,9	51,9	51,9	37,0	25,9	33,3	11,1	14,8	25,9	37,0	55,6	77,8
Equipament personal: roba, calçat, complement S...	62	35,5	24,2	16,1	19,4	16,1	9,7	19,4	48,4	29,0	22,6	25,8	69,4
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	25,0	10,0	12,5	12,5	7,5	0,0	27,5	50,0	22,5	5,0	7,5	52,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	32,5	25,0	17,5	15,0	17,5	7,5	27,5	30,0	17,5	37,5	42,5	72,5
Oci i cultura	29	27,6	27,6	27,6	31,0	6,9	10,3	17,2	41,4	37,9	17,2	13,8	65,5
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	76,2	61,9	61,9	33,3	23,8	14,3	4,8	23,8	38,1	28,6	38,1	71,4
Altres	14	42,9	21,4	28,6	50,0	42,9	35,7	35,7	50,0	42,9	28,6	35,7	50,0
Diversos	12	41,7	25,0	16,7	8,3	0,0	8,3	50,0	58,3	41,7	0,0	25,0	66,7
No contesta	10	30,0	20,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0	20,0	10,0	20,0	30,0
Zona comercial													
Primera línia	88	35,2	22,7	20,5	18,2	10,2	10,2	30,7	63,6	33,0	20,5	22,7	58,0
Segona línia	15	41,9	32,9	29,0	25,2	19,4	12,9	16,1	25,8	25,8	23,9	33,5	72,9

7.6. Quins mesos de l'any ven menys?

% Horitzontals		Ge n	Fe b	M ar	Ab r	M ai	Ju n	J ul	Ag o	Se t	Oc t	No v	D es
Total	255	14,1	20,8	17,3	15,7	35,7	40,4	29,4	30,2	12,9	20,0	20,0	5,1
Classe de comerç													
Comerços d'alimentació	27	7,4	11,1	7,4	14,8	22,2	48,1	59,3	63,0	18,5	22,2	7,4	3,7
Equipament personal: roba, calçat, complement s...	62	12,9	22,6	25,8	21,0	46,8	43,5	30,6	29,0	14,5	14,5	19,4	3,2
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	17,5	22,5	7,5	10,0	20,0	37,5	7,5	2,5	5,0	27,5	40,0	0,0
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	15,0	17,5	27,5	27,5	52,5	45,0	22,5	40,0	12,5	15,0	5,0	10,0
Oci i cultura	29	17,2	34,5	17,2	10,3	44,8	41,4	31,0	20,7	17,2	24,1	27,6	6,9
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	0,0	14,3	9,5	0,0	19,0	33,3	47,6	57,1	23,8	38,1	23,8	4,8
Altres	14	21,4	21,4	21,4	7,1	14,3	21,4	28,6	28,6	7,1	7,1	14,3	7,1
Diversos	12	33,3	8,3	8,3	7	41,7	50,0	16,7	16,7	8,3	25,0	33,3	16,7
No contesta	10	10,0	30,0	10,0	20,0	30,0	20,0	30,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zona comercial													
Primera línia	88	14,8	19,3	17,0	19,3	44,3	48,9	17,0	13,6	11,4	20,5	23,9	6,8
Segona línia	155	12,3	21,9	18,1	14,8	32,9	37,4	38,1	41,3	14,2	21,3	18,1	4,5

8. En el seu establiment diria que té més clients del país, turistes o igual?

% Horitzontals		Més clients del país	Més turistes	Igual	Ns/nc
Total	255	56,5	23,1	14,1	1,2
Zona comercial					
Primera línia comercial	88	35,2	40,9	17,0	0,0
Segona línia comercial	155	69,0	13,5	13,5	1,9
Tipus d'establiment					
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	58,7	22,1	13,6	1,4
Franquícia o cadena de botigues	26	42,3	38,5	19,2	0,0
Supermercat	6	33,3	33,3	33,3	0,0
Classe de comerç					
Comerços d'alimentació	27	77,8	11,1	11,1	0,0
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	51,6	29,0	19,4	0,0
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	50,0	32,5	10,0	0,0
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	75,0	12,5	10,0	2,5
Oci i cultura	29	41,4	37,9	10,3	3,4
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	66,7	9,5	14,3	4,8
Diversos	12	25,0	50,0	16,7	0,0
Altres	14	57,1	0,0	28,6	0,0

9. Amb quina d'aquestes situacions està més d'acord?

Horitzontals		Situació d'horaris actual	Llibertat total d'horaris	Més hores però regulat	Més restriccions d'horari	Ns/nc
Total	255	37,6	37,3	11,4	3,1	10,6
Zona comercial						
Primera línia	88	40,9	40,9	6,8	3,4	8,0
Segona línia	155	35,5	36,1	14,8	3,2	10,3
Tipus d'establiment						
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	37,1	39,9	10,3	3,8	8,9
Franquícia o cadena de botigues	26	50,0	30,8	15,4	0,0	3,8
Supermercat	6	50,0	0,0	16,7	0,0	33,3
Classe de comerç						
Comerços d'alimentació	27	44,4	25,9	22,2	0,0	7,4
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	33,9	50,0	6,5	1,6	8,1
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	42,5	40,0	2,5	2,5	12,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	32,5	35,0	17,5	7,5	7,5
Oci i cultura	29	44,8	31,0	6,9	10,3	6,9
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	57,1	19,0	19,0	0,0	4,8
Altres	14	21,4	42,9	21,4	0,0	14,3
Diversos	12	33,3	25,0	16,7	0,0	25,0

10 En quina mesura està d'acord amb el tancament d'alguns diumenges a la tarda dels comerços d'Andorra tal i com s'estableix en el decret d'horaris comercials?

% Horitzontals		Molt/bastant d'acord	Ni d'acord ni en desacord	Poc/gens d'acord	Ns/nc
Total	255	23,9	11,0	55,3	9,8
Zona comercial					
Primera línia	88	18,2	5,7	64,8	11,4
Segona línia	155	27,7	14,2	51,0	7,1
Tipus d'establiment					
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	26,3	10,8	55,4	7,5
Franquícia o cadena de botigues	26	19,2	7,7	69,2	3,8
Supermercat	6	0,0	16,7	66,7	16,7
Classe de comerç					
Comerços d'alimentació	27	33,3	25,9	40,7	0,0
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	17,7	16,1	58,1	8,1
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	27,5	0,0	60,0	12,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	30,0	10,0	55,0	5,0
Oci i cultura	29	31,0	10,3	51,7	6,9
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	23,8	4,8	71,4	0,0
Altres	14	14,3	14,3	42,9	28,6
Diversos	12	0,0	8,3	75,0	16,7
Tanca diumenges					
Tanca els diumenges	127	29,1	15,0	41,7	14,2
Tanca els diumenges a la tarda	61	29,5	11,5	50,8	8,2
No tanca els diumenges	50	12,0	2,0	82,0	4,0
No contesta	17	0,0	5,9	94,1	0,0

- Creu que el tancament del seu negoci alguns diumenges a la tarda li suposa algun problema/inconvenient?

% Horitzontals		Sí	No	Ns/nc
Total	255	36,5	46,3	17,3
Zona comercial				
Primera línia	88	53,4	30,7	15,9
Segona línia	155	26,5	57,4	16,1
Tipus d'establiment				
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	34,3	49,3	16,4
Franquícia o cadena de botigues	26	53,8	34,6	11,5
Supermercat	6	66,7	33,3	0,0
Classe de comerç				
Comerços d'alimentació	27	29,6	63,0	7,4
Equipament personal: roba, calçat, complements...	62	43,5	41,9	14,5
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	40	45,0	37,5	17,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	40	22,5	55,0	22,5
Oci i cultura	29	44,8	41,4	13,8
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	21	28,6	61,9	9,5
Altres	14	28,6	28,6	42,9
Diversos	12	66,7	25,0	8,3
Tanca diumenges				
Tanca els diumenges	127	16,5	55,9	27,6
Tanca els diumenges a la tarda	61	21,3	65,6	13,1
No tanca els diumenges	50	86,0	12,0	2,0
No contesta	17	94,1	5,9	0,0

12 Creu que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç?

% Horitzontals	Molt o bastant	Poc o gens	No contesta
Total	27,1	67,1	5,9
Tipus d'establiment			
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	29,6	66,2	4,2
Franquícia o cadena de botigues	19,2	80,8	0,0
Supermercat	0,0	100,0	0,0
Zona comercial			
Primera línia	23,9	70,5	5,7
Segona línia	29,0	67,1	3,9
Classe de comerç			
Comerços d'alimentació	37,0	55,6	7,4
Equipament personal: roba, calçat, complements...	25,8	72,6	1,6
Equipament personal: òptica, joieria, electrònica, informàtica	32,5	60,0	7,5
Equipament de la llar: mobles, aparells domèstics, tèxtils...	30,0	70,0	0,0
Oci i cultura	27,6	69,0	3,4
Farmàcia, perfumeria, ortopèdies..	14,3	85,7	0,0
Altres	28,6	50,0	21,4
Diversos	0,0	91,7	8,3

13 Quines mesures creu que serien les necessàries perquè els treballadors poguessin conciliar la vida laboral i familiar?

Taula detallada:

	Freqüències	Percentatges
Total	255	
Organització per part de l'empresa dels horaris i festius del treballador	87	34,1
Torns rotatius/caps de setmana de festa rotatius	38	14,9
Permetre que les parelles tinguin el mateix dia de descans	13	5,1
Horaris intensius/flexibilitat d'horaris	18	7,0
Adequar els horaris i vacances amb la família	9	3,5
Fer dos dies de festa seguits	4	1,6
Organització dels horaris dels empleats	3	1,2
Guarderies internes a les empreses	1	0,4
Poder recuperar les hores entre setmana i en caps de setmana	1	0,4
Normativa laboral/decret d'horaris comercials	39	15,3
Arribar a acords entre empresaris i treballadors (i quan calgui amb altres sectors implicats)	19	7,5
Controlar el temps de descans que ofereix el conveni laboral	4	1,6
Llibertat horària	3	1,2
Un dia festiu per a tot el país	3	1,2
Compensar amb un conveni regulador les festes	2	0,8
Tancar les botigues abans en certes èpoques	2	0,8
No tancar més tard de les 20,30 en èpoques d'afluència turística	1	0,4
Establir dins la llei laboral, l'obligatorietat de donar festa als assalariats 1 o 2 diumenges al mes i deixar que les empreses s'organitzin a la seva manera en lloc d'obligar a tancar els comerços.	1	0,4
Tancar a les 19 hores en temporada baixa	1	0,4
Reducció d'horaris comercials	1	0,4
Oferir dos tipus de contracte al treballador (si vol o no treballar caps de setmana)	1	0,4
Permetre obrir més hores si es contracta el nombre de personal necessari	1	0,4
Tancament d'alguns diumenges, de tots o tardes	17	6,7
Diumenges festa o alguns diumenges	16	6,3
Tancar els diumenges a la tarda	1	0,4
El decret actual no soluciona el problema	6	2,4
La mesura de certs diumenges a la tarda tancats no ho arregla	3	1,2
Hi ha molta gent que no te fills en edat escolar i prefereix treballar el cap de setmana per fer coses durant la setmana	1	0,4
Traspasar la mesura en dies que afectin menys negativament al comerç	1	0,4
Tancament de les botigues per parròquies així els turistes sempre tindrien botigues obertes	1	0,4
Serveis públics i actuacions que afavoreixin la conciliació	4	1,6
Serveis adaptats als horaris comercials, com guarderies, administració.....	1	0,4
Més hores lliures per les dones amb fills. Un còmput d'hores diferent	1	0,4
Fer lleis socials i no tancar el país de manera arbitrària	1	0,4
Seria hora de trobar una reforma per tinguí en compte a les famílies	1	0,4
Cap/és difícil	13	5,1
És molt complicat	8	3,1
Ja està bé així	5	2,0
No contesta	99	38,8
No contesta	99	38,8

Pregunta multiresposta: els percentatges poden donar més de 100

14. 2. Pensa que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre les zones de molta afluència turística i les que no?

% Horitzontals		Sí	No	Ns/nc
Total	255	48,6	39,6	9,0
Tipus d'establiment				
Botiga de barri o especialitzada (no franquícia ni cadena)	213	49,8	39,4	8,0
Franquícia o cadena de botigues	26	53,8	38,5	7,7
Supermercat	6	50,0	50,0	0,0

CINQUENA PART:

Enquesta als turistes d'Andorra sobre els horaris comercials

**Centre de Recerca Sociològica
(Octubre 2010)**

1. INTRODUCCIÓ

Amb la finalitat de conèixer l'opinió dels turistes sobre els horaris comercials d'Andorra i sobre el decret relatiu als horaris comercials de l'any 2010 que estableix l'obligatorietat de tancar els comerços vuit diumenges a la tarda, es van incloure dues preguntes sobre aquestes qüestions en les enquestes que es fan als turistes als punts fronterers, on s'escull de manera aleatòria als enquestats per quantificar i analitzar els fluxos turístics.

Treball de camp realitzat per GM Consultors entre el dia 20 de setembre i el dia 30 de setembre, concretament els dies 20, 22, 24, 25, 26, 27 i 29 (el dia 26 de setembre, que era el darrer dia de tancament d'un diumenge a la tarda, es van fer 212 enquestes)¹.

En total s'han realitzat 669 enquestes, de les quals 277 corresponent a la frontera del Riu Runer i 392 a la frontera del Pas de la Casa.

¹ De les 212 enquestes fetes el diumenge dia 26, 90 es van fer a la frontera del Riu Runer i 122 a la del Pas de la casa. Al ser una mostra no gaire elevada, cal tractar els resultats amb prudència.

2. RESULTATS DE L'ENQUESTA ALS TURISTES

2.1. Considera els horaris dels comerços d'Andorra adequats a les seves necessitats?

	Resultat Total		Diumenge 26 de setembre	
	Freqüències	Percentatges	Freqüències	Percentatges
Total	669	100	212	100
Sí, són adequats	470	70,3	174	82,0
No, haurien d'obrir més hores	166	24,8	34	16,0
No, haurien d'obrir menys hores	10	1,5	2	1,0
Ns/nc	23	3,4	2	1,0

Un 70% dels turistes enquestats declara que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats, mentre que un quasi 25% afirma que haurien de ser més extensos i un 1,5% ha contestat que haurien d'obrir menys hores. Pel que fa a les enquestes realitzades el dia 26 de setembre, el darrer diumenge en què es va tancar per la tarda, hi ha un percentatge més elevat de turistes que pensen que els horaris són adequats, un 82%, per un 16% que pensen que s'hauria d'obrir més hores.

Opinió dels horaris comercials segons la frontera o n s'ha demanat

	Duana Riu Runer N: 277	Duana Pas de la Casa N: 392
Total	100%	100%
Sí, són adequats	74,4	67,3
No, haurien d'obrir més hores	21,3	27,3
No, haurien d'obrir menys hores	1,4	1,5
Ns/nc	2,9	3,9

Per frontera de sortida d'Andorra, podem veure que hi ha una mica més proporció de casos a la frontera del Pas de la Casa que pensen que els comerços haurien d'obrir més hores que a la frontera del riu Runer.

Opinió dels horaris comercials segons el dia de sortida d'Andorra

	Entre setmana N: 335	Cap de setmana N: 334
Total	100%	100%
Sí, són adequats	61,5	79,0
No, haurien d'obrir més hores	31,3	18,3
No, haurien d'obrir menys hores	2,1	0,9
Ns/nc	5,1	1,8

D'altra banda, la major part dels turistes han afirmat, tant els enquestats del cap de setmana com els d'entre setmana, que els horaris dels comerços són adequats, encara que els enquestats entre setmana comenten amb més proporció que s'hauria d'obrir més hores (un 31,3%, per un 18% dels que han vingut el cap de setmana).

Opinió dels horaris comercials segons la nacionalitat dels turistes

	Espanyola N: 258	Francesa N: 388	Altres N: 23
Total	100%	100%	100%
Sí, són adequats	73,6	69,6	43,5
No, haurien d'obrir més hores	23,6	26,5	8,7
No, haurien d'obrir menys hores	1,6	1,0	8,7
Ns/nc	1,2	2,9	39,1

Per nacionalitats, les diferències entre els turistes espanyols i francesos són poc destacables. Els d'altres nacionalitats tenen més proporció de no resposta, segurament com a conseqüència que vénen a Andorra amb menys freqüència que els nacionals espanyols i francesos.

2.2 . Considera un inconvenient el tancament a les 14 hores els comerços durant 8 diumenges a l'any?

	Resultat Total		Diumenge 26 de setembre	
	Freqüències	Percentatges	Freqüències	Percentatges
Total	669	100	212	100
Sí	233	34,8	76	35,8
No	345	51,6	125	59,0
Ns/nc	91	13,6	11	5,2

Un 35% dels turistes enquestats afirma que tancar 8 diumenges a l'any els comerços a partir de les 14 hores representa un inconvenient, mentre que un quasi 52% no ho considera un inconvenient i un 14% no contesta. D'altra banda, si es consideren només els turistes enquestats el diumenge 26 de setembre, dia en què es va tancar per la tarda, diuen en un percentatge molt similar (36%) que el fet que a Andorra es tanqui alguns diumenges per la tarda representa un inconvenient. Entre els enquestats del dia 26 augmenta els percentatge dels que pensen que no és un inconvenient (un 59%), i disminueix el percentatge de no resposta (de quasi el 14% es passa al 5%).

Opinió sobre el tancament de diumenges segons la frontera on s'ha demanat

	Duana Riu Runer N: 277	Duana Pas de la Casa N: 392
Total	100%	100%
Sí	31,8	37,0
No	58,8	46,4
Ns/nc	9,4	16,6

Per fronteres, consideren més un inconvenient el tancament dels comerços alguns diumenges a la tarda els turistes que surten d'Andorra pel Pas de la Casa que els que surten per la frontera del riu Runer (un 37% per un 31%).

Opinió sobre el tancament de diumenges segons el dia de sortida d'Andorra

	Entre setmana N: 335	Cap de setmana N: 334
Total	100%	100%
Sí	32,8	37,4
No	51,3	51,8
Ns/nc	16,5	10,8

Els turistes enquestats el cap de setmana diuen en una proporció superior que el fet de tancar alguns diumenges a la tarda és un inconvenient (més d'un 37% per quasi un 33% dels enquestats entre setmana).

Opinió sobre el tancament de diumenges segons la nacionalitat dels turistes

	Espanyols N: 258	Francesos N: 388	Altres: N: 23
Total	100%	100%	100%
Sí	34,9	36,9	0,0
No	59,7	47,4	30,4
Ns/nc	5,4	15,7	69,6

Per nacionalitats, no hi ha quasi diferències entre espanyols i francesos pel que fa a les persones que han dit que és un inconvenient el tancament dels comerços alguns diumenges a la tarda (encara que entre els francesos hi ha molta més proporció de no resposta). Com a la primera pregunta, la proporció més alta de no resposta la tenen els d'altres nacionalitats (quasi un 70%), segurament el grup que vénen a Andorra de forma més esporàdica (vénen amb menys freqüència que els espanyols i francesos).

Resums i conclusions

**Centre de Recerca Sociològica
(Juliol - Agost 2010)**

1. RESUM INTRODUCCIÓ

En la primera fase d'aquest estudi sobre els horaris comercials es va elaborar un marc teòric on es recull la legislació sobre aquest tema en diversos països i la situació d'Andorra en els darrers anys, així com els principals elements de debat sobre la regulació dels horaris comercials.

A la majoria dels països d'Europa hi ha una legislació que regula els horaris comercials (hores d'obertura i dies festius dels comerços) i posen algun tipus de restricció a l'obertura dels comerços en diumenge. En alguns països (com França, Suïssa o Luxemburg) no hi ha una legislació específica sobre els horaris comercials però la legislació laboral prohibeix fer treballar els assalariats en diumenge, si bé s'estableixen derogacions en determinades activitats o tipus de treball, en determinades zones i alguns diumenges a l'any. En alguns casos (França, Luxemburg) els treballadors tenen dret a un descans compensatori i a un salari més alt per les hores treballades en diumenge, i els assalariats han de donar el seu acord per escrit per treballar en diumenge (França i Suïssa).

Tot i que la legislació sobre els horaris comercials varia d'un país a un altre, en general en els darrers anys s'està produint una tendència a la liberalització, és a dir, que en països que tenien una legislació més restrictiva (com Alemanya) s'han ampliat les hores d'obertura dels comerços entre setmana i permeten obrir alguns diumenges. En alguns països (com Alemanya, Espanya i Portugal) aquesta legislació té una aplicació descentralitzada en l'àmbit regional o municipal, i en molts casos hi ha una normativa general que regula les hores i els dies que poden obrir els establiments comercials, i una sèrie d'excepcions sectorials (pel tipus de producte que ofereixen, com les pastisseries, gasolineres, etc.), geogràfiques (establiments situats en llocs com estacions, aeroports o zones turístiques) o en determinades dates (rebaixes, Nadal, etc.), en què es permet una major amplitud horària d'obertura dels comerços. En països com Espanya, Portugal, Anglaterra i País de Gal·les, la legislació estableix més restriccions en els horaris comercials per als establiments grans que per als petits comerços.

A Andorra, en els darrers anys els diferents decrets sobre els horaris comercials aprovats permeten ampliar l'horari comercial màxim de tancament fins a les 21h els dissabtes i en determinades dates i períodes de major afluència turística (agost, vigílies de Nadal i altres festivitats), i també estableixen alguns dies (diumenges i algunes vigílies de festius) en què es limita l'horari comercial màxim de tancament fins a les 19h. El decret de l'any 2009 va incrementar el nombre de dies en què es permetia ampliar el tancament del comerç fins a les 21h (passant de 105 dies l'any 2008 a 118 dies el 2009), mentre que el decret de l'any 2010 torna a reduir el nombre de dies que els comerços poden tancar a les 21h (102 dies a l'any) i estableix el tancament a les 14h de vuit diumenges. Aquests decrets han generat una polèmica entre les diferents parts implicades (Govern, comerciants) amb punts en comú amb el debat que s'ha produït en els darrers anys en alguns països d'Europa sobre la regulació dels horaris comercials i sobre la consideració del diumenge com a dia festiu.

En els països d'Europa on recentment s'ha produït un debat sobre aquest tema (Espanya, França, Alemanya), els sindicats, els petits comerços i organitzacions de l'església catòlica i protestant (per diferents motius) s'han posicionat a favor de la regulació dels horaris i de la limitació del treball en diumenge, mentre que, en general, els arguments a favor de la liberalització es defensen les cambres de comerç i indústria i les grans superfícies comercials.

Arguments a favor de la liberalització o l'ampliació dels horaris comercials

- 2 Els consumidors tenen dret a poder triar el moment per anar a comprar i els comerciants tenen dret a poder obrir quan vulguin, respectant sempre la legislació laboral.
- 3 Els canvis socials que s'han produït en les darreres dècades (incorporació de la dona al mercat laboral, horaris comercials que coincideixen amb els horaris laborals, nous hàbits de consum, diferents temps de lleure i de vacances, etc.) han comportat un canvi en els estils de vida i en la demanda de serveis, de manera que un horari comercial més extens permet als consumidors triar el moment més adequat per fer les seves compres, ja sigui perquè no poden en determinats horaris o perquè això els permet evitar les hores de més afluència i estalviar temps per fer les compres.
- 4 En les societats de consum l'ampliació dels horaris comercials estimula la demanda i afavoreix el creixement econòmic i la creació de llocs de treball, mentre que la limitació dels horaris pot comportar menys ocupació.
- 5 Les empreses calculen si els val la pena obrir més hores en funció dels guanys que els pot comportar (és a dir, si les vendes compensen l'increment de costos laborals que suposa un horari més ampli), ja que no és obligator per als establiments obrir més hores, i per tant una major llibertat afavoreix la flexibilitat i la diversitat.
- 6 A alguns empleats del sector comercial els interessa treballar més hores per obtenir més ingressos (hores extres) o prefereixen fer festa entre setmana perquè així poden evitar les aglomeracions que s'acostumen a produir els caps de setmana.
- 7 En el cas d'Andorra, el sector comercial ha tingut com una de les seves característiques i d'avantatges comparatius, l'obertura en dates (caps de setmana, festius...) en què els comerços de les zones del voltant estaven tancats. Així, una part important dels clients que tradicionalment han vingut al país aprofiten els dies festius a la zona on habiten per traslladar-se a Andorra i aprofitar l'oferta comercial del país. Aquesta dinàmica no ha canviat en els darrers anys, i com a conseqüència, la major part del volum de vendes de molts comerciants es fan en aquestes dates.

Arguments a favor de la regulació i limitació dels horaris comercials

- 2 La liberalització pot suposar una prolongació dels horaris laborals que pot afectar la qualitat de vida dels treballadors de comerç, ja que a causa de l'horari laboral extens (allargament de la jornada laboral, treball en diumenges i festius, etc.) poden tenir dificultats per conciliar el temps de treball i la vida familiar, i també es poden trobar

amb altres incompatibilitats en la seva vida quotidiana (per exemple, amb l'horari del transport públic, o de les guarderies, amb la seva vida social, etc.).

2 La limitació del treball els diumenges té l'objectiu de disposar d'un dia de descans setmanal comú, que facilita la participació en la vida social, ja que per tradició és un dia en què molts sectors tenen festa.

3 El fet d'obrir més hores i dies no augmenta necessàriament el consum, sinó que el temps destinat al consum es distribueix de forma diferent, i els efectes positius en l'economia es limiten a determinades zones de gran afluència turística, ja que la majoria de les persones no aprofiten aquestes hores o dies per anar a comprar.

4 La llibertat d'obrir més hores es pot convertir en una obligació per als petits comerços que han d'obrir si no volen perdre clients i quota de mercat davant les grans superfícies comercials. Per això, la liberalització perjudica el petit comerç que no pot competir amb les grans superfícies amb més capacitat de contractar personal per poder obrir més hores ("competència deslleial").

5 Si bé l'ampliació dels horaris comercials en principi comporta la creació de nous llocs de treball en les grans superfícies comercials, a mig o llarg termini pot provocar la destrucció de llocs de treball en el comerç tradicional per l'augment de cost que suposa la contractació de personal, que en molts casos no es compensa amb el nivell de venda assolit i acaben tancant. Com a conseqüència es produiria una migració de l'ocupació dels petits comerços a les grans superfícies, que tenen més facilitat per trobar mà d'obra adaptada i generen llocs de treball temporals per afrontar la flexibilització de la demanda i la liberalització dels horaris.

6 Les lleis que regulen els horaris comercials han de garantir l'equilibri entre els diversos formats de comerç, afavorint una certa protecció envers el comerç urbà de proximitat majoritàriament integrat per empreses petites i mitjanes, perquè realitza una funció important en la configuració del territori i en la vertebració de l'estructura de les ciutats i pobles, evitant el despoblament dels centres urbans.

5 A Andorra, les dificultats de conciliar la vida laboral i familiar són ben paleses per a tota la població que es dedica a sectors relacionats amb el turisme. Aquestes dificultats van en detriment de la qualitat de vida dels treballadors, i també han estat un factor important per entendre la gran rotació de personal (amb conseqüències negatives per a les empreses, com per exemple les relacionades amb la qualitat del servei) que de manera estructural han patit aquests sectors.

2. RESUM ENTREVISTES

En les entrevistes als representants d'associacions d'empresaris i comerciants, i dels sindicats de treballadors sobre els horaris comercials hi ha uns punts en què tots coincideixen i altres en què mantenen posicions diferents.

1. Punts en què coincideixen les persones enquestades

1.1. Els comerços han de poder obrir els diumenges perquè Andorra és un país turístic.

Totes les persones entrevistades consideren que el fet d'obligar a tancar els comerços alguns diumenges a la tarda és negatiu per a l'economia del país, ja que Andorra és un país turístic en què el comerç és un dels sectors fonamentals, i tenir obert els diumenges és un factor diferencial del país que permet donar més servei als turistes.

En general es mostren contraris a aquesta mesura no tant (o no només) per l'efecte en la facturació dels comerços per la disminució de vendes d'aquests dies, que segons el tipus d'establiments o la zona comercial pot ser més o menys important (en alguns casos creuen que no té un efecte gaire important perquè hi ha botigues que habitualment tanquen els diumenges, i perquè s'han triat dates amb baixa afluència turística), sinó sobretot per la desorientació o confusió que pot crear entre els turistes en relació amb els dies que trobaran tancats els comerços a Andorra, que repercutiria en una disminució de l'afluència turística.

1.2. El tancament dels comerços alguns diumenges a la tarda no és la millor solució per als problemes de conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç.

Tant els representants d'associacions d'empresaris i comerciants, com els representants dels sindicats de treballadors coincideixen a dir que el tancament de vuit diumenges a la tarda no és una mesura adequada per resoldre els problemes de conciliació dels treballadors del comerç, ja que només són vuit diumenges a la tarda. Tots consideren que es poden buscar mesures alternatives per millorar la conciliació: els representants d'associacions d'empresaris i comerciants van proposar establir deu diumenges de festa a l'any als treballadors que ho desitgin, des dels sindicats es proposen més diumenges de festa i altres mesures per afavorir als treballadors (horaris intensius, flexibilitat, excedències, etc.). En general creuen que són mesures que s'han de regular mitjançant el reglament laboral i no a través del decret d'horaris laborals.

1.3. Disponibilitat per negociar convenis laborals sobre les mesures per afavorir la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç. Necessitat de disposar d'un marc legal de negociació.

En totes les entrevistes s'expressa la voluntat d'establir un diàleg i una negociació entre les diferents parts implicades (empresaris i treballadors) sobre les propostes per facilitar la conciliació entre la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç, i establir convenis col·lectius, però per això destaquen que cal comptar primer amb un marc legal de negociació i de garanties sindicals per assegurar la representativitat dels treballadors del sector.

2. Punts en què no coincideixen

2.1. Horaris comercials

Si bé les persones entrevistades es mostren disposades a negociar sobre els horaris comercials en funció de l'afluència turística, hi ha diferents propostes generals. Alguns demanen que es mantingui l'horari de tancament establert en els darrers anys (de dilluns a divendres a les 20 h, dissabtes i dates de major afluència turística a les 21h, i diumenges i algunes festivitats o vigílies a les 19h), altres proposen que s'avanci el tancament entre setmana a les 19h en temporada baixa, i altres voldrien que es permetés obrir fins més tard alguns dies o fins i tot que esdeixés total llibertat d'horaris.

2.2. Compensacions per treballar en diumenge

Els representats de les diferents associacions tampoc coincideixen en la consideració del diumenge com una jornada laboral especial. Per a alguns es tracta d'un dia laboral més per al comerç, mentre que altres creuen que s'hauria de compensar d'alguna manera el treball en diumenge o que sigui voluntari com en altres països, ja que és un dia festiu en molts sectors i això pot comportar certes dificultats per compaginar la feina amb la vida familiar i social.

2.3. Protecció del petit comerç

Un altre punt en què no coincideixen és en la conveniència o necessitat de protegir el petit comerç establint un horari diferent per als grans i petits establiments comercials: uns creuen que no hi ha d'haver uns horaris diferents i que no cal cap protecció per al petit comerç perquè ja tenen una major flexibilitat per tancar una mica més tard de l'horari permès, mentre que altres creuen que s'ha d'afavorir el petit comerç amb una major llibertat d'horaris ja que ofereix un servei de proximitat a la població i configura i manté la vida en els barris. En aquest sentit, mentre que uns creuen que la liberalització dels horaris comercials és una mesura que deixa llibertat segons els interessos o necessitats de cada establiment i crearia més llocs de treball, per a altres la liberalització obligaria als petits comerços a obrir més hores i es produiria una situació de competència deslleial a favor dels grans (que es poden permetre obrir aquestes hores perquè tenen més empleats), que acabaria eliminant els petits establiments que no poden competir.

2.4. Model de país (model comercial)

Darrere d'aquestes posicions hi ha diferents models de país: mentre que uns prioritzen la necessitat d'oferir el màxim servei als turistes com en altres zones turístiques on hi ha una llibertat d'horaris comercials més àmplia, i en general estan a favor d'una major liberalització per adaptar-se als hàbits i necessitats de consum, i consideren que això és beneficiós per a l'economia del país i també per als treballadors ja que es crea ocupació (poden augmentar els seus ingressos amb les hores extres i es creen nous llocs de treball), els altres consideren que el fet d'obrir més hores no comporta un augment del consum i no és la solució per als problemes del sector, sinó que creuen que s'ha d'orientar cap a una oferta diferenciada i de més qualitat, donant prioritat al capital humà començant per un major reconeixement dels treballadors del sector turístic, millorant les seves condicions laborals, formació, etc., per afavorir així l'estabilitat de la

plantilla, és a dir que primer s'ha d'aconseguir una millor qualitat de vida dels treballadors (amb uns horaris laborals més adaptats a les necessitats de la seva vida personal, familiar i social, un salari digne que no comporti la necessitat de fer més hores extres, etc.) perquè puguin donar un servei de qualitat.

3 RESUM ENQUESTA POBLACIÓ D'ANDORRA I TREBALLADORS DEL COMERÇ

La majoria dels enquestats consideren que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats a les seves necessitats de compra (un 79% de la població d'Andorra i un 78% en el cas dels treballadors del comerç), i pensant en el conjunt del país també consideren que són correctes les hores d'obertura que hi ha en l'actualitat (un 70% i un 74% respectivament).

Respecte l'horari màxim de tancament dels comerços en general es considera adequat l'horari que hi ha actualment: la majoria considera que de dilluns a divendres els comerços han de tancar a les 20h (un 74% en el conjunt de la població i un 80% entre els treballadors del comerç); els dissabtes, la majoria també considera que l'horari de tancament establert en l'actualitat (21h) és el més adequat (un 54% en les dues enquestes), però hi ha una part significativa dels enquestats que diuen que seria més adequat tancar a les 20h (un 25% entre el conjunt de la població i un 35% entre els treballadors del comerç); pel que fa als diumenges un 50% del conjunt de la població i un 58% dels treballadors del comerç consideren que els establiments comercials han de tancar a les 19h, però la resta es divideix en diverses opcions (tancar a les 20h, obrir només al matí, diumenges tancat, etc.); finalment sobre l'horari de tancament dels comerços en èpoques d'afluència turística l'opció més esmentada és les 21h (un 49% de la població d'Andorra i un 47% dels treballadors del comerç enquestats) i en segon lloc diuen que haurien de tancar a les 20h (un 25% i un 30% respectivament).

Un 79% del conjunt de la població i un 72% dels treballadors del comerç diuen que no hi ha cap tipus d'establiment que hauria d'obrir més hores per tal d'ajustar-se a les seves necessitats de compra, i en el supòsit que s'amplieixin els horaris dels comerços la major part dels enquestats diuen que no farien les seves compres en aquelles hores (un 47% de la població i un 46% dels treballadors del comerç diuen que mai o gairebé mai, un 35% i un 38% alguna vegada, i només un 17% i un 12% diuen que comprarien sempre o sovint en aquelles hores). La majoria dels enquestats diuen que l'ampliació dels horaris comercials no els suposaria cap avantatge com a consumidors (un 59% del conjunt de la població i un 56% dels treballadors del comerç, si bé la resta considera que els aniria bé per tenir més temps per anar a comprar en el moment que els hi vagi millor, més flexibilitat, comoditat, etc.).

En relació amb els horaris comercials, l'opció més esmentada entre la població d'Andorra és la de mantenir la situació actual (un 39%), però un 27% voldria que deixessin obrir més hores i un 22% estaria a favor de la liberalització. Entre els treballadors del comerç la majoria prefereixen mantenir la situació actual (un 54%) i són menys els que voldrien que es permetés obrir més hores (18%) o que es liberalitzés totalment (13%).

En el conjunt de la població, les dones, les persones dels grups de més edat i les que tenen estudis primaris incomplets o estudis primaris o secundaris bàsics, són les que consideren adequats els horaris en major proporció, i també diuen amb més freqüència que estan més d'acord amb mantenir la situació actual d'horaris, mentre que els homes, els més joves i els enquestats amb estudis secundaris superiors o universitaris són els que més diuen que els horaris actuals no són adequats i que haurien d'obrir més hores i es mostren més partidaris de la liberalització.

La majoria dels enquestats es mostren d'acord amb l'afirmació que "l'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants" (un 60% de la població general hi estan totalment o força d'acord i un 34% poc o gens d'acord, i entre els treballadors del comerç un 52% estan totalment o força d'acord i un 43% poc o gens d'acord). En les dues enquestes també es manifesta un acord majoritari amb l'opinió que "l'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç" (un 59% en el conjunt de la població i un 66% entre els treballadors del comerç), i en canvi no creuen que "l'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans" (un 54% del conjunt de la població i un 62% dels treballadors del comerç estan poc o gens d'acord amb aquesta idea). Quant a l'afirmació que "la limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball" la població d'Andorra manifesta una opinió dividida (un 46% hi estan poc o gens d'acord, per un 41% que hi estan totalment o força d'acord), i entre els treballadors del comerç un 52% està poc o gens d'acord amb aquesta idea (per tant, no creuen que la limitació dels horaris comercials comporti una pèrdua de llocs de treball) i un 40% hi estan totalment o força d'acord.

Pel que fa a la mesura establerta pel decret relatiu als horaris comercials per a l'any 2010 que obliga a tancar els comerços vuit diumenges a la tarda, l'opinió de la població d'Andorra està molt dividida (40% a favor i 41% en contra) i també entre els treballadors del comerç (un 44% a favor per un 39% en contra). En general, les dones i els grups d'edat més joves es posicionen més a favor d'aquesta mesura, mentre que els homes i les persones de més edat, les de nacionalitat andorrana i els treballadors per compte propi són els que estan més en contra en el conjunt de la població; entre els treballadors del comerç destaca que la majoria dels propietaris estan en contra o molt en contra d'aquesta mesura (un 61% per un 34% entre els empleats), mentre que els empleats i encarregat hi estan a favor (un 46% i un 49% respectivament per un 19% dels empresaris).

El 48% de la població d'Andorra i el 60% dels treballadors del comerç diuen que mai o gairebé mai van a comprar els diumenges a la tarda (alguna vegada un 38% de la població total i un 29% dels treballadors del comerç, i només un 14% i un 11% respectivament ho fan sempre o sovint), i relacionat amb això la gran majoria diuen que no els suposa cap inconvenient que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda (un 81% en les dues enquestes). En canvi, a l'hora de valorar si aquesta mesura pot perjudicar als turistes que vénen a Andorra, la majoria dels enquestats creuen que pot perjudicar-los molt o bastant (entre la població general un 62% diuen que pot perjudicar molt o bastant als turistes per un 37% que creuen que els pot perjudicar poc o gens, i entre els treballadors del comerç un 53% creuen que pot perjudicar molt o bastant als turistes i un 46% diuen que poc o gens). Respecte a si el tancament de vuit diumenges a l'any pot afectar negativament l'economia del país, les opinions també estan bastant dividides: entre la població d'Andorra un 55% creuen que pot afectar molt o bastant i un 44% poc o gens, mentre que en l'enquesta als treballadors del comerç un 46% creuen que pot afectar molt o bastant i un 54% creuen que pot afectar poc o gens l'economia d'Andorra.

L'opinió sobre si la mesura de tancar vuit diumenges afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç també està bastant dividida, tot i que en

les dues mostres la majoria dels enquestats creuen que sí (un 53% en el conjunt de la població i un 52% entre els treballadors del comerç diuen afavoreix que molt o bastant la conciliació, per un 45% i un 48% respectivament que diuen que l'afavoreix poc o gens).

Sobre el treball en diumenge destaca que en el conjunt de la població ocupada un 67% té festa tots o la majoria dels diumenges (un 61% tots i un 6% la majoria) i un 23% treballa tots o la majoria dels diumenges (un 17% tots i un 7% la majoria), mentre que la major part dels treballadors del comerç (58%) treballen tots o la majoria dels diumenges (un 43% treballen tots els diumenges i un 15% la majoria dels diumenges) i un 29% tenen festa tots o la majoria dels diumenges (un 26% tots i un 4% la majoria).

Entre la població general que treballen els tots o alguns diumenges la majoria diuen que no els importa treballar aquest dia (un 63%, per un 35% que preferirien fer festa), i en el cas dels treballadors del comerç un 50% diuen que preferirien fer festa els diumenges, mentre que a un 48% no els importa treballar aquest dia. Les persones que preferien fer festa els diumenges assenyalen que l'inconvenient principal de treballar aquest dia és que no poden estar amb la família. Pel que fa a les compensacions per treballar aquest dia, un 41% de la població d'Andorra que treballa tots o alguns diumenges considera que s'haurien de compensar amb dies de festa o hores recuperables i un 33% creu que s'han de compensar amb una remuneració econòmica, mentre que entre els treballadors del comerç que treballen els diumenges la majoria (50%) diuen que s'hauria de compensar econòmicament, i un 36% preferirien que es compensi en dies de festa o hores recuperables.

4. RESUM ENQUESTA A LES EMPRESES

A l'hora de valorar els resultats de l'enquesta adreçada als comerços d'Andorra cal tenir en compte que la mostra està formada principalment per botigues de barri o especialitzades (83,5%) i per establiments situats en segona línia comercial (61%), i per això les dades s'han d'interpretar sempre en funció d'aquestes variables, ja que en molts casos les opinions manifestades en els diferents tipus d'establiments són contraposades.

En relació a l'horari d'obertura dels establiments, en general s'ha observat que hi ha poca diferència entre els dies laborables de dilluns a divendres i els caps de setmana. La majoria de comerços obren entre 9 i 10h, i són les franquícies o cadenes de botigues les que en major proporció obren a partir de les 10h, sobretot aquelles orientades a equipament personal com roba, calçat i complements, i les orientades a joieria, òptica, informàtica i electrònica. En canvi, les botigues de barri o especialitzades, fixen l'horari d'obertura entre 9 i 10h i els supermercats és el tipus d'establiment que obre en major percentatge abans de les 9h. També s'han observat diferències en funció de la ubicació de l'establiment comercial, de manera que els establiments que obren més aviat, són en major proporció els situats en segona línia comercial, mentre que els que estan situats al nucli comercial obren en major percentatge a partir de les 10h, tant entre setmana com el cap de setmana.

Pel que fa als horaris de tancament, s'observen més diferències en funció de si es un dia entre setmana (de dilluns a divendres) o és cap de setmana. Com s'estableix al decret sobre els horaris comercials, entre setmana l'horari habitual de tancament és a les 20h (82% dels casos), mentre que els dissabtes i les èpoques turístiques augmenten els establiments que tanquen a les 21h (tot i que molts tanquen a les 20h). Les diferències més notables es manifesten en funció del tipus d'establiment i de la seva ubicació, de manera que els comerços situats en primera línia al llarguen en aquests dies descrits l'horari d'obertura a les 21h en major proporció que els que es troben en segona línia comercial. D'altra banda, les franquícies o les cadenes de botigues també dilaten el seu horari durant els dissabtes i èpoques turístiques en major proporció que la resta de comerços entrevistats.

La gran majoria d'enquestats, el 90%, es mostra satisfet amb l'horari establert pel seu negoci; només el 6% seria partidari d'ampliar-lo i l'1% de reduir-lo.

Pel que fa a si tanquen els establiments algun dia a la setmana, el 76% dels empresaris enquestats diuen que tanquen algun dia. El dia més escollit és el diumenge (un 53% dels casos que tanquen algun dia, que representen un 40% del total), i el diumenge a la tarda (un 31% dels casos que tanquen algun dia, que representen un 24% del total). Un 11% dels que tanquen el seu establiment algun dia, tanca tot el cap de setmana (que representa un 8% del total), un 2% tanca la tarda del dissabte i el diumenge i un 1,5% tanca algun dia de dilluns a divendres.

Cal matisar, però, que la majoria d'establiments que formen la mostra estan situats en segona línia comercial (155 respecte 88 ubicats en primera línia comercial), la majoria són establiments amb poc personal (entre un i tres treballadors), el 83%, corresponen a botigues de barri o especialitzades, i precisament dins d'aquest perfil d'establiments hi ha una representació més gran de comerços que tanquen els diumenges.

La majoria de les empreses en què hi ha empleats (no s'inclouen els establiments en què treballen només els propietaris de l'empresa) i que estan en segona línia comercial manifesten que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges (un 66% dels casos), mentre que en el cas dels establiments situats en primera línia comercial la proporció dels que diuen que els empleats fan festa tots o la majoria dels diumenges és del 34%.

Amb relació al fet de si s'hauria de compensar el treball en diumenge, s'observen opinions dividides: el 36% dels enquestats es mostra d'acord mentre que el 35% pensa que no caldria fer cap tipus de compensació. Els més favorables a adoptar aquesta mesura són els enquestats que tenen els seus establiments en segona línia comercial i que fan festa els diumenges.

En demanar sobre les hores dels diumenges en què els establiments enquestats tenen més vendes (considerant només els comerços que no tanquen els diumenges), un 35% diuen que depèn de l'època de l'any, mentre que un 28% diuen que la franja horària en què més venen els diumenges és entre les 12h i les 14h, i un 21% no contesten. I sobre les hores del diumenge que hi ha menys vendes, un 30% dels establiments que no tanquen aquest dia diuen que no hi ha una franja horària fixa dels diumenges en què venguin menys, un 24% diuen que les hores en què menys venen els diumenges són les primeres del matí (abans de les 12h), i un 27% no respon la pregunta.

En relació amb els dies de la setmana en què els establiments tenen més vendes, destaca que un 48% dels casos diuen que el dia de la setmana de més vendes varia en funció de l'època de l'any i un 31% diuen que el dissabte és el dia de més vendes. D'altra banda, un 51% dels establiments que han participat en l'enquesta tampoc especifiquen cap dia de la setmana com el de menys vendes, i els dies que en més proporció diuen que venen menys són el dilluns (13%) i el dimarts (12%).

Els mesos en què els establiments enquestats diuen que tenen més volum de vendes són desembre (65%), agost (39%) i gener (38%), mentre que els mesos de maig i juny (un 16% i un 12% respectivament) són els que en menor proporció han dit que són els mesos de més vendes. Complementàriament, els mesos que les empreses declaren que venen menys són juny (42%) i maig (37%), mentre que desembre i gener són els menys dolents en relació al volum de vendes (només un 15% i un 5% diuen que són els mesos que venen menys).

Pel que fa a la tipologia de clients dels establiments comercials, el 56% dels enquestats afirmen tenir més clients del país, el 23% diuen que els seus clients són sobretot turistes, i un 14% diuen que tenen la mateixa proporció de clients del país i de fora. Mentre que els empresaris dels comerços situats en segona línia comercial manifesten tenir més clients del país (un 69% envers un 35% entre les que estan en primera línia), els que tenen el seu establiment ubicat en el nucli comercial diuen que entre els seus clients hi ha més turistes (un 41% respecte a un 13,5% entre els que es troben en segona línia comercial).

Quant a la regulació dels horaris comercials, gaire bé un 38% de les persones enquestades estan d'acord a mantenir la situació actual (un 28% com abans del decret del 2010 i un 9% com s'estableix en aquest darrer decret), mentre que un 37% estan a favor de la liberalització d'horaris, és a dir, que els comerciants tinguin llibertat d'obrir

els dies i les hores que vulguin, i un 11% estan d'acord que hi hagi una regulació d'horaris però preferirien que deixessin obrir més hores que en l'actualitat; només un 3% dels enquestats preferiria que hi haguessin més restriccions d'horari que actualment. L'opinió envers aquesta qüestió està bastant dividida en funció a la ubicació de l'establiment. Així, els comerços situats en primer a línia comercial diuen en igual proporció que estan d'acord amb el fet de mantenir la situació d'horaris actual (un 41%) i amb la de tenir llibertat total d'horaris, és a dir, poder obrir els dies i hores que vulguin (un altre 41%), mentre que en la resta d'opcions s'observen percentatges molt inferiors; entre els establiments situats en segona línia comercial, un 36% estan més d'acord amb la llibertat total d'horaris i un 35,5% estan més d'acord amb mantenir la situació d'horaris actual, mentre que gairebé un 15% pensa que la situació ideal seria la d'obrir més hores que actualment però amb regulació horària, i només un 3% creu que l'opció més adient és la de restringir més els horaris comercials.

Pel que fa al decret d'horaris comercials per a l'any 2010 que dictamina el tancament dels comerços 8 diumenges a la tarda, el 55% de les empreses enquestades es mostren contràries, el 24% es mostra a favor, l'11% no es posicionen ni a favor ni en contra i el 10% no contesta a la pregunta. Els empresaris que tenen els seus establiments ubicats en primera línia comercial es mostren una mica més contraris a aquesta mesura que els que tenen els seus comerços en segona línia (el 65% enfront el 51%) i també són els que més manifesten que els pot suposar algun problema (el 53% dels que tenen comerços en primera línia respecte el 26% dels que tenen comerços en segona línia) principalment per la confusió que pot originar entre els turistes que visiten el país i per la pèrdua de vendes en aquests dies en concret. En canvi, la majoria dels establiments de segona línia comercial diuen que l'aplicació d'aquesta mesura no els suposa cap problema (un 57%, per un 31% dels que estan en primera línia), perquè són establiments que, com ja s'ha comentat, treballen en major percentatge amb el client del país i molts d'ells han optat per tancar els diumenge. Per tant, segons es desprèn d'aquestes dades, aquesta mesura pot tenir més conseqüències pels comerços que estan en el nucli comercial que per als establiments que estan en altres zones, que en molts casos tanquen els diumenges.

D'altra banda, la majoria dels enquestats (un 67%) creuen que el fet de tancar 8 diumenges a la tarda no afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç (un 28% diuen que poc i un 39% diuen que no afavoreix gens), mentre que per al 27% dels empresaris enquestats és una bona mesura per propiciar la conciliació (un 16% diuen que molt i un 11% que bastant). Un 6% no contesta a la pregunta. Tant els responsables d'establiments situats en primera línia comercial (70,5%) com els que tenen establiments ubicats en segona línia comercial (67%) diuen majoritàriament que estan poc o gens d'acord amb l'afirmació que diu que aquesta mesura (tancar 8 diumenges a la tarda) afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç.

Entre les mesures proposades pels enquestats per propiciar la vida laboral i familiar destaquen en primer lloc les relacionades amb l'organització horària per part de la pròpia empresa (amb un 34%), dins d'aquesta categoria s'indiquen entre d'altres mesures fer torns i caps de setmana rotatius, horaris intensius i flexibles, permetre que les parelles tinguin el mateix dia de festa; en segon lloc (un 15%), s'assenyalen accions encaminades a millorar la normativa laboral i dins d'aquesta categoria destaca la d'establir acords o pactes entre empresaris i treballadors i d'altres sectors implicats; en

tercer lloc (7%), s'indica el fet de tancar tots, algun o les tardes de diumenge com a mesura per afavorir la conciliació entre el treball i la família.

Finalment, s'ha demanat l'opinió dels enquestats sobre la conveniència d'establir diferents normatives horàries per a les grans superfícies comercials i els establiments petits o segons l'afluència turística de cada zona, com es fa en alguns països. En els dos casos hi ha una tendència a estar d'acord amb establir els mateixos horaris comercials segons el tipus d'establiment (gran o petit) o la zona (amb molta o poca afluència turística), però l'opinió està bastant dividida: un 53% dels establiments creuen que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre els establiments grans i petits, per un 42% que opina que no haurien de tenir les mateixes condicions; i un 50% opinen que hi hauria d'haver les mateixes condicions horàries entre zones de molta afluència turística i les que tenen poca afluència, per un 41% que creuen que no haurien de tenir les mateixes condicions horàries.

5. RESUM ENQUESTA ALS TURISTES¹

La majoria dels turistes enquestats (70%) consideren que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats a les seves necessitats, per un 25% que diuen que haurien de ser més extensos i un 1,5% que haurien d'obrir menys hores.

Més de la meitat dels turistes (prop d'un 52%) diuen que el fet de que els comerços tanquin vuit diumenges a les 14h no representa un inconvenient, davant un 35% que ho consideren un inconvenient i un 14% que no responen.

¹ S'han inclòs dues preguntes sobre els horaris comercials en les enquestes que realitza periòdicament GM Consultors als visitants al país en els punts fronterers, a demanda del Departament de Turisme.

CONCLUSIONS

L'objectiu de l'estudi era recollir l'opinió sobre els horaris comercials d'Andorra entre les diferents parts afectades per aquesta regulació (els empresaris i els treballadors del comerç, els consumidors), i la seva valoració sobre el decret relatiu als horaris comercials de l'any 2010 que estableix l'obligatori estat de tancar els comerços vuit diumenges a la tarda. Per tal d'assolir aquest objectiu, es va començar per entrevistar als responsables de diferents col·lectius (associacions de comerciants, patronals, sindicats), i a partir de la informació recollida en aquestes entrevistes es van preparar les enquestes dirigides a la població d'Andorra, als treballadors de comerç, als responsables d'establiments comercials, i als turistes.

Després d'analitzar la informació obtinguda mitjançant diverses metodologies (entrevistes, enquestes) es poden extreure algunes conclusions.

1. Sobre els horaris comercials

En general, els horaris comercials establerts a Andorra es consideren adequats: la majoria dels empresaris del comerç que han participat a l'enquesta estan satisfets amb els horaris establerts als seus negocis, i la majoria de la població general i dels treballadors del comerç consideren, com a consumidors, que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats, i que no hi ha cap tipus d'establiment que hauria d'obrir més hores per tal d'ajustar-se a les seves necessitats de compra. Igualment la majoria dels turistes enquestats consideren que els horaris dels comerços d'Andorra són adequats a les seves necessitats.

Ara bé, tot i aquesta satisfacció general amb els horaris comercials actuals, hi ha diferents preferències respecte a la regulació dels horaris comercials. Així, alguns dels representants de les associacions de comerciants, patronals i sindicats entrevistats, estan a favor de que es mantingui l'horari de tancament com en els darrers anys (de dilluns a divendres a les 20 h, dissabtes i dates de major afluència turística a les 21h, i diumenges i algunes festivitats o vigílies a les 19h), altres proposen que s'avanci el tancament entre setmana a les 19h en temporada baixa, i altres voldrien que es permetés obrir fins més tard alguns dies o fins i tot que es deixés total llibertat d'horaris. Però en tots els casos es mostren disposats a negociar per arribar a un acord sobre els horaris comercials més adequats en funció de l'afluència turística.

Els resultats de les enquestes també indiquen que, en general, l'opció més triada en relació amb la regulació dels horaris comercials és la de mantenir la situació actual; en segon lloc, el conjunt de la població i els treballadors del comerç estarien d'acord amb una regulació que permeti obrir més hores, i en tercer lloc queden els que preferirien la liberalització d'horaris (permetre als comerços obrir els dies i les hores que vulguin). En canvi, entre els empresaris dels establiments comercials la segona opció més esmentada (amb una proporció similar a la primera) és la liberalització d'horaris, i la tercera opció escollida és la d'una regulació dels horaris que permeti obrir més hores que en l'actualitat.

Els representats de les associacions van manifestar diverses opinions sobre la conveniència d'establir diferents horaris comercials segons el tipus d'establiments o la seva ubicació. Alguns creuen que no hi ha d'haver uns horaris diferents i que no cal

establir cap mesura de protecció per al petit comerç (que ja té una major flexibilitat per tancar una mica més tard de l'horari permès); des d'aquesta perspectiva es considera que la liberalització dels horaris comercials és una mesura que deixa llibertat a cada establiment en funció dels seus interessos o necessitats, i que afavoreix la creació de més ocupació, mentre que una regulació restrictiva posa en perill els llocs de treball. En canvi, altres creuen que s'ha de protegir el petit comerç i consideren que la liberalització horària produeix una situació de competència deslleial ja que els grans establiments tenen capacitat per obrir més hores i acaba perjudicant els petits comerços que no poden competir i en alguns casos es veuen obligats a tancar.

La majoria dels establiments comercials que han participat en l'enquesta consideren que hi ha d'haver les mateixes condicions horàries per a tots els comerços (grans superfícies o petits comerços) i en les zones amb més o menys aflluència turística, tot i que cal assenyalar que una part important dels enquestats creuen que no haurien de tenir les mateixes condicions tots els comerços.

En el conjunt de la població d'Andorra i entre els treballadors del comerç, la majoria es mostren d'acord amb l'afirmació que "l'ampliació d'horaris afavoreix a les grans empreses i perjudica els petits comerciants". D'altra banda, també creuen majoritàriament que "l'ampliació d'horaris comercials perjudicaria la qualitat de vida dels treballadors del sector comerç", i en canvi no creuen que "l'ampliació d'horaris comercials beneficiaria de forma important la qualitat de vida dels ciutadans". Quant a l'afirmació que "la limitació dels horaris comercials provoca la pèrdua de llocs de treball" la població d'Andorra manifesta una opinió bastant dividida, mentre que en el cas dels treballadors del comerç la majoria estan poc o gens d'acord amb aquesta idea (per tant, no creuen que la limitació dels horaris comercials comporti una pèrdua de llocs de treball). Així doncs, aquestes opinions confirmarien que tant la població d'Andorra com els treballadors del comerç es posicionen a favor de la regulació dels horaris comercials, ja que en general valoren que els efectes de l'ampliació dels horaris té efectes negatius en la qualitat de vida dels treballadors del comerç i pot perjudicar els petits comerciants, i per contra creuen que no suposa una millora important per a la qualitat de vida dels ciutadans, i tampoc creuen que la limitació dels horaris hagi de provocar una pèrdua de llocs de treball com argumenten els que estan en contra d'aquesta regulació.

En base a aquestes opinions es perfilen dos plantejaments oposats que representen diferents models de país. D'una banda hi ha els que prioritzen la necessitat d'oferir el màxim servei als turistes i estan a favor d'una major llibertat d'horaris comercials com en altres zones turístiques per adaptar-se millor als hàbits i necessitats de consum, i consideren que això és beneficiós per a l'economia del país i també per als treballadors ja que es crea ocupació. D'altra banda, hi ha els que consideren que el fet d'obrir més hores no comporta un augment del consum i no és la solució per als problemes del sector, sinó que creuen que el comerç d'Andorra s'ha d'orientar cap a un major reconeixement dels treballadors del sector turístic, millorant les seves condicions laborals, formació, etc., per afavorir així l'estabilitat de la plantilla (amb uns horaris laborals més adaptats a les necessitats de la seva vida personal, familiar i social, un salari digne que no comporti la necessitat de fer més hores extres, etc.) perquè puguin donar un servei de qualitat.

2. Sobre el decret d'horaris comercials del 2010

Els representants dels diferents col·lectius afectats per la regulació dels horaris comercials es mostren contraris la mesura establerta en el decret relatiu als horaris comercials per al 2010 que obliga a tancar els comerços vuit diumenges a la tarda (a partir de les 14h), perquè consideren que és negatiu per a l'economia del país, ja que Andorra és un país turístic on l'oferta comercial és un dels factors que atreu més visitants i tenir obert els diumenges és un factor diferencial del país que permet donar més servei als turistes. Els representants de les associacions que han estat entrevistats no estan d'acord amb aquesta mesura, en part per la disminució de vendes d'aquests dies, que segons el tipus d'establiments o la zona comercial pot ser més o menys important (en alguns casos creuen que no té un efecte gaire important perquè hi ha botigues que habitualment tanquen els diumenges, i perquè s'han triat dates amb baixa afluència turística), però principalment per la desorientació o confusió que pot crear entre els turistes sobre els dies que tanquen els comerços a Andorra, fet que pot comportar una disminució de l'afluència turística. També s'argumenta que aquesta mesura va en contra dels empresaris ja que limita la seva activitat, precisament en un context de crisi en què molts establiments han patit una davallada important d'ingressos.

Entre la població d'Andorra i entre els treballadors del comerç l'opinió envers aquesta mesura està molt dividida: la proporció d'enquestats que estan a favor del tancament dels comerços vuit diumenges a la tarda és molt similar a la dels que estan en contra. En el conjunt de la població, les dones i els grups d'edat més joves es posicionen més a favor d'aquesta mesura que els homes i les persones de més edat, que són els que estan més en contra juntament amb les persones de nacionalitat andorrana i els treballadors per compte propi. Entre els treballadors del comerç destaca que els empleats estan més a favor d'aquesta mesura, mentre que la majoria dels propietaris hi estan en contra.

D'altra banda, la majoria de la població d'Andorra i dels treballadors del comerç diuen que com a consumidors no els suposa cap inconvenient que els comerços d'Andorra tanquin alguns diumenges a la tarda. En canvi, a l'hora de valorar si aquesta mesura pot perjudicar als turistes que vénen a Andorra, la majoria dels enquestats creuen que pot perjudicar-los molt o bastant. Per la seva part, més de la meitat dels turistes enquestats no consideren un inconvenient que els comerços tanquin vuit diumenges a la tarda, malgrat que una tercera part sí que diuen que representa un inconvenient. Respecte a si el tancament de vuit diumenges a l'any pot afectar negativament l'economia del país les opinions estan bastant dividides: la població d'Andorra tendeix a considerar que pot afectar molt o bastant, mentre que en el cas dels treballadors del comerç la majoria creuen que aquesta mesura afecta poc o gens l'economia d'Andorra, si bé cal destacar que les opinions dels empleats i els propietaris són diferents: mentre que els empleats del comerç creuen majoritàriament que aquesta mesura afecta poc o gens l'economia del país, els propietaris creuen majoritàriament que pot afectar molt o bastant (relacionat amb l'opinió contrària que han manifestat respecte aquesta mesura).

En l'enquesta dirigida als empresaris es confirma que la majoria es mostren en desacord amb aquesta mesura, però a l'hora de valorar si el fet de tancar alguns diumenges a la tarda els suposa algun problema per al seu negoci, les opinions són diferents segons la ubicació dels establiments. Així, la majoria dels establiments que estan en primera línia comercial consideren que el fet de tancar vuit diumenges a la tarda els pot causar problemes (principalment per la confusió que pot originar entre els turistes i per la

pèrdua de vendes en aquests dies en concret), mentre que la majoria dels establiments ubicats en segona línia comercial diuen que l'aplicació d'aquesta mesura no els suposa cap problema, perquè en general són establiments que treballen sobretot amb clients del país, i en molts casos han optat per tancar el diumenge durant tot l'any (tot el dia o a la tarda).

Els representants d'associacions d'empresaris i comerciants, i els representants dels sindicats de treballadors coincideixen a dir que el tancament de vuit diumenges a la tarda no és una mesura adequada per resoldre els problemes de conciliació dels treballadors del comerç, ja que només són vuit dies a la tarda i consideren que es poden buscar mesures alternatives, com ara la proposta d'establir deu o dotze diumenges de festa a l'any per als treballadors que ho desitgin, horaris intensius, flexibilitat, excedències, etc., que a més no suposen l'obligació de tancar els comerços.

D'altra banda, tot i que els representants de les petites i mitjanes empreses i dels sindicats estan en contra d'obligar a tancar els comerços vuit diumenges a la tarda i que també creuen que no és una mesura suficient per afavorir la conciliació laboral i familiar dels treballadors, valoren positivament el fet que amb aquest decret s'ha tractat d'introduir alguna mesura per afavorir la situació dels treballadors del comerç en aquest aspecte. És a dir, consideren que almenys ha servit perquè a l'hora d'establir els horaris comercials es tinguin en compte les necessitats dels treballadors i no només es decideixin seguint els interessos dels empresaris. En tots els casos expressen la voluntat d'establir un diàleg i una negociació entre les diferents parts implicades (empresaris i treballadors) en relació amb les propostes per facilitar la conciliació entre la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç, i establir convenis col·lectius. En general creuen que són mesures que s'han de regular mitjançant el reglament laboral i no a través del decret d'horaris laborals.

La majoria dels responsables dels establiments comercials que han participat en l'enquesta creuen que el fet de tancar vuit diumenges a la tarda no afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç, mentre que en el conjunt de la població i entre els treballadors del comerç la majoria creuen que aquesta mesura afavoreix la conciliació de la vida laboral i familiar dels treballadors del comerç, si bé l'opinió està bastant dividida (una proporció important dels enquestats creuen que aquesta mesura afavoreix poc o gens la conciliació).

Entre les mesures proposades pels enquestats per propiciar la vida laboral i familiar destaquen les relacionades amb l'organització del temps de treball per part de la pròpia empresa (fer torns i caps de setmana rotatius, horaris intensius i flexibles, permetre que les parelles tinguin el mateix dia de festa), també assenyalen accions encaminades a millorar la normativa laboral (establir acords o pactes entre empresaris i treballadors i d'altres sectors implicats), i alguns proposen tancar tots, algun o les tardes de diumenge com a mesura per afavorir la conciliació entre el treball i la vida familiar.

Tampoc hi ha una opinió unànime sobre la consideració del diumenge com una jornada laboral especial. Alguns dels representants de les associacions de comerciants, d'empresaris i sindicats entrevistats consideren que és un dia laboral més per al comerç, mentre que altres creuen que s'hauria de compensar d'alguna manera el treball en diumenge o que sigui voluntari com en altres països, ja que és un dia festiu en molts sectors (a Andorra la majoria dels treballadors fan festa els diumenges excepte els que estan ocupats en sectors relacionats amb el turisme i això pot comportar certes

dificultats per compaginar la feina amb la vida familiar i personal dels treballadors d'aquests sectors). En aquest sentit, també s'argumenta que si el que es pretén amb aquesta mesura és afavorir la conciliació laboral i familiar dels treballadors del comerç, també s'hauria d'establir una mesura similar per als treballadors d'altres sectors relacionats amb el turisme (com l'hoteleria), ja que es troben en una situació similar.

D'altra banda, cal tenir en compte que molts dels comerços que estan en segona línia comercial tanquen els diumenges o els diumenges a la tarda, en molts casos perquè no és un dia de molta activitat comercial (la majoria de la població d'Andorra i dels treballadors del comerç diuen que no van a comprar mai o gairebé mai els diumenges a la tarda), i en aquests casos l'aplicació del decret no els afecta directament.

Així doncs, en general, els comerciants es posicionen més en contra d'aquesta mesura que la població d'Andorra i els treballadors del comerç (que presenten una opinió dividida a favor i en contra). També cal destacar que la valoració dels empresaris sobre aquesta mesura és diferent segons la ubicació dels comerços, ja que la majoria dels establiments que estan en segona línia comercial manifesten que no els suposa cap problema l'aplicació del decret d'horaris comercials que obliga a tancar vuit diumenges a les 14h (perquè de fet en molts casos ja tanquen aquest dia, ja que són comerços orientats sobretot als clients del país), mentre que la majoria dels establiments que estan en primera línia comercial (establiments situats a l'avinguda Meritxell, avinguda Carlemany, Pas de la Casa) consideren que aquesta mesura els pot afectar perquè el seus clients són sobretot turistes. Tot i això, la majoria d'empresaris estarien disposats a donar alguns diumenges de festa als treballadors que ho vulguin, o buscar altres mesures alternatives per facilitar la conciliació laboral i familiar dels empleats, però que no els comporti l'obligació de tancar els establiments.

Apunt final

Des del punt de vista de les empreses el problema dels horaris comercials està relacionat amb l'adequació de la seva capacitat a la demanda, ja que la demanda no és uniforme al llarg del temps (pot variar segons l'època de l'any, els dies del mes o de la setmana i les hores del dia), i per tal d'adaptar-se recorren a la flexibilitat en la distribució del temps de treball (mitjançant hores extres o treball tempo ral). D'altra banda, aquests canvis en la distribució del temps de treball dificulten la coordinació de les activitats laborals i personals dels treballadors, i han comportat la reivindicació d'horaris flexibles i altres mesures de flexibilitat activa, que també poden resultar acceptables i interessants per a les empreses per atraure personal qualificat i augmentar la satisfacció de la plantilla.

Per tant, les solucions passen per l'organització del temps de treball de manera que s'adaptin a les necessitats i demandes de les empreses (adequació de la capacitat productiva o de serveis a la demanda, cost, ús d'hores extres...) i també a les necessitats i demandes de les persones que hi treballen (regularitat dels horaris de treball, nombre de jornades seguides amb moltes hores de treball, distribució de les jornades de festa laboral...). Així, pel que fa als empleats que treballen els diumenges es poden acordar diferents solucions, com per exemple que el treball en aquest dia sigui voluntari (com es fa en alguns països), que els treballadors tinguin dret a fer festa alguns diumenges (en aquest sentit s'orienta la proposta d'establir un nombre de diumenges a l'any de festa per als empleats), o que rebin compensacions per treballar els diumenges (que poden ser en forma de reduccions del temps de treball, o amb un augment de la retribució).

En definitiva es tracta de trobar un punt d'equilibri acceptable per a totes les parts, que ha de tenir en compte la importància del sector com erç en l'economia andorrana i l'esforç que han de fer els empresaris per donar un bon servei als turistes, i alhora ha de valorar entre les diferents alternatives possibles per a l'empresa les que són més satisfactòries per als treballadors, ja que l'organització del temps de treball és un factor molt important en relació amb la qualitat de vida de les persones i per a la productivitat. Per això cal arribar a una solució pactada que dependrà de la força de negociació relativa dels treballadors i les empreses, i que com a pas previ ha de comptar amb el marc legal que reguli la negociació i garanteixi el compliment dels acords.